

**OKUL DENEYİMİ II DERSİ İLE İLGİLİ UYGULAMA ÖĞRETİM
ELEMENLARININ, UYGULAMA ÖĞRETMENLERİNİN VE
ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİ**

FATMA KOCATÜRK

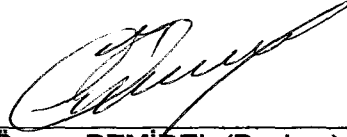
**Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

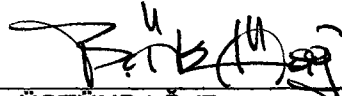
Ankara, 2006

KABUL VE ONAY

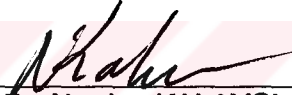
Fatma Kocatürk tarafından hazırlanan "Okul Deneyimi II Dersi ile İlgili Uygulama Öğretim Elemanlarının, Uygulama Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri" başlıklı bu çalışma, 8. 09. 2006 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Özcan DEMİREL (Başkan)

Dr. Tülay ÜSTÜNDAĞ (Danışman)

Yrd. Doç. Dr. Nurdan KALAYCI

Yrd. Doç. Dr. Merak DEMİREL

Yrd. Doç. Dr. Esed YAĞCI

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. İrfan ÇAKIN
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezin kağıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezin ..... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezin tamamı her yerden erişime açılabilir.

08.09.2006

Fatma Kocatürk

TEŞEKKÜR

Eğitime bakış açımı değiştiren Hacettepe Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı Başkanı Prof.Dr. Özcan Demirel'e, çalışmanın başlangıcında bana yön veren Prof.Dr. Nuray Senemoğlu'na, görüşleriyle beni sürekli yönlendiren Yrd.Doç.Dr. Melek Demirel ve Yrd.Doç.Dr. Esed Yağcı'ya, çalışmalarımı düzenli olarak denetleyip manevî desteğini her an hissettiren danışmanım Dr. Tülay Üstündağ'a, görüşlerini açıkça belirten Arş.Gör. Necla Köksal, Arş.Gör. Zeynep Ayvaz, Arş.Gör. Meltem Yalın ve Arş.Gör. Cevdet Epçaçan'a teşekkür ederim. Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Bilim Dalı'nda görev yapan, çalışmamla ilgili olarak rehberlik eden Doç.Dr. Selahattin Gelbal ve Yrd.Doç.Dr. Hülya Kelecioğlu'na; görüşlerini aldığım Arş.Gör. Tuncay Öğretmen, Arş.Gör. Neşre Güler ve diğer araştırma görevlisi arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Hacettepe Üniversitesi İlköğretim Bölümü'nde emeği geçen ve bana öğretmenlik mesleğinin tadını derinden yaşattıran Prof.Dr. Rifat Önsoy ile Prof.Dr. Veysel Sönmez'e; çalışmama ilişkin görüşlerini benimle paylaşan Prof.Dr. Fitnat Kaptan'a; yüksek lisans çalışmalarına başlamamda etkisi olan Yrd.Doç.Dr. Banu Yangın, Yrd.Doç.Dr. Ali Ekber şahin, Yrd.Doç.Dr. Burcu Akhun Akbayrak, Yrd.Doç.Dr. Hünkar Korkmaz, Dr. Mustafa Kemal Öztürk, Dr. Ayşegül Celepoğlu, Dr. Fatma Türkyılmaz, Arş.Gör. Sıddıka Oruç ve Arş.Gör. İlke Önal'a; çalıştığım ilköğretim okulunda ek derslerime kadar beni yalnız bırakmayan öğrencilerime ufak bir teşekkür, biliyorum ki, çok yetersiz kalacaktır. Ayrıca, çalışma sırasında bana yardımcı olan öğretim görevlilerine ve öğretmen adaylarına, okul müdürlerine, müdür yardımcılarna ve uygulama öğretmenlerine; karmaşık fotokopi isteklerime çare bulan ve adres tarif eden kişilere de teşekkür ederim.

Çalışmamın başlangıcından sonuna kadar desteklerini, bilgilerini ve kaynaklarını esirgemeyen Ebru Çuhacı ve Devrim Erdem'e, yüksek lisans çalışmalarına birlikte başladığımız Vedat Arslan, Faruk Birsen, Özden Tatar ve isimleri burada geçmeyen arkadaşlarıma içten ve sonsuz teşekkürler.

Çalışmalardan bunaldığım zamanlarda varlıklarında hayat bulduğum; arkadaşım Yeşim Karaal'a, kardeşlerim Ayşre Kocatürk ve Yahya Kocatürk'e, ayrıca Tuba Kocatürk'e, çalışmalarımın yegâne engelleyicisi olan yeğerim Emre'ye gönül dolusu teşekkürler. Bu çalışma biliyorum ki sizlerin sayesinde tamamlandı: Cümlelerle ifade edilemeyecek sevgiyle ve minnettarlıkla anneme ve babama...

ÖZET

KOCATÜRK, Fatma. Okul Deneyimi II Dersi ile İlgili Uygulama Öğretim Elemanlarının, Uygulama Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006.

Araştırmanın amacı, Okul Deneyimi II dersi ile ilgili uygulama öğretim elemanlarının, uygulama öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının görüşlerini saptamaktır. Araştırmada Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda çalışan uygulama öğretim elemanlarının, sınıf öğretmeni olarak görev yapan uygulama öğretmenlerinin ve Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim gören son sınıf öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir. Ayrıca, uygulama öğretmenleri ile öğretmen adaylarının görüşleri arasında istatistiksel açıdan fark olup olmadığına da bakılmıştır.

Araştırma, 2005 – 2006 akademik yılında Ankara, Başkent, Gazi ve Hacettepe Üniversitelerinin Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda görev yapan ve Okul Deneyimi II dersini vermiş 15 öğretim elemanı, bu üniversitelerin sekizinci yaryılında okumakta olan 313 öğretmen adayı ve öğretmen adaylarının Okul Deneyimi II dersini uyguladıkları okullarda çalışan 90 uygulama öğretmeni üzerinde yapılmıştır. Benzer içerikte hazırlanmış 37 maddelik dört ayrı ölçek taraflara uygulanmıştır.

Verilerin analizinde güvenilirlik hesaplaması için Cronbach – alpha kullanılmıştır. Güvenirlik katsayısı 0,96 – 0,98 arasında değişmektedir. Maddeleri daha iyi seçmek amacıyla T – testi, uygulama öğretmenleri ile öğretmen adaylarının görüşleri arasında istatistiksel açıdan fark olup olmadığını incelemek amacıyla Ki – kare analizi kullanılmıştır.

Araştırma bulgularından yola çıkarak; uygulama öğretim elemanları, öğretmen adaylarını uygulama öncesinde, uygulama sırasında ve uygulama boyunca yönlendirdiklerini ifade etmişlerdir. Uygulama öğretmenleri de benzer şekilde, öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtmişlerdir. Ancak, öğretmen adayları uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri tarafından yeterince yönlendirilmediklerini düşünmektedirler. Ayrıca, öğretmen adayları, uygulama öğretim elemanlarının uygulama öğretmenlerinden daha az yönlendirilmede bulduklarını düşünmektedirler.

Uygulama öğretmenleri ile öğretmen adayları görüşleri arasında uygulama öncesinde, uygulama sırasında ve uygulama sonrasında istatistiksel açıdan anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. Başka bir deyişle, uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini düşünseler de, öğretmen adayları bu görüşü bütünüyle desteklememekte, aksini düşünmektedirler.

Anahtar Sözcükler

Okul Deneyimi II, uygulama öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri, öğretmen adayları.

ABSTRACT

KOCATÜRK, Fatma. The Opinions of University Instructors, Mentor Teachers and Prospective Teachers Concerning School Experience II Course, Master's Thesis, Ankara, 2006.

The purpose of this research is to determine the opinions of university instructors, mentor teachers and prospective teachers concerning School Experience II Course. In this research, the opinions of university instructors working at Classroom Teaching Department, mentor teachers working as classroom teachers and fourth grader prospective teachers studying at Classroom Teaching Department were taken place. Afterwards, it was searched whether there were differences between the opinions. Besides, it was examined whether there were statistical differences between the opinions of mentor teachers and prospective teachers.

This research has been carried out in 2005 – 2006 academic year, with 15 instructors working at Ankara, Başkent, Gazi and Hacettepe Universities' Classroom Teaching Department and lecturing School Experience II Course, 313 prospective teachers studying in the eighth semestre at these universities and 90 mentor teachers working at schools in which prospective teachers practiced School Experience II Course. Four different scales with similar content including 37 items were administered to the participants.

While analyzing data, in order to calculate reliability Cronbach – alpha was used. The reliability coefficient is changing in between 0,96 – 0,98. In order to choose items better: T – test, in order to examine whether there were statistical differences between the opinions of mentor teachers and prospective teachers: Chi – square were used.

According to the research findings, university instructors stated that they oriented prospective teachers before practice, in practice and throughout practice. Similarly, mentor teachers stated that they oriented prospective teachers. However, prospective teachers thought that they were not adequately oriented by university instructors and mentor teachers. Besides, prospective teachers thought that university instructors they were mentored by university instructors less than mentor teachers.

It was determined that before practice, in practice and throughout practice, there were significant differences statistically between the opinions of mentor teachers and prospective teachers. In other words, mentor teachers thought that they oriented prospective teachers, but prospective teachers did not absolutely support this opinion, they thought the opposite.

Key Words

School Experience II, university instructors, mentor teachers, prospective teachers.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
KABUL VE ONAY.....	i
BİLDİRİM.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
KISALTMALAR.....	x
TABLolar.....	xi
ŞEKİLLER.....	xv
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1. PROBLEM DURUMU.....	1
1.1.1. Eğitim, Eğitim Programları ve Program Geliştirme	1
1.1.2. Öğretmenlik Mesleği.....	5
1.1.3. Sınıf Öğretmenliği	9
1.1.4. Sınıf Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi.....	12
1.1.4.1. Tarihsel Süreç.....	15
1.1.4.2. Uygulama Çalışmaları.....	17
1.1.4.3. Fakülte – Okul İşbirliği	22
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI	27
1.3. PROBLEM CÜMLESİ.....	28
1.4. ALT PROBLEMLER.....	28
1.5. SAYILTIAR.....	29
1.6. SINIRLILIKLAR.....	29
1.7. TANIMLAR.....	30
1.8. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	30
1.8.1. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar.....	30
1.8.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	46
BÖLÜM II.....	49
YÖNTEM.....	49
2.1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	49
2.2. ARAŞTIRMA ÇALIŞMA GRUBU.....	49
2.3. VERİLERİN TOPLANMASI.....	53

2.4. VERİLERİN ANALİZİ.....	54
BÖLÜM III.....	57
BULGULAR VE YORUM.....	57
3.1. BİRİNCİ ALT PROBLEME AİT BULGULAR VE YORUM.....	57
3.1.a. Okul Deneyimi (OD) II dersinin uygulanması ile ilgili uygulama öğretim elemanlarının kendi çalışmaları hakkında görüşleri nelerdir?.....	57
3.1.b. OD II dersinin uygulanması ile ilgili uygulama öğretmenlerinin kendi çalışmaları hakkında görüşleri nelerdir?.....	67
3.1.c. OD II dersinin uygulanması ile ilgili öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanlarının çalışmaları hakkında görüşleri nelerdir?.....	77
3.1.d. OD II dersinin uygulanması ile ilgili öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerinin çalışmaları hakkında görüşleri nelerdir?.....	86
3.2. İKİNCİ ALT PROBLEME AİT BULGULAR VE YORUM.....	96
3.2.1. OD II dersinin uygulanmasına ilişkin uygulama öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ile öğretmen adayları görüşleri farklılık göstermekte midir?.....	96
3.3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME AİT BULGULAR VE YORUM.....	127
3.3.1. OD II dersinin uygulanmasına ilişkin uygulama öğretmenleri ile öğretmen adaylarının görüşleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark var mıdır?	127
BÖLÜM IV.....	150
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	150
4.1. SONUÇ.....	150
4.2. ÖNERİLER.....	152
4.2.1. Araştırma Bulguların Dönük Öneriler.....	152
4.2.2. Program Geliştirme Alanına Dönük Öneriler.....	152
4.2.3. Gelecekteki Araştırmalara Dönük Öneriler.....	153
KAYNAKÇA.....	154
EKLER.....	165
Ek 1. Uygulama Öğretim Elemanları İçin Hazırlanan Ölçek.....	165
Ek 2. Uygulama Öğretmenleri İçin Hazırlanan Ölçek.....	169
Ek 3.1. Öğretmen Adayları İçin Hazırlanan Ölçek I.....	173
Ek 3.2. Öğretmen Adayları İçin Hazırlanan Ölçek II.....	177
Ek 4.1. Tablo 77.....	179
Ek 4.2. Tablo 78.....	181
ÖZGEÇMİŞ.....	183

KISALTMALAR

MEB : Millî Eğitim Bakanlığı

MEM: Millî Eğitim Müdürlüğü

OD : Okul Deneyimi

ÖU: Öğretmenlik Uygulaması

ÖYGET: Öğretmen Yeterliklerini Geliştirme Toplantısı

YÖK : Yükseköğretim Kurulu

TABLOLAR

Tablo 1. Örgün Eğitim Sisteminin Yaş Dönemine Göre Gruplandırılması.....	9
Tablo 2. Uygulama Öğretim Elemanlarına Ait Özellikler.....	50
Tablo 3. Uygulama Öğretmenlerine Ait Özellikler.....	51
Tablo 4. Öğretmen Adaylarına Ait Özellikler.....	52
Tablo 5. Uygulama Öncesinde Yapılan Çalışmalar Hakkında Uygulama Öğretim Elemanlarının Görüşleri.....	57
Tablo 6. Uygulama Sırasında Derse Hazırlık Çalışmaları Hakkında Uygulama Öğretim Elemanlarının Görüşleri.....	58
Tablo 7. Uygulama Sırasında Derse Giriş ve Geliştirme Çalışmaları Hakkında Uygulama Öğretim Elemanlarının Görüşleri I.....	60
Tablo 8. Uygulama Sırasında Derse Giriş ve Geliştirme Çalışmaları Hakkında Uygulama Öğretim Elemanlarının Görüşleri II.....	61
Tablo 9. Uygulama Sırasında Derse Giriş ve Geliştirme Çalışmaları Hakkında Uygulama Öğretim Elemanlarının Görüşleri III.....	62
Tablo 10. Uygulama Sırasında Dersin Değerlendirilmesi Çalışmaları Hakkında Uygulama Öğretim Elemanlarının Görüşleri	63
Tablo 11. Uygulama Boyunca Yapılan Çalışmalar Hakkında Uygulama Öğretim Elemanlarının Görüşleri.....	65
Tablo 12. Uygulama Öncesinde Yapılan Çalışmalar Hakkında Uygulama Öğretmenlerinin Görüşleri.....	67
Tablo 13. Uygulama Sırasında Derse Hazırlık Çalışmaları Hakkında Uygulama Öğretmenlerinin Görüşleri.....	68
Tablo 14. Uygulama Sırasında Derse Giriş ve Geliştirme Çalışmaları Hakkında Uygulama Öğretmenlerinin Görüşleri I.....	69
Tablo 15. Uygulama Sırasında Derse Giriş ve Geliştirme Çalışmaları Hakkında Uygulama Öğretmenlerinin Görüşleri II.....	66
Tablo 16. Uygulama Sırasında Derse Giriş ve Geliştirme Çalışmaları Hakkında Uygulama Öğretmenlerinin Görüşleri III.....	71
Tablo 17. Uygulama Sırasında Dersin Değerlendirilmesi Çalışmaları Hakkında Uygulama Öğretmenlerinin Görüşleri.....	74
Tablo 18. Uygulama Boyunca Yapılan Çalışmalar Hakkında Uygulama Öğretmenlerinin Görüşleri.....	75

Tablo 19. Uygulama Öncesinde Uygulama Öğretim Elemanlarının Yaptıkları Çalışmalar Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri.....	77
Tablo 20. Uygulama Sırasında Derse Hazırlık Kapsamında Uygulama Öğretim Elemanlarının Yaptıkları Çalışmalar Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri.....	78
Tablo 21. Uygulama Sırasında Derse Giriş ve Geliştirme Kapsamında Uygulama Öğretim Elemanlarının Yaptıkları Çalışmalar Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri I.....	79
Tablo 22. Uygulama Sırasında Derse Giriş ve Geliştirme Kapsamında Uygulama Öğretim Elemanlarının Yaptıkları Çalışmalar Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri II.....	80
Tablo 23. Uygulama Sırasında Derse Giriş ve Geliştirme Kapsamında Uygulama Öğretim Elemanlarının Yaptıkları Çalışmalar Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri III.....	81
Tablo 24. Uygulama Sırasında Dersin Değerlendirilmesi Kapsamında Uygulama Öğretim Elemanlarının Yaptıkları Çalışmalar Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri.....	83
Tablo 25. Uygulama Boyunca Uygulama Öğretim Elemanlarının Yaptıkları Çalışmalar Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri.....	84
Tablo 26. Uygulama Öncesinde Uygulama Öğretmenlerinin Yaptıkları Çalışmalar Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri.....	86
Tablo 27. Uygulama Sırasında Derse Hazırlık Kapsamında Uygulama Öğretmenlerinin Yaptıkları Çalışmalar Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri.....	87
Tablo 28. Uygulama Sırasında Derse Giriş ve Geliştirme Kapsamında Uygulama Öğretmenlerinin Yaptıkları Çalışmalar Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri I.....	89
Tablo 29. Uygulama Sırasında Derse Giriş ve Geliştirme Kapsamında Uygulama Öğretmenlerinin Yaptıkları Çalışmalar Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri II.....	90
Tablo 30. Uygulama Sırasında Derse Giriş ve Geliştirme Kapsamında Uygulama Öğretmenlerinin Yaptıkları Çalışmalar Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri III.....	91

Tablo 31. Uygulama Sırasında Dersin Değerlendirilmesi Kapsamında Uygulama Öğretmenlerinin Yaptıkları Çalışmalar Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri.....	92
Tablo 32. Uygulama Boyunca Uygulama Öğretmenlerinin Yaptıkları Çalışmalar Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri.....	94
Tablo 33. Uygulama Öncesinde Yapılan Çalışmalar Hakkında Uygulama Öğretim Elemanlarının, Uygulama Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri.....	96
Tablo 34. Uygulama Sırasında Derse Hazırlık Kapsamında Yapılan Çalışmalar Hakkında Uygulama Öğretim Elemanlarının, Uygulama Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri.....	99
Tablo 35. Uygulama Sırasında Derse Giriş ve Geliştirme Kapsamında Yapılan Çalışmalar Hakkında Uygulama Öğretim Elemanlarının, Uygulama Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri I.....	104
Tablo 36. Uygulama Sırasında Derse Giriş ve Geliştirme Kapsamında Yapılan Çalışmalar Hakkında Uygulama Öğretim Elemanlarının, Uygulama Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri I.....	108
Tablo 37. Uygulama Sırasında Derse Giriş ve Geliştirme Kapsamında Yapılan Çalışmalar Hakkında Uygulama Öğretim Elemanlarının, Uygulama Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri I.....	112
Tablo 38. Uygulama Sırasında Dersin Değerlendirilmesi Kapsamında Yapılan Çalışmalar Hakkında Uygulama Öğretim Elemanlarının, Uygulama Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri.....	117
Tablo 39. Uygulama Boyunca Yapılan Çalışmalar Hakkında Uygulama Öğretim Elemanlarının, Uygulama Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri....	121
Tablo 40. Madde 1 için X^2 Hesaplaması.....	127
Tablo 41. Madde 2 için X^2 Hesaplaması.....	128
Tablo 42. Madde 3 için X^2 Hesaplaması.....	128
Tablo 43. Madde 4 için X^2 Hesaplaması.....	129
Tablo 44. Madde 5 için X^2 Hesaplaması.....	129
Tablo 45. Madde 6 için X^2 Hesaplaması.....	130
Tablo 46. Madde 7 için X^2 Hesaplaması.....	130
Tablo 47. Madde 8 için X^2 Hesaplaması.....	131
Tablo 48. Madde 9 için X^2 Hesaplaması.....	131
Tablo 49. Madde 10 için X^2 Hesaplaması.....	132

Tablo 50. Madde 11 için X^2 Hesaplaması.....	133
Tablo 51. Madde 12 için X^2 Hesaplaması.....	133
Tablo 52. Madde 13 için X^2 Hesaplaması.....	134
Tablo 53. Madde 14 için X^2 Hesaplaması.....	134
Tablo 54. Madde 15 için X^2 Hesaplaması.....	135
Tablo 55. Madde 16 için X^2 Hesaplaması.....	136
Tablo 56. Madde 17 için X^2 Hesaplaması.....	136
Tablo 57. Madde 18 için X^2 Hesaplaması.....	137
Tablo 58. Madde 19 için X^2 Hesaplaması.....	137
Tablo 59. Madde 20 için X^2 Hesaplaması.....	138
Tablo 60. Madde 21 için X^2 Hesaplaması.....	139
Tablo 61. Madde 22 için X^2 Hesaplaması.....	139
Tablo 62. Madde 23 için X^2 Hesaplaması.....	140
Tablo 63. Madde 24 için X^2 Hesaplaması.....	140
Tablo 64. Madde 25 için X^2 Hesaplaması.....	141
Tablo 65. Madde 26 için X^2 Hesaplaması.....	142
Tablo 65. Madde 27 için X^2 Hesaplaması.....	142
Tablo 67. Madde 28 için X^2 Hesaplaması.....	143
Tablo 68. Madde 29 için X^2 Hesaplaması.....	143
Tablo 69. Madde 30 için X^2 Hesaplaması.....	144
Tablo 70. Madde 31 için X^2 Hesaplaması.....	145
Tablo 71. Madde 32 için X^2 Hesaplaması.....	145
Tablo 72. Madde 33 için X^2 Hesaplaması.....	146
Tablo 73. Madde 34 için X^2 Hesaplaması.....	146
Tablo 74. Madde 35 için X^2 Hesaplaması.....	147
Tablo 75. Madde 36 için X^2 Hesaplaması.....	148
Tablo 76. Madde 37 için X^2 Hesaplaması.....	148
Tablo 77. 122 Öğretmen Adayının Uygulama Öğretim Elemanlarına İlişkin Görüşlerinden Yola Çıkararak Toplam Puanlarına Göre Sıraya Konulmuş Alt – Üst %27'lik Hipotetik Verileri.....	179
Tablo 78. 122 Öğretmen Adayının Uygulama Öğretmenlerine İlişkin Görüşlerinden Yola Çıkararak Toplam Puanlarına Göre Sıraya Konulmuş Alt – Üst %27'lik Hipotetik Verileri.....	181

ŞEKİLLER

Şekil 1. Eğitim Programlarının Rolü.....	2
Şekil 2. Program Geliştirme Boyutları.....	4
Şekil 3. Bir Programcı Olarak Öğretmen.....	6
Şekil 4. Öğretmen Plânını Oluşturan Değişkenler... ..	7
Şekil 5. Öğretmenlik Uygulamalarında İlgili Taraflar.....	23

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, problem cümlesi ve alt problemler, sayılılar, sınırlılıklar, araştırmanın amacı, önemi ve ilgili araştırmalar yer almaktadır.

1.1. PROBLEM DURUMU

İnsan, toplum içinde yaşayan sosyal bir varlıktır. Yaşadığı sürece başkalarıyla etkileşimde ve iletişimde bulunma gereksinimi hisseder. Bireyler arası ilişkilerin temelini oluşturan etkileşim ve iletişim, toplumları yönlendirir, toplumların değişmelerini ve gelişmelerini sağlar. İçinde bulunduğumuz toplumu bilişim çağının gereklerini yerine getirecek şekilde uyarlamak her bireyin sorumluluğundadır. Bu sorumluluk ve uygulanan eğitim aracılığıyla işlenen ham bilgi, yaşamı kolaylaştırır; doğru, işevuruk ve gerçek olan bilginin daha kolay ayırt edilmesini sağlar. Çağa uygun şekilde bilgiye erişim, bilginin paylaşımı ve bilginin yorumlanması bireyler için yaşamsal öneme sahiptir.

Demirsoy (1998) toplumlarda bilginin edinilmesi ve geliştirilmesi düşüncesinden yola çıkarak; bilgi toplumu ile bilim toplumu arasındaki farka dikkat çeker. Bilgi toplumunu bilgiyi depolayan, bilen ve hatta kullanabilen bir toplum olarak tanımlarken; bilim toplumunu bilgiyi almanın ötesinde bilgiye dayanarak yenilerini üretebilen, bilgiyi evrensel ahlâk kuralları içinde kullanabilen, çağdaş, uygar ve aydın oranı yüksek toplum olarak tanımlar. Bu tanımlardan hareketle toplumların bilgiyi alma özelliklerinin yanı sıra, yeni ürünler ortaya koyarak içinde bulunduğu toplumu ilerleten, işleyen ve hareketli bir yapıya kavuşturmaları beklenmektedir.

1.1.1. Eğitim, Eğitim Programları ve Program Geliştirme

Birey ve toplumların beklentilerini elde etmede eğitim, hem değişimin başlatıcısı, hem de değişimden etkilenen özelliklere sahip bir dizi dinamik süreçler içeren toplumsal bir olgudur. Bu gerçeğin bilincinde ve karar verme konumunda olan yöneticilerin sayısı, ileri endüstri toplumlarında giderek artmakta; çocuk ve gençlerin eğitiminde yenilik

arayışları sürmektedir (Ersoy, 2002). Bu durum, eğitimin ve eğitimcilerin yaşamımızdaki yerini bir kat daha değerli kılmaktadır.

Ertürk (1998) eğitimi, bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci olarak tanımlar. Vanş'a (1996) göre eğitim, bireyin içinde yaşadığı toplumda davranış biçimleri edindiği süreçler toplamıdır. Eğitim farklı şekillerde tanımlansa da, eğitimde plânlanmış etkinliklerin rolü yadsınamaz. Yetiştirilmesi istenen bireyin geçirmesi tasarlanan yaşantılarının belli esaslara göre düzenlenip örgütlenmeleri gereği ortaya çıkmaktadır. Belli öğrencileri, belli bir zaman süresi içinde yetiştirmeye yönelik düzenli eğitim durumlarının tümü eğitim programını (yetişegi) oluşturur. Eğitim programı öğrenci açısından öğrenme yaşantıları düzeni olduğu kadar, eğitimci açısından da bir eğitim durumları düzeni gibi düşünülebilir (Ertürk, 1998).

Genel ve özel amaçlardan, süreçlerin ve sonuçların değerlendirilmesine kadar birbiriyle bağlantılı olan soruların yanıtlanması, eğitim süreçlerine sistemli bir bütünlük kazandıran eğitim programlarını oluşturur. Şekil 1'de görüldüğü gibi eğitimin temel işlevi, Millî Eğitim Politikası'nın eğitim programları yolu ile uygulamaya dönüştürülmesidir. Millî Eğitim Politikası'nın, ülkenin en uzak köşesine kadar yayılması ve gerçekleşmesinde programlar köprü rolü oynamaktadır. Eğitim kurumu, programların uygulamada geliştirilmesinde doğan sorunları merkeze yansıttıkça Millî Eğitim Politikası'nda yeni uygulamalara gidilmektedir (Vanş, 1996).

Şekil 1. Eğitim Programlarının Rolü (Vanş, 1996: 12)

Eğitimde program geliştirmenin temelinde, sosyokültürel ve bilimsel ya da teknolojik dinamizmin her geçen gün daha nitelikli insan gücü gerektirmesi yatmaktadır. Program geliştirme, yazılı bir doküman hazırlamak değil; mevcut programı, uygulamada, araştırmacı bir yaklaşımla sürekli olarak geliştirerek, öğrencide istenen davranış değişikliğini sağlamaktır. Program geliştirme, devamlı, kapsamlı, uygulamalı, merkezden okula, okuldan merkeze haberleşme gerektiren bir süreçtir (Vanş, 1996).

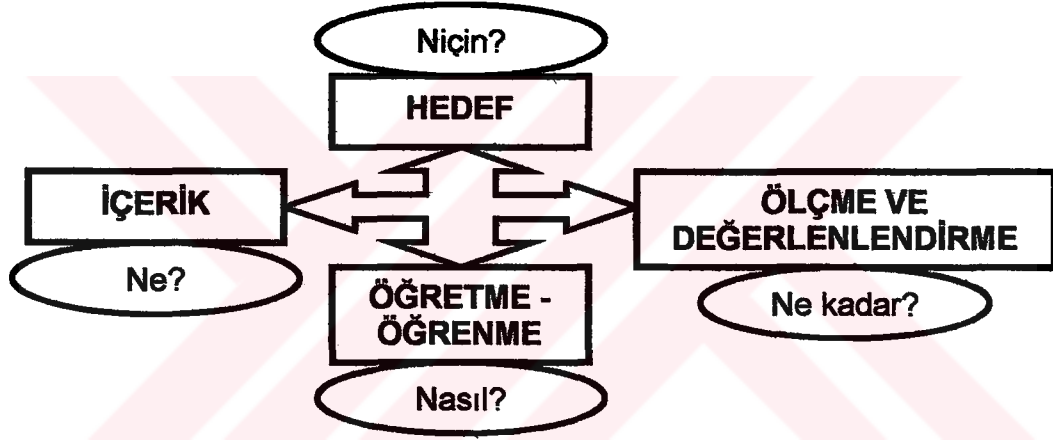
Program geliştirilirken, öncelikli olarak program geliştirme plânlanır, daha sonra program tasarısı hazırlanır (Demirel, 2003). Eğitim programı tasarımı, zaman alıcı, çaba gerektirici etkinliklere ve plânlamalara dayalıdır. Yalnızca süreklilik, aşamalık ve dayanışıklık değil, aynı zamanda hedefe görelilik, öğrenciye görelilik ve ekonomiklik öğeleri de göz önünde bulundurulmalıdır. Gerekli eğitim etkinliklerini zaman ve sıra belirterek eğitim programı; eğitim programında gösterilen etkinliklerin nasıl yapılacağını, başka bir deyişle istendik öğrenmeyi sağlamada kullanılacak yöntemleri ve malzemeyi zaman ve sıra göstererek belirterek öğretim programı, hem eğitim hem öğretim programının parçası olan ders programı öğeleri tasarlanır (Ertürk, 1998). Tasarlanan program alanda denenir. İhtiyaçlara göre geliştirilen programın ne kadar yeterli ve etkili olacağını, programın alanda denenmesi (alan testi) belirler. Programı denemenin amacı, geliştirilen ders programının ülke çapında uygulamaya konmadan önce, çeşitli ölçütler çerçevesinde seçilmiş olan belli sayıdaki okulda; programın hedefler, davranışlar, işleyiş, yöntem, materyaller, düzeye göre eksik ve fazla yönleriyle tespiti ile programın bir önceki program ile karşılaştırarak en yeni programa ulaşmaktır. Denenen program değerlendirilir. Araştırma geliştirme çalışmalarını ile programın sürekliliği ve yeni yönelimler doğrultusunda yeniden düzenlenmesi sağlanır (Demirel, 2003).

Sönmez'e (2001) göre eğitim programını düzenleme, uygulama, değerlendirme ve geliştirme etkinlikleri kubaşık çalışacak bir grup tarafından, gerekli kişi ve kuruluşlara başvurularak, sürekli plân içinde sürdürülmelidir. Hazırlanan taslak eğitim programı belli bir süre örneklem olarak alınan okullarda uygulanmalıdır. Uygulama sonuçlarına göre hedeflerde, davranışlarda, içerikte, eğitim ve sınav durumlarında gerekli düzeltme, yenileme, onarma, yeniden kurma gibi etkinliklere gidilmeli; başka bir deyişle eğitim programı geliştirilmelidir. Eğitim açık bir sistem (girdi, işlem, çıktı ve dönüştürme (geribildirimden) oluşan dirik örüntü) olduğu için, eğitim programının değerlendirilmesi de bu sistemin öğe ve özelliklerine göre yapılmalıdır (Sönmez, 2001).

Demirel (2003) program geliştirmeyi, eğitim programının hedef, içerik, öğrenme – öğretme süreci ve değerlendirme öğeleri arasındaki dinamik ilişkiler bütünü olarak tanımlamaktadır. Tanımda belirtilen hedef, öğrenene kazandırılacak istendik davranışlardır. Bir eğitim sisteminde programın hedefleri belirlendikten sonra, hedeflerin davranış yönünden de dile getirilmesi ve davranışa dönüştürülmesi gerekmektedir. Hedef boyutunda "Bireyleri niçin ya da neden eğitiyoruz?" sorusu

yanıtlanır. İçerik, hedeflere uygun konular bütünüdür. Programda, hedef – içerik ilişkisi kurularak amaca uygun bilgilerin aktarılması istenir. Programın içerik boyutunda, belirlenen amaçlara ulaşmak için, “Ne öğretilim?” sorusuna yanıt aranır. Öğrenme - öğretim süreci öğrenme – öğretim modelleri, stratejileri, yöntem ve tekniklerini kapsar. Programın süreç boyutunda “Nasıl öğretilim?” başka bir ifadeyle “Hangi yöntem ve teknikleri uygulayalım, hangi araçları kullanalım?” sorularına yanıt aranır. Ölçme – değerlendirme, yapılan eğitimin kalite kontrolüdür. Değerlendirme boyutunda, eğitim programının hedeflerine “ne kadar?” ulaşıp ulaşılmadığı ortaya konur. Değerlendirme sonuçları sisteme dönüt sağlar. Program geliştirmenin dört boyutu birbirini etkilemekte, etkileşim sonucu sistemin bir ögesinde yapılan değişimin sistemin tüm öğelerini etkileyeceği düşünülmektedir. Program geliştirmeyi meydana getiren bu boyutları aşağıdaki şekilde olduğu gibi özetleyebiliriz (Demirel, 2003; Demirel 2000):

Şekil 2. Program Geliştirme Boyutları (Demirel, 2000: 28)

Programın geliştirilmesi, ancak, öğretmenin programın geliştirilmesi doğrultusunda uyarımı ve isteği ile mümkündür. Bu uyarım, program geliştirmenin başlangıç koşulunu oluşturmaktadır. Bunu ise, mevcut programın uygulanmasıyla daha iyi ürün, daha nitelikli öğrenci yetiştirmek için yürütülen etkinlikler izleyecektir (Varış, 1996).

Ertürk'e (1998) göre eğitim programı geliştirmede öğretmenin katkılı olabilmesi için şunlar yapılmalıdır:

1. Eğitimin uzak hedefi, genel hedefi ile her okulun genel hedefleri uygun kademelerde ve ilgililerce saptanıp, bir okuldaki bütün eğitim durumlarının ana çatısı kararlaştırılmalıdır.

2. Her faaliyet ya da konu alanı için bir kılavuz – kaynak kitap hazırlanmalıdır. Bu kılavuz – kaynak kitap bir eğitim programı geliştirme modelini yansıtmalı ve çeşitli örnek eğitim durumlarını içermelidir.
3. Her okuldaki zümre öğretmenleri gerektiğinde uzman rehberliğinden yararlanarak, bu kılavuz – kaynak kitaplardan hareketle kendileri “Öğrencilerimiz ne amaçla, hangi faaliyetlerde bulunmalıdırlar?” sorusuna yanıtlar geliştirmelidirler.

1.1.2. Öğretmenlik Mesleği

Tekışık'ın (2003) bir sevgi ve ideal mesleği olarak tanımladığı öğretmenlik; öğretmenin önemi, öğretmen yetiştirme ve öğretmenlerin rolleri hemen tüm toplumlarda güncelliğini koruyan konu ve kavramlardır. Son 10 yılda, pek çok gelişmiş ülke, öğretmenliği ve öğretmen yetiştirme sistemini yeniden sorgulamaya başlamış, reform hamlelerine girişmiştir. Bu gündemin temel gerekçesi, 21. yüzyılda öğretmenliğin giderek artan önem kazanma beklentisidir (Baskan, 2001b).

Öğretmen, eğitim sistemini yönlendirdiği kadar toplumu da yönlendirir. Toplumu oluşturan bireyler çevresindeki değişmelere başarılı bir şekilde uyum sağlayabildikleri sürece yaşamlarını sürdürebilirler. Etkin uyum sağlama ise öğrenmeyle mümkündür (Senemoğlu, 1998a). Toplumun varlığının sürekli olması için öğretme ve öğrenmeye gereksinim duyulduğu bilinen bir gerçektir (Dewey, 1944). Bu durumda öğretmenler bir bakıma, toplumu ayakta tutan, yaşatan, toplumun sürekliliğini sağlayan ve toplumu şekillendiren kişilerdir. Öğretmen, sosyal gelişimi ve birlikte çalışma alışkanlığını kazandıran; dil ve iletişim becerilerine sahip; demokratik, bağımsız düşünebilen, hoşgörülü, etkin, kendisi ve çevresi ile barışık, yaratıcı; hak, görev ve sorumluluklarının bilincinde olan bireyleri yetiştirmeyi amaçlar (Üstündağ, 2004; San, 2002; Güneysu 2002; Soder, 1997).

Öğretmenlik mesleği Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) mevzuatının 43. maddesinde şöyle tanımlanmaktadır:

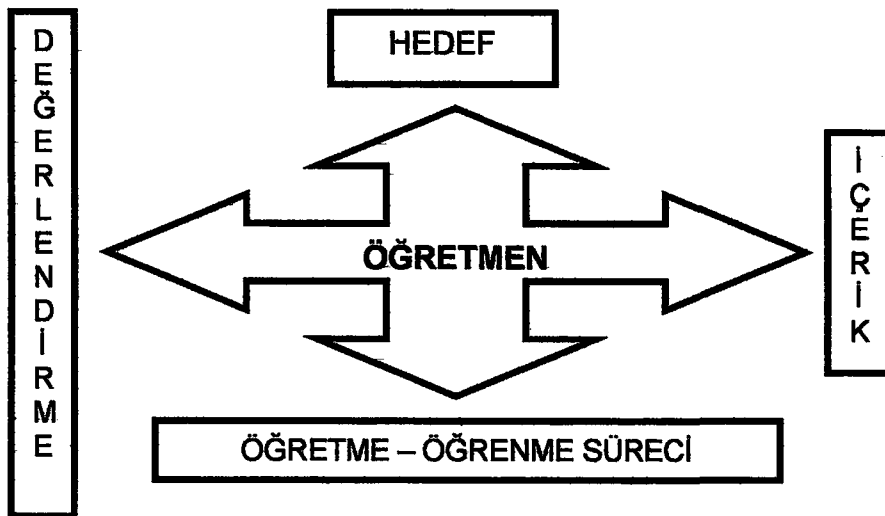
Öğretmenlik, Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir. Öğretmenler bu görevlerini Türk Millî Eğitiminin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekle yükümlüdürler.

Bireyin istediği yaşam biçimine sahip olması için gerekli öğrenmeleri, bireyin davranışında kasıtlı olarak istendik değişmeyi, bireyin yaşantısının sürekli

yenileşmesini ve düzenlenmesini sağlamada öğretmen önemli bir yere sahiptir (Senemoğlu, 1998a; Ertürk, 1998; Dewey 1996). Öğretmen, eğitim sisteminin girdi, işlem, çıktı ve dönüt öğelerinin sürekliliğini ve düzenli işleyişini sağlayan kişidir (Sönmez, 2001). Aynı zamanda öğrenenin yaşamına öğrenmelerle kalite katan kişi olarak da yorumlanabilir (Glasser, 1992).

Eğitim ve öğretim sürecinde bireyin dışarıdan yönlendirilmesi, ona davranış kazandırmak için rehberlik yapılması söz konusudur. Bu işi yapanlar ise öğretmenlerdir (Erden, 1998). Öğrenme her ne kadar bireysel olarak gerçekleşse de, bilginin kılavuzlanmasına veya sağlanmasına; diğer bir deyişle öğretilmesine ihtiyaç vardır (Erden, 1998; Ertürk, 1998). Bu durumda öğretmen öğrenene yardım etme sürecinin içinde yer alır (Üstündağ, 2002). Öğrenme yaşantılarını düzenler, öğrenenin düşünme becerilerini geliştirir, öğreneni eleştirel sorgulamaya, problem çözmeye, yansıtıcı ve yaratıcı düşünmeye, araştırmaya sevk eder (Üstündağ, 2005; Demirel, 2003; Wilson ve Jan, 1993; Shermis, 1992).

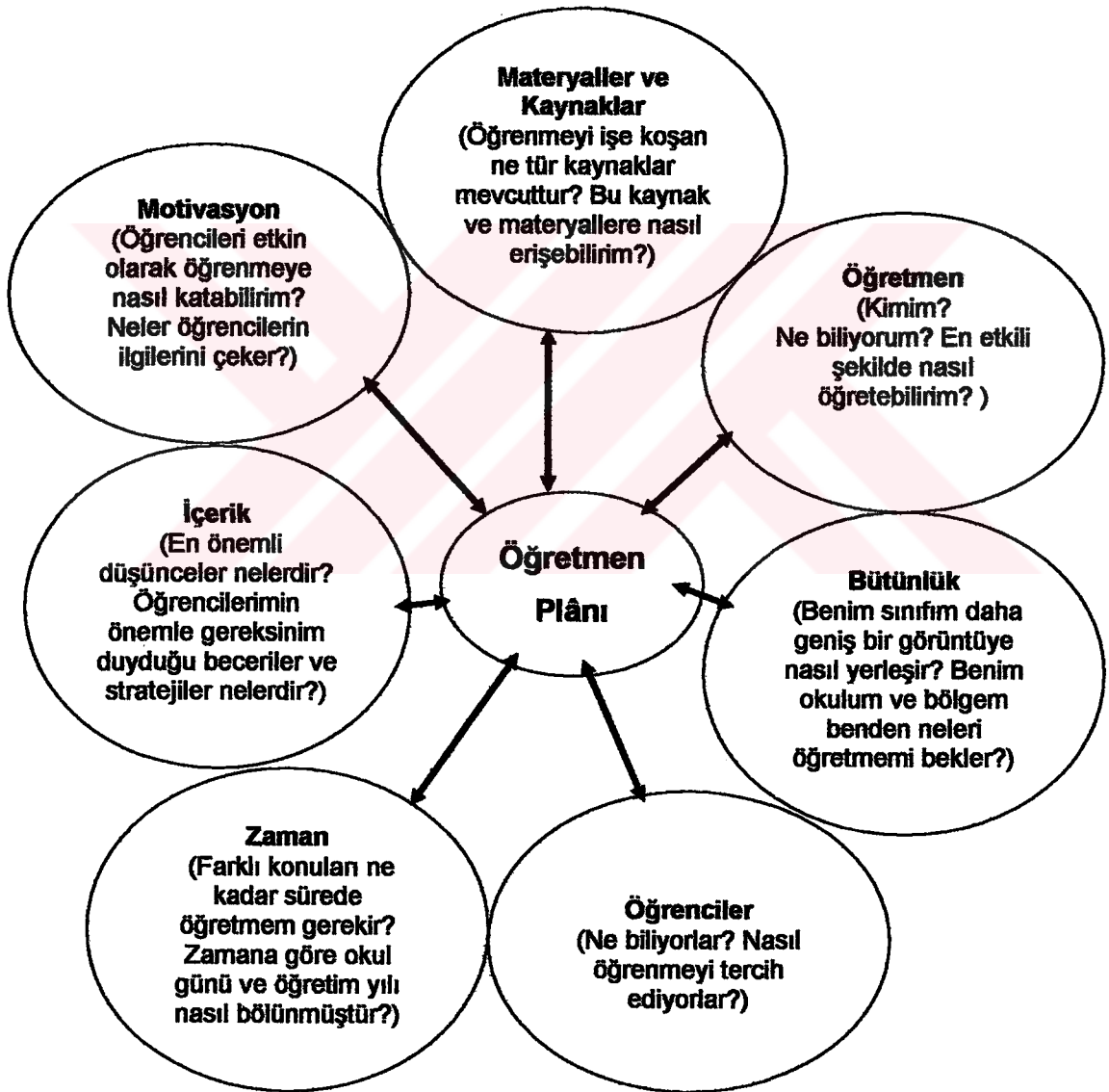
Öğretmen, formal eğitim veren kurumlarda öğretimi sağlar. Belli bir program çerçevesinde plânlı eğitim etkinlikleri düzenler (Erden, 1998). Eğitimi programlar ve tasarlar, okulda ve okul dışında plânlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneğini meydana getirir (Demirel, 2003). Öğretmen; hedef, içerik, öğretme – öğrenme süreci ve değerlendirme boyutları arasındaki ilişkileri şekillendirerek eğitim programını oluşturur (Demirel, 2000) (Şekil 3).

Şekil 3. Bir Programcı Olarak Öğretmen

Öğretimi plânlama bireyleri birbirlerine benzer yapmak için değildir. Öğretimi plânlama bireyin bireyselliğini göz önünde bulundurarak, olabildiğince kendini geliştirmesine yardımcı olmaktır (Gagné ve diğerleri, 1988). Öğretmen öğrenciye düşünme, iş yapma, eser ortaya koyma, gözlem, deney ve araştırma yapma, tartışma, proje oluşturma yetilerini iş birliği içerisinde kazandırmaya çalışır (Binbaşıoğlu, 2003).

Eggen ve Kauchak (1998) öğretmen, bütünlük, öğrenciler, zaman, içerik, motivasyon, materyaller ve kaynaklar değişkenlerinin plânlama sürecini etkilediğinden bahseder (Şekil 2).

Şekil 4. Öğretmen Plânını Oluşturan Değişkenler (Eggen ve Kauchak, 1998: 68)

Dewey'in (1966, çev. Başaran ve Varış) formüle ettiği eğitim felsefesinden yola çıkarak; baskıdan, empoze edilen bilgiden uzakta; gelişimi, deneyerek öğrenmeyi, günün olanaklarından yararlanmayı ve dünyayı tanımayı sağlamakta öğretmene görev düşmektedir. Ödev verme, konuşma, ders anlatma, kitaptan okuma, çoktan seçmeli sınav hazırlama sıradanlığının rahatlığına alışmış olan, aktarmayı işe koşan öğretmenler artık, bilgiye ulaşma yollarını gösteren rehber konumundaki etkili öğretmenlerle yer değiştirmektedirler (Aykaç, 2004; Shermis, 1992). Etkili öğretmen ezber yerine öğrenmeyi öğretir, eğitim ortamı olarak okul dışındaki yerleri de kullanır, yaratıcıdır, üretimi esas alır, etkin öğrenci katılımını sağlar, ilgili görevler verir, zamanı başarılı kullanmak için düzenlemeler yapar, soruları kullanmada yeteneklidir, düşünmeyi geliştirir ve öğrencilerden yanıtları alırken bekleme süresini kullanmayı bilir (Minor ve diğerleri, 2002; Arslan, 2000).

Ertürk'e (1998) göre öğretmenin iki işgörsü vardır: Tasarlandık eğitim durumlarını gerçekleştirmede, öğrenme yaşantılarını öğrencilere mâl etmede sınıftaki öğretmenin payı büyüktür. Öğretmen, hem öğrencinin istedik yaşantıları geçirmesini sağlayacak biçimde çevreye bir çekidüzen verir; hem de kendisi, çevrenin bir parçasıdır, hatta hem davranış örneği vericisi, hem de pekiştirici olarak eğitim durumuna dahildir (Ertürk, 1998).

Öğretmen, sınıf lideri ve danışmandır. Lider olan öğretmen, öğrencilerini güdüleyerek onları istenilen amaçları gerçekleştirmeye yönlendirmelidir (Demirel, 2000). Öğrenme sürecinde öğretmenin en önemli görevi öğrenciye yol göstermektir. Öğretmen, öğrenmenin oluşacağı çevrenin hazırlayıcısı ve düzenleyicisidir. Öğretmen bu görevlerini çeşitli durumlarda ipuçları vererek, öğrenciyi öğrenme işine katarak ve öğrenme sonuçlarını izleyerek gerçekleştirir (Fidan, 1996). Etkili liderlik, plânlama ve güdüleme davranışlarını gerektirir. Danışman olarak ise öğretmen, yardım eden kişidir. Sadece bilgiyi aktarmayı, öğrenme ürünlerini değerlendirmeyi düşünmez, öğrencilere rehber olur (Demirel, 2000). Öğretme durumlarını etkili kılabilmek için öğretmenlerin çok zengin yöntem ve teknik bilgisine sahip olması gerekir (Demirel, 2003). Ayrıca öğretmenlerin, çok boyutluluk, eş zamanlılık, anındalık, beklenmezlik, genellik (umumiyet) ve ortak geçmiş özelliklerine sahip olan sınıfların yönetimi konusunda da usta olması beklenir (Arends, 1999).

Öğrenmeyi sağlamada "Her şey öğretmene bağlıdır." cümlesi öğretmen hakkında anahtar öge olarak beklenti sahibi olmayı anlatır. Her şeyin öğretmene bağlı olması basit ve biraz abartılı olsa da (Goodlad, 2004), öğretmenler öğrenmede vazgeçilmez bir yere sahiptir.

1.1.3. Sınıf Öğretmenliği

Taymaz (1997) eğitim sistemini örgün ve yaygın olmak üzere iki alt sistemde inceler. Örgün eğitimde genel, meslekî ve teknik eğitim programları uygulanır. Yaygın eğitimi ise, halk eğitimi, yetişkinler eğitimi, hizmet öncesi meslek eğitimi ve hizmet içi eğitim meydana getirir.

Örgün eğitim amaçlıdır; özel bir çevre içinde, öğretmenler tarafından kontrollü olarak yürütülür. Okullardaki eğitim örgündür (Fidan,1996). Okul sistemi, insanların belli yaş dönemlerinde gösterdikleri ortak davranış özelliklerine ve eğitim programları ile öğretim yöntemleri, insan gelişiminin özelliklerine uygun olarak biçimlendirilmiştir (Tablo1). Örgün eğitim sistemini oluşturan okullar gelişim dönemlerinin bir yansımasıdır (Erden ve Akman, 2003; Fidan, 1996).

Tablo 1. Örgün Eğitim Sisteminin Yaş Dönemine Göre Gruplandırılması

Yaş Dönemi	Okullar
3 – 6 Yaş	Okulöncesi
7 – 11 Yaş	İlköğretim I. Kademe
12 – 14 Yaş	İlköğretim II. Kademe
15 – 18 Yaş	Ortaöğretim
19 – 24 Yaş	Üniversite

Davranış değiştirme mühendisleri olarak tanımlanan öğretmenlerin etkili öğrenmeyi sağlayabilmeleri için, değişik yaş ve gelişim dönemindeki öğrencilerin özelliklerini bilmeleri ve öğretme – öğrenme ortamlarını bu özelliklere uygun olarak düzenlemeleri gerekmektedir (Senemoğlu, 1998a).

İlköğretim eğitim sisteminin temel taşıdır. Bu eğitim kademesinde çocuğa toplum içinde diğer bireylerle uyum içinde yaşama kuralı ve becerileri ile yaşamlarını daha iyi bir

biçimde sürdürmeleri için gerekli temel bilgi ve beceriler kazandırılır. Bu nedenle, tüm ülkelerde ilköğretim zorunlu hâle getirilmiştir (Erden, 1998). Çocuklara ilk yıllarda yapılacak eğitimin niteliği; gelecekteki başarılarında, okula, derslere ve kendilerine karşı tutumlarında önemli bir etkiye sahiptir (Senemoğlu, 1998b).

MEB (1997), Millî Eğitim Temel Kanunu'nda yer alan 1739 numaralı kanunun 23. maddesine göre ilköğretimin amaç ve görevlerini şu şekilde ifade etmiştir:

- a. Her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak; onu millî ahlâk anlayışına uygun olarak yetiştirmek;
- b. Her Türk çocuğunu ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirerek hayata ve üst öğrenime hazırlamaktır.
- c. İlköğretimin son ders yılının ikinci yarısında öğrencilere, orta öğretimde devam edilebilecek okul ve programların hangi mesleklerin yolunu açabileceği ve bu mesleklerin kendilerine sağlayacağı yaşam standardı konusunda tanıtıcı bilgiler vermek üzere rehberlik servislerince gerekli çalışmalar yapılır.

Millî Eğitim Temel Kanunu'nda belirtildiği gibi, ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin iki önemli işlevi vardır. Birincisi toplumsal yönüyle öğrenciyi yetiştirmek, ikincisi öğrencinin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurarak onu yaşama ve devam edeceği öğrenime hazırlamaktır. Bu aşamada ilköğretim birinci ve ikinci kademe öğretmenlerine, özellikle sınıf öğretmenlerine büyük sorumluluk düşmektedir.

MEB (2001) sınıf öğretmenini iki farklı şekilde tanımlamaktadır; bu çalışmada sınıf öğretmeni kavramı birinci anlamıyla kullanılmış, ilköğretimin ikinci kademesinde bulunan branş öğretmenlerinden farklı olarak düşünülmüştür:

Sınıf Öğretmeni : 1. Alanı sınıf öğretmenliği olan kişi. 2. İlköğretim 6.,7. ve 8. sınıflar ile ortaöğretim kurumlarında; okul idaresince sorumluluğu kendisine verilen sınıf öğrencilerinin ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda yönelmelerine yardımcı olan, seçmeli alan dersleri ile diğer seçmeli derslerin belirlenmesinde öğrenci ve veliyle yakın iş birliği yapan, öğrencinin okul idaresi, öğretmen ve çevre ile ilişkilerini sağlıklı bir şekilde düzenleyip yürüten öğretmen.

İlköğretimde sınıf öğretmenliği öğretmenlik kademelerinin temelini oluşturur. Çocuk, okul ile öğretmen kavramı ve olgusuyla ilköğretim yıllarında tanışmakta; kalem tutmak, defter ve kitap kullanmaktan okumayı, yazmayı öğrenmeye, kendini ve çevresini tanımaya ve onlarla beraber yaşamının yollarını, sorunlarını öğrenmeye

kadar uzanan hayatın temel adımlarını formal anlamda okulda öğrenmektedir. İlköğretim kademesinin bu işlevleri sınıf öğretmenlerinin rehberlik ve önderliğinde gerçekleşmektedir (Can, 2001).

Sınıf öğretmeni düzenleyeceği zengin çevre ile çocukların zihinsel, duygusal ve bedensel gelişimlerini hızlandırabileceği gibi, uygun olmayan ortamlar hazırlayarak da gelişimlerini engelleyebilir, onları sınırlandırabilir (Senemoğlu, 1998b).

Sınıf öğretmenleri, ilköğretim birinci kademedeki öğrencilere şu davranışları kazandırmayı amaç edinen kişilerdir (Erden ve Akman, 2003):

- a. Öğrencilerin kendilerini tanımaları ve benlik algılarını geliştirmeleri.
- b. Sosyal açıdan kendilerini geliştirmeleri.
- c. Okuma, yazma ve aritmetik becerilerini geliştirmeleri.
- d. Cinsiyetine uygun rol geliştirmeleri.
- e. Vicdan ve değerler sistemi oluşturmaları.
- f. Kendi kararlarını vermeleri ve sorumluluk almaları.

Sınıf öğretmeni, çocukların öğrenme yollarına, gelişim özelliklerine, ilgi ve gereksinimlerine uygun bir biçimde öğretimi plânlayabilme, düzenleyebilme, uygulayabilme ve değerlendirebilme becerilerine sahip olan kişidir. Sınıf öğretmeni, bireyin bilişsel ve psiko-sosyal gelişiminde can alıcı öneme sahip olunan bir dönemde, çocukları etkileyerek gelecek nesillerin bilişsel gelişimlerini besleyen; bireyin kendine, topluma ve kendi dışındaki dünyaya karşı tutumlarının çerçevesini çizen ve şekillendirmeye başlayan; gelecek nesillerin yaşama biçimini büyük ölçüde etkileyen iletişim, araştırma, analitik düşünme, problem çözme, yaratıcılık ve estetik becerilerinin gelişimini hızlandıran kişidir (Senemoğlu, 2003).

Tüm dersleri ya da çoğu dersi öğreten sınıf öğretmeni, kendilerini mesleğe hazırlama konusunda farklı algılara sahiptir. Öğretmenler kendilerini öğretim alanında karar vericiler olarak görürler ve geçmiş yaşantılarındaki hazırlık ve deneyim süreçlerinde nasıl öğrettilerse, ondan etkilenirler (Goodlad, 2004). Bu nedenle öğretmenlerin yetiştirilme süreçlerini de önemsemek gereklidir. Senemoğlu'nun (1998b) belirttiği gibi toplumdaki iyi vatandaşın, nitelikli anne ve babanın, nitelikli meslek adamının temellerini sınıf öğretmenleri attıkları için, onların hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim süreçleri dikkatle ele alınmalıdır.

1.1.4. Sınıf Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi

Sanatçılar nesnel oluştururlar, bu anlamda tasarımcıdır. Profesyonel hekimler aynı zamanda el ustalardır. Avukatlar dava, delil, sözleşme ve kanunları yapılandırır. Doktorlar tanı koyarlar, muayene yaparlar ve tedavi uygularlar. Plânlamacılar uzamsal plânları oluştururlar ve düzenlemeler yaparlar (Schön, 1990). Öğretim sürecinin plânlayıcısı ve uygulayıcısı olan öğretmen ise, eğitim sistemi içerisinde belirgin bir öneme sahiptir. Birey ve bireylerden oluşan toplumu biçimlendirme ve yönlendirme gücüne sahip bu meslek, insanlık tarihi boyunca önemini hiçbir dönem kaybetmemiştir. Bu nedenle, öğretmenlerin yetiştirilmesi, eğitim sisteminin önemli bir yönünü oluşturur (Yeşil ve Çalışkan, 2006).

Winch (2004) geleceğe yön veren öğretmen eğitiminin şu özelliklere sahip olması gerektiğinden bahseder: Öncelikle, kuramda uzman olduğu kadar öğretimin uygulanmasında da uzman olan bireyler tarafından öğretilen normatif ve deneysel kuramlar tarafından öğretim desteklenmelidir. İkincisi kuramsal oluşum, acemi öğretmenlerin esnek olmayı öğrendiği işevuruk katılımıla sıkıca bütünleşmiş olmalıdır. Üçüncüsü, öğretme ve öğrenme kuramlarını uygulayacak öğretmenleri geliştirmek, kendi araştırmalarını yapmaya başlamalarına zemin hazırlayacaktır. Son olarak, ayrıntılı bir program başarıyla yürütülmeli; sürekli meslekî gelişime gereksinim duyan, eğitim programı, araştırma ya da pedagojik alanlarda uzmanlaşmak isteyen öğretmenler, öğretme ve öğrenme bağlamında uygulanmış kuramları geliştirecek öğeleri destekleyebilmelidirler.

McMannon'a (1997) göre eğitim kurumlarından beklenenler ile eğitim kurumlarının gerçekten yaptıkları ve ne yapmaları gerektiği arasında fark vardır. Bunun için yalnız eğitim sistemini değil, aynı zamanda öğretmen eğitim programlarını da yenilemek gerekir. Eğer meslek sahibi olanlar etkisizlikle ve yanlışlıkla suçlanırsa, bu kişilerin okulları etkili ve etik uygulamanın temellerini öğretmede başarısız olmakla suçlanırlar (Schön, 1990).

Gerçekte alana hakim olan kişi olarak tanımlanan profesyoneller bile, sorunlarla karşılaşır. Doktorları, mühendisleri, avukatları düşünerek diyebiliriz ki, profesyoneller her sorunun ya da her problemin yanıtını bilemezler. En iyi uygulamalar bile başarısız olabilir, hastalar ölebilir, tasarım düşünceleri başarısız kabul edilebilir ve davalar

kaybedilebilir. Eğitim de benzer durumdadır; en iyi uygulamalara karşın bazı öğrenciler öğrenemeyebilir ve okulu bırakabilir. Ancak başarıyı arttırmak ve başarısızlığı en düşük düzeye indirmek amacıyla; yirmi birinci yüzyılın öğretmenleri farklı bilgi alanlarında (akademik, pedagojik, sosyal ve kültürel alanlarda) yetkin, yansıtıcı ve problem çözen profesyonel kişiler olmalıdır (Arends, 1999). Uzmanlık geçen zamanla birlikte gelişse de, pedagojinin merkezleri olan ve iş birliği hâlinde çalışan okullardaki büyük durağanlığı engelleyen, kendilerini yenileme işlemleriyle meşgul eden hizmet öncesi eğitim çok önemlidir (Goodlad, 1994).

Yükseköğretim Kurulu (YÖK, 1997, 1998a) ve MEB (1973) tarafından belirtildiği üzere ülkemizde Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı yükseköğretim kurumlarında yer alan temel alan dersleri, öğretmenlik meslek dersleri ve genel kültür derslerini başarıyla bitirmiş olan kişiler, sınıf öğretmeni adayı olma hakkını elde ederler.

Arends'e (1998) göre öğretme dört üst düzey nitelik olmazsa yetersiz kalacaktır. Kişisel yeterlikler, bilgi temeli, öğretme uygulamalarından oluşan liste (repertuvar), yansıtıcı ve problem çözme becerileri. Bu dört niteliği göz önünde bulundurarak öğretmenlerin gerek hizmet öncesi dönemde, gerek hizmet içi dönemde kendilerini yetiştirmesi uygun olacaktır.

Senemoğlu (2003) ise günümüzde çağdaş öğretmen yetiştirme programlarında genellikle şu öğelerin yer aldığını belirtir:

- a. Öğrencilerin okul deneyimi (OD) ve öğretme uygulamaları
- b. Konu alanı bilgisi
- c. Konu alanlarının öğretimi
- d. Öğretmenlik meslek bilgisi

Dört yıllık öğretmen eğitimi programları, dört ana grup çerçevesinde oluşturulmuştur: Genel eğitim, öğretmenlerin ne öğretecekleri ile ilgili özel alan eğitimi, eğitim alanında kurumsal çalışmalar, öğretimi gözleme ve öğretime katılma. İki yıllık genel çalışmaları, işbirlikli grupların kurulmalarını; danışmandan sürekli destek alma, katılımın doğası ve yönetim işlemleriyle ilişkili durumlar takip eder. Bu bileşen, öğretmen adaylarına öğretme işinin kendilerine uygun ve kendilerini tatmin edici olup olmadığına karar vermeleri amacını içerir. Kararı iyi verebilmeleri için, öğretimden ve öğretme mesleğinden bahsetmek yerine, öğretmen adaylarının öğrencilerle etkileşimde bulunmalarına gereksinim vardır. Öğretmen eğitiminde sanat ve bilim dallarında

çalışmak, aynı zamanda kuram ve uygulamayı bütünleştirmek açısından beşinci yıl önerilmektedir (Goodlad, 1994).

Sönmez'e (2001) göre öğretmen adayı yetiştirme süreci daha titizlikle yürütülmelidir. Öğretmen adayları, üniversite mezunları arasından belli ölçütlere gereksinim duyulan sayıda seçilmeli; bu adaylar bir yıl öğretmenlik sertifikası veren programın derslerini almalı; en az bir yıl da öğrenme – öğretme strateji, yöntem ve tekniklerini kullanarak değişik okul ve sınıflarda uygulama yapmalıdırlar. Bu sürenin sonunda başarılı olanlar öğretmen olarak atanmalıdırlar .

Demirel'e (2000) göre öğretmenler kişilik açısından güdüleyici, başarıya odaklanmış, profesyonel kişiler olmak için yetiştirilmelidir. Etkili öğretmenlerin bireysel özelliklerini ve niteliklerini ortaya çıkarmada tutum ölçekleri uygulanmalı ve inancı en yüksek düzeyde olanlar arasından seçim yapılmalıdır.

Demirel (2000) öğretme sanatını işe koşan her öğretmende bulunması gereken meslekî nitelikleri şu şekilde sıralamıştır:

- a. Öğretim etkinliklerini plânlama,
- b. Öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanma,
- c. Etkili iletişim kurma,
- d. Sınıf yönetimi,
- e. Zamanı etkili kullanma,
- f. Öğrenmeleri değerlendirme,
- g. Rehberlik yapma.

Söz konusu nitelikler öğretmenlik mesleğini sürdüren bireylerin verimli çalışmalarında belirleyici olur ve bu niteliklerin temelleri hizmet öncesi dönemde atılmaya başlanır, edinilen bilgiler sorgulanır. Eğer bir öğretmen; hedefleri, yaptığı işin değerini, öğretme yöntem ve kuramlarını sorgulamıyorsa, o zaman o birey öğretme ile meşgul olmamıştır. Hazırlanan öğretmen eğitimi programı; eğitim hedeflerini, sınıf ve okul bağlamını, eğitim programını oluşturan ve eleştiren kişileri, öğretim stratejilerinin değişkenliğini sorgulayıp sorgulamadığını yanıtlamalıdır (Zeichner ve Liston, 1996).

İyi yetişmiş öğretmenlerin seçimine ve hazırlanmasına katkısı olmayan bir programı uygulamak yerine, onları birer memur olmaktan kurtaracak düzenlemeler yapılmalıdır. Eğitimde yeniden yapılanmanın gerçek yorumlayıcısı ve sınıftaki uygulayıcısı

öğretmenlerdir. Öğretmenlerin bu rollerini başarı ile yerine getirebilmeleri için mesleğe ilişkin yeni düzenlemelerin yapılması bir zorunluluktur (Özden, 2003).

Eğitimde yeniden yapılanma, sistemin değişen gereksinim ve beklentiler karşısında yapısal değişiklikler yaparak işlevselliğini sürdürme, ayakta kalma çabasıdır. Yeniden yapılanma bazen sadece okul yönetimini içermekte, bazen ders kitapları ile sınırlı kalmakta, bazen de öğretmen yetiştirme sisteminde bir takım değişiklikleri ifade etmek için kullanılmaktadır (Özden, 2003).

Ersoy'a (2002) göre Türkiye'de yalnızca genelde bir eğitim, özelde öğretmen eğitimi sorunu yoktur; toplu kalkınma ve hızlı gelişme sorunu vardır. Eğitim açık bir sistem olarak bir toplumda diğer sistemlerden etkilenmekte, sorunların çözümü için altyapı eksikliklerinin giderilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla, eğitim sistemini bir bütün olarak ele almakta ve toplumu oluşturan diğer sistemlerle bir arada düşünmekte yarar vardır.

1.1.4.1 Tarihsel Süreç

Bu bölümde, hizmet öncesi dönem kapsamında Cumhuriyet Dönemi'nden günümüze kadar sınıf öğretmeni yetiştirme alanında yapılan çalışmalar açıklanacaktır.

Geçmişten günümüze öğretmen yetiştirme sürecine bakıldığında, bir dönemin dışında (Köy Enstitüleri), öğretmen yetiştirme sistemimizin bir türlü sağlam temellere oturtulamadığı, öğretmen yetiştirmedeki nitelik ve nicelik sorununun geçici politikalarla çözümlenmeye çalışıldığı görülmektedir. Eğitim Fakültelerinin önünde duran öğretmen yetiştirme programları çok daha somut ve üzerinde çalışılması gereken sorun olarak gündemde bulunmaktadır (ÖYGET – 1, 2001b).

Atatürk, 1924'te öğretmenlere verdiği değeri şu cümlelerle ifade eder (Akyüz, 1999):

Cumhuriyet fikren, ilmen, fennen, bedenen kuvvetli ve yüksek karakter ve kişilik sahibi koruyucular ister. Öğretmenler sizin başarınız Cumhuriyetin başarısı olacaktır. Cumhuriyet sizden fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller ister.

Cumhuriyet dönemine geçilirken öğretmen yetiştirme konusu başlıca eğitim sorunlarından biridir. 1923'te bir – iki senelik Darülmüalliminlerden mezun olmuş, çoğunlukla öğretmenlik mesleğinin gereklerini taşımayan kişiler ilkokul öğretmeni olur.

Daha sonra illerde bulunan ilköğretmen okulları (Erkek ve Kız İlk Muallim Mektepleri) Eğitim Bakanlığına bağlanır (Akyüz, 1999).

1932 – 1933 öğretim yılı itibariyle ilköğretmen okullarının süresi 6 yıla çıkarılır. Bu okullar, teorik derslere fazla önem verir, uygulamalarda yetersiz kalır (Akyüz, 1999). Daha sonra köylerin sosyo – ekonomik ve kültürel kalkınmasına katkı sağlamak, yalnız öğretmen değil; aynı zamanda meslek adamları yetiştirmek amacıyla Köy Enstitüleri kurulur, Köy Enstitüleri'nde öğrenim süresi ilkokuldan sonra 5 yıldır (Baskan, 2001a). 1970 – 1972 öğretim yılına kadar ilkokul öğretmenleri 3 yıllık İlköğretmen Okulları'nda yetiştirilir. 1974 – 1975 öğretim yılından itibaren sınıf öğretmeni yetiştirmek üzere 2 yıllık Eğitim Enstitüleri açılır. Eğitim Enstitüsü açılmayanlar Öğretmenler Liseleri'ne dönüştürülür (Akyüz, 1999).

1973 tarihinden itibaren ortaöğrenim düzeyinde yetişen ilkokul öğretmenlerine 2 yıl süreli Önlisans Programı başlatılır. 1982 yılı ile İlköğretmen Okulları Eğitim Yüksekokulları hâline dönüştürülerek üniversitelerin bünyesine alınır (Akyüz, 1999). 1989 – 1990 öğretim yılından itibaren Yüksekokulların öğrenim süreleri 4 yıla çıkarılır. 1992 – 1993 öğretim yılından başlayarak Eğitim Fakülteleri Sınıf Öğretmenliği bünyesine aktarılır (Baskan, 2001a).

Öğretmenlerin kısa sürede iş başı yapabilmesi ve öğretmen açığının kapatılması amacıyla yedek subay öğretmenler, vekil öğretmenler, öğretmenlik formasyonu, mektupla öğretmen yetiştirme, hızlandırılmış programla öğretmen yetiştirme adı altında yanlış ve mesleğe zarar verici uygulamalara da başvurulur (Akyüz, 1999).

1997 yılında YÖK ile Dünya Bankası iş birliğinde Millî Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGP) Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi kapsamında sınıf öğretmenliği programı 4 yıllık olarak düzenlenir, eğitim fakülteleri bünyesine alınır ve uygulama çalışmalarına ağırlık verilmeye çalışılır. Sekiz yıllık ilköğretimin zorunlu hâle gelmesiyle YÖK 1997'de MEB ile iş birliği yaparak eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması çalışmalarını başlatır ve 1998'de uygulamaya koyar. Bu yeni düzenlemeyle eğitim fakültelerinin bir kısmında ilköğretimin ihtiyacı olan sınıf ve alan öğretmenleri yetiştirecek anabilim dalları ve bölümler açılır. Bu alanlarda öğretmen yetiştirmeye başlanır (Tekişik, 2003; YÖK, 1997).

Sekiz yıllık süre içinde üniversitelerin düzenlemiş olduğu akademik etkinliklerde dile getirilen, eğitim fakültelerinde uygulanan öğretmen yetiştirme programlarının sorunlarını çözümlenmeye yönelik, 5 – 11 Mart 2006 tarihlerinde “Eğitim Fakülteleri Program Geliştirme Çalıştayı” düzenlenmiştir. Yeni öğretmen yetiştirme program tasarımları hazırlanmıştır. Fakültelerden gelen görüş ve öneriler doğrultusunda, 2006 – 2007 akademik yılının birinci sınıfından itibaren uygulanmak üzere taslak programlara son şekli verilmiştir. edinilen bilgilere göre sınıf öğretmenliği lisans programında yapılan değişiklikler şu şekildedir (YÖK, 2006):

- a. Program, %50 - 60 alan bilgisi ve becerileri, %25 - 30 öğretmenlik meslek bilgisi ve becerileri, % 15 - 20 genel kültür derslerini içermektedir.
- b. Sınıf öğretmenliği lisans programı genel kültür derslerinin oranları artırılmıştır. Eğitim Psikolojisi, Eğitim Bilimine Giriş, Felsefeye Giriş, Sosyoloji, Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Ölçme ve Değerlendirme, Toplum Hizmet Uygulamaları, Erken Çocukluk Eğitimi, İstatistik, Özel Eğitim, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi, Türk Eğitim Tarihi, İlköğretimde Kaynaştırma adlı yeni dersler programa eklenmiştir.
- c. Okullarda uygulama çalışmalarına yönelik OD I, OD II ve Öğretmenlik Uygulaması (ÖU) ile ilgili olarak derslerin kredi sayıları aynı kalmış, bunun yanı sıra OD I dersi 2. yarıyıldan 6. yarıyıla aktarılmıştır. Ayrıca öğretmen adaylarına; birleştirilmiş sınıflarda, köylerde ve Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında (YİBO'larda) okul uygulaması yapabileme fırsatı verilmektedir.

1.1.4.2. Uygulama Çalışmaları

İlköğretim okulunda öğretmenlik yapmak öğretmenlerin zamanını, fiziksel ve zihinsel enerjisini tüketen yoğun ve stresli bir iştir. Öğretmen adaylarının sınıf içerisindeki olumsuzlukların üzerinden gelmeleri amacıyla alan deneyimi iki yıldan fazla olmamak üzere izlenen, başarılı gibi görünen bir yoldur (Brink, Granby, Grisham, Laguardia ve Peck, 2001). Üniversite ortamında deneyim kazandırılırken şüphesiz uygulama alanlarına da gereksinim duyulacaktır. Uygulama alanları; tasarım, bireysel ve ortak girişim, gerçeğine yakın uygulamadan çıkarılan örnek projelerin yönetimi çerçevesinde düzenlenen yerlerdir. Öğretmen adayları öğrencileri için anlaşılır yaklaşımları tasarlamaya çalışırlar. Öğrenmeyi tasarlamak ya da öğrenmeyi sağlamak için yapılanları tasarlamak ele geçmeyen, belirsiz, yabancı ve gizemli bir tasarım gibi düşünülebilir, anlamakta güçlük çekilebilir (Schön, 1990).

Öğretmen adaylarının eğitimleri sırasında edindikleri bilgileri, mesleğe başladıklarında daha etkili olarak kullanabilmeleri için alan deneyimi kazandırılması oldukça önemlidir. Uygulama becerisi kazanmış bir öğretmen adayı, mesleğe başlarken kendine daha çok

güvenecek ve mesleğini daha çok severek yapacaktır (A.Ç. Sağlam ve M. Sağlam, 2004). Alan deneyimi ile ilgili eksiklerin saptanmasında ve eksikler doğrultusunda, alan deneyimine yönelik eğitim programının sürekli gözden geçirilerek uygulama öğretimi elemanı, uygulama öğretmeni ve öğretmen adayı üçlüsünün daha verimli çalışabileceği ortamların oluşturulmasında yarar vardır.

YÖK (1997) tarafından öğretmen adaylarının, öğretmenliğe hazırlanmaları sırasında öğretmen ve öğrencilerle birlikte uygulama çalışmaları yapmaları esas olduğu açıklanmıştır. Yeniden düzenleme ile geliştirilen lisans programlarında, alan öğretimi yöntemleri ve öğretmenlik uygulamaları ön plâna çıkarılmıştır (Baskan, 2001a). Uygulama derslerinin saatleri arttıkça, mesleğine yeni başlayan öğretmenlere en iyi meslekî gelişimi gösterme olanağının sağlanacağı düşünülmektedir (Giebelhaus ve Bowman, 2002).

Öğretmen adayları; hem karar vericiler, hem de plânlama öncesinden değerlendirmeye kadar öğretim sürecine değişik stratejilerle yaklaşanlar olarak mesleğe hazırlanmalıdırlar (Earle ve Sheffield, 1995). Öğretme; heyecan, sürpriz, hayâl kırıklığı ve zevk duygularını kapsayan bir deneyimdir. Deneyim; öğretme işini uygulama, başarıyı değerlendirme, gelecekteki öğretme yaşantılarının daha etkili olmasını sağlayabilecek öğretme ve öğrenme anlayışlarını kazanma olanağını yaratır (Cruickshank, Jenkins ve Metcalf, 1999).

Okul deneyimleri kuram ile uygulama arasında önemli bir köprü oluşturur (Giebelhaus ve Bowman, 2002). OD I, OD II ve ÖU dersleri aracılığıyla öğretmen adayları, öğretmenlik mesleğini daha yakından tanımaktadırlar. Bunlar arasında OD I ve OD II dersleri çoğunlukla gözleme, ÖU ise uygulamaya dayalıdır (Yeşil ve Çalışkan, 2006). Dündar'a (2003) göre alanda deneyim kazandırmaya yönelik derslerin (OD I, OD II, ÖU) başarılı yürütülmesi iki önemli faktöre bağlıdır. Bu faktörlerden biri uygulama okulu, diğeri uygulama öğretmenidir. Uygulama okulu, uygun öğrenme ortamının sağlanması açısından; uygulama öğretmeni, öğretmen adayının meslek yaşamında önemli izler bırakması açısından önemlidir.

YÖK ile Dünya Bankası iş birliğinde hazırlanan programda belirtildiği üzere OD ve ÖU derslerinin amaçları şunlardır (YÖK, 1997):

- a. Adaylarda, hazırlanmakta oldukları düzeyde öğretmenlik ve değerlendirme yapmak için gerek duyacakları meslekî yeterlikleri oluşturmak.
- b. Adaylara, öğrencilerinin yaş, yetenek, özel gereksinim ve özgeçmişlerine uyarılabilecekleri çeşitli öğretim teknikleri geliştirmelerinde yardımcı olmak.
- c. Adayları, etkili bir okul ortamı oluşturulmasına katkıda bulunabilecek anlayış ve tutumlara sahip, iyi birer öğretmen olabilecek hâle getirmek.

OD, "okullarda gözlem" adlı, süresi daha kısa olan eski bir dersin yerini almaktadır. Bu ders, haftada bir gün olmak koşuluyla iki dönem sürer ve öğretmen adayının, okul hayatına ve öğretime plânlı bir şekilde katılmasını sağlar. OD dersi, OD I ve OD II olmak üzere iki ders hâlinde düzenlenmiştir. Öğretmen adaylarının bu derslerde yaptıkları görev ve etkinlikler onlara, deneyimli öğretmenleri görev başında gözleme, öğrencilerle bireysel olarak ve küçük gruplar halinde çalışma, sınırlı sorumluluklarla da olsa, kısa süreli öğretmenlik deneyimleri kazanma olanakları sağlamalıdır. OD dersleri, ÖU dersine hazırlık niteliği taşımaktadır (A. Ç. Sağlam ve M. Sağlam, 2004; YÖK, 1997).

OD I dersi kapsamında öğretmen adaylarından beklenen etkinlikler şunlardır (YÖK, 1997):

- a. Dönem Plânı
- b. Öğretmenin Okuldaki Bir Günü
- c. Öğrencinin Okuldaki Bir Günü
- d. Bir Öğrencinin İncelenmesi
- e. Öğretim Yöntemleri
- f. Derslerin Gözlenmesi
- g. Dersin Yönetimi ve Sınıfın Kontrolü
- h. Soru Sormayı Gözleme
- i. Okulda Araç – Gereç ve Yazılı Kaynaklar
- j. Okul Müdürü ve Okul Kuralları
- k. Okul ve Toplum
- l. Mikroöğretim Teknikleri
- m. OD Çalışmalarının Değerlendirilmesi

OD I dersi, öğretmen adayının uygulamaya yapacağı okulu, öğrencileri, programı ve öğretmenleri; başka bir ifadeyle okul yaşamını genel olarak tanımasını sağlamak için yapılan gözlem ve görüşmelere dayalı bir derstir. Bu derste, öğretmen adaylarının, okulu, öğrencileri ve öğretmenlik mesleğini değişik yönleriyle tanımasını ve lisans programında aldığı derslerle ilişkilendirerek gözlemler yapmaları amaçlanmaktadır (Demirtaş ve Güneş, 2004).

Meslekî gelişimi etkileyen hizmet öncesi eğitim döneminde, öğretmen adayları; uygulama öğretmenlerini, diğer öğretmen adaylarını ve öğrencileri gözlerler. Sınıf yönetimine ve sınıf içi yaşantılara dair bakış açılarını yeniden oluştururlar. Uygulama öğretmenin ve öğrencilerin davranışlarını anlamaya çalışırlar (Selçuk, 2000).

Öğretmen Yeterlikleri Geliştirme Toplantılarının birincisinde (ÖYGET - 1, 2001a), OD I dersinin gelişim ve öğrenme psikolojisi ile ilişkilendirilerek, bu derslere paralel olarak yeniden düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Temel alan bilgisine sahip; genel kültür derslerini almış; öğretim ilke ve yöntemleri, ölçme değerlendirme, sınıf yönetimi, öğretim teknolojisi ve materyal tasarımı gibi meslekî konularda bilgi edinmiş öğretmen adaylarının daha verimli uygulamaya yapabileceği şekilde OD I dersi 2006 yılında yeniden düzenlenmiştir (YÖK, 2006).

OD II ve ÖU dersleri ise sadece gözleme dayalı olmayıp, öğretmen adayının aktif biçimde öğretimin içinde yer aldığı derslerdir. OD II dersinin aynı zamanda, öğretmen adaylarını dördüncü sınıfın ikinci döneminde alacakları ÖU dersine hazırlayıcı bir rolü de vardır (Dündar, 2003).

OD II dersi kapsamında öğretmen adaylarından beklenen etkinlikler şunlardır (YÖK, 1997):

- a. Dönem Plânı
- b. Yönerge ve Açıklamalar
- c. Soru Sorma ve Alıştırmalar
- d. Dersin Yönetimi ve Sınıfın Kontrolü
- e. Öğrenci Çalışmalarının Değerlendirilmesi
- f. Ders Kitaplarından Yararlanma
- g. Grup Çalışmaları
- h. Çalışma Yapraklarının Hazırlanması ve Kullanılması
- i. Değerlendirme ve Kayıt Tutma
- j. Test Hazırlama, Puanlama, Analiz
- k. Öğretimde Benzetimlerden Yararlanma
- l. Dersi Plânlama ve Etkinlikleri Sıraya Koyma
- m. OD Çalışmalarının Değerlendirilmesi

Demirtaş ve Güneş'e (2004) göre OD II dersi öğretmenlik mesleğini daha yakından tanımaya fırsat tanır. Dönem sonlarına doğru, yapılacak bazı etkinlikler öğretmenlik yapmayı gerektirecektir. Bu ders süresince gidilen uygulamaya okullarında yapılacak etkinlikler öğretmen adaylarını biraz daha öğretmenlik mesleğine yaklaştıracaktır. Bu ders içinde yer alan bazı etkinlikler ile doğrudan öğretmenlik yapılacaktır. Bu derse iyi

hazırlanan öğretmen adayları ÖU dersinde sınıftaki çalışmalarını daha rahat yapabilecektir.

OD II dersini tamamladığında öğretmen adaylarının şu özellikleri kazanması beklenmektedir (A. Ç. Sağlam ve M. Sağlam, 2004):

- a. Sınıf içi öğretimde kullanılacak kısa süreli etkinlikleri plânlayabilme,
- b. Öğrenme ve gelişme açısından öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları tanıyabilme,
- c. Okulda diğer öğretmenlerle verimli ve uyumlu çalışabilmek için gerekli becerileri kazanma.

OD dersleri tamamlandığında, öğretmen adayları aşağıdaki özellikleri kazanmış olmalıdırlar (YÖK, 1997):

- a. Okul organizasyonunu ve öğretmenliği sistemli bir yaklaşımla tanımış olma,
- b. İyi düzenlenmiş öğretmenlik deneyimleri aracılığı ile, öğretim programı kapsamındaki öğretme-öğrenme etkinliklerini gerçekleştirmek için gerekli meslekî yeterlikleri kazanmaya başlamış olma,
- c. Öğrenme ve gelişme bakımından öğrenciler arasındaki bireysel farklar konusunda deneyim kazanmış olma,
- d. Uygulama okulundaki öğretmenlerle iş birliği yapmış ve okulda etkili bir biçimde çalışmak için gerekli kişisel becerileri geliştirmiş olma,
- e. Okulun organizasyonu, yönetimi ve okuldaki günlük işler ile okulda bulunan kaynaklar üzerinde bilgi sahibi olma.

Okul deneyimleri öğretmenlerle ve yöneticilerle tartışmacı ilişkiler içinde olma olanaklarını içerir (Goodlad, 1994). Aynı zamanda, OD dersleri ile gözlemlere ve etkinliklere dayalı olarak yapılan uygulamalar öğretmen adaylarının ÖU'daki çalışmalarını etkiler. YÖK (1997) tarafından açıklandığı üzere, öğretmen adayının izlenmesinden ve yetiştirilmesinden sorumlu olanların bu aşamadaki başlıca amacı öğretmen adaylarının başarılarını değerlendirmek değil, onlara rehberlik yapmak ve destek sağlamaktır. Burada sözü edilen rehberlik ve destek şu şekillerde olabilir:

- a. Yapılmakta olan çalışma hakkında öğretmen adayı ile görüşme ve ona, yerine getireceği görevler için hazırlık yapması, gerekli düzeni oluşturması ve bu görevlerle kılavuz kitapta yapılması istenen etkinlikler arasında ilişki kurması sırasında yardımcı olma,
- b. OD sırasında tutulan dosyaları düzenli olarak kontrol etmek suretiyle, yerine getirilen görevlerin değerlendirilmiş olmasını sağlama,
- c. Okullardaki uygulama çalışmalarının sonunda öğretmen adayının dosyasını okuma ve adayla, meslekî gelişmesi ile ilgili kayıtlar üzerinde görüşme.

ÖÜ dördüncü sınıfın ikinci dönemi boyunca haftada altı ders saati olarak düzenlenen bir uygulama dersidir. Öğretmen adayları dersi plânlayacak, derse hazırlanacak, ders için gerekli araç – gereçleri hazırlayacak ve sınıfı tamamen kendi başlarına yöneteceklerdir. Bu döneme kadar öğrenmiş oldukları kuramsal bilgileri ve OD I ile OD II derslerinde edindikleri deneyimleri uygulamalara yansıtacaklardır (Demirtaş ve Güneş, 2004).

ÖÜ dersi kapsamında öğretmen adayları şu ölçütlere göre çalışmalarını düzenler ve değerlendirilirler (YÖK, 1997):

- a. Konu Alanı ve Alan Eğitimi
  - i. Konu Alanı Bilgisi
  - ii. Alan Eğitimi Bilgisi
- b. Öğretme-Öğrenme Süreci
  - i. Plânlama
  - ii. Öğretim Süreci
  - iii. Sınıf Yönetimi
  - iv. İletişim
- c. Değerlendirme ve Kayıt Tutma
- d. Diğer Meslekî Yeterlikler

MEB (2002) tarafından belirlenen esaslar doğrultusunda öğretmenlik uygulama çalışmaları belirli ilkeler doğrultusunda gerçekleştirilir:

- a. Kurumlar arası iş birliği ve koordinasyon ilkesi
- b. Okul ortamında uygulama ilkesi
- c. Aktif katılma ilkesi
- d. Uygulama sürecinin geniş zaman dilimine yayılması ilkesi
- e. Ortak değerlendirme ilkesi
- f. Kapsam ve çeşitlilik ilkesi
- g. Uygulama sürecinin ve personelinin sürekli geliştirilmesi ilkesi
- h. Uygulamanın yerinde ve denetimli yapılması ilkesi

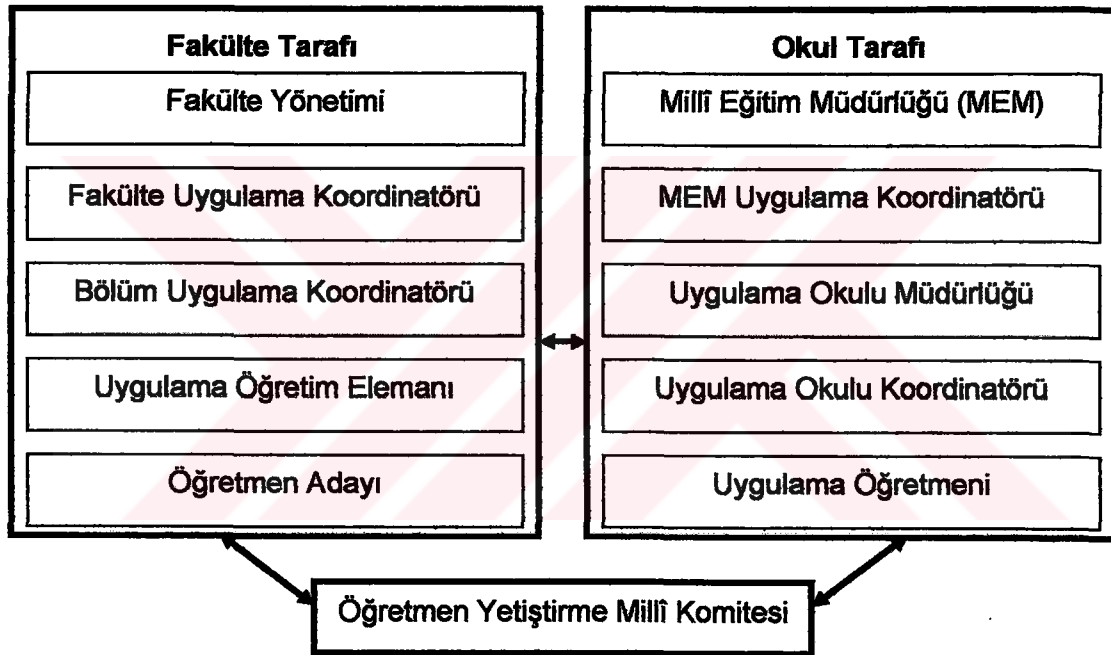
1.1.4.3. Fakülte – Okul İş birliği

Son on yılda, ÖÜ reform hareketi çalışmalarından en etkili olanı belki de üniversite ile devlet okulları iş birliği sayesinde daha iyi öğretmenler yetiştirmektir (Brink ve diğerleri, 2001). Öğretmen yetiştirme düzenlemesinin ortak bileşeni iş birliği yapılan okulları geliştirmeyi de içerir (Ginsberg ve Rhodes, 2003).

Oturarak ders dinlenildiği üniversite sınıflarından ziyade, ÖÜ'nün yapıldığı sınıflarda daha çok deneyim ve bilgi birikimi elde edilir. Üniversite sınıfının içinde olup, kuramsal

durumları düşünmek yerine, eğitim programı sürecini yaşamak ve o ortamı solumak öğretmen adaylarının üzerinde daha çok etkiye sahiptir. Öğretmen adayı yalnız gözlem yaparak değil; aynı zamanda öğretimi öğrenerek öğretir. Dersi tasarlama, plân yapma, hazırlanma, kaynak elde etme, ödev ya da görev verme, grup çalışması ve uygulama; öğretmen adaylarının daha kapsamlı ve bütüncül deneyim elde etmelerini sağlar (Cotton, 1999).

YÖK ile Dünya Bankası iş birliğinde hazırlanan program doğrultusunda, fakülte ile okul tarafları belirlenmiştir (YÖK, 1997). MEB bu tarafların görev, yetki ve sorumluluklarını açıklamış ve tarafları birbiriyle ilişkilendirmiştir (MEB, 2002) (Şekil 3).

Şekil 3. Öğretmenlik Uygulamalarında İlgili Taraflar

MEB (2002) tarafından hazırlanan yönergede Öğretmen Yetiştirme Millî Komitesi; iki kurum arasında iletişimi sağlayan, öğretmen yetiştirme programını geliştiren ve uygulamayı değerlendiren; MEB, YÖK ve Eğitim Fakülteleri temsilcilerinden oluşan bir organ şeklinde ifade edilmiştir. Fakülte yönetimi; uygulama öğretim elemanlarını ve uygulama okullarını belirler, ilgili MEM'lerle iş birliğini sağlar, uygulama çalışmalarını denetler ve uygulama çalışmalarına dönük toplantılar düzenler (MEB, 2002).

Fakülte uygulama koordinatörü; iş birliği içerisinde, belirlenen uygulama okullarına öğretmen adaylarının dağılımını sağlar, uygulama çalışmalarını denetler ve

değerlendirir. Bölüm uygulama koordinatörü; bölüm uygulama öğretim elemanlarıyla bölüm arasında koordinasyonu ve iş birliğini sağlar, uygulama öğretim elemanları sorumluluğundaki öğretmen adaylarını belirler, uygulamaya okulları seçiminde fakülte ile birlikte çalışır (MEB, 2002).

Uygulama öğretim elemanı; öğretmen adaylarını etkinliklere hazırlar, etkinlikleri uygulama okulu koordinatörü ve uygulama öğretmeniyle plânlar, öğretmen adaylarının çalışmalarını denetler ve gerekli danışmanlığı sağlar, çalışmalarını uygulama öğretmeniyle birlikte değerlendirir (MEB, 2002). Ayrıca öğretmen adaylarını ziyaret etme, onlara dönüt verme; öğretmen adaylarının ÖD ve ÖU süresince gösterdikleri gelişmelerle ilgili olarak uygulama öğretmeniyle iş birliği yapma; öğretmen adaylarıyla düzenli olarak görüşüp gelişimleri hakkında hedef belirleme; uygulama öğretmenlerine destek olma konularında da öğretim elemanlarına sorumluluk düşmektedir (YÖK, 1997).

Uygulama çalışmalarında, öğretmen adayına bir uygulama öğretim elemanı atanır ve öğretmen adayı uygulama öğretmeninini yönlendirmesine bağlı kalacağı bir sınıfa yerleştirilir ve zamanla sınıfın kontrolünü eline alır. Uygulama öğretim elemanı sınıfı düzenli olarak ziyaret eder ve öğretmen adayının öğretme becerilerini değerlendirir (Anderson ve Radencich, 2001). Üniversite – okul çevresi iş birliğiyle uygulama öğretim elemanları; öğretmen adaylarını işbirlikçi, sistemli, eleştirel ve yansıtıcı olmaya teşvik eder. Öğretmen adaylarının analiz etmesini, kendi öğretimlerini değerlendirmesini ve yeni teknikleri sınıflarında uygulamalarını sağlar. Okunulanların ve kuramların, araştırma ve yaşantı ile bağlantı kurulmasına ve karşılaştırılmasına olanak tanır.

Selçuk'a (2000) göre gözlem öncesinde yapılacak hazırlıkların en önemlisi, öğretmen yetiştiren kurumların son derece kapsamlı, açık, anlaşılır, tüm rol ve süreçlerin tanımlandığı bir staj yönergesi hazırlamaktır. Bu yönergenin stajlarda görevlendirilen tüm öğretim elemanlarınca standart olarak algılanması gerekir. Stajlarda görevlendirilecek öğretim elemanlarının istekli olması ve okul – sınıf gözlemi konusunda bir hizmet içi eğitim alması gerekir.

Staj uygulamalarında öğretim elemanı başına en çok 10 – 15 öğretmen adayı düşmesi verimlilik açısından önemlidir. Ayrıca, öğretim elemanlarının tüm staj saatleri boyunca öğretmen adaylarıyla birlikte sınıflara girmesinin sağlanması ve sınıf içinde ne tür

etkinlikler yapacağıının önceden yazılı olarak saptanması gerekmektedir. Hangi öğretim elemanının, hangi öğretmen adayıyla birlikte, hangi okula staja gideceğinin bir dönem önceden bilinmesinde yarar vardır. Gözleme gitmeden önce ilgili öğretim elemanı, staj esnasında neler yapılacağı, kurallar, formaliteler, giriş – çıkış saatleri, kıyafet, öğretmen adaylarının hangi saatte nerede bulunacağı, öğretim elemanının hangi saatte hangi öğretmen adayıyla birlikte sınıfa gireceği ve benzeri konular hakkında yazılı doküman hazırlanmalıdır. Okula gitmeden önce öğretmen adaylarının her türlü sorusu cevaplanmalıdır (Selçuk, 2000).

İl ya da İlçe MEM, fakülte uygulama koordinatörü ile iş birliği yaparak farklı kent ve köy uygulama okullarını ve her okulun uygulama kontenjanını öğretmenlik alanlarına göre belirler, kontenjanların dağıtımını fakültelere yapar. Fakülte tarafından düzenlenen toplantılara okul tarafının katılmasını sağlar, fakülte – okul iş birliğini kolaylaştırır ve uygulama çalışmalarını denetler. MEM uygulama koordinatörü; iş birliği içinde uygulama okullarını, uygulama kontenjanlarını belirler, kontenjanların dağılımını sağlar ve uygulama çalışmalarını denetler (MEB, 2002).

Uygulama okulu müdürlüğü; uygulama okulu koordinatörünü ve uygulama öğretmenlerini belirler, uygulama öğretmenleri ve öğretmen adayları ile toplantı yaparak görev ve sorumlulukları bildirir, verimli çalışma için eğitim ortamını düzenler ve uygulama çalışmalarını denetler. Uygulama okulu koordinatörü; MEM, okul yönetimi ve fakülte arasında koordinasyonu sağlar, uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni ile iş birliği hâlinde uygulama etkinliklerini plânlar, uygulama çalışmalarını izler ve değerlendirir (MEB, 2002).

Uygulama öğretmeni; uygulama öğretim elemanı ve uygulama okulu koordinatörü ile iş birliğinde öğretmen adaylarının etkinliklerini hazırlar, etkinliklerin yürütülmesini sağlar, öğretmen adaylarına rehberlik eder, çalışmalarını denetler ve değerlendirir (MEB, 2002).

Yönlendirme kavramının kökleri çok öncelere dayanmakta ve günümüzde söz konusu olan öğretmen adayı ile uygulama öğretmeni etkileşiminin temelini oluşturmaktadır. Bir başka deyişle, yaşça büyük ve deneyim sahibi olan, genç ve deneyimsiz olanın gelişiminden sorumludur. Deneyimli olanın deneyimsiz olana yardımda bulunması, kavramsal bilgi aktarımından ziyade, var olan bilgilerin organize edilerek işe koşulması ile ilgilidir (Kırâz, 2003). Uygulama alanında yer alan uzman (uygulama öğretmeni) ve

öğrenci (öğretmen adayı) arasındaki mesajlaşma işlemleri iletişimi oluşturur. Ancak bu iletişim birinden diğerine sinyaller iletmek gibi değil, her katılımcının başkası tarafından iletilen anlamı yapılandırdığı ve başkasının anlattığını çözebilme içerir. İşlem iyi işliyorsa, karşılıklı yapılandırma anlamın uyumu ile sonuçlanır (Schön, 1990).

Uygulama çalışması çift yönlü bir etkinliktir. Uygulama öğretmeni öğretmen adayını etkilerken ve ona yeni davranışlar kazandırırken; aynı zamanda öğretmen adayı da yeni bilgilerini, en son teknolojiye dayalı öğretimleri ve farklı teknikleri uygulama öğretmeni ile paylaşır. Uygulama öğretmeni, yeni kuramlara dayalı olarak öğretimde değişikliklere gider. Uygulama öğretmeni ve öğretmen adayı böylece birbirlerinden karşılıklı olarak yararlanırlar.

Dündar'a (2003) göre uygulama öğretmenin, önde gelen en temel görevleri; öğretmen adayının okul ve sınıf ortamına uyumunu sağlamak; uygulama okullarındaki öğrencilerle öğretmen adayları arasında iyi iletişim kurabilmesine yardımcı olmak ve öğretim konusunda öğretmen adaylarına rehberlik etmektir. Uygulama öğretmeni rehberliğini sürdürürken, meslek yaşamının henüz başında olan öğretmen adaylarından tecrübeli bir öğretmen performansı beklememeli, öğretmen adaylarının süreç içinde adım adım gelişmesine izin vermelidir.

Zeichner (1992) "Öğretmen adaylarını tek uygulama öğretmenin bulunduğu bir sınıfa yerleştirmek, öğretmen adaylarına kazanması gerekenleri bütünüyle kazandıramayacaktır." düşüncesini ileri sürer. Gerçekte de, öğretmen adayı bir uygulama öğretmenin dinamik, etkili ya da sönük, zayıf öğretme biçimini ileride tekrarlayacaktır. Deneyimli öğretmenler kendi öğretme biçimlerine sahipken, öğretmen adayları uygulama öğretmenlerinin biçimlerini bir araya getirmeye çalışırlar. Ayrıca, farklı yaşlardaki çocuklarla çalışmak da yararlı olacaktır (Thompson ve Cooner, 2001).

Öğretmen adayı; uygulama öğretim elemanı, okul yönetimi, uygulama öğretmeni ve diğer öğretmen adayları ile iş birliği hâlinde çalışır, uygulama kapsamındaki etkinliklere yönelik yaptığı çalışmayı uygulama öğretim elemanına teslim eder ve kişisel, mesleki gelişimi için çaba gösterir (MEB, 2002).

Öğretmen adayının uygulamadaki gelişimi uygulama öğretim elemanlarına, uygulama öğretmenlerine ve okul yöneticilerine bağlıdır. Üniversite ile okul arasındaki iş birliği

genellikle resmi yazıya dayanır. Okullar; sınıfta gözlem yapma ve eğitim programı deneyimini kazanma amacıyla mezun olmak üzere olan öğretmen adaylarına ortam olanağı sağlar. Uygulama öğretmenleri birlikte öğretmek, deneyim kazandırmak amacıyla öğretmen adaylarıyla çalışırlar. Öğretmen adayları, öğrencileri farklı yollarla öğrenmede etkin duruma getirmeyi ve güdülemeyi, eleştirel düşünmeyi ve üst düzey düşünme becerilerini kullanmayı sağlamaya çalışırlar (McGee ve diğerleri, 2001).

Uygulama çalışmaları sırasında geribildirim eksikliği, öğretmen adaylarının kendi performanslarını değerlendirmelerini güçleştirir (Cruickshank, Jenkins ve Metcalf, 1987). Öğretmen adayının, uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanı ile arasındaki diyaloglar önemlidir. Danıştığı kişi öneri, eleştiri, açıklama, betimleme ile karşılık vermeli, aynı zamanda daha ileri düzeyde olan kendi performansını da dile getirmelidir. Uygulama öğretmeni ve öğretim elemanı, öğretmen adayının eylemlerini gözler ve farkına vardığı eksikleri düzeltmek için öğretmen adayını eğitir, bu eksiklikleri açıkça öğretmen adayına gösterir (Schön, 1990).

Öğretmen adayları meslekî yaşantılarını okullarda yaptıkları uygulamalar sırasında temellendirirler. Bu bağlamda, OD I, OD II ve ÖU dersleri oldukça önemli bir yere sahiptir. Ancak, OD II dersi, OD I ile ÖU dersleri arasında geçiş özelliği taşıdığı için daha farklı boyutta incelenmelidir. Uygulama süresince öğretmen adayları, uygulama öğretim elemanları ile uygulama öğretmenlerinin yönlendirmelerine şiddetle gereksinim duyarlar. Bu nedenle, araştırmada OD II dersi ile ilgili uygulama öğretim elemanlarının, uygulama öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının görüşlerine ihtiyaç duyulmuştur.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Öğretmenlerin iyi yetişmesi, eğitimin kalitesinde önemli bir etkidir. Öğretmenleri mesleğin ilk yıllarında karşılaştıkları sorunların üstesinden gelebilecek, nitelikli ve çağın gereklerine uygun bir biçimde hazırlamak gerekmektedir. Bu hazırlık sürecinde şüphesiz, deneyim en merkezî noktayı oluşturmaktadır. Bilgilerin kuramdan uygulamaya dönüştürüldüğü yer, öğretmen adaylarının deneyim kazanmak amacıyla gittikleri laboratuvar, sınıftır.

OD II dersi, OD I ile ÖU dersleri arasında geçiş özelliğine sahip olan önemli bir derstir. Öğretmen adaylarının gözlem ve birkaç kısa uygulama yapmalarını, eksiklerini ve

yanlışlarını görüp düzeltmelerini sağlayan; aynı zamanda öğretmen adaylarını meslek yaşamlarının temel modelini oluşturan birbiriyle bağlantılı, bir dizi etkinlik sürecidir. Bu bağlamda, OD II dersinin en iyi şekilde uygulanmasına özen gösterilmesi gerekmektedir.

Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, okul öncesi döneminden sonraki ilk beş yılı kapsayan uzun süreli bir eğitimin sorumluluğunu üstlenmiştir. İlköğretimin birinci kademesindeki öğrenmeler; öğrencilerin tüm yaşamını derinden etkileyebilecek ve hatta yönlendirebilecek özellikleri barındırır. İlköğretimin birinci kademesinde öğrenci; öğrenmeyi öğrenir; okul, millet, vatan, insan sevgisini kazanır; temel dil becerilerini etkin kullanmaya başlar; sayısal ve sözel mantığın temellerini atar; aritmetiğin alt yapısını oluşturur; sosyalleşir; kendi ilgi ve yeteneklerinin farkına varır.

Araştırmanın amacı Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'ndaki OD II dersine ilişkin uygulama öğretim elemanı, uygulama öğretmeni ve öğretmen adayı görüşlerini saptamak ve böylece sınıf öğretmenleri eğitiminin geliştirilmesine, bu konuda gerekli düzenlemelerin yapılmasına katkıda bulunmaktır.

1.3. PROBLEM CÜMLESİ

Okul Deneyimi (OD) II dersinin uygulanmasıyla ilgili uygulama öğretim elemanlarının, uygulama öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının görüşleri nelerdir?

1.4. ALT PROBLEMLER

1. OD II dersinin uygulanması ile ilgili;

1.a. Uygulama öğretim elemanlarının kendi çalışmaları hakkında görüşleri nelerdir?

1.b. Uygulama öğretmenlerinin kendi çalışmaları hakkında görüşleri nelerdir?

1.c. Öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanlarının çalışmaları hakkında görüşleri nelerdir?

1.d. Öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerinin çalışmalarını hakkında görüşleri nelerdir?

2. OD II dersinin uygulanmasına ilişkin uygulama öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ile öğretmen adayları görüşleri farklılık göstermekte midir?

3. OD II dersinin uygulanmasına ilişkin uygulama öğretmenleri ile öğretmen adaylarının görüşleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark var mıdır?

1.5. SAYILTILAR

1. Verilen ölçekte katılımcıların ifadelerine içten yanıt verdikleri, kendi düşüncelerini yansıttıkları kabul edilmiştir.

2. Ölçeğin kapsam geçerliğini sağlamak üzere uzmanlardan elde edilen bilgiler yeterlidir.

1.6. SINIRLILIKLAR

Araştırma;

1. Ankara ilinde bulunan Ankara Üniversitesi, Başkent Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi,

2. Bu üniversitelerin Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı sekizinci sınıfta okumakta olan öğretmen adayları,

3. Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı programında yer alan OD II dersi,

4. Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı OD II dersinin uygulanmasından sorumlu uygulama öğretim elemanları,

5. OD II dersi gereği üniversitelerle iş birliği yapan uygulama okullarında çalışmakta olan uygulama öğretmenleri,

6. 2005 – 2006 öğretim yılı ile sınırlıdır.

1.7. TANIMLAR

Okul Deneyimi II: Uygulama okullarında bir uygulama öğretmeni nezaretinde Öğretmenlik Uygulaması dersine temel oluşturmak amacıyla yapılan gözlem ve uygulamalardan oluşan, yedinci yarıyıldan uygulanan üç kredilik ders.

Öğretmen Adayı: Öğretmenlik programlarına devam eden, öğretmeni olacağı öğretim düzeyi alanında, okul ortamında, öğretmenlik uygulamasını yapan yükseköğretim kurumu öğrencisi.

Uygulama Öğretim Elemanı: Alanında deneyimli ve öğretmenlik formasyonuna sahip, öğretmen adaylarının uygulama çalışmalarını plânlayan, yürüten ve değerlendiren yükseköğretim kurumu elemanı.

Uygulama Öğretmeni: Uygulama okulunda görevli, öğretmenlik formasyonuna sahip, alanında deneyimli öğretmenler arasından seçilen, öğretmen adayına öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği davranışları kazanmasında rehberlik ve danışmanlık yapan sınıf öğretmeni.

Uygulama Okulu: Öğretmenlik uygulamalarının yürütüldüğü, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı, resmî, özel, yatılı – pansiyonlu ve gündüzlü ilköğretim eğitim kurumları.

1.8. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde ilgili araştırmalar, Türkiye'de yapılan araştırmalar ve yurt dışında yapılan araştırmalar olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir.

1.8.1. Türkiye'de Yapılan Araştırmalar

Hacıoğlu (1990) öğretmen eğitimi programları kapsamında yer alan öğretmenlik uygulamalarında karşılaşılan sorunları ortaya çıkarmak ve Türk Eğitim Sistemi'nin mevcut koşullarına uygun bir öğretmenlik uygulama modeli geliştirmek amacıyla bir araştırma yapmıştır. Araştırmadan; öğretmen adaylarının meslekî deneyim kazanabilecekleri yeterli öğrenme ortamlarının düzenlenmediği; öğretmen adaylarının

kendilerini uygulama öğretmenlerinden daha az yeterli gördükleri; öğretmen eğitiminde yönetim, fiziksel kapasite yetersizliği, program yapısından kaynaklanan öğretmenlik uygulaması sorunları saptanmış; yapısal ve yönetsel düzenleme, finansman kaynakları, eğitim ortamları hazırlama, insan ilişkilerini düzenleme ve etkinliklerin analiz edilmesi konularından yola çıkarak Türkiye koşullarına uygun bir ÖU modeli geliştirilmiştir.

Senemoğlu (1991) İngiltere’de ilköğretime öğretmen yetiştirme konusunda alanyazın incelemesi ve görüşme yapmış, anket uygulamıştır. Araştırmadan elde edilen veriler doğrultusunda Türk Eğitim Sistemi ile karşılaştırma yapmış ve sınıf öğretmeni yetiştirme konusunda şu önerilerde bulunmuştur. Kuram ağırlıklı sınıf öğretmeni yetiştirme sistemde kuram ve uygulama dengesi kurulmalı, okul deneyimine daha fazla zaman ayrılmalı, alan bilgisini geliştirmek için tasarlanmış temel alan dersleri yerine ulusal eğitim programı çalışmalarına ağırlık verilmelidir.

Bağcıoğlu (1997) genel, meslekî ve teknik eğitim fakültelerindeki ÖU dersine ilişkin öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri almak amacıyla 1996 – 1997 öğretim yılının ikinci yanyılında Gazi Üniversitesi Genel, Meslekî ve Teknik Eğitim Fakültelerinin ÖU dersinden sorumlu öğretim elemanlarına ve bu dersi alan öğretmen adaylarına anket formları düzenlemiştir. Verilerden yola çıkarak şu sonuçlar elde edilmiştir: Eğitim fakülteleri ile MEB arasında öğretmenlik uygulamalarına ilişkin yasal bir düzenlemenin ve iş birliğinin olmaması ÖU sürecinde birçok soruna yol açmaktadır. Öğretmen adaylarının fakültede edindikleri bilgi ve beceriler ile uygulama okulunda kendilerinden beklenen davranışların farklılık göstermesi, kendilerine güven duymalarını engelleyebilecek bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Bir öğretim elemanının sorumlu olduğu öğretmen adayı sayısının fazla olması, öğretmenlik uygulamalarında birçok sorunun kaynağı olmaktadır ve öğretim elemanının, öğretmen adaylarını uygulama sırasında yeterince gözlememesi değerlendirme aşamasında öğretmen adayları hakkında kesin bir yargıya varamamasına neden olmaktadır.

Koç (1998) ÖU dersinin Gazi Üniversitesi Meslekî Eğitim Fakültesi öğrencileri üzerindeki etkilerini araştırmak amacıyla anket, test ve gözlem formu kullanmıştır. ÖU dersinin öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgilerini anlamlı düzeyde etkilemediği, ÖU dersinin öğretmen adaylarının bir öğretmende olması gerekli niteliklere ilişkin görüşlerinde farklılıkların olduğu, bu ders sayesinde öğretmen

adaylarının kendilerini ve mesleğin özelliklerini daha doğru değerlendirebildikleri, ÖU dersine ayrıları bir dönemlik sürenin yeterli olabileceği; sözlü iletişim davranışlarında daha başarılı, sözsüz iletişim davranışlarında daha az yeterli oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca araştırmada, ÖU dersi sayesinde pek çok olumlu davranışın gözlenme derecesinin arttığı bulunmuştur.

Korkmaz (1999) göreve yeni başlayan öğretmenlerin mesleğe uyum sorunlarını araştırmak amacıyla betimsel yöntem kullanarak Afyon ili merkez, ilçe ve köy ilköğretim okulları birinci kademesinde 1997 – 1998 öğretim yılında göreve başlayan aday öğretmenler ile çalışmıştır. Araştırma ile, bayan öğretmenlerin sorunları daha yüksek düzeyde algıladıkları, köylerde görev yapan öğretmenlerin daha yüksek düzeyde sorunla karşılaştıkları sonuçlarına varılmıştır. Aday öğretmenlerin hizmet öncesi eğitim süreçlerinden kaynaklanan uygulama güçlükleri, öğrenci – öğretmen ve okul – çevre ilişkisinin geliştirilmesi; kuram – uygulama çelişkilerinin azaltılması için öğretmen yetiştiren kurumların mezun ettikleri öğrencilerle iletişimi sağlayarak elde edilen verilere göre programlarında gelişme sağlanması; uygulama öğretim elemanlarının uygulamadan kaynaklanan sorunları yerinde görebilmeleri ve çözümler üretebilmeleri için okul ve sınıf ziyaretleri yapmaları, sınıf öğretmeni yetiştiren kurumlardaki öğretim elemanlarının alanında kuram ve uygulamayı kaynaştıran uzman niteliğine sahip kişilerden olması gerektiği önerilmiştir.

H. Şahin (1999) üç tür anket formu hazırlayarak sınıf öğretmeni yetiştirme programlarının değerlendirilmesine yönelik Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı öğretim elemanlarından, son sınıfta okuyan öğretmen adaylarından ve bu alandan mezun olanlardan görüş almıştır. Araştırma aracılığıyla, eğitim programları ile ilişkili olarak anabilim dalı programlarının YÖK, MEB ve kurum iş birliği içinde hazırlanması gerektiği, anabilim dalı programlarında yer alan ders programları ile ilköğretim okullarının programları arasında paralellik olması gerektiği, programların amaçlarının açık ve net olarak "kısmen" belirtildiği, üniversitelerde sınıfların kalabalık olmasının "kısmen" sorun yarattığı, okullarda uygulama ve staj süresinin kısalığının sorun yarattığı, sınıf öğretmenliği için gerekli yeterliklerin "kısmen" kazandırıldığı, staj ve uygulama etkinlikleri için uygulama öğretim elemanlarının bir yanyıllık süreyi, öğretmen adaylarının ve mezunların bir yıllık süreyi önerdikleri, staj ve uygulama etkinlikleri için ayrılan sürenin öğretim elemanlarınca "kısmen" yeterli, öğretmen adayları ve mezunlarca "yetersiz" bulunduğu; staj ve uygulama etkinliklerinin köy ilköğretim

okullarında 6 ile 12 hafta arasında yaptırılması gerektiği, uygulama okullarının öğretmen ve öğrencileri ile "kısmen" iletişim kurabildikleri sonuçlarına ulaşmıştır.

Yalçın (1999) öğretmen yetiştirmede uygulama çalışmalarının önemi ve karşılaşılan güçlükler hakkında bir araştırma yapmıştır. Araştırmada öğretmen adaylarının sayısının fazla olması, uygulama öğretim elemanlarının sayısının az olması, öğretmen adaylarının uygulama yaptığı zamanda uygulama öğretim elemanlarının fakültede ders vermeleri, uygulama okullarının farklı semtlerde olması nedenlerinden dolayı öğretmen adaylarına uygulama çalışmalarında danışmanlık edecek, onları denetleyecek ve değerlendirecek uygulama öğretim elemanlarının yeterli olmadığı; uygulama çalışmasında öğretmen adaylarına yol gösteren ve öğretmen adaylarını denetleyen uygulama öğretmenlerinin yeterli sayıda olmadığı; öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerine orantılı bir şekilde dağıtılmadığı; ancak yine de uygulama öğretmenlerinin öğretmen adayları ile iş birliği içinde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, öğretmen adaylarının kolayca ulaşabileceği uygulama okullarının tespit edilmesi, uygulama çalışmaları öncesi uygulama okulu yöneticilerinin ve uygulama öğretmenlerinin bilgilendirilmesi ve uygulama çalışmaları ile ilgili hazırlıkların yapılması, fakültelerin uygulama çalışmaları için plânlama yapmaları ve öğretmen adaylarının derse hazırlıklı gelmeleri önerileri getirilmiştir.

Tekçe (1999) ülke düzeyinde ve bölgesel düzeyde ilköğretim öğretmeni yetiştirme ve istihdamında plânlama sorunları konulu araştırmasında Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Plânu döneminde ilköğretim öğretmeni gereksiniminin karşılanamadığı gerçeğine değinmiştir. YÖK ile MEB arasında öğretmen yetiştirmede nitelik ve nicelik sorunlarını çözmek için iş birliği yapıldığına değinmiştir. Ülke genelinde öğretmen ve öğrenci dağılımlarının dengesiz olduğunu belirtmiş; öğretmenlerin çoğunlukta olduğu bölge olarak İç Anadolu Bölgesi'ni, öğrenci sayısının çoğunlukta olduğu bölge olarak Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ni göstermiştir.

Oral ve Dağlı (1999) öğretmen adaylarının OD'a ilişkin algılarını öğrenmek amacıyla, 1996 – 1997 öğretim yılında Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi'ne bağlı Sosyal Bilimler (Tarih, Coğrafya) ve Fen Bilimleri (Fizik, Kimya, Biyoloji) Bölümleri'nin son sınıfında okumakta olan öğretmen adaylarının algılarını belirlemek için 24 maddelik bir ölçek geliştirmiştir. Araştırma aracılığıyla öğretmen adaylarının; OD'un kazandırdığı mesleki

yeterliklere ilişkin algılarının “yüksek” ve OD’un uygulama için sağladığı olanaklara ilişkin algılarının ise “orta” derecede yoğunlaştığı saptanmıştır.

Somkaya (2000) Türk Eğitim Sisteminde sınıf öğretmeni yetiştirilmesinde karşılaşılan sorunları araştırmak amacıyla alanyazın taraması yapmış ve öğretim elemanlarının görüşlerini belirttikleri anketleri kullanmıştır. Öğretmen adaylarının mesleğe yönlendirilmesi, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimleri sorunlarına değinmiş; öğretmen adaylarının iyi yetişmiş, nitelikli eğitimciler olması için uygulamalardaki eksikliklerin giderilmesine; staj uygulamalarına daha fazla ağırlık yer verilmesine; hizmet öncesi ve hizmet içi dönemlerde iyi yetiştirilmelerine gerek duyulduğunu belirtmiştir.

Baskan (2001a) Hizmet Öncesi Öğretmen Yetiştirme Projesi bağlamında, sınıf öğretmeni yetiştirmede karşılaşılan plânlama sorunlarını incelemiştir. Bu amaçla, son dönemde sınıf öğretmeni yetiştirme konusunda gözlenen arz – talep dengesizliğine değinmiştir. İnceleme sonuçlarına göre; yükseköğretim kurumları MEB’in gereksinim duyduğu oranda sınıf öğretmeni yetiştirmek açısından yetersiz kalmaktadır. Sınıf öğretmeni yetiştirmede, geniş akademik potansiyele sahip olmalarına karşın, büyük kent üniversiteleri yeterli ölçüde katkıda bulunmamaktadır. Araştırmada sınıf öğretmeni yetiştiren eğitim fakültelerinin önemli bir bölümünde, öğretim elemanlarının öğrencilere oranlarının oldukça yüksek olduğu da vurgulanmıştır.

Baskan (2001b) öğretmen yetiştirme konusunda, 1998 – 1999 öğretim yılında uygulamaya konulan yeni düzenlemeden önceki ile sonraki durum ve eğilimler konusunda, eğitim fakülteleri dekanlarının görüşlerini saptamak ve bu görüşlere dayalı olarak bir değerlendirme yapmak amacıyla, 2000 yılı içinde görev yapan 42 eğitim fakültesi dekanın görüşlerini anket aracılığıyla toplamıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar şunlardır. Dekanlar, MEB ile YÖK arasındaki iş birliği ve eşgüdümün geliştirilmesi, öğretmen eğitiminin plânlaması, eğitim fakültelerinin örgütlenmesi, öğretmen eğitimi programlarının iyileştirilmesi ve MEB programları ile tutarlı hâle gelmesi, eğitim fakülteleri ile okullar arasındaki iş birliğinin geliştirilmesi ve çağdaş uygulamalardan yararlanılması konularında yeni dönemden daha umutlu olduklarını belirtmişlerdir.

Buyurgan (2001) OD I dersinin gerekliliği hakkında, 1998 – 1999 ve 1999 – 2000 akademik yıllarında Gazi Eğitim Fakültesi Resim – İş Eğitimi Anabilim Dalı’nda okumakta olan 140 birinci sınıfta okumakta olan sınıf öğretmen adayının günlük gözlem

ve notlarından yola çıkarak bir araştırma yapmıştır. Araştırma sonucunda OD I dersinin gerekli ve verimli bir ders olduğu sonucuna varmıştır. Öğretmen adayları gözlem aracılığıyla gelecekteki meslekî yaşantılarının temelini atmışlar, bu mesleği yapıp yapamayacakları konusunda kendilerini sorgulamışlardır.

Erdem (2001) öğretmen yetiştirme modeli olarak Köy Enstitüler'ini Beşikdüzü Köy Enstitüsü ile örneklendirmiş, çalışmasında öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği için farklı çalışma yerlerinde ve mümkün olduğunca çok uygulama yapmak zorunda olduklarını belirtmiştir. Okula gidip öğrenciyi gözlemlemenin ötesinde, köy staj okulları ve enstitünün kendi bünyesine bulunan uygulama okulu sayesinde dördüncü sınıftan başlamak üzere tam iki yıl öğretmenlik uygulamaları yapıldığına; bu uygulamaların, öğrencinin ileride görev yapacağı köy ortamına uygun yerlerde olduğuna dikkat çekmektedir.

Kiraz (2001) öğretmen adayları ile uygulama öğretmenlerinin etkileşimlerini ve öğretmen adaylarının, uygulama öğretmenlerinin meslekî gelişimlerine hangi yönlerden katkıda bulduklarını belirlemek amacıyla nitel araştırma yöntemini kullanmıştır. Amerika Birleşik Devletleri'nin California eyaletinde öğretmen yetiştirme programında öğrenim gören 26 öğretmen adayı, onlara rehberlik eden 18 uygulama öğretmeni ve öğretmen adaylarının okudukları üniversitede çalışan 3 üniversite koordinatörü ile çalışmıştır. Çalışma ile öğretmen adaylarının sadece öğrenen konumunda olmadığı, aynı zamanda uygulama öğretmenlerinin hizmet içi gelişimlerinde önemli bir rol üstlendikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Can (2001) Sınıf Öğretmenliği Sertifikası Programı'na Erciyes Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi'nde devam eden öğretmen adaylarının ÖU ile ilgili görüşlerini almak amacıyla 18 maddelik bir ölçek geliştirmiş, ölçeği 1998 – 1999 akademik yılında 190 öğretmen adayına uygulamıştır. Öğretmen adaylarının yarısından fazlası; ÖU'nun fakültede teorik düzeyde kazanılanları okulda gözlem ve uygulama imkânını "orta" düzeyde sağladığını, öğretim elemanlarının öğretmen adayları ile birlikte her hafta okullarda yapılan uygulama etkinliklerini "hiç" değerlendirmediklerini belirtmişlerdir.

Ünver (2002) öğretmen adaylarının öğrenci merkezli öğretimi plânlama, uygulama ve değerlendirme becerilerini geliştirmek araştırmak amacıyla deneysel bir çalışma yapmış, nitel ve nicel veriler elde etmiştir. Öğrenci merkezli öğretim konusunda eğitim

alan ile eğitim almayan öğretmen adayları arasında öğretimi plânlama ve uygulama becerileri ile erişî düzeyleri anlamlı fark bulunurken, öğretimi değerlendirme becerileri ile erişî düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Uygulama okulu öğrenme kaynaklarının, uygulama sınıfı toplam öğrenci sayısının, uygulama dersinin haftalık toplam saatinin, uygulama öğretmenlerinin engelleyici davranışlarının öğrenci merkezli eğitimi etkilediği sonucuna varılmıştır.

İnce (2002) Beden Eğitimi Öğretim Yöntemleri dersini 2000 – 2001 öğretim yılı birinci döneminde alan ve ikinci dönem ÖU'ya katılan, 32 Orta Doğu Teknik Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü öğrencisi üzerinde 12 haftalık deneysel bir çalışma yapmıştır. Değer Orientasyonu Envanteri, öğretmen adaylarınca hazırlanan ders plânları ya da senaryoları, örnek derslerin video çekimleri ve yapılan görüşmeler araştırmada kullanılmıştır. Öğretmen ve öğrenci merkezli öğretimin Beden Eğitimi ve Spor Bölümü öğretmen adaylarının ÖU üzerine etkilerinin araştırıldığı bu çalışmada; öğretmen adaylarının öğrenci merkezli yöntemlerle eğitilmesinin, öğretim yöntemi seçimi, sınıf içi etkileşim, öğretme yeterliliği üzerinde etkili olduğu belirtilmiştir.

Yıldız (2002) Sakarya Üniversitesi'nde 2000 - 2001 öğretim yılında OD I ve OD II derslerini alan öğretmen adaylarına, uygulama okullarında görev yapan uygulama öğretmenlerine ve okul yöneticilerine OD I ve OD II derslerinin değerlendirilmesiyle ilgili anket uygulamıştır. Bu derslerin meslekî yeterlikleri kazandırma, köy okullarını tanıma, öğretmenliğe olan ilgiyi arttırma, süre konularında yetersiz kaldığı; eğitim fakülteleri ile okul yöneticileri arasında iş birliği ve koordinasyon eksikliği, ulaşım güçlüğü, öğretmen adaylarının ciddiyetsizliği, öğretmen adaylarının farklı işlerde kullanılması, ücret verme ve yazışma sürecinde gecikmelerin olması, derslerin uygun yıllarda verilmemesi ve devamının gelmemesi sorunlarının yaşandığı araştırma ile ortaya konulmuştur.

Yüzbaşıoğlu (2002) Türkiye'de İngilizce Öğretmenliği Bölümü'nde alan uygulamasını, Türkiye'nin farklı bölgelerinden yedi üniversitedeki İngilizce Öğretmenliği son sınıf öğrencilerine uyguladığı OD II Anketi ve ÖU Anketi aracılığıyla araştırmıştır. OD II ve ÖU'dan beklentilerin yaşananlardan yüksek olduğunu, yaşananlar arasında cinsiyete göre bir farklılık olmazken, OD II dersinden kız öğrencilerin beklentilerinin daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Değişik İngilizce Bölümlerine göre öğrencilerin ÖU'dan beklentileri arasında farklılık olmadığı da ortaya konmuştur. Ayrıca, öğretmen adaylarının genellikle OD II ve ÖU çalışmalarının gereklerini yerine getirebildikleri,

etkinliklerden yararlanabildikleri, bilgilendirildikleri ve iş birliği yapabildikleri de belirtilmiştir.

Yoldaş, Aycan, Arı ve Türkoğuz (2002) OD uygulamalarının teknik eğitim ve eğitim fakültelerinde öğretmen adaylarına etkilerini araştırmak amacıyla 27 maddeden oluşan bir ölçek geliştirmişlerdir. Dumlupınar Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi ile Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi birinci sınıfında öğrenim gören 361 öğretmen adayına ölçeği uygulamışlardır. 2001 – 2002 öğretim yılında yapılan bu çalışmadan; OD uygulamaları sonunda teknik eğitim fakültesi ve eğitim fakültesindeki öğretmen adaylarının uygulamalar hakkında farklı görüşlere sahip oldukları, OD uygulamalarının farklı birimlere etkileri arasında anlamlı bir fark olduğu sonuçlarından hareketle OD uygulamalarının eğitim fakültelerinin farklı birimlerine uygun olarak tekrar düzenlenmesi gerektiği önerisi ortaya atılmıştır.

Ç. Şahin (2003) eğitim fakültelerindeki ÖU dersini öğrenme – öğretme süreci açısından değerlendirmek amacıyla Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesinde bulunan öğretmen adaylarının, öğretim elemanlarının ve uygulama öğretmenlerinin görüşlerine yer verdiği üç ayrı anket formu geliştirmiştir. Öğretmen adayları, uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerinin hazırlık, plânlama, öğretim yöntemi, iletişim, sınıf yönetimi, değerlendirme ve kayıt tutma, değerlendirme boyutlarında; cinsiyete göre, öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının buldukları üniversitelere göre, uygulama öğretmenlerinin buldukları illere göre, öğretim elemanlarının kadro unvanlarına göre ve uygulama öğretmenlerinin meslekî kıdemlerine göre anlamlı farklılığın olup olmadığını araştırmıştır. Araştırma ile öğretmen adayları, öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerinin ÖU dersinin öğrenme – öğretme sürecinin değerlendirilmesiyle ilgili görüşleri arasında farklılık bulunmuştur.

Şişman ve Acat (2003) ÖU çalışmalarının öğretmenlik mesleğinin algılanmasındaki etkisini araştırmıştır. Araştırma 1999 – 2000 öğretim yılında Sınıf Öğretmenliği Sertifika Programı'na devam eden, Osmangazi Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi dördüncü sınıfında okuyan öğretmen adayları ve bu öğretmen adaylarının uygulama okullarındaki uygulama öğretmenleri üzerinde yapılmış, deneysel yöntem kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının, öğretmenliğin sosyal statüsü ile etik değerleri konusundaki algıları, alan bilgisi hakkında yeterliliklerine ilişkin algıları uygulama çalışmalarıyla olumlu yönde değişmiştir. Uygulama öğretmenlerinin, kıdemleri arttıkça öğretmenliğin sosyal statüsüne ilişkin algılarının olumsuz yönde değiştiği, etik değerleri daha çok

benimsedikleri ve öğretmen adaylarının uygulama çalışmaları sonrası yeterlilikleri hakkında algılarının olumsuz olduğu da araştırma sonuçları arasında yer almaktadır.

Sankaya (2003) Buca Eğitim Fakültesi'nde görev yapan öğretim elemanlarının yeniden yapılanma süreci içerisindeki öğretmen yetiştirmeye ilişkin görüşlerini elde etmek amacıyla öğretim elemanlarıyla görüşme yapmıştır. Görüşmelerden elde edilenlere göre yeniden yapılanma sürecinde Buca Eğitim Fakültesi'nde çalışan öğretim elemanlarının % 85'i kendilerinden görüş alınmadığını, kararlara katılımın yeterince sağlanmadığını, öğretim elemanlarının % 56'sı OD ve ÖU dersine ayrılan zamanı yeterli bulduğunu, % 52'si MEB ile YÖK arasında eşgüdümün sağlanamadığını, % 85'i genel kültür derslerinin programdan kaldırılmasının uygun olmadığını, % 82'si alan bilgisi ve formasyon derslerinin birlikte alınması gerektiğini belirtmiştir.

Güllaç (2003) eğitim fakültelerinde yeniden yapılanma ve öğretim hedefleri ile ilgili olarak öğretim elemanlarından Öğretim Hedefleri Envanteri aracılığıyla görüş almıştır. Öğretim elemanları; uygulama derslerinin programdaki ağırlığının artırılmasını önemli bir gelişme olarak gördüklerini, Eğitim Bilimleri lisans programlarının kapatılmasına katılmadıklarını, formasyon derslerini yeterli sayı ve içerikte bulmadıklarını, fakülte – okul iş birliği ile ilgili maddelerde kararsız tavır sergilediklerini ifade etmişlerdir. Araştırmada, OD ve uygulama derslerine; kadın öğretim elemanlarının, 30 – 40 yaş grubundaki öğretim elemanlarının daha olumlu baktıkları ve profesörlerin bu dersleri daha çok önemsedikleri ortaya konmuştur. Öğretim elemanlarından 56 – 60 yaş grubunda olanlar, öğretmen adaylarını iş ve meslek için hazırlama konusunda en düşük ortalamaya sahipken; kadın öğretim elemanlarının, profesörlerin ve yardımcı doçentlerin, yöneticilik görevi olan öğretim elemanlarının öğretmen adaylarını iş ve meslek için hazırlama konusuna daha çok önem verdikleri görülmektedir.

Kiraz (2003) hizmet öncesi öğretmen yetiştirme programlarının uygulama boyutunda, uygulama öğretmenleri ile meslekî etkileşimde bulunan öğretmen adaylarına rehberlik edecek olan öğretmenlerin seçiminde kullanılması için bir ölçek geliştirmeyi amaçlamıştır. Öncelikle 30 öğretmen adayından elde edilen nitel verileri analiz etmiştir. Ardından beşli Likert tipi 74 maddelik kapalı uçlu, iki açık uçlu sorudan hazırlanan ölçeği uzman görüşlerine dayanarak yeniden düzenlenmiş 46 kapalı uçlu madde, 2 açık uçlu sorudan oluşan ölçeği Ankara, Gazi, Hacettepe ve Orta Doğu Teknik Üniversitelerinin son yarıyılında öğrenim gören ve ÖU sürecine katılan 663 öğretmen adayına uygulamıştır. Temel bileşenler analizi sonrası ölçekte bulunan madde sayısı

25'e indirilmiş, maddeler üç boyutta toplanmıştır: Öğretimin Plânlaması, Meslekî Rehberlik ve Uygulamaya Hazırlık.

Özbek ve AYTEKİN (2003) eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine bakış açılarını saptamak ve ÖU dersinden memnuniyet durumlarını değerlendirmek amacıyla Gazi Üniversitesi'ne bağlı Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi ve Meslekî Eğitim Fakültesi'ne devam eden 252 öğretmen adayından topladığı bilgi formları üzerinde çalışmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının çoğunluğu öğretim elemanınca ve uygulama öğretmenince yapılması en fazla istenen etkinliklerin başında yazılı – sözlü sınavlar, araç - gereç hazırlığı, ödev ve uygulama değerlendirmelerinin geldiğini belirtmiştir. Öğretmen adayları uygulama öğretim elemanlarının öğretim yöntem ve teknikleri, araç – gereç, kaynak sağlama, okulu tanıma, etkinlikleri ve dersi plânlama, öğretmen adaylarını gözleme ve değerlendirme, gözlem ve değerlendirme formlarını içeren bir dosya tutma; uygulama öğretmenlerinin araç – gereç, kaynak sağlama, okulu tanıma, öğretmen adaylarını gözleme ve değerlendirme konularında kendilerine yardımcı olduklarını düşünmektedirler.

Çoban (2003) Türk ve Alman Eğitim Sistemlerinde öğretmen eğitimi ve boyutlarını araştırmıştır. Türk Eğitim Sistemi okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim olmak üzere dört aşamadan oluşurken; Alman Eğitim Sistemi okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim I. kademe, ortaöğretim II. kademe, yükseköğretim, yaşam boyu eğitim olmak üzere altı aşamadan oluşmaktadır. Türkiye'de merkezîyetçi bir yaklaşımla öğretmen eğitimi MEB ile YÖK iş birliğinde yürütülürken, Almanya'da öğretmen eğitimi her eyaletin Eğitim ve Kültür İşleri Bakanlarına bırakılmıştır. Türkiye'de uygulama dersleri OD I, OD II ve ÖU olmak üzere üç farklı yarıyla yayılmıştır. Alman Eğitim Sisteminde ise, üniversite veya dengi yüksek eğitim enstitüsündeki tüm öğretmenlik kariyerleri için öğretmen eğitiminin ikinci aşaması olan hazırlık servisleri bulunmaktadır. Bu servis, eyalete ve öğretmenlik kariyerinin tipine göre iki yıl sürmektedir. Program, derslere katılmayı, eğitim okullarında rehber kontrolünde veya bağımsız öğretimi, eğitim teorisi çalışmalarını ve uygulamalı öğretimle kazanılmış deneyimi yeniden gözden geçirmeyi, pekiştirmeyi sağlayan didaktiği kapsamaktadır.

Erişen ve Çeliköz (2003) öğretmen adaylarının genel davranışları açısından kendilerine yönelik yeterlilik algılarını araştırmış, 5 boyut ve 43 maddeden oluşan yeterlilik ölçeğini 2000 – 2001 akademik yılında Gazi, Marmara ve Fırat Üniversitelerinin Teknik Eğitim

Fakültesi'nin son sınıfında okumakta olan 309 öğretmen adayına uygulamıştır. Kapsam geçerliği için uzman görüşlerinden yararlanmış, güvenilirlik için faktör analizi kullanmıştır. Öğretmen adaylarının öğretilecek alana, öğretimi tasarlama, plânlama, uygulama ve yönetmeye, öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmeye, öğretim amacıyla ilgililerle iş birliği yapmaya ve meslekî gelişime yönelik kendilerini yeterli görme dereceleri "kısmen" olmuştur. Bu durumda ortaöğretim aşamasından beri öğretmen adaylarının sahip oldukları eksiklikler, ilgi ve yeteneklere göre seçilmemeleri, öğretmenlik mesleğine karşı olumsuz tutumları, eğitim amaçlarının belirsizliği; ders araç – gereçleri, bina, teknik donanım ve finansman yetersizliği; okul – sanayi etkileşimsizliği; aynı zamanda rehberlik ve destek hizmetlerindeki, uygulama çalışmalarındaki aksaklıklar ve öğretim elemanlarının nitelikleri öğretmen adaylarının mesleğe karşı yeterlilik algılarını etkilemektedir.

Akbağ ve Deniz (2003) Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi'nin çeşitli bölümlerinde öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının ve ders vermekte olan öğretim elemanlarının ideal öğretim elemanı, ideal öğrenci, var olan öğrenci ve var olan öğretim elemanına yönelik algılarını karşılaştırmalı olarak saptamıştır. Araştırmaya 312 öğretmen adayı, 33 öğretim elemanı katılmıştır. Çalışmada etkileşimsel (transaksiyonel) analiz yaklaşımı temel alınmış, algılar Ego Durumları Ölçeği ile değerlendirilmiştir. Öğretim elemanı ve öğretmen adaylarının ideal öğretim elemanı ve ideal öğrenci algıları birbiri ile benzerlik gösterirken; öğretim elemanlarının mevcut öğrencileri daha çok çocuk ego durumunda, öğretmen adaylarının ise mevcut öğretim elemanını daha çok ebeveyn ego durumunda değerlendirdikleri görülmüştür.

A. Ç. Sağlam ve M. Sağlam (2004) OD ve ÖU derslerinin yürütülmesinde öğretmen adaylarının ve uygulama öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunları ve bu sorunların çözümü için getirdikleri önerileri saptamak amacıyla, Karadeniz Teknik Üniversitesi Rize Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nın birinci sınıfında okuyan 156 öğretmen adayına ve 30 öğretmene açık uçlu sorular yöneltilmişlerdir. Araştırma ile; sınıflarda yer alan öğretmen adaylarının sayıca çok fazla olması, fakülte ile uygulama okulları arasında iletişim ve iş birliği eksikliği, uygulamalarda görevli öğretim elemanı sayısının yetersiz olması, öğretmen adayları ile uygulamada görev alan öğretmenler arasındaki iletişimsizlik, uygulamaların yürütülmesine ilişkin uygulama öğretmenleri ile uygulama öğretim elemanları arasında iş birliği ve iletişim eksikliği, uygulamalara köy okullarının dahil edilmemiş olması konuları vurgulanmıştır.

Aykaç (2004) Türkiye, İsviçre, Almanya, ABD ve Japonya ülkelerinde öğretmen yetiştirme uygulamalarını incelemiştir. Türkiye’de ilköğretim birinci kademedeki çalışacak olan sınıf öğretmenleri 4 yıl okumakla, OD I, OD II ve ÖU dersleri adı altında fakültelerle iş birliği yapan uygulama okullarında uygulama çalışmalarına katılmakla yükümlüdür. ABD’de öğretmen adayları 4 yıl, bazı eğitim fakültelerinin bölümlerinde ise 5 yıl okumakla; yerel eğitim, bir alanda uzmanlaşma ve meslekî eğitim derslerini almanın yanı sıra, deneyimli bir öğretmenin denetimi altında resmî bir okulda tam zamanlı olarak çalışmakla yükümlüdür.

Almanya’da öğretmen yetiştirme süresi 4,5 ile 6 yıl arasında değişmektedir. İlköğretim birinci kademedeki görev yapacak öğretmen adayları için pedagojik formasyon ve uygulamalara ağırlık verilmektedir. Almanya’da öğretmen eğitimi iki aşamalıdır: Üniversite öğrenimi ve iki yıllık staj. Staj dönemi bir uygulama dersi ve hazırlanan bir yazılı çalışma ile son bulur. İsviçre’de ilköğretim birinci kademedeki çalışacak olan öğretmen adayları 3 yıl eğitim süresince seminer sistemi ile yetişmektedir. Son sınıfta öğrenciler staj görürler. Stajlar dönemlik ya da haftada iki gün olmak üzere 6 ay sürer. Öğretmenler staj uygulaması için her Kantonun kendi okullarında staj yaparlar. Okullarda staj uygulamasından sonra, seminerler, diploma çalışması ve sınav, bitirme tezi dikkate alınır. Japonya’da öğretmen yetiştirme, sertifika sistemine bağlıdır. Öğretmen eğitimi üniversite ve yüksekokullarda gerçekleşmektedir. Öğretmenlik sertifikaları eyalet eğitim kurumları tarafından verilir. Öğretim uygulaması üniversite ve yüksekokullara bağlı okullarda 3 ile 5 hafta arasında yapılır. Ayrıca öğretmen adaylarının yeterlilik sınavını kazanmaları gerekir (Aykaç, 2004).

Ayrancıoğlu (2004) fakülte – okul iş birliği çerçevesinde gerçekleştirilen 3 dersin (OD I, OD II ve ÖU) amacına uygun olarak uygulanıp uygulanmadığını irdelemek, uygulama sırasında karşılaşılan güçlükleri, bu güçlüklerin sebeplerini ve çözüm yollarını tartışmak amacıyla nitel ve nicel araştırma yöntemlerini kullanarak, 2002 – 2003 akademik yılında, Gazi Üniversitesi Resim – İş Eğitimi Anabilim Dalı’nın dördüncü sınıfında okuyan 80 öğrenci ile çalışmıştır. Öğretmen adaylarının 14 haftalık gözlem raporları, OD I ve OD II süreç dosyaları, seminer derslerinde yapılan görüşme ve tartışmalar, uygulama öğretmenlerinin değerlendirme raporları ve uygulama öğretmenleri ile yapılan görüşmeler nitel, öğretmen adaylarına uygulanan anketler nicel verileri oluşturmaktadır. Araştırma aracılığıyla, uygulama öğretmenlerine verilen ders ücreti

sebebiyle sınıfların kalabalık olduğu ve uygulama öğretmenlerinin yeterli ilgiyi gösteremediği, öğretmen adaylarının OD I'de fakültenin amacını kavradıkları, OD II ve ÖU'da daha bilinçli davrandıkları, öğretmen adaylarının farklı okul ve öğretmenlerle iş birliği yapmalarının daha fazla deneyim kazandırdığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ç. Şahin (2004) eğitim fakültesi ile uygulama okulu iş birliğinde yer alan tarafların birbirlerinden beklentileri, iş birliğinin düzenli bir biçimde sürdürülmesi ve taraflardan gelecek görüşler doğrultusunda bu dersi daha etkin bir yapıya kavuşturabilmek için neler yapılması konusunda çözüm önerileri belirlemek amacıyla bir çalışma yapmıştır. Çalışmada, 2003 – 2004 öğretim yılında, Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nın son sınıfına devam eden, OD II çalışmalarına katılan 200 öğretmen adayından, ilgili anabilim dalında çalışan 40 öğretim elemanından ve Erzurum ilindeki uygulama okullarında bulunan 80 uygulama öğretmeninden görüş almak için geliştirilmiş ölçek kullanılmıştır.

Ç. Şahin (2004) yaptığı araştırma ile tarafların birbirlerinden beklentilerinin tam anlamıyla gerçekleşmediği sonucuna ulaşmıştır. Öğretmen adayları uygulama sürecinde, değişik sınıf düzeylerinde gözlem ve uygulama yapma ve uygulama sırasında öğretim elemanı ile haftada bir kez görüşme olanağını bulamadıklarını ifade etmişlerdir. Uygulama öğretmenleri ise, uygulama sürecinde fakülte tarafından, uygulama program takviminin hazırlanmasında uygulama okulu koordinatörü ile bölüm koordinatörünün iş birliğinin hiçbir zaman gerçekleşmediğini belirtmiştir. Uygulama öğretim elemanları, uygulama sürecinde, MEM uygulama koordinatörünün iş birliğinde çok fazla yer almadığını ve fakülte tarafından hazırlanan uygulama takvimi programına pek seyrek uyulduğunu düşünmektedirler.

Topbaş (2004) üniversite yapısı içinde yer alan Öğretmen Yetiştirme Enstitüleri temeline dayalı sistemin 1991'den itibaren Fransa'da yaygınlaştığından bahseder. Bu enstitüler, okul öncesi, ilköğretim I. kademe, ilköğretim II. kademe, ortaöğretim ve hazırlık okulları için öğretmen yetiştirmektedir. Eğitim enstitülerinin; ilköğretim ve ortaöğretimde, teknik öğretimde, meslekî öğretimde ve özel öğretimde görev yapacak öğretmenleri sınava hazırlama, sınavları kazanan stajyerlerin hizmet öncesi meslekî eğitimleri ile ilköğretimde ve ortaöğretimde çalışacak olan öğretmenlerin sürekli eğitimlerini sağlama, eğitimde araştırma çalışmalarını geliştirme görevleri vardır.

Fransa'da öğretmenlik uygulamaları dört kademededen oluşur: Ön hazırlık, gözlem stajı, refakatli staj ve sorumlu staj. Birinci sınıftaki stajlar daha çok sınava hazırlanmayı hedeflemektedir. Staj sırasında öğrenci, yapılandırılmış gözlemleri yaparak, derslerin yürütülmesinde sorumluluk alarak analiz kapasitesini geliştirir. Analiz, pasif gözlem anlamına gelmemektedir. Öğrencilerin genel ve alan formasyonunda derinleşmesine yöneliktir. İkinci yılda sınıfın hazırlanması, sınıf yönetimiyle ilgili bireysel çalışma, konu alanı, ders hazırlama, yürütme, araç – gereçleri kullanma yeterlikleri; öğretmenlik formasyonunun uygulamaya dönüştürülmesi, meslekî tez, eğitim sorumluluğu ve meslekî etik üzerinde durulur. Meslekî tez, uygulamaların ayrıntılı analizini içerir. Öğretmen adayının “kendi kişisel sorunuyla ilgili bir problemi veya sorunu belirleme, bu problemi analiz etme ve bu alanda yapılmış olan çalışmalara dayanarak uygulama alanları önerme” yeterlikleri kazanması beklenir. Formasyonun değerlendirilmesinde üç etkinlik alanı dikkate alınır: Staj, meslekî tez ve eğitim modülleri (Topbaş, 2004).

Gökçe ve Demirhan (2005) uygulama öğretmenleri ile öğretmen adaylarının ilköğretim okullarında gerçekleştirilen ÖU etkinliklerine ilişkin görüş ve önerilerini belirlemek için betimsel bir araştırma yapmışlardır. Öğretmen adayları ve uygulama öğretmenleri için paralel biçimde hazırlanmış 22 maddelik ölçekler geliştirmişlerdir. 2003 – 2004 akademik yılının ikinci döneminde, 80 uygulama öğretmenine ve 341 öğretmen adayına ölçek uygulanmıştır. Araştırma ile, uygulama öğretmenleri ile öğretmen adaylarının ÖU etkinliklerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Öğretmen adayları uygulama öğretmenlerinin ders plânları ve materyallerin geliştirilmesi sürecinde yeterince destek olmadıklarını, uygulama öğretmenleri ÖU etkinliklerinde kendilerinden beklenen görev ve sorumlulukları her zaman ya da çoğu zaman gerçekleştirdiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca, her iki taraf öğretim elemanları ile uygulama öğretmeni arasında iş birliğinin yeterli düzeyde olmadığını savunmuştur.

Özkan, Albayrak ve Berber (2005) öğretmen adaylarının dördüncü sınıfın son döneminde yapmış oldukları ÖU çalışmalarının, öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimi ile ilgili yeterliliklerine sağladığı katkıyı öğretmen adayları görüşlerine bağlı olarak belirlemek amacıyla, 47 maddelik bir ölçek geliştirmiştir. Maddeler hiç, az, orta, çok olmak üzere dördü şeklinde derecelenmiştir. Ölçek, 2002 – 2003 akademik yılının ikinci döneminde Atatürk Üniversitesi Ağrı Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda okumakta olan 402 öğretmen adayına uygulanmıştır. Araştırma sonucunda; alan bilgisi, öğretme – öğrenme sürecini yönetme, kişisel ve meslekî özellikler ve

rehberlik bilgisi konularında, öğretmen yeterliklerinin kazanılmasında ÖU etkinliklerinin "orta düzeyde" (%61) katkı sağladığı tespit edilmiştir.

Alakuş (2005) öğretmen adaylarının OD'un kazandırdığı meslekî yeterliklere ilişkin algıları çalışmasında Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü'nde okumakta olan 276 öğretmen adayı tarafından yanıtlanan, 22 maddelik Likert tipi ölçek kullanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde ortalama, varyans analizi ve Schéffe Testi kullanmıştır. İlköğretim okulları ile Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde uygulamalara katılan öğretmen adaylarının ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Ayrıca, öğretmen adaylarının öğretmenlik heyecanını yenmelerinde, ÖU için ön hazırlık bilgilerini pekiştirmelerinde, öğrencilerin çeşitli davranışlarına karşı nasıl davranacakları konusunda tecrübe kazanmalarında, öğretmenin okuldaki görev ve sorumluluklarının neler olduklarını görmelerinde, öğrencilerle iletişim kurmalarında, öğrencilik ile öğretmenlik hayatları arasında köprü kurmalarında, öğretmenlik mesleğine uyum sağlamalarında yeterlik ifadeleri "tamamen katılıyorum" derecesindedir. Öğretmen adayları, etkili bir okul atmosferine katkıda bulunacak anlayış ve tutumlara sahip profesyonel birer öğretmen olmalarına fırsat verilmesi ve okulun örgütsel yapısına, yönetimine, günlük rutin işlerine, kendi alanına alışkanlığın sağlanması yeterliklerini "katılıyorum" düzeyinde belirtmişlerdir.

Alakuş, Oral ve Mercin (2005) OD II dersi uygulamasında yer alan etkinliklerin gerçekleşme düzeyine ilişkin algılarının nasıl olduğunu belirlemek amacıyla, 13 maddeden oluşan beşli dereceleme ölçeği geliştirmiştir. Araştırmada 2003 – 2004 akademik yılının ikinci yarıyılında Dicle, Gazi, Mustafa Kemal, Süleyman Demirel, Atatürk ve Ondokuz Mayıs Üniversitelerinin Resim – İş Öğretmenliği Anabilim Dalı'na devam etmekte olan, OD II uygulamalarına katılan 276 öğretmen adayı ile çalışmıştır. Veriler Scheffé testinden yararlanılarak yorumlanmıştır. Öğretmen adaylarının algılarına göre, OD II uygulamasında yer alan etkinliklerden on tanesinin (dönem plânı hazırlama, yönerge ve açıklamalar, soru sorma alıştırmaları, dersin yönetimi ve sınıf kontrolü, öğrenci çalışmalarını değerlendirme, çalışma yapraklarını hazırlama ve kullanma, değerlendirme ve kayıt tutma, öğretimde benzetimlerden yararlanma, dersi plânlama ve etkinlikleri sıraya koyma ve OD çalışmalarını değerlendirme) "çok" ve üçünün (ders kitaplarından yararlanma, grup çalışmaları ve test hazırlama, puanlama ve analiz) ise "orta" düzeyde gerçekleşmiş olduğu belirtilmiştir.

Köksal (2005) üniversite – okul iş birliği çerçevesinde gerçekleştirilen öğretmenlik uygulamalarında görev alan öğretmenlerin bu süreçte yer almalarının kendilerine sağladığı katkıları belirlemek amacıyla bütüncül çoklu durum deseni nitel araştırma yöntemini, örnekleme yöntemlerinden aşırı veya aykırı durum örneklemesini kullanmıştır. Hacettepe Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı dördüncü sınıf öğrencilerinin öğretmenlik uygulamalarını yaptıkları iki okulda görevli gönüllü öğretmenler (altışar öğretmen) çalışma kapsamında yer almaktadır. Öğretmenlik uygulamalarının öğretmenlere sağladığı katkıları belirlemeye yönelik hazırlanan görüşme formu veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Öğretmenlerle bireysel olarak yapılan görüşmeler sonucunda araştırma verilerine ulaşılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yoluyla çözümlenmiştir. Bulgular doğrultusunda ulaşılan temalar; öğretmenlerin çalışma grupları, öğretmenlik uygulamalarının işleyişi ve uygulamalara katılım, uygulamanın meslekî açıdan katkıları, öğretmen adaylarının sınıfta bulunmalarının sağladığı katkıları, öğretim elemanlarının sağladığı katkıları, diğer öğretmenlerin sağladığı katkıları, uygulamadaki eksiklikler ve önerilerdir.

Paker (2005) ÖU'da dönüt sağlamanın yapılıp yapılmadığı veya nasıl yapıldığını incelemek amacıyla ÖU'ya katılan Çukurova Üniversitesi İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalı'nda okuyan 80 öğretmen adayından sormaca yoluyla ve 25 öğretmen adayından görüşme yoluyla veri toplamıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %91'i uygulama öğretim elemanlarından dönüt alabildiklerini, %85'i uygulama öğretmenlerinden yeterli ve ayrıntılı dönüt alamadıklarını, %74'ü dersi plânlama aşamasında uygulama öğretmenlerinden ya da uygulama öğretim elemanlarından yeterli yardım alamadıklarını, %22'si uygulamanın değerlendirilmesinin yetersiz olduğunu belirtmiştir.

Kuğuoğlu (2005) Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı son sınıf öğrencilerinin ÖU etkinliklerinde kendilerini algılamalarına göre yeterliliklerini ortaya koymak amacıyla, Karadeniz Teknik Üniversitesi'ne bağlı Fatih, Giresun ve Rize Eğitim Fakültelerinin Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda okumakta olan 352 öğretmen adayına 5'li Likert tipi 30 maddelik ölçek uygulamıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adayları; ders anlatırken yakın çevre ve yaşamla konuyu ilişkilendirme, sözel dil ve beden dilini etkili kullanabilme, derse uygun giriş yaparak ilgi ve dikkat çekebilme ve ses tonunu etkili kullanabilme etkinliklerinde kendilerini başarılı gördüklerini belirtmişlerdir.

Yeşil ve Çalışkan (2006) Kırşehir Eğitim Fakültesi'nde 2003 – 2004 akademik yılı içerisinde öğrenim gören Sınıf Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği ve Türkçe Öğretmenliği Programı birinci sınıf öğrencilerinin OD I dersi ile ilgili beklentilerini ve bu beklentilerin karşılanabilme düzeylerini ölçmek amacıyla bir ölçek geliştirmiştir. Araştırma ile; öğretmen adaylarının yüksek düzeyde bilişsel, duyuşsal ve davranışsal beklentilerle OD I ders sürecine başladıkları; ancak bu beklentilerin yeterince karşılanmadığı; öğretmen adaylarının en çok duyuşsal beklentiye, en az bilişsel beklentiye sahip oldukları; en çok duyuşsal, en az bilişsel beklentilerinin karşılandığı; OD I dersi ile ilgili bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutlar arasında pozitif ve anlamlı bir ilişkinin bulunduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

1.8.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Bullough ve diğerleri (2002) OD ile ilgili olarak öğretmen adaylarının tek ve ikili çalışmalarını karşılaştırmak amacıyla deneysel bir çalışma yapmışlardır. Çalışmada uygulama öğretmenlerinden ve öğretmen adaylarından alınan görüşler, öğretmen adaylarının günlükleri ve plânlama oturumlarının kopyaları veri olarak kullanılmıştır. 13 hafta süren bu çalışmanın birinci grubunda bir uygulama öğretmeni ile bir öğretmen adayı birlikte çalışırken, ikinci grupta bir uygulama öğretmeni ile iki öğretmen adayı birlikte çalışmıştır. Veriler 27 öğretmen adayından, 18 uygulama öğretmeninden alınmıştır. Çalışma ikili çalışan öğretmen adaylarının nasıl ve ne öğretecekleri konusunda daha verimli çalıştıklarını, tek başlarına çalışan öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerinin programına uyum sağlama rolünü öncelikli olarak benimsediklerini; ikili çalışan öğretmen adaylarının plânlamaya daha çok vakit ayırdıklarını, daha çeşitli rollere sahip olduklarını, öğrencilere yardımcı olma konusunda daha çok vakit ayırdıklarını, birbirlerini manevî olarak desteklemenin yanı sıra, diğerinin başarısı ile ilgilendiklerini ve başarılarını arttıklarını; tek çalışan öğretmen adaylarının ise kendilerini yalnız hissettiklerini vurgulamıştır. Uygulama öğretmenleri açısından bakıldığında, iki öğretmen adayı ile çalışan uygulama öğretmenleri daha esnek, daha geniş kapsamlı rollere sahip oldukları ve öğretmen adaylarının öğrencilere ve öğrenmeye etkilerine daha olumlu baktıkları ortaya konmuştur.

Minor, Onwuegbuzie, Witcher ve James (2002) öğretmen adaylarının eğitim inançlarını ve etkili öğretmen özelliklerine ilişkin algılarını araştırmışlardır. Güney Gürcistan'da lisans öğreniminin birinci yılında olan 134 öğretmen adayına mükemmel öğretmeni

niteleyen soru formları ile eğitim görüşlerini belirlemek amacıyla yayınlanmış anketleri uygulamışlardır. Araştırma sonucunda öğretmen nitelikleri; öğrenci merkezli, etkili sınıf ve davranış yöneticisi, mesleğinin ehli olan öğretici, etik, öğretmeye hevesli, alan bilgisine sahip ve profesyonel olmak üzere 7 ayrı temada toplanmıştır. Ki – kare analizi sonrasında, yedi kategori ile öğretmenlerin çalışma yılları, öğretmek için tercih edilen mezuniyet notu ve eğitim inançları arasında ilişki olmadığı bulunmuştur.

Giebelhaus ve Bowman (2002) öğretmen adaylarının sınıf performanslarını sergilemelerinde uygulama öğretmenlerinin belirli yöntemlerle eğitilmesinin etkisini araştırmak amacıyla deneysel desen kullanarak çalışmışlardır. Deney grubunda 14, kontrol grubunda 15 uygulama öğretmeni yer almaktadır. Her iki grup da geleneksel yönlendirmeye tabi tutulurken, deney grubunda bulunanlara Uygulama III (Educational Testing Service, 1995) çerçevesinde denetim konusunda derinlemesine eğitim verilmiştir (Uygulama III öğrenmeyi bilgi, deneyim, beceri ve ilgiler üzerine kuran etkin bir süreçtir; büyük ölçüde bireyselleştirilmiştir, öğretmeyi bağlama uyarlamayı kabul eder, karmaşık karar vermeleri içerir ve tekniklerin repertuarından yararlanır). Eğitim sürecinde etkin katılımı sağlamak amacıyla benzetim ve rol oynamadan yararlanılmıştır. Her biri üç saat olan 10 eğitim oturumu video kaydına alınmıştır. Video kayıtları, gözlem öncesi formlar, sınıf profili, öğretim profili ya da ders plânları, yansıtıcı profiller ve gözlem sonrası formlar aracılığıyla veriler toplanmıştır. Deney ve kontrol gruplarından elde edilen verilerin arasında anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Eğitilmiş öğretmenlerle çalışan öğretmen adaylarının tartışma, daha etkili ve yetkin plân yapma, daha etkili sınıf öğretimi ve uygulamayı daha fazla yansıtma özelliklerine sahip oldukları tespit edilmiştir.

Ginsberg ve Rhodes (2003) National Network for Educational Reform bünyesinde bulunan üniversitelerin eğitim dekanlarından betimsel bilgiler elde etmiştir. Okullarla iş birliği yapan 32 üniversite dekanına anket uygulanmış, alanyazındaki belli konularla özdeşleştirilen görüşme formu kullanılmıştır. 32 anketten 26'sı geri dönmüş, 20 telefon görüşmesi yapılmıştır. Çalışma sonrasında; dekanlar okullarla çalışmayı %81 oranında ayrıcalıklı çalışma olarak görmektedir. Dekanların %40'ı haftada en az bir kere, %40'ı haftada bir kereden az okullarla iş birliği yaptıklarını belirtirken, %15'i fakülte elemanlarına göre değiştiğini, %5'i hesaplamanın zor olduğunu belirtmişlerdir. Dekanların %75'i okullarla iş birliği içinde çalışmayı fazladan yük olarak ifade etmişlerdir. Dekanların %15'i okulların ne kadar çalıştıklarını değerlendirme ve okullara

ayrıcalık tanıma, teşvik ölçütlerini değiştirdiğini; %35'i okulların ne kadar çalıştıklarını değerlendirme ve okullara ayrıcalık tanıma, teşvik ölçütlerinin geliştirilmekte ya da görüşülmekte olduğunu; %50'si ise bu konuda hiçbir değişikliğin olmadığını bildirmiştir.

Araştırmalarda da bahsedildiği üzere, öğretmen adaylarının uygulama derslerine yönelik aksaklıklar yaşanmaktadır. Özellikle fakülte – okul işbirliğinin yetersizliği, öğretmen adaylarına yansımakta, bu durum öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri tarafından yönlendirilmelerini etkilemektedir. OD II dersi gereği yapılan etkinlikler, OD I ve ÖU dersleri arasında geçiş özelliği taşıdığı için önem arz etmektedir. Bu konuda, fakülte ve okul taraflarının görev ve sorumluluklarını yerine getirmeleri, OD II dersinin işlevine, işleyişine ve etkililiğine tesir etmektedir.

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın türü, verilerin elde edildiği grup, verilerin toplanması ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntemler açıklanmıştır.

2.1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Karasar (2003) araştırmaları ikiye ayırmaktadır: Temel araştırmalar ve uygulamalı araştırmalar. Temel araştırmalar var olan bilgiye yenilerini katmayı amaçlarken, uygulamalı araştırmalar üretilen bilgilerin değerlendirilmesi ile problemlerin fiilen çözümünü gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca, uygulamalı araştırmalar kuram ile uygulama arasındaki boşluğun doldurulmasına ve köprünün kurulmasına da hizmet etmektedir (Kaptan, 1998).

Bu araştırma Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı programında yer alan OD II dersi ile ilgili olarak; uygulama öğretim elemanlarının, uygulama öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının görüşlerini içerdiği için uygulamalı araştırma niteliğini taşımaktadır.

Araştırmada mevcut bir durum var olduğu şekliyle betimlenmeye, açıklamaya çalışıldığı için (Karasar, 2003, Kaptan, 1998) tarama modeli uygulanmıştır.

2.2. ARAŞTIRMA ÇALIŞMA GRUBU

Araştırmanın çalışma grubunu; Ankara, Başkent, Gazi ve Hacettepe Üniversitelerinin Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda görevli ve OD II dersinden sorumlu 15 uygulama öğretim elemanı, OD II dersi gereği Ankara, Başkent, Gazi veya Hacettepe Üniversiteleri ile iş birliği yapan uygulama okullarında çalışan 90 uygulama öğretmeni ve Ankara, Başkent, Gazi ve Hacettepe Üniversitelerinin Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nın son sınıfında okuyan 313 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada, Başkent Üniversitesi vakıf üniversitesi, diğer üniversiteler devlet üniversiteleri statüsündedir. 14 uygulama okulu ise, Ankara ilinin beş farklı merkez ilçesinde yer almaktadır.

2005 - 2006 akademik yılında Ankara, Gazi ve Hacettepe Üniversitelerinin Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nın sekizinci yarı yılında okumakta olan 122 öğretmen adayına ön uygulama yapılmıştır. Ardından; Ankara, Başkent, Gazi ve Hacettepe Üniversitelerinin Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nın sekizinci yarı yılında okumakta olan 191 öğretmen adayına, 90 uygulama öğretmenine ve 15 uygulama öğretim elemanına asıl uygulama yapılmıştır.

Araştırmaya katılan uygulama öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ve öğretmen adaylarına ait kişisel özellikler değişken, grup, frekans ve yüzde başlıkları altında incelenmiştir.

Tablo 2. Uygulama Öğretim Elemanlarına Ait Özellikler (f = 15)

Değişken	Grup	f	Yüzde (%)
Cinsiyet	1.Kadın	10	67
	2.Erkek	5	33
Eğitim Alanında Çalışma Süresi	1. 1 – 5 yıl	3	20
	2. 6 – 10 yıl	0	0
	2. 11 – 15 yıl	5	33
	3. 16 – 20 yıl	4	27
	4. 21 – 25 yıl	2	13
	5. 26 - ... yıl	1	7
Çalışılan Kurumun Adı	1.Ankara Üniversitesi	1	7
	2.Başkent Üniversitesi	2	13
	3.Gazi Üniversitesi	6	40
	4.Hacettepe Üniversitesi	6	40
Öğrenim Durumunuz	1. Lisans	0	0
	2. Yüksek Lisans	2	13
	3. Doktora	13	87
Alanı	1. Eğitim Bilimleri	10	67
	2. Sosyal Bilimler (Eğitim Bilimleri Dışındakiler)	3	20
	3. Fen Bilimleri	2	13

Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda, 2005 – 2006 akademik yılının birinci yarıyılında, OD II dersini veren uygulama öğretim elemanlarının 15'ine ulaşılmıştır.

Cinsiyete göre uygulama öğretim elemanlarının %67'sini kadın, %33'ünü erkek öğretim elemanları oluşturmaktadır. Öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu kadın öğretim elemanlarından oluşmaktadır.

Eğitim alanında çalışma süresine göre uygulama öğretim elemanlarının %20'si 1 – 5 yıl, %33'ü 11 – 15 yıl, %27'si 16 – 20 yıl, %13'ü 21 – 25 yıl arasında, %7'si 26 yıl ve

26 yıldan daha fazla süre çalışmıştır. 6 – 10 yıl arasında çalışan uygulama öğretim elemanı ise bulunmamaktadır.

Çalıştıkları kuruma göre uygulama öğretim elemanlarının %7'si Ankara Üniversitesi'nde, %3'ü Başkent Üniversitesi'nde, %40'ı Gazi Üniversitesi'nde, %40'ı Hacettepe Üniversitesi'nde görev yapmaktadır.

Öğrenim durumlarına göre uygulama öğretim elemanlarının %13'ü yüksek lisans, %87'si doktora mezunudur. Lisans mezunu olup da bu dersten sorumlu uygulama öğretim elemanı ise bulunmamaktadır. Uygulama öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu doktora mezunudur.

Alanlarına göre uygulama öğretim elemanlarının %67'si Eğitim Bilimlerine bağlı bölümlerde, %20'si Sosyal Bilimlere bağlı diğer bölümlerde, %13'ü ise Fen Bilimlerine bağlı bölümlerde öğrenim görmüşlerdir. Uygulama öğretim elemanlarının çoğunluğu Eğitim Bilimlerine bağlı bölümlerde öğrenim görmüştür.

Tablo 3 . Uygulama Öğretmenlerine Ait Özellikler (f = 90)

Değişken	Grup	f	Yüzde (%)
Cinsiyet	1.Kadın	66	73
	2.Erkek	24	27
Eğitim Alanında Çalışma Süresi	1. 0 – 5	0	0
	2. 6 – 10	13	14
	3. 11 – 15	15	17
	4. 16 – 20	19	21
	5. 21 – 25	13	14
	6. 26 - ...	30	33
Alanı	1. Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı	44	49
	2. Eğitim Fakültesine Bağlı Diğer Anabilim Dallar	5	5
	3. Eğitim Fakültesi Dışındaki Bölümler ya da Anabilim Dallar	41	46

Ankara, Başkent, Gazi ve Hacettepe Üniversitelerinin Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda okuyan, OD II dersi gereği 2005 – 2006 akademik yılının birinci yarıyılında okullara uygulama amacıyla giden öğretmen adaylarına yardımcı olan ve çalışmaya gönüllü olan uygulama öğretmenlerinin 90'ından görüş alınabilmiştir.

Cinsiyete göre uygulama öğretmenlerinin %73'ünü kadın, %27'sini erkek öğretmenler oluşturmaktadır. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu kadın öğretmenlerden oluşmaktadır.

Eğitim alanında çalışma sũresine gũre uygulama ğretmenlerinin %14'ũ 6 – 10 yıl, %17'si 11 – 15 yıl, %21'i 16 – 20 yıl, %14'ũ 21 – 25 yıl arasında, %33'ũ 26 yıl ve 26 yıldan daha fazla sũre çalışmıştır. 0 – 5 yıl arasında çalışan uygulama ğretmeni ise bulunmamaktadır.

Alanlarına gũre uygulama ğretmenlerinin %49'u Sınıf ğretmenliği Anabilim Dalı mezunu iken, %5'i eğitim fakũltesine bağlı diğer anabilim dallarından, %46'sı ise eğitim fakũltesi dışındaki anabilim dallarından mezundur. Uygulama ğretmenlerinin yaklaşık yarısı Sınıf ğretmenliği Anabilim Dalı mezundur.

Çalışmanın akademik yılın sekizinci yarıyılında yapılması, ğretmen adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavına katılması, mezuniyet işlemlerini yũrũtme, dũnem sonuna yaklaşma nedenlerinden dolayı ve bazı ğretmen adaylarının tutarsız yanıtlar vermelerinden dolayı; Sınıf ğretmenliği Anabilim Dalı'nın sekizinci yarıyılında okumakta olan 191 ğretmen adayının gũrũřũne yer verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmen Adaylarına Ait zellikler (f = 191)

Değişken	Grup	f	Yũzde (%)
Cinsiyet	1.Kadın	157	82
	2.Erkek	34	18
ğrenim Gũrdũkleri Üniversite	1.Ankara Üniversitesi	24	13
	2.Başkent Üniversitesi	13	7
	3.Gazi Üniversitesi	123	64
	4.Hacettepe Üniversitesi	31	16
Sınıf ğretmenliğini Tercih Etme Nedeni	1.Kendi isteği	101	53
	2.Ailesinin isteği	24	13
	3.Arkadaşlarının isteği	2	1
	4.Akraba ya da tanrıdıkların etkisi	0	0
	5.Devlette iş bulma olanağı dũřũncesi	43	23
	6.öğretmenlerin ya da rehber öğretmenlerin yũnlendimesi	10	5
	7.Diğer	11	6

Elde edilen kişisel bilgiler doğrultusunda ğretmen adaylarının cinsiyetlerine bakıldığında %82'sinin kadın, %18'inin erkek olduğu tespit edilmiştir. Kadın ğretmen adaylarının sayısı, erkek ğretmen adaylarının sayısından oldukça fazladır.

Çalışmaya katılan ğretmen adaylarının öğrenim gũrdũkleri ũniversitelere bakıldığında; ğretmen adaylarının %13'ũ Ankara Üniversitesi'nde, %7'si Başkent Üniversitesi'nde,

%64'ü Gazi Üniversitesi'nde ve %16'sı Hacettepe Üniversitesi'nde öğrenim görmektedir. Gazi Üniversitesi normal öğretim ve ikinci öğretimde okumakta olan öğretmen adaylarının çoğunluğu oluşturduğu görülmektedir.

Sınıf öğretmenliğini tercih etme nedenlerine göre, öğretmen adaylarının %53'ü kendi isteği, %13'ü ailesinin isteği, %1'i arkadaşlarının etkisi, %23'ü devlette iş bulma olanağı düşüncesi, %5'i öğretmenlerin ya da rehber öğretmenlerin yönlendirmesi, %6'sı ise diğer maddesinde belirtilen üniversiteye yerleştirilme isteği, puanın bu alana yetmesi, bir sonraki yıl ÖSS'ye hazırlanmayı istememe, rasgele tercih, aileden uzaklaşma isteği doğrultusunda sınıf öğretmenliğini seçmişlerdir. Akraba ya da tanıdıkların etkisi ise öğretmen adaylarının bu alanı seçme nedenleri arasında yer almamaktadır. Öğretmen adaylarının çoğunluğu sınıf öğretmenliğini kendi istekleri doğrultusunda seçtiklerini belirtmiştir.

2.3. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırma kapsamında 2005 – 2006 akademik yılında, Ankara, Gazi ve Hacettepe Üniversitelerinin Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı sekizinci yarıyılında okumakta olan, OD II dersini almış 122 öğretmen adayına; OD II dersinden sorumlu uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerine yönelik olmak üzere hazırlanan 41 maddelik paralel iki ölçeğin ön uygulaması yapılmıştır. Uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarına ön uygulama çalışması yapılmamıştır. Baykul, Gelbal ve Kelecioğlu (2001) ölçme aracı veri toplamak için uygulamadan önce, konu alanı uzmanlarının görüşleri alınarak ve çalışma grubu ile benzerlik gösteren bir başka grup üzerinde uygulama yaparak geliştirilebileceğini belirtmektedirler.

Araştırmanın ön uygulamasından yola çıkarak ölçek yeniden düzenlenmiş, madde sayısı 37'ye indirilmiştir. Ölçekte bulunan maddeler üç ayrı bölüm başlığı altında toplanmıştır. Ölçekle birlikte tarafların kişisel özelliklerini saptamak amacıyla kişisel özellikler bölümü de verilmiştir. Asıl uygulama 2005 – 2006 akademik yılının ikinci yarısında yapılmıştır.

Ankara, Başkent, Gazi ve Hacettepe Üniversitelerinin Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda görev yapmakta olan, OD II dersinden sorumlu uygulama öğretim elemanlarına ölçek uygulanmıştır. Söz konusu üniversitelerin OD II dersi gereği iş

birliği yaptıkları uygulama okulları listeleri üniversitelerin Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı sekreterliklerinden temin edilmiştir. Uygulama okullarının müdürlükleriyle listeyi doğrulamak amacıyla telefon görüşmeleri, ardından yüz yüze görüşmeler yapılmış; listede bulunmasına karşın 2005 – 2006 akademik yılının birinci yanyılında öğretmen adaylarının belirtilen okulların bazılarında hiç gitmedikleri görülmüştür. Bu durumda, öğretmen adaylarının OD II dersi uygulaması için gittikleri okullarda çalışan uygulama öğretmenlerine ölçek uygulanmıştır. Ayrıca ön uygulama grubu dışında kalan; Ankara, Başkent, Gazi ve Hacettepe Üniversitelerinin Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı sekizinci yanyılında okumakta olan öğretmen adaylarına uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri için olmak üzere iki ölçek birden uygulanmıştır.

2.4 VERİLERİN ANALİZİ

YÖK (1998b) Aday Öğretmen Kılavuzu ile MEB (2002) Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Yönerge esas alınarak; öğretmen adaylarına, uygulama öğretmenlerine ve uygulama öğretim elemanlarına uygulanmak üzere içerik açısından birbirine paralel maddelerden oluşan 85 maddelik dört ölçek geliştirilmiştir. Bu ölçeklerden biri uygulama öğretim elemanlarına, diğeri uygulama öğretmenlerine; geri kalan ikisi ise uygulama öğretim elemanları ile uygulama öğretmenleri hakkında görüş belirten öğretmen adaylarına uygulanmak üzere tasarlanmıştır.

Mantıksal olarak kapsam geçerliği ölçekteki her maddenin ve bir bütün olarak ölçekteki maddelerin dağılımının ölçmeye yöneldiği davranışlara elverişliliğidir (Tekin, 1991) Kapsam geçerliğinde her madde o araçla ölçülmek istenen davranışları yoklamalıdır (Turgut, 1997). Hazırlanan ölçeğin kapsam geçerliğini sağlamak amacıyla 17 uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Uzman görüşleri alındıktan sonra ölçek yeniden düzenlenmiş ve ölçekteki madde sayısı 41'e düşürülmüştür.

Ön uygulama aşamasında toplam 122 öğretmen adayına ulaşılmıştır. Ön uygulama kapsamında öğretmen adaylarına iki farklı ölçek verilmiştir. İki ölçek ayrı ayrı değerlendirilmiştir. 5'li Likert tipi ölçeğin maddeleri, sayısal hâle dönüştürülmüş; 1 ile 5 arasında değerler verilmiştir. Buna göre olumludan olumsuzu doğru; her zaman = 5, çoğu zaman = 4, bazen = 3, çok seyrek = 2, hiçbir zaman = 1 şeklinde maddeler kodlanmıştır (Tezbaşaran, 1997). %27'lik alt ve üst gruplar oluşturularak her maddeye ayrı ayrı bağımsız gruplar için t – testi analizi uygulanmıştır. En anlamlı olandan

İtibaren maddeler sıralanmış, t – değerlerine göre dört maddenin çıkarılması uygun görülmüştür (Erkuş, 2003; Tezbaşaran, 1997). Böylece, Tablo 77 ve Tablo 78'deki verilerden yola çıkarak, madde sayısı 41'den 37'ye düşürülmüştür.

Alfa değerleri klâsik test kuramına göre hazırlanan çoklu veri yapısına sahip ölçekler için uygundur. Cronbach – alpha maddelerin varyans değerlerini dikkate alır. Ön uygulamada uygulanan ölçeklerin güvenirlikleri Cronbach – alpha iç tutarlılık katsayısı ile hesaplanmıştır (Crocker ve Algina, 1986; Erkuş, 2003; Şencan 2005). Buna göre, öğretmen adaylarına verilen uygulama öğretmenlerine yönelik ölçeğin güvenirliği 0,98; uygulama öğretim elemanlarına ait ölçeğin güvenirliği 0,96 bulunmuştur.

Asıl uygulamada 191 öğretmen adayından, 90 uygulama öğretmeninden ve 15 uygulama öğretim elemanından veriler toplanmıştır. Demografik sorular cevaplayıcı hakkında tanımlayıcı bilgi sağladığı için ilgili tarafların “kişisel özellikler” başlığı altında demografik özellikleri sorulmuştur (Baş, 2003). Kişisel özellikler, yüzde ve frekans değerlerinden yola çıkarak yorumlanmıştır. Ölçeklerin güvenirlikleri ayrı ayrı Cronbach – alpha ile hesaplanmış, uygulama öğretmenlerine verilen ölçeğin güvenirliği 0,96; öğretmen adaylarına verilen ölçeklerden uygulama öğretmenleri ile ilgili olanın güvenirliği 0,96; uygulama öğretim elemanları ile ilgili olanın güvenirliği 0,97 olarak bulunmuştur.

Ölçek verileri nominal veya sıralı ölçek verisi olarak değerlendirildiğinde iki madde arasındaki ilişkiler Ki – kare analizi ile elde edilebilir (Şencan, 2005). Ki – kare analizleri genel olarak, iki ya da daha çok grup arasında incelenen nitelik özellik yönünden fark olup olmadığına bakılan araştırmalarda kullanılır. İki sınıflımalı değişkenin düzeylerine göre oluşan gözlemlerde gözlenen sayılarla ya da değerlerle beklenen sayıların ya da değerlerin birbirlerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini test eder.

Ki – kare analizlerinde beklenen frekansı 5'ten küçük göz sayısı içinde payının %20 sınırını aşmaması ve beklenen frekansı 1'den daha az olan bir gözün bulunmaması istenir. Böyle durumlar için, bu sorunu ortadan kaldıracak şekilde kategorilerin birleştirilmesi önerilir (Büyüköztürk, 2002; Alpar, 2001). İkinci alt probleme ilişkin öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasındaki farkı belirlemek amacıyla ki – kare analizinden yararlanılmıştır. Buna göre 5 kategori birleştirilmiş;

kategoriler "her zaman – çoğu zaman", "bazen", "çok seyrek – hiçbir zaman" şeklinde 3 kategoriye indirilmiştir.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde elde edilen verilerin çeşitli yöntem ve teknikler kullanılarak analiz edilmesi sonucunda elde edilen bulgular, araştırmanın alt problemlerine göre sunulmuştur. Birinci ve ikinci alt probleme bağlı olarak frekans ve yüzdelere göre bulgular yorumlanmıştır. Üçüncü alt problem için ki – kare analizine dayalı olarak yorumlamaya gidilmiştir.

3.1. BİRİNCİ ALT PROBLEME AİT BULGULAR VE YORUM

3.1.a. Okul Deneyimi (OD) II dersinin uygulanması ile ilgili uygulama öğretim elemanlarının kendi çalışmaları hakkında görüşleri nelerdir?

Tablo 5. Uygulama Öncesinde Yapılan Çalışmalar Hakkında Uygulama Öğretim Elemanlarının Görüşleri

Maddeler	Her Zaman/ Çoğu Zaman		Bazen		Çok Seyrek/ Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
1. Okuldaki uygulama çalışmalarını öncesi öğretmen adaylarının hazırladıkları dönem planını incelerim.	12	80	1	7	2	13	15	100
2. Uygulama okulu çalışma saatlerine uyarak okula gelip gitmeleri konusunda öğretmen adaylarına bilgi veririm.	15	100	0	0	0	0	15	100

Tablo 5'te görüldüğü gibi uygulama öncesinde yapılan çalışmalar dahilinde, okuldaki uygulama çalışmaları öncesinde öğretmen adaylarının hazırladıkları dönem planını incelemeye ilişkin uygulama öğretim elemanlarının %80'i her zaman/ çoğu zaman, %7'si bazen, %13'ü ise çok seyrek/ hiçbir zaman seçeneklerini işaretlemiştir. Buna göre, uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarının hazırladıklarını dönem planını inceledikleri söylenebilir. Çalışmaya katılan uygulama öğretim elemanlarının tamamı, uygulama okulu çalışma saatlerine uyarak okula gelip gitmeleri konusunda öğretmen adaylarına her zaman/ çoğu zaman bilgi verdiklerini ifade etmiştir.

Uygulama çalışmaları öncesinde, uygulama öğretim elemanlarının çoğunluğunun verilen etkinlikleri yerine getirdikleri söylenebilir. Özellikle, çalışma saatlerine uyarak uygulamaya katılma konusunda bütünüyle yönlendirici olmuşlardır.

Ç. Şahin (2004) yaptığı araştırmada uygulama öğretim elemanlarının %55'inin, uygulama okullarında öğretmen adaylarıncı hazırlanan uygulama takvimi ve programına ara sıra uyulduğunu belirttiklerini vurgulamıştır. Bu durum, uygulama öğretim elemanlarının uygulama öncesinde yapılan çalışmalara ilişkin görüşleri ile tam anlamıyla benzeşmemektedir; çünkü yapılan araştırmadan yola çıkarak uygulama öğretim elemanlarının çoğunlukla söz konusu etkinliklere uydukları ve epey yönlendirici oldukları söylenebilir.

Tablo 6. Uygulama Sırasında Derse Hazırlık Çalışmaları Hakkında Uygulama Öğretim Elemanlarının Görüşleri

Maddeler	Her Zaman/ Çoğu Zaman		Bazen		Çok Seyrek/ Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
3. Plânladıkları dersin hedeflerinin uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	11	73	3	20	1	7	15	100
4. Plânladıkları dersin konularına göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	9	60	5	33	1	7	15	100
5. Plânladıkları derste kullanacakları araç ve gereçlere göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	9	60	5	33	1	7	15	100
6. Dersi plânlarken farklı yaklaşım, yöntem ve teknikleri kullanmaları konusunda öğretmen adaylarına rehberlik ederim.	12	80	2	13	1	7	15	100
7. Plânladıkları dersin etkinliklerine göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	10	67	4	27	1	7	15	100
8. Plânladıkları dersin öğrencilerin gelişim düzeylerine uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	10	67	3	20	2	13	15	100
9. Plânladıkları dersin öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	11	73	1	7	3	20	15	100

Tablo 6'da uygulama sırasında derse hazırlık etkinliklerine bağlı olarak uygulama öğretim elemanlarının görüşlerine yer verilmiştir. Plânladıkları dersin hedeflerine uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendirme konusunda, uygulama öğretim elemanlarının %73'ü her zaman/ çoğu zaman, %20'si bazen, %7'si çok seyrek/ hiçbir

zaman seçeneklerini işaretlemiştir. Plânladıkları dersin konularına göre öğretmen adaylarını yönlendirme hakkında, uygulama öğretim elemanlarının %60'ı her zaman/ çoğu zaman, %33'ü bazen, %7'si çok seyrek/ hiçbir zaman olarak işaretlemiştir. Plânladıkları derste kullanacakları araç ve gereçlere göre öğretmen adaylarını yönlendirme hakkında, uygulama öğretim elemanlarının %60'ı her zaman/ çoğu zaman, %33'ü bazen, %7'si çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Dersi plânlarken farklı yaklaşım, yöntem ve teknikleri kullanmaları konusunda öğretmen adaylarına rehberlik etme hakkında, uygulama öğretim elemanlarının %80'i her zaman/ çoğu zaman, %13'ü bazen, %7'si çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini belirtmiştir. Plânladıkları dersin etkinlerine göre öğretmen adaylarını yönlendirme hakkında, uygulama öğretim elemanlarının %67'si her zaman/ çoğu zaman, %27'si bazen, %7'si çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini ifade etmiştir. Plânladıkları dersin öğrencilerin gelişim düzeylerine uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendirme hakkında, uygulama öğretim elemanlarının %60'ı her zaman/ çoğu zaman, %20'si bazen, %13'ü çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Plânladıkları dersin öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendirme hakkında, uygulama öğretim elemanlarının %73'ü her zaman/ çoğu zaman, %7'si bazen, %20'si çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini belirtmiştir.

Uygulama sırasında derse hazırlık etkinlikleri kapsamında uygulama öğretim elemanlarının çoğunluğunun öğretmen adaylarını yönlendirdiği söylenebilir. Bu etkinlikler arasında, uygulama öğretim elemanlarının en çok, dersi plânlarken farklı yaklaşım, yöntem ve teknikleri kullanma konusuna önem verdikleri düşünülebilir. Ç. Şahin (2003) araştırmasında öğrenme – öğretme sürecinin hazırlığıyla ilgili yapılan çalışmaları uygulama öğretim elemanlarının kısmen yeterliye yakın belirttiğine dikkat çeker. Ancak, yapılan çalışmada uygulama öğretim elemanları daha sık düzeyde yönlendirmede bulduklarını ifade ettikleri için, plânlama aşamasına ilişkin daha üst düzeyde beklentilerinin olduğu düşünülebilir. Başka bir deyişle, uygulama öğretim elemanlarının derse hazırlık etkinliklerinde bütünüyle yönlendirici olmasalar da, çoğunlukla yönlendirici oldukları söylenebilir. Uygulama çalışmalarında plânlama süreci önemli bir bölümü oluşturmaktadır. Özellikle, OD II dersi kapsamında, uygulama öğretim elemanlarının bu sürece daha fazla ağırlık vermeleri yararlı olabilir. Böylece, öğretmen adayları derse hazırlık ile ilgili çalışmalarında daha az sorunla karşılaşabilir ve dersi plânlamayı bir yük olarak değil, bir gereklilik olarak algılayabilir.

Tablo 7. Uygulama Sırasında Derse Giriş ve Geliştirme Çalışmaları Hakkında Uygulama Öğretim Elemanlarının Görüşleri I

Maddeler	Her Zaman/ Çoğu Zaman		Bazen		Çok Seyrek/ Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
10. Derse başlarken öğrencilerin dikkatlerini konu üzerinde toplamaya ilişkin gözlemleri hakkında öğretmen adaylarını yönlendiririm.	11	73	1	7	3	20	15	100
11. Sözel ve sözel olmayan iletişim becerilerini etkili kullanmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.	11	73	2	13	2	13	15	100
12. Etkinlikler arasında geçişlerin sağlanmasına ilişkin gözlemleri konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.	10	67	4	27	1	7	15	100
13. Öğretmen adaylarının öğretim materyallerini bilinçli kullanmalarına yardımcı olurum.	10	67	4	27	1	7	15	100
14. Sınıf içi çalışmalarda zamanı iyi kullanmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.	12	80	3	20	0	0	15	100
15. Derste başka işlerle ilgilenen öğrencilere müdahale etmeye ilişkin gözlemleri konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.	10	67	3	20	2	13	15	100

Tablo 7'de görüldüğü gibi uygulama sırasında derse giriş ve geliştirme çalışmaları hakkında uygulama öğretim elemanlarının görüşlerine yer verilmiştir. Derse başlarken öğrencilerin dikkatlerini konu üzerinde toplamaya ilişkin gözlemleri hakkında öğretmen adaylarını yönlendirme konusunda, uygulama öğretim elemanlarının %73'ü her zaman/ çoğu zaman, %7'si bazen, %20'si çok seyrek/ hiçbir zaman seçeneklerini işaretlemiştir. Sözel ve sözel olmayan iletişim becerilerini etkili kullanmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendirme hakkında, uygulama öğretim elemanlarının %73'ü her zaman/ çoğu zaman, %13'ü bazen, %13'ü çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini ifade etmiştir. Etkinlikler arasında geçişlerin sağlanmasına ilişkin gözlemlerinde öğretmen adaylarını yönlendirme konusunda, uygulama öğretim elemanlarının %67'si her zaman/ çoğu zaman, %27'si bazen, %7'si çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Benzer şekilde, öğretim materyallerini bilinçli kullanmalarında öğretmen adaylarına yardımcı olma konusunda, uygulama öğretim elemanlarının %67'si her zaman/ çoğu zaman, %27'si bazen, %7'si çok seyrek/ hiçbir zaman seçeneklerini işaretlemiştir. Sınıf içi çalışmalarda zamanı iyi kullanmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendirme hakkında, uygulama öğretim elemanlarının %80'i her zaman/ çoğu zaman, %20'si bazen şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Derste başka işlerle

ilgilenen öğrencilere müdahale etmeye ilişkin gözlemleri konusunda öğretmen adaylarını yönlendirme hakkında, uygulama öğretim elemanlarının %67'si her zaman/ çoğu zaman, %20'si bazen, %13'ü çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini ifade etmiştir.

Tablo 8. Uygulama Sırasında Derse Giriş ve Geliştirme Çalışmaları Hakkında Uygulama Öğretim Elemanlarının Görüşleri II

Maddeler	Her Zaman/ Çoğu Zaman		Bazen		Çok Seyrek/ Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
16. Uygulama öğretmenin kullandığı övgü ve cesaretlendirmelere ilişkin gözlemleri konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.	12	80	2	13	1	7	15	100
17. Üniversitede öğrendiği kuramsal (teorik) bilgileri uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarda kullanmaları konusunda öğretmen adaylarına yardım ederim.	12	80	2	13	1	7	15	100
18. Soruların sıralanması konusunda öğretmen adaylarının yaptıkları sınıf içi çalışmalara göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	9	60	4	27	2	13	15	100
19. Ders kitaplarından yararlanırken öğretmen adaylarının öğrenci çalışmalarını kontrol etmelerine göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	6	40	7	47	2	13	15	100
20. Grup çalışmaları ile ilgili olarak, çalışmalarını erken bitiren gruplar için hazırlanan ek çalışmalara göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	8	53	5	33	2	13	15	100

Tablo 8'de uygulama sırasında derse giriş ve geliştirme çalışmaları hakkında uygulama öğretim elemanlarının görüşlerine yer verilmiştir. Uygulama öğretmenin kullandığı övgü ve cesaretlendirmelere ilişkin gözlemleri konusunda öğretmen adaylarını yönlendirme hakkında uygulama öğretim elemanlarının %80'i her zaman/ çoğu zaman, %13'ü bazen, %7'si çok seyrek/ hiçbir zaman seçeneklerini işaretlemiştir. Üniversitede öğrendiği kuramsal (teorik) bilgileri uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarda kullanmaları konusunda öğretmen adaylarına yardım etme hakkında, uygulama öğretim elemanlarının %80'i her zaman/ çoğu zaman, %13'ü bazen, %7'si çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini belirtmiştir. Soruların sıralanması konusunda öğretmen adaylarının yaptıkları sınıf içi çalışmalara göre öğretmen adaylarını yönlendirme konusunda, uygulama öğretim elemanlarının %67'si her zaman/ çoğu zaman, %27'si bazen, %13'ü çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini ifade etmiştir. Ders kitaplarından yararlanırken öğretmen adaylarının öğrenci çalışmalarını kontrol

etmelerine göre öğretmen adaylarını yönlendirme konusunda, uygulama öğretim elemanlarının %40'ı her zaman/ çoğu zaman, %47'si bazen, %13'ü çok seyrek/ hiçbir zaman olarak işaretlemiştir. Grup çalışmaları ile ilgili olarak, çalışmalarını erken bitiren gruplar için hazırlanan ek çalışmalara göre öğretmen adaylarını yönlendirme konusunda, uygulama öğretim elemanlarının %53'ü her zaman/ çoğu zaman, %33'ü bazen, %13'ü çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini belirtmiştir.

Tablo 9. Uygulama Sırasında Derse Giriş ve Geliştirme Çalışmaları Hakkında Uygulama Öğretim Elemanlarının Görüşleri III

Maddeler	Her Zaman/ Çoğu Zaman		Bazen		Çok Seyrek/ Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
21. Öğrenciler için hazırladıkları çalışma yapraklarının ilgi çekici olmasına göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	10	67	4	27	1	7	15	100
22. Ders araçlarını etkili kullanmada öğretmen adaylarına yardımcı olurum.	13	87	1	7	1	7	15	100
23. Ders boyunca öğrencilere verdikleri dönütlere (geribildirimlere) göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	13	87	1	7	1	7	15	100
24. Öğretmenlik mesleği hakkında edindikleri bilgi birikimini uygulama okulundaki etkinlikler ile bütünleştirmelerinde öğretmen adaylarına yardımcı olurum.	12	80	3	20	0	0	15	100
25. Dersin kapanışına yönelik yaptıkları çalışmalara göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	11	73	3	20	1	7	15	100

Tablo 9'da uygulama sırasında derse giriş ve geliştirme çalışmaları hakkında uygulama öğretim elemanlarının görüşlerine yer verilmiştir. Görüldüğü gibi, öğrenciler için hazırladıkları çalışma yapraklarının ilgi çekici olmasına göre öğretmen adaylarını yönlendirme konusunda, uygulama öğretim elemanlarının %67'si her zaman/ çoğu zaman, %27'si bazen, %7'si çok seyrek/ hiçbir zaman seçeneklerini işaretlemiştir. Ders araçlarını etkili kullanmada öğretmen adaylarına yardımcı olma konusunda, uygulama öğretim elemanlarının %87'si her zaman/ çoğu zaman, %7'si bazen, %7'si çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini ifade etmiştir. Benzer şekilde, ders boyunca öğrencilere verdikleri dönütlere (geribildirimlere) göre öğretmen adaylarını yönlendirme konusunda, uygulama öğretim elemanlarının %87'si her zaman/ çoğu zaman, %7'si bazen, %7'si çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Öğretmenlik mesleği hakkında edindikleri bilgi birikimini uygulama okulundaki etkinlikler ile bütünleştirmelerinde öğretmen adaylarına yardımcı olma konusunda, uygulama

öğretim elemanlarının %80'i her zaman/ çoğu zaman, %20'si bazen seçeneklerini işaretlemiştir. Dersin kapanışına yönelik yaptıkları çalışmalara göre öğretmen adaylarını yönlendirme konusunda, uygulama öğretmen elemanlarının %73'ü her zaman/ çoğu zaman, %20'si bazen, %7'si çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini bildirmiştir.

Uygulama öğretmen elemanlarının derse giriş ve geliştirme çalışmaları hakkında, genel olarak, öğretmen adaylarını yönlendirdikleri söylenebilir. Uygulama öğretmen elemanları en çok, zamanı iyi kullanma, övgü ve cesaretlendirmelere ilişkin gözlemler, kuramsal bilgileri uygulama çalışmalarında kullanma, ders araçlarını etkili kullanma, öğrencilere dönüt (geribildirim) verme konularında öğretmen adaylarını yönlendirmişlerdir. Ancak, uygulama öğretmen elemanlarının, ders kitaplarından yararlanma ve grup çalışmaları için ek çalışma hazırlama konularında öğretmen adaylarını yeterince yönlendiremedikleri belirtilebilir. Uygulama çalışmasının en önemli süreci derse giriş ve geliştirme çalışmalarıdır. Bu nedenle, uygulama öğretmen elemanlarının bu sürece daha destekleyici ve yönlendirici şekilde yaklaşmaları, uygulama çalışmalarını daha olumlu düzeyde etkileyebilir.

Tablo 10. Uygulama Sırasında Dersin Değerlendirilmesi Çalışmaları Hakkında Uygulama Öğretim Elemanlarının Görüşleri

Maddeler	Her Zaman/ Çoğu Zaman		Bazen		Çok Seyrek/ Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
26. Kullandıkları değerlendirme yönteminin amaca uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	11	73	3	20	1	7	15	100
27. Öğrenci çalışmalarını değerlendirirken tuttukları yazılı kayıtlara göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	7	47	5	33	3	20	15	100
28. Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla hazırladıkları başarı testini planlamalarına göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	8	53	4	27	3	20	15	100
29. Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uyguladıkları testten sonra yaptıkları madde analizine göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	6	40	3	20	6	40	15	100
30. Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uygulanan testin sonuçlarından yola çıkarak yazdıkları raporlara göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	7	47	3	20	5	33	15	100

Tablo 10'da uygulama sırasında dersin değerlendirilmesi çalışmalarını hakkında uygulama öğretmenlerinin görüşlerine yer verilmiştir. Kullandıkları değerlendirme yönteminin amaca uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendirme konusunda, uygulama öğretmenlerinin %73'ü her zaman/ çoğu zaman, %20'si bazen, %7'si çok seyrek/ hiçbir zaman seçeneklerini işaretlemiştir. Öğrenci çalışmalarını değerlendirirken tuttukları yazılı kayıtlara göre öğretmen adaylarını yönlendirme konusunda, uygulama öğretmenlerinin %47'si her zaman/ çoğu zaman, %33'ü bazen, %27'si çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini belirtmiştir. Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla hazırladıkları başarı testini plânlamalarına göre öğretmen adaylarını yönlendirme konusunda, öğretmenlerinin %53'ü her zaman/ çoğu zaman, %27'si bazen, %20'si çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uyguladıkları testten sonra yaptıkları madde analizine göre öğretmen adaylarını yönlendirme konusunda, öğretmenlerinin %40'ı her zaman/ çoğu zaman, %20'si bazen, %40'ı çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini ifade etmiştir. Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uygulanan testin sonuçlarından yola çıkarak yazdıkları raporlara göre öğretmen adaylarını yönlendirme konusunda, uygulama öğretmenlerinin %47'si her zaman/ çoğu zaman, %20'si bazen, %33'ü çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini ifade etmiştir.

Uygulama öğretmenleri uygulama sırasında dersin değerlendirilmesi ile ilgili olarak, en sık düzeyde, kullandıkları yöntemin amaca uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtmişlerdir. Diğer etkinliklerde (yazılı kayıt tutma, başarı testi plânlama, madde analizi yapma, test sonrası rapor yazma) ise, uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarını yeterince yönlendiremedikleri söylenebilir. Dersin değerlendirilmesi, öğrencinin kazandığı davranışların ölçülmesi açısından oldukça önemlidir. Öğretmen adayları bu konuda yeterli düzeyde yönlendirilmezse, öğretimde aksaklıklar meydana gelebilir. Bu durum, öğretmen adaylarının tüm öğretmenlik yaşantılarını etkileyebilir.

Tablo 11. Uygulama Boyunca Yapılan Çalışmalar Hakkında Uygulama Öğretim Elemanlarının Görüşleri

Maddeler	Her Zaman/ Çoğu Zaman		Bazen		Çok Seyrek/ Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
31. Uygulama çalışmalarına belirlenen süre miktarınca (haftada bir gün) öğretmen adaylarının katılıp katılmadıklarını takip ederim.	13	87	1	7	1	7	15	100
32. Uygulama okulunda ders dışı etkinliklere katılmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.	13	87	2	13	0	0	15	100
33. Uygulama çalışmalarına yönelik gerekli dönütleri (geribildirimleri) öğretmen adaylarına veririm.	11	73	4	27	0	0	15	100
34. Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalar uygulama öğretmeniyle iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.	13	87	0	0	2	13	15	100
35. Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalar benimle iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda öğretmen adaylarına yardımcı olurum.	13	87	2	13	0	0	15	100
36. OD II dersi içinde yer alan etkinlikleri olabildiğince farklı derslere yönelik yapmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.	13	87	2	13	0	0	15	100
37. Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalar diğer öğretmen adayı arkadaşlarıyla iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.	11	73	3	20	1	7	15	100

Tablo 11'de uygulama boyunca yapılan çalışmalar hakkında uygulama öğretim elemanlarının görüşlerine yer verilmiştir. Görüldüğü gibi, uygulama çalışmalarına belirlenen süre miktarınca (haftada bir gün) öğretmen adaylarının katılıp katılmadıklarını takip etme konusunda, uygulama öğretim elemanlarının %87'si her zaman/ çoğu zaman, %7'si bazen, %7'si çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Uygulama okulunda ders dışı etkinliklere katılmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendirme hakkında, uygulama öğretim elemanlarının %87'si her zaman/ çoğu zaman, %13'ü bazen şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Uygulama çalışmalarına yönelik gerekli dönütleri (geribildirimleri) öğretmen adaylarına verme konusunda, uygulama öğretim elemanlarının %73'ü her zaman/ çoğu zaman, %27'si bazen şeklinde işaretlemiştir. H. Şahin (1999) araştırmasında öğretim elemanlarının, öğretmen adayları ve mezunlar sınıf öğretmenliği bölümlerinde staj ve uygulama çalışmalarını kısmen değerlendirebildiğini belirtmektedir. Değerlendirme aynı

zamanda dönüt ve düzeltmeyi de gerektirir. Uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarını değerlendirmelerinde yalnız değerlendirme notu vermeleri değil, aynı zamanda onların yaptıkları çalışmalar hakkında farkında olmalarını ve yanıtlarını düzeltmelerini sağlayacak dönütü de işe koşmalarında yarar olacağı düşünülmektedir.

Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmaları uygulama öğretmenleriyle iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendirme hakkında, uygulama öğretim elemanlarının %87'si her zaman/ çoğu zaman, %13'ü çok seyrek/ hiçbir zaman seçeneklerini işaretlemiştir. Ginsberg ve Rhodes (2003) okullarla iş birliği içinde çalışmayı üniversite dekanlarının bir yük olarak gördüğüne değinmektedir. Ancak, yapılan araştırmanın bulgularından hareketle öğretim elemanlarının okullarla iş birliğine açık oldukları söylenebilir. Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmaları kendileriyle iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda öğretmen adaylarına yardımcı olma hakkında, uygulama öğretim elemanlarının %87'si her zaman/ çoğu zaman, %13'ü bazen şeklinde görüşlerini belirtmiştir. OD II dersi içinde yer alan etkinlikleri olabildiğince farklı derslere yönelik yapmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendirme hakkında, uygulama öğretim elemanlarının %87'si her zaman/ çoğu zaman, %13'ü bazen şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmaları diğer öğretmen adayı arkadaşlarıyla iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendirme hakkında, uygulama öğretim elemanlarının %73'ü her zaman/ çoğu zaman, %20'si bazen, %7'si çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini belirtmiştir.

Uygulama boyunca etkinliklerine bakıldığında, uygulama öğretim elemanlarının; öğretmen adaylarının belirlenen süre miktarınca uygulama çalışmalarına katılmaları, ders dışı etkinliklere katılmaları, öğretmen adaylarına dönüt verme, öğretmen adaylarının uygulama öğretmenleriyle iş birliği hâlinde çalışmaları, öğretmen adaylarının kendileriyle iş birliği hâlinde çalışmaları, etkinlikleri farklı derslere yönelik yapmaları, öğretmen adaylarının diğer öğretmen adayı arkadaşlarıyla iş birliği hâlinde çalışmaları konularında öğretmen adaylarını yönlendirici oldukları ifade edilebilir.

OD II dersi etkinliklerine genel olarak bakıldığında, uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarını yönlendirdikleri ve ders gereği yapılan etkinlikleri yerine getirdikleri söylenebilir.

3.1.b. OD II dersinin uygulanması ile ilgili uygulama öğretmenlerinin kendi çalışmalarını hakkında görüşleri nelerdir?

Tablo 12. Uygulama Öncesinde Yapılan Çalışmalar Hakkında Uygulama Öğretmenlerinin Görüşleri

Maddeler	Her Zaman/ Çoğu Zaman		Bazen		Çok Seyrek/ Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
1. Okuldaki uygulama çalışmalarını öncesi öğretmen adaylarının hazırladıkları dönem planını incelerim.	65	72	21	23	4	4	90	100
2. Uygulama okulu çalışma saatlerine uyarak okula gelip gitmeleri konusunda öğretmen adaylarına bilgi veririm.	76	84	7	8	7	8	90	100

Tablo 12'de uygulama öncesinde yapılan çalışmalar hakkında uygulama öğretmenlerinin görüşlerine yer verilmiştir. Okuldaki uygulama çalışmalarını öncesi öğretmen adaylarının hazırladıkları dönem planını inceleme konusunda; uygulama öğretmenlerinin %72'si her zaman/ çoğu zaman, %23'ü bazen, %4'ü ise çok seyrek/ seçeneklerini işaretlemiştir. Uygulama okulu çalışma saatlerine uyarak okula gelip gitmeleri konusunda öğretmen adaylarına bilgi verme hakkında, uygulama öğretmenlerinin %84'ü her zaman/ çoğu zaman, %8'i bazen, %8'i ise çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini ifade etmiştir.

Uygulama öncesinde yapılan çalışmalar kapsamında, uygulama öğretmenlerinin verilen etkinlikleri yerine getirdikleri söylenebilir. Özellikle, çalışma saatlerine uyarak uygulamaya katılma konusunda uygulama öğretmenlerinin daha yönlendirici oldukları söylenebilir.

Tablo 13. Uygulama Sırasında Derse Hazırlık Çalışmaları Hakkında Uygulama Öğretmenlerinin Görüşleri

Maddeler	Her Zaman/ Çoğu Zaman		Bazen		Çok Seyrek/ Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
3. Plânladıkları dersin hedeflerinin uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	79	88	5	6	6	7	90	100
4. Plânladıkları dersin konularına göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	81	90	5	6	4	4	90	100
5. Plânladıkları derste kullanacakları araç ve gereçlere göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	75	83	10	11	5	6	90	100
6. Dersi plânlarken farklı yaklaşım, yöntem ve teknikleri kullanmaları konusunda öğretmen adaylarına rehberlik ederim.	79	88	7	8	4	4	90	100
7. Plânladıkları dersin etkinliklerine göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	69	77	15	17	6	7	90	100
8. Plânladıkları dersin öğrencilerin gelişim düzeylerine uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	79	88	7	8	4	4	90	100
9. Plânladıkları dersin öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	76	84	10	11	4	4	90	100

Tablo 13'te uygulama sırasında derse hazırlık etkinliklerine bağlı olarak uygulama öğretmenlerinin görüşlerine yer verilmiştir. Plânladıkları dersin hedeflerine uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendirme konusunda, uygulama öğretmenlerinin %88'i her zaman/ çoğu zaman, %6'sı bazen, %7'si çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Plânladıkları dersin konularına göre öğretmen adaylarını yönlendirme hakkında, uygulama öğretmenlerinin %90'ı her zaman/ çoğu zaman, %6'sı bazen, %4'ü çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini ifade etmiştir. Plânladıkları derste kullanacakları araç ve gereçlere göre öğretmen adaylarını yönlendirme konusunda, uygulama öğretmenlerinin %83'ü her zaman/ çoğu zaman, %11'i bazen, %6'sı çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Dersi plânlarken farklı yaklaşım, yöntem ve teknikleri kullanmaları konusunda öğretmen adaylarına rehberlik etme hakkında, uygulama öğretmenlerinin %88'i her zaman/ çoğu zaman, %8'i bazen, %4'ü çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini belirtmiştir. Plânladıkları dersin etkinliklerine göre öğretmen adaylarını yönlendirme konusunda, uygulama öğretmenlerinin %77'si her zaman/ çoğu zaman, %17'si bazen, %7'si çok seyrek/ hiçbir zaman olarak ifade etmiştir. Plânladıkları dersin öğrencilerin gelişim düzeylerine uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendirme konusunda, uygulama

öğretmenlerinin %88'i her zaman/ çoğu zaman, %8'i bazen, %4'ü çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Plânladıkları dersin öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendirme konusunda, uygulama öğretmenlerinin %84'ü her zaman/ çoğu zaman, %11'i bazen, %4'ü çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini belirtmiştir.

Uygulama sırasında derse hazırlık çalışmaları kapsamında, uygulama öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun öğretmen adaylarını yönlendirdikleri ifade edilebilir. Öğretmen adaylarının plânladıkları derslerin hedeflerine, konularına, araç ve gereçlerine, yaklaşım, yöntem ve tekniklerine, etkinliklerine, öğrencilerin gelişim ve hazırbulunuşluk düzeylerine uygunluğuna göre, uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarını sıkça yönlendirdikleri düşünülebilir. Ders plânı öğretmenin derse hazırlıklı gitmesinde etkili olan bir araçtır. Uygulama öğretmenlerinin derse hazırlanma konusunda öğretmen adaylarını yönlendirmesi, meslek hayatına atıldıklarında plânlamadan doğabilecek sorunların üstesinden gelmesinde öğretmen adaylarına yardımcı olacaktır.

Tablo 14. Uygulama Sırasında Derse Giriş ve Geliştirme Çalışmaları Hakkında Uygulama Öğretmenlerinin Görüşleri I

Maddeler	Her Zaman/ Çoğu Zaman		Bazen		Çok Seyrek/ Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
10. Derse başlarken öğrencilerin dikkatlerini konu üzerinde toplamaya ilişkin gözlemleri hakkında öğretmen adaylarını yönlendiririm.	76	84	12	13	2	2	90	100
11. Sözel ve sözel olmayan iletişim becerilerini etkili kullanmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.	74	82	12	13	4	4	90	100
12. Etkinlikler arasında geçişlerin sağlanmasına ilişkin gözlemleri konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.	66	73	17	19	7	8	90	100
13. Öğretmen adaylarının öğretim materyallerini bilinçli kullanmalarına yardımcı olurum.	77	86	10	11	3	3	90	100
14. Sınıf içi çalışmalarda zamanı iyi kullanmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.	81	90	7	8	2	2	90	100
15. Derste başka işlerle ilgilenen öğrencilere müdahale etmeye ilişkin gözlemleri konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.	70	78	12	13	8	9	90	100

Tablo 14'te görüldüğü gibi uygulama sırasında derse giriş ve geliştirme çalışmaları hakkında uygulama öğretmenlerinin görüşlerine yer verilmiştir. Derse başlarken öğrencilerin dikkatlerini konu üzerinde toplamaya ilişkin gözlemleri hakkında öğretmen adaylarını yönlendirme konusunda, uygulama öğretmenlerinin %84'ü her zaman/ çoğu zaman, %13'ü bazen, %2'si çok seyrek/ hiçbir zaman seçeneklerini işaretlemiştir. Sözel ve sözel olmayan iletişim becerilerini etkili kullanmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendirme hakkında, uygulama öğretmenlerinin %82'si her zaman/ çoğu zaman, %13'ü bazen, %4'ü çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini ifade etmiştir. Etkinlikler arasında geçişlerin sağlanmasına ilişkin gözlemlerine ilişkin öğretmen adaylarını yönlendirme konusunda, uygulama öğretmenlerinin %73'ü her zaman/ çoğu zaman, %19'u bazen, %8'i çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Öğretim materyallerini bilinçli kullanmalarına göre öğretmen adaylarını yönlendirme konusunda, uygulama öğretmenlerinin %86'sı her zaman/ çoğu zaman, %11'i bazen, %3'ü çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini belirtmiştir. Sınıf içi çalışmalarda zamanı iyi kullanmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendirme hakkında, uygulama öğretmenlerinin %90'ı her zaman/ çoğu zaman, %8'i bazen, %2'si çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Derste başka işlerle ilgilenen öğrencilere müdahale etmeye ilişkin gözlemleri konusunda öğretmen adaylarını yönlendirme hakkında, uygulama öğretmenlerinin %78'si her zaman/ çoğu zaman, %13'ü bazen, %9'u çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini ifade etmiştir.

Tablo 15. Uygulama Sırasında Derse Giriş ve Geliştirme Çalışmaları Hakkında Uygulama Öğretmenlerinin Görüşleri II

Maddeler	Her Zaman/ Çoğu Zaman		Bazen		Çok Seyrek/ Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
16. Kullandığım övgü ve cesaretlendirmelere ilişkin gözlemleri konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.	76	84	12	13	2	2	90	100
17. Üniversitede öğrendiği kuramsal (teorik) bilgileri uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarda kullanmaları konusunda öğretmen adaylarına yardım ederim.	78	87	10	11	2	2	90	100
18. Soruların sıralanması konusunda öğretmen adaylarının yaptıkları sınıf içi çalışmalara göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	67	74	17	19	6	7	90	100
19. Ders kitaplarından yararlanırken öğretmen adaylarının öğrenci çalışmalarını kontrol etmelerine göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	69	77	10	11	11	12	90	100
20. Grup çalışmaları ile ilgili olarak, çalışmalarını erken bitiren gruplar için hazırlanan ek çalışmalara göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	68	76	17	19	5	6	90	100

Tablo 15'te uygulama sırasında derse giriş ve geliştirme çalışmaları hakkında uygulama öğretmenlerinin görüşlerine yer verilmiştir. Kullandıkları övgü ve cesaretlendirmelere ilişkin gözlemleri konusunda öğretmen adaylarını yönlendirme hakkında, uygulama öğretmenlerinin %84'ü her zaman/ çoğu zaman, %13'ü bazen, %2'si çok seyrek/ hiçbir zaman seçeneklerini işaretlemiştir. Üniversitede öğrendiği kuramsal (teorik) bilgileri uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarda kullanmaları konusunda öğretmen adaylarına yardım etme hakkında, uygulama öğretmenlerinin %87'si her zaman/ çoğu zaman, %11'i bazen, %2'si çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini belirtmiştir. Soruların sıralanması konusunda öğretmen adaylarının yaptıkları sınıf içi çalışmalara göre öğretmen adaylarını yönlendirme konusunda, uygulama öğretmenlerinin %74'ü her zaman/ çoğu zaman, %19'u bazen, %7'si çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Ders kitaplarından yararlanırken öğretmen adaylarının öğrenci çalışmalarını kontrol etmelerine göre öğretmen adaylarını yönlendirme konusunda, uygulama öğretmenlerinin %77'si her zaman/ çoğu zaman, %11'i bazen, %12'si çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini ifade etmiştir. Grup çalışmaları ile ilgili olarak, çalışmalarını erken bitiren gruplar için hazırlanan ek

çalışmalara göre öğretmen adaylarını yönlendirme konusunda, uygulama öğretmenlerinin %76'sı her zaman/ çoğu zaman, %19'u bazen, %6'sı çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini ifade etmiştir.

Tablo 16. Uygulama Sırasında Derse Giriş ve Geliştirme Çalışmaları Hakkında Uygulama Öğretmenlerinin Görüşleri III

Maddeler	Her Zaman/ Çoğu Zaman		Bazen		Çok Seyrek/ Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
21.Öğrenciler için hazırladıkları çalışma yapraklarının ilgi çekici olmasına göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	74	82	9	10	7	8	90	100
22.Ders araçlarını etkili kullanmada öğretmen adaylarına yardımcı olurum.	78	87	7	8	5	6	90	100
23.Ders boyunca öğrencilere verdikleri dönütlere (geribildirimlere) göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	69	77	14	16	7	8	90	100
24.Öğretmenlik mesleği hakkında edindikleri bilgi birikimini uygulama okulundaki etkinlikler ile bütünleştirmelerinde öğretmen adaylarına yardımcı olurum.	81	90	7	8	2	2	90	100
25.Dersin kapanışına yönelik yaptıkları çalışmalara göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	66	73	15	17	9	10	90	100

Tablo 16'da uygulama sırasında derse giriş ve geliştirme çalışmaları hakkında uygulama öğretmenlerinin görüşlerine yer verilmiştir. Görüldüğü gibi, öğrenciler için hazırladıkları çalışma yapraklarının ilgi çekici olmasına göre öğretmen adaylarını yönlendirme konusunda, uygulama öğretmenlerinin %82'si her zaman/ çoğu zaman, %10'u bazen, %8'i çok seyrek/ hiçbir zaman olarak seçenekleri işaretlemiştir. Ders araçlarını etkili kullanmada öğretmen adaylarına yardımcı olma konusunda, uygulama öğretmenlerinin %87'si her zaman/ çoğu zaman, %8'i bazen, %6'sı çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini ifade etmiştir. Ders boyunca öğrencilere verdikleri dönütlere (geribildirimlere) göre öğretmen adaylarını yönlendirme konusunda, uygulama öğretmenlerinin %77'si her zaman/ çoğu zaman, %16'sı bazen, %8'i çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Öğretmenlik mesleği hakkında edindikleri bilgi birikimini uygulama okulundaki etkinlikler ile bütünleştirmelerinde öğretmen adaylarına yardımcı olma konusunda, uygulama öğretmenlerinin %90'ı her zaman/ çoğu zaman, %8'i bazen, %2'si çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Dersin kapanışına yönelik yaptıkları çalışmalara göre öğretmen adaylarını yönlendirme

konusunda, uygulama öğretmenlerinin %73'ü her zaman/ çoğu zaman, %17'si bazen, %10'u çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini ifade etmiştir.

Uygulama öğretmenlerinin derse giriş ve geliştirme çalışmaları hakkında, genel olarak, öğretmen adaylarını yönlendirdikleri düşünülebilir. Uygulama öğretmenleri en çok, zamanı iyi kullanma, kuramsal bilgileri uygulama çalışmalarında kullanma, ders araçlarını etkili kullanma konularında öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtmişlerdir. Uygulama öğretmenleri en az sıklıkta, etkinlikler arasında geçişlerin sağlanmasına ilişkin gözlemler, soruların sıralanması ve dersin kapanışına yönelik yaptıkları çalışmalar hakkında öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini de belirtmişlerdir.

Koç (1998) yaptığı araştırmadan; en fazla güven ve iletişim yeteneğinin, sonra da alan öğretim yöntemleri bilgisinin uygulama başarısını etkilediği sonucunu elde etmiştir. Öğretmen adaylarının ders araç – gereçlerini öğretim ilke ve yöntemlerine göre kullanmayı çoğunlukla önemli buldukları görülmüştür. Ayrıca iletişim becerilerine sahip olma niteliğini önemli olarak değerlendirmişlerdir. Öğretmen adaylarının sınıf içi sözlü iletişim davranışlarında daha başarılı oldukları, sözsüz iletişim davranışlarında ise fazla yeterli olmadıkları görülmektedir. Uygulamanın, sözel ve sözel olmayan iletişimi, aynı zamanda araç – gereç ve yöntem kullanımını olumlu yönde etkilediği vurgulanmıştır.

Öğretmen adayları derse giriş ve geliştirme çalışmaları kapsamında, en çok uygulama öğretmenlerinin davranışlarından ve bu davranışlara ilişkin gözlemlerinden etkilenirler. Bu nedenle, uygulama öğretmenlerinin bu süreçte daha iyi model olmak ve daha çok yönlendirmede bulunmak için çabalarının öğretmen adaylarının uygulama sürecine etkili olacağı düşünülmektedir.

Tablo 17. Uygulama Sırasında Dersin Değerlendirilmesi Çalışmaları Hakkında Uygulama Öğretmenlerinin Görüşleri

Maddeler	Her Zaman/ Çoğu Zaman		Bazen		Çok Seyrek/ Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
26. Kullandıkları değerlendirme yönteminin amaca uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	69	77	12	13	9	10	90	100
27. Öğrenci çalışmalarını değerlendirirken tuttıkları yazılı kayıtlara göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	57	63	28	31	5	6	90	100
28. Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla hazırladıkları başarı testini plânlamalarına göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	66	73	17	19	7	8	90	100
29. Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uyguladıkları testten sonra yaptıkları madde analizine göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	61	68	19	21	10	11	90	100
30. Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uygulanan testin sonuçlarından yola çıkarak yazdıkları raporlara göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.	64	71	16	18	10	11	90	100

Tablo 17'de uygulama sırasında dersin değerlendirilmesi çalışmaları hakkında uygulama öğretmenlerinin görüşlerine yer verilmiştir. Kullandıkları değerlendirme yönteminin amaca uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendirme konusunda, uygulama öğretmenlerinin %77'si her zaman/ çoğu zaman, %13'ü bazen, %10'u çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Öğrenci çalışmalarını değerlendirirken tuttıkları yazılı kayıtlara göre öğretmen adaylarını yönlendirme konusunda, uygulama öğretmenlerinin %63'ü her zaman/ çoğu zaman, %31'i bazen, %6'sı çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini belirtmiştir. Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla hazırladıkları başarı testini plânlamalarına göre öğretmen adaylarını yönlendirme konusunda, uygulama öğretmenlerinin %73'ü her zaman/ çoğu zaman, %19'u bazen, %8'i çok seyrek/ hiçbir zaman seçeneklerini işaretlemiştir. Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uyguladıkları testten sonra yaptıkları madde analizine göre öğretmen adaylarını yönlendirme konusunda, uygulama öğretmenlerinin %68'i her zaman/ çoğu zaman, %21'i bazen, %11'i çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini bildirmiştir. Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uygulanan testin sonuçlarından yola çıkarak yazdıkları raporlara göre öğretmen

adaylarını yönlendirme konusunda, uygulama öğretmenlerinin %71'i her zaman/ çoğu zaman, %18'i bazen, %11'i çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini ifade etmiştir.

Uygulama öğretmenlerinin, uygulama sırasında dersin değerlendirilmesi ile ilgili olarak, genelde, öğretmen adaylarını yönlendirdikleri söylenebilir. En sık düzeyde, kullandıkları yöntemin amaca uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendirdikleri görülmektedir. Değerlendirme sürecine ilişkin, öğretmen adaylarının olabildiğince doğru, güvenilir ve geçerli sonuçlar elde etmeleri için uygulama öğretmenlerinin deneyimlerinden ve yönlendirmelerinden faydalanmalarının yararlı olabileceği düşünülmektedir.

Tablo 18. Uygulama Boyunca Yapılan Çalışmalar Hakkında Uygulama Öğretmenlerinin Görüşleri

Maddeler	Her Zaman/ Çoğu Zaman		Bazen		Çok Seyrek/ Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
31. Uygulama çalışmalarına belirlenen süre miktarınca (haftada bir gün) öğretmen adaylarının katılıp katılmadıklarını takip ederim.	81	90	5	6	4	4	90	100
32. Uygulama okulunda ders dışı etkinliklere katılmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.	66	73	10	11	14	16	90	100
33. Uygulama çalışmalarına yönelik gerekli dönütleri (geribildirimleri) öğretmen adaylarına veririm.	76	84	14	16	0	0	90	100
34. Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarını benimle iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda öğretmen adaylarına yardımcı olurum.	79	88	9	10	2	2	90	100
35. Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarını uygulama öğretim elemanı ile iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.	78	87	8	9	4	4	90	100
36. OD II dersi içinde yer alan etkinlikleri olabildiğince farklı derslere yönelik yapmalarını konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.	71	79	15	17	4	4	90	100
37. Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarını diğer öğretmen adayı arkadaşlarıyla iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.	71	79	12	13	7	8	90	100

Tablo 18'de uygulama boyunca yapılan çalışmalar hakkında uygulama öğretmenlerinin görüşlerine yer verilmiştir. Görüldüğü gibi, uygulama çalışmalarına belirlenen süre miktarınca (haftada bir gün) öğretmen adaylarının katılıp katılmadıklarını takip etme

konusunda, uygulama öğretmenlerinin %90'ı her zaman/ çoğu zaman, %6'sı bazen, %4'ü çok seyrek/ hiçbir zaman seçeneklerini işaretlemiştir. Uygulama okulunda ders dışı etkinliklere katılmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendirme hakkında, uygulama öğretmenlerinin %73'ü her zaman/ çoğu zaman, %11'i bazen, %16'sı çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini ifade etmiştir. Uygulama çalışmalarına yönelik gerekli dönütleri (geribildirimleri) öğretmen adaylarına verme konusunda, uygulama öğretmenlerinin %84'ü her zaman/ çoğu zaman, %16'sı bazen şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarını kendileriyle iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda öğretmen adaylarına yardımcı olma hakkında, uygulama öğretmenlerinin %88'i her zaman/ çoğu zaman, %10'u bazen, %2'si çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini belirtmiştir. Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmaların uygulama öğretim elemanları iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendirme konusunda, uygulama öğretmenlerinin %87'si her zaman/ çoğu zaman, %9'u bazen, %4'ü çok seyrek/ hiçbir zaman olarak seçenekleri işaretlemiştir. OD II dersi içinde yer alan etkinlikleri olabildiğince farklı derslere yönelik yapmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendirme hakkında, uygulama öğretmenlerinin %79'u her zaman/ çoğu zaman, %17'si bazen, %4'ü çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarını diğer öğretmen adayı arkadaşlarıyla iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendirme hakkında, uygulama öğretmenlerinin %79'u her zaman/ çoğu zaman, %13'ü bazen, %8'i çok seyrek/ hiçbir zaman seçeneklerini işaretlemiştir.

Uygulama boyunca etkinliklerine bakıldığında, uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarını sıkça yönlendirdikleri ifade edilebilir. Özellikle, öğretmen adaylarının belirlenen süre miktarınca uygulama çalışmalarına katılmaları konusunda oldukça yönlendirici oldukları söylenebilir. İnce (2002) öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasındaki öğretimle ilgili kararlarını en çok etkileyen özelliklerden bir tanesinin de uygulama öğretmenlerinin yeterlilikleri ve tutumları olduğuna dikkat çeker. OD II dersi düşünüldüğünde, uygulama öğretmenlerinin etkinlikler konusunda bilgi sahibi ve öğretmen adayları ile iletişime açık kişiler olmaları beklenir. Böylece, uygulama öğretmenleri, öğretmen adaylarının meslekî temellerini atmalarına yardımcı olabilirler.

Özetle, OD II dersi etkinliklerine genel olarak bakıldığında, uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarını yönlendirdikleri ve ders gereği yapılan etkinlikleri yerine getirdikleri söylenebilir.

3.1.c. OD II dersinin uygulanması ile ilgili öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanlarının çalışmalarını hakkında görüşleri nelerdir?

Tablo 19. Uygulama Öncesinde Uygulama Öğretim Elemanlarının Yaptıkları Çalışmalar Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Maddeler	Her Zaman/ Çoğu Zaman		Bazen		Çok Seyrek/ Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
1. Okuldaki uygulama çalışmalarını öncesi hazırladığım dönem plânını inceler.	82	43	29	15	80	42	191	100
2. Uygulama okulu çalışma saatlerine uyarak okula gelip gitmem konusunda bana bilgi verir.	117	61	30	16	44	23	191	100

Tablo 19'da uygulama öncesinde uygulama öğretim elemanlarının yaptıkları çalışmalar hakkında öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir. Okuldaki uygulama çalışmalarını öncesi hazırladıkları dönem plânlarının uygulama öğretim elemanları tarafından incelenmesi konusunda, öğretmen adaylarının %43'ü her zaman/ çoğu zaman, %15'i bazen, %42'si çok seyrek/ hiçbir zaman seçeneklerini işaretlemiştir. Uygulama okulu çalışma saatlerine uyarak okula gelip gitmeleri konusunda uygulama öğretim elemanlarının kendilerine bilgi vermelerine ilişkin, öğretmen adaylarının %61'i her zaman/ çoğu zaman, %16'sı bazen, %23'ü çok seyrek/ hiçbir zaman seçeneklerini işaretlemiştir.

Uygulama çalışmalarını öncesinde yapılanlar kapsamında, öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanları tarafından etkinliklerin tam anlamıyla yerine getirmediğini belirttikleri söylenebilir. Ayrıca, öğretmen adaylarının hazırladıkları dönem plânının yeterli düzeyde incelenmediği de eklenebilir.

Tablo 20. Uygulama Sırasında Derse Hazırlık Kapsamında Uygulama Öğretim Elemanlarının Yaptıkları Çalışmalar Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Maddeler	Her Zaman/ Çoğu Zaman		Bazen		Çok Seyrek/ Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
3. Plânladığım dersin hedeflerinin uygunluğuna göre beni yönlendirir.	75	39	31	16	85	45	191	100
4. Plânladığım dersin konularına göre beni yönlendirir.	72	38	30	16	89	47	191	100
5. Plânladığım derste kullanılacak araç ve gereçlere göre beni yönlendirir.	70	37	31	16	90	47	191	100
6. Dersi plânlarken farklı yaklaşım, yöntem ve teknikleri kullanmam konusunda bana rehberlik eder.	73	38	31	16	87	46	191	100
7. Plânladığım dersin etkinliklerine göre beni yönlendirir.	71	37	25	13	95	50	191	100
8. Plânladığım dersin öğrencilerin gelişim düzeylerine uygunluğuna göre beni yönlendirir.	74	39	33	17	84	44	191	100
9. Plânladığım dersin öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine uygunluğuna göre beni yönlendirir.	71	37	29	15	91	48	191	100

Tablo 20'de uygulama sırasında derse hazırlık kapsamında uygulama öğretim elemanlarının yaptıkları çalışmalar hakkında öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir. Plânladıkları dersin hedeflerine uygunluğuna göre öğretim elemanlarının kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %39'u her zaman/ çoğu zaman, %16'sı bazen, %45'i çok seyrek/ hiçbir zaman seçeneğini işaretlemiştir. Plânladıkları dersin konularına göre öğretim elemanlarının kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %38'i her zaman/ çoğu zaman, %16'sı bazen, %47'si çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Plânladıkları derste kullanılacak araç ve gereçlere göre öğretim elemanlarının kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %37'si her zaman/ çoğu zaman, %16'sı bazen, %47'si çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini ifade etmiştir. Dersi plânlarken farklı yaklaşım, yöntem ve teknikleri kullanmaları konusunda öğretim elemanlarının kendilerine rehberlik etmeleri hakkında, öğretmen adaylarının %38'i her zaman/ çoğu zaman, %16'sı bazen, %46'sı çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Plânladıkları dersin etkinliklerine göre öğretim elemanlarının kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %37'si her zaman/ çoğu zaman, %13'sü bazen, %50'si çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Plânladıkları dersin öğrencilerin gelişim düzeylerine uygunluğuna göre öğretim elemanlarının kendilerini

yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %39'u her zaman/ çoğu zaman, %17'si bazen, %44'ü çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini ifade etmiştir. Plânladıkları dersin öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine uygunluğuna göre öğretim elemanlarının kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %37'si her zaman/ çoğu zaman, %15'i bazen, %48'i çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini belirtmiştir.

Uygulama sırasında derse hazırlık çalışmaları kapsamında öğretmen adaylarının, genel olarak, uygulama öğretim elemanlarının kendilerini yönlendirmediklerini belirttikleri söylenebilir. Etkinliklere bakıldığında, plânladıkları dersin etkinliklerine göre uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarını daha az yönlendirdikleri söylenebilir.

Tablo 21. Uygulama Sırasında Derse Giriş ve Geliştirme Kapsamında Uygulama Öğretim Elemanlarının Yaptıkları Çalışmalar Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri I

Maddeler	Her Zaman/ Çoğu Zaman		Bazen		Çok Seyrek/ Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
10. Derse başlarken öğrencilerin dikkatlerini konu üzerinde toplamaya ilişkin gözlemlerim hakkında beni yönlendirir.	64	34	36	19	91	48	191	100
11. Sözel ve sözel olmayan iletişim becerilerini etkili kullanmam konusunda beni yönlendirir.	71	37	30	16	90	47	191	100
12. Etkinlikler arasında geçişlerin sağlanmasına ilişkin gözlemlerim konusunda beni yönlendirir.	68	36	29	15	94	49	191	100
13. Öğretim materyallerini bilinçli kullanmama yardımcı olur.	66	35	25	13	100	52	191	100
14. Sınıf içi çalışmalarda zamanı iyi kullanmam konusunda beni yönlendirir.	65	34	35	18	91	48	191	100
15. Derste başka işlerle ilgilenen öğrencilere müdahale etmeye ilişkin gözlemlerim konusunda beni yönlendirir.	62	32	35	18	94	49	191	100

Tablo 21'de uygulama sırasında derse giriş ve geliştirme kapsamında, uygulama öğretim elemanlarının yaptıkları çalışmalar hakkında öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir. Derse başlarken öğrencilerin dikkatlerini konu üzerinde toplamaya ilişkin gözlemleri hakkında öğretim elemanlarının kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %34'ü her zaman/ çoğu zaman, %19'u bazen, %48'i çok seyrek/

hiçbir zaman seçeneklerini işaretlemiştir. Sözel ve sözel olmayan iletişim becerilerini etkili kullanmaları konusunda öğretim elemanlarının kendilerini yönlendirmeleri hakkında, öğretmen adaylarının %37'si her zaman/ çoğu zaman, %16'sı bazen, %47'si çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini belirtmiştir. Etkinlikler arasında geçişlerin sağlanmasına ilişkin gözlemleri konusunda öğretim elemanlarının kendilerini yönlendirmeleri hakkında, öğretmen adaylarının %36'sı her zaman/ çoğu zaman, %15'i bazen, %49'u çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Öğretim materyallerini bilinçli kullanmalarına öğretim elemanlarının yardımcı olmaları konusunda, öğretmen adaylarının %35'i her zaman/ çoğu zaman, %13'ü bazen, %52'si çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini belirtmiştir. Sınıf içi çalışmalarda zamanı iyi kullanmaları konusunda öğretim elemanlarının kendilerini yönlendirmeleri hakkında, öğretmen adaylarının %34'ü her zaman/ çoğu zaman, %18'i bazen, %48'i çok seyrek/ hiçbir zaman seçeneklerini işaretlemiştir. Derste başka işlerle ilgilenen öğrencilere müdahale etmeye ilişkin gözlemleri konusunda öğretim elemanlarının kendilerini yönlendirmeleri hakkında, öğretmen adaylarının %32'si her zaman/ çoğu zaman, %18'i bazen, %49'u çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini ifade etmiştir.

Tablo 22. Uygulama Sırasında Derse Giriş ve Geliştirme Kapsamında Uygulama Öğretim Elemanlarının Yaptıkları Çalışmalar Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri II

Maddeler	Her Zaman/ Çoğu Zaman		Bazen		Çok Seyrek/ Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
16. Uygulama öğretmenin kullandığı övgü ve cesaretlendirmelere ilişkin gözlemlerim konusunda beni yönlendirir.	58	30	39	20	94	49	191	100
17. Üniversitede öğrendiğim kuramsal (teorik) bilgileri uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarda kullanmam konusunda beni yönlendirir.	68	36	29	15	94	49	191	100
18. Soruların sıralanması konusunda yaptığım sınıf içi çalışmalara göre beni yönlendirir.	61	32	34	18	96	50	191	100
19. Ders kitaplarından yararlanırken öğrenci çalışmalarını kontrol etmeme göre beni yönlendirir.	66	35	29	15	96	50	191	100
20. Grup çalışmaları ile ilgili olarak, çalışmalarını erken bitiren gruplar için hazırladığım ek çalışmalara göre beni yönlendirir.	59	31	37	19	95	50	191	100

Tablo 22'de uygulama sırasında derse giriş ve geliştirme kapsamında, uygulama öğretim elemanlarının yaptıkları çalışmalar hakkında öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir. Uygulama öğretmenlerinin kullandıkları övgü ve cesaretlendirmelere ilişkin gözlemleri konusunda öğretim elemanlarının kendilerini yönlendirmeleri hakkında, öğretmen adaylarının %30'u her zaman/ çoğu zaman, %20'si bazen, %49'u çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Üniversitede öğrendikleri kuramsal (teorik) bilgileri uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarda kullanmaları konusunda öğretim elemanlarının kendilerini yönlendirmeleri hakkında, öğretmen adaylarının %36'sı her zaman/ çoğu zaman, %15'i bazen, %49'u çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini belirtmiştir. Soruların sıralanması konusunda yaptıkları sınıf içi çalışmalara göre öğretim elemanlarının kendilerini yönlendirmeleri hakkında, öğretmen adaylarının %32'si her zaman/ çoğu zaman, %18'i bazen, %50'si çok seyrek/ hiçbir zaman seçeneklerini işaretlemiştir. Ders kitaplarından yararlanırken öğrenci çalışmalarını kontrol etmelerine göre öğretim elemanlarının kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %35'i her zaman/ çoğu zaman, %15'i bazen, %50'si çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini belirtmiştir. Grup çalışmaları ile ilgili olarak, çalışmalarını erken bitiren gruplar için hazırladıkları ek çalışmalara göre öğretim elemanlarının kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %31'i her zaman/ çoğu zaman, %19'u bazen, %50'si çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini ifade etmiştir.

Tablo 23. Uygulama Sırasında Derse Giriş ve Geliştirme Kapsamında Uygulama Öğretim Elemanlarının Yaptıkları Çalışmalar Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri III

Maddeler	Her Zaman/ Çoğu Zaman		Bazen		Çok Seyrek/ Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
21.Öğrenciler için hazırladığım çalışma yapraklarının ilgi çekici olmasına göre beni yönlendirir.	69	36	32	17	90	47	191	100
22.Ders araçlarını etkili kullanmamda bana yardımcı olur.	69	36	30	16	92	48	191	100
23.Ders boyunca öğrencilere verdiğim dönütlere (geribildirimlere) göre beni yönlendirir.	60	31	37	19	94	49	191	100
24.Öğretmenlik mesleği hakkında edindiğim bilgi birikimini uygulama okulundaki etkinlikler ile bütünleştirmemde bana yardımcı olur.	63	33	37	19	91	48	191	100
25.Dersin kapanışına yönelik yaptığım çalışmalara göre beni yönlendirir.	65	34	37	19	89	47	191	100

Tablo 23'te uygulama sırasında derse giriş ve geliştirme kapsamında, uygulama öğretim elemanlarının yaptıkları çalışmalar hakkında öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir. Öğrenciler için hazırladıkları çalışma yapraklarının ilgi çekici olmasına göre öğretim elemanlarının kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %36'sı her zaman/ çoğu zaman, %17'si bazen, %47'si çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Ders araçlarını etkili kullanmalarında, uygulama öğretim elemanlarının kendilerine yardımcı olmaları konusunda, öğretmen adaylarının %36'sı her zaman/ çoğu zaman, %16'sı bazen, %48'i çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini belirtmiştir. Ders boyunca öğrencilere verdikleri dönütlere (geribildirimlere) göre öğretim elemanlarının kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %31'i her zaman/ çoğu zaman, %19'u bazen, %49'u çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Öğretmenlik mesleği hakkında edindikleri bilgi birikimini uygulama okulundaki etkinlikler ile bütünleştirmelerinde, uygulama öğretim elemanlarının kendilerine yardımcı olmaları konusunda, öğretmen adaylarının %33'ü her zaman/ çoğu zaman, %19'u bazen, %48'i çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Dersin kapanışına yönelik yaptıkları çalışmalara göre öğretim elemanlarının kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %34'ü her zaman/ çoğu zaman, %19'u bazen, %47'si çok seyrek/ hiçbir zaman seçeneklerini işaretlemiştir.

Öğretmen adaylarının, uygulama sırasında derse giriş ve geliştirme kapsamında, uygulama öğretim elemanları tarafından yeterli düzeyde yönlendirilmedikleri söylenebilir. Özellikle, öğretim materyallerini bilinçli kullanma, soruların sıralanması, ders kitaplarından yararlanma ve grup çalışmalarına ek çalışma hazırlama konularında uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarını yönlendirmedikleri düşünülebilir.

Tablo 24. Uygulama Sırasında Dersin Değerlendirilmesi Kapsamında Uygulama Öğretim Elemanlarının Yaptıkları Çalışmalar Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Maddeler	Her Zaman/ Çoğu Zaman		Bazen		Çok Seyrek/ Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
26. Kullandığım değerlendirme yönteminin amaca uygunluğuna göre beni yönlendirir.	73	38	25	13	93	49	191	100
27. Öğrenci çalışmalarını değerlendirirken tuttuğum yazılı kayıtlara göre beni yönlendirir.	67	35	31	16	93	49	191	100
28. Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla hazırladığım başarı testini plânlamama göre beni yönlendirir.	68	36	32	17	91	48	191	100
29. Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uyguladığım testten sonra yaptığım madde analizine göre beni yönlendirir.	62	32	41	21	88	46	191	100
30. Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uyguladığım testin sonuçlarından yola çıkarak yazdığım raporlara göre beni yönlendirir.	65	34	36	19	90	47	191	100

Tablo 24'te uygulama sırasında dersin değerlendirilmesi kapsamında, uygulama öğretim elemanlarının yaptıkları çalışmalar hakkında öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir. Kullandıkları değerlendirme yönteminin amaca uygunluğuna göre öğretim elemanlarının kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %38'i her zaman/ çoğu zaman, %13'ü bazen, %49'u çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini belirtmiştir. Öğrenci çalışmalarını değerlendirirken tuttukları yazılı kayıtlara göre öğretim elemanlarının kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %35'i her zaman/ çoğu zaman, %16'sı bazen, %49'u çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla hazırladıkları başarı testini plânlamalarına göre öğretim elemanlarının kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %36'sı her zaman/ çoğu zaman, %17'si bazen, %48'i çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini ifade etmiştir. Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uyguladıkları testten sonra yaptıkları madde analizine göre öğretim elemanlarının kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %32'si her zaman/ çoğu zaman, %21'i bazen, %46'sı çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uyguladıkları testin sonuçlarından yola çıkarak yazdıkları raporlara göre öğretim elemanlarının kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %34'ü her

zaman/ çoğu zaman, %19'u bazen, %47'si çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini ifade etmiştir.

Uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarını uygulama sırasında dersin değerlendirilmesi kapsamında yönlendirmedikleri sonucuna ulaşılabılır. Buradan hareketle, uygulama öğretim elemanlarının dersin değerlendirilmesi çalışmalarına yeterince önem vermedikleri düşünülebilir.

Tablo 25. Uygulama Boyunca Uygulama Öğretim Elemanlarının Yaptıkları Çalışmalar Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Maddeler	Her Zaman/ Çoğu Zaman		Bazen		Çok Seyrek/ Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
31. Uygulama çalışmalarına belirlenen süre miktarınca (haftada bir gün) katılıp katılmadığını takip eder.	101	53	23	12	67	35	191	100
32. Uygulama okulunda ders dışı etkinliklere katılmam konusunda beni yönlendirir.	77	40	28	15	86	45	191	100
33. Uygulama çalışmalarına yönelik gerekli dönütleri (geribildirimleri) bana verir.	78	41	35	18	78	41	191	100
34. Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalar uygulama öğretmenyle iş birliği hâlinde hazırlamam konusunda beni yönlendirir.	71	37	36	19	84	44	191	100
35. Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalar kendisiyle iş birliği hâlinde hazırlamam konusunda bana yardımcı olur.	72	38	33	17	86	45	191	100
36. OD II dersi içinde yer alan etkinlikleri olabildiğince farklı derslere yönelik yapmam konusunda beni yönlendirir.	76	40	23	12	92	48	191	100
37. Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalar diğer öğretmen adayı arkadaşlarımla iş birliği hâlinde hazırlamam konusunda beni yönlendirir.	73	38	30	16	88	46	191	100

Tablo 25'te uygulama boyunca uygulama öğretim elemanlarının yaptıkları çalışmalar hakkında öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir. Uygulama çalışmalarına belirlenen süre miktarınca (haftada bir gün) katılıp katılmadıklarını öğretim elemanlarının takip etmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %53'ü her zaman/ çoğu zaman, %12'si bazen, %35'i çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini belirtmiştir. Uygulama okulunda ders dışı etkinliklere katılmaları konusunda öğretim elemanlarının kendilerini yönlendirmeleri hakkında, öğretmen adaylarının %40'ı her zaman/ çoğu

zaman, %15'i bazen, %45'i çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Uygulama çalışmalarına yönelik gerekli dönütleri (geribildirimleri) uygulama öğretim elemanlarının kendilerine vermeleri konusunda, öğretmen adaylarının %41'i her zaman/ çoğu zaman, %18'i bazen, %41'i çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini ifade etmiştir. Yoldaş, Aycan, Arı ve Türkoğuz (2003) haftada bir saat kuramsal olarak yapılan seminer dersinde, uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarının gözlem raporlarını ve çalışmalarını titizlikle değerlendirmeleri gerektiğine dikkat çeker. Ancak, yapılan araştırmadan yola çıkarak öğretmen adaylarının çalışmalar konusunda dönüt alamadıkları söylenebilir. Bu nedenle, değerlendirme sisteminin ve seminer derslerinin yeterince etkili olmadığı düşünülebilir.

Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmaları uygulama öğretmeniyle iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda öğretim elemanlarının kendilerini yönlendirmeleri hakkında, öğretmen adaylarının %37'si her zaman/ çoğu zaman, %19'u bazen, %44'ü çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Yıldız (2002) araştırmasında, OD I ve OD II derslerinin uygulanmasında fakülte yönetimi ile okul yönetimleri arasında tam bir iş birliği sağlamada tamamen yetersiz olduğunu ortaya koymuştur. Yapılan araştırma, bu durumu desteklemektedir. Öğretmen adaylarının, uygulama öğretmeniyle iş birliği yapmaları konusunda yeterince yönlendirilmediğini ifade ettikleri söylenebilir.

Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmaları uygulama öğretim elemanlarıyla iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda öğretim elemanlarının kendilerine yardımcı olmaları hakkında, öğretmen adaylarının %38'i her zaman/ çoğu zaman, %17'si bazen, %45'i çok seyrek/ hiçbir zaman seçeneklerini işaretlemiştir. Yoldaş, Aycan, Arı ve Türkoğuz (2003) uygulama öğretim elemanlarının sorumluluğunda çok fazla öğrenci olmasından dolayı öğretmen adaylarına bireysel olarak yeteri ilgi gösterilmediğini düşünmektedir. Yapılan araştırma, bu sonucu doğrulamaktadır. Bunun yanı sıra, öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanları tarafından çalışmalar hakkında yeterince yardım almadıkları söylenebilir. OD II dersi içinde yer alan etkinlikleri olabildiğince farklı derslere yönelik yapmaları konusunda öğretim elemanlarının kendilerini yönlendirmeleri hakkında, öğretmen adaylarının %40'ı her zaman/ çoğu zaman, %12'si bazen, %48'i çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini belirtmektedir. Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmaları diğer öğretmen adayı arkadaşlarıyla iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda öğretim elemanlarının kendilerini yönlendirmeleri hakkında, öğretmen

adaylarının %38'i her zaman/ çoğu zaman, %16'sı bazen, %46'sı çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini ifade etmektedir.

Uygulama boyunca yapılanlar doğrultusunda, öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanlarınca yönlendirilmedikleri söylenebilir. Genel olarak bakıldığında, öğretmen adaylarının OD II dersi gereği yapılması gereken etkinlikler hakkında uygulama öğretim elemanları tarafından yeterli desteği ve rehberliği alamadıkları belirtilebilir.

Bağcıoğlu (1997) yaptığı araştırmada, bir öğretim elemanının sorumlu olduğu öğretmen adayı sayısının fazla olmasının öğretmenlik uygulamalarında birçok soruna neden olduğunu ortaya koymaktadır. Yalçın (1999) da öğretmen adayına uygulama çalışmalarında danışmanlık edecek, onları denetleyecek ve değerlendirecek uygulama öğretim elemanı sayısının yeterli olmadığını belirtmektedir. Ayrıca, uygulama öğretim elemanlarının uygulama sırasında fakültede ders vermelerinin, uygulama okullarının çeşitli semtlerde olmasının da denetlemede sorun teşkil ettiğini ifade etmiştir. Öğretim elemanının, öğretmen adaylarını yeterince gözlememesi değerlendirme aşamasında öğretmen adayları hakkında doğru yargıya varamamalarına neden olmaktadır (Bağcıoğlu, 1997). Önceki araştırmalar yapılan araştırmayı desteklemekte, öğretim elemanlarının yönlendirmede eksik kalmalarının nedenlerini vurgulamaktadır.

3.1.d. OD II dersinin uygulanması ile ilgili öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerinin çalışmaları hakkında görüşleri nelerdir?

Tablo 26. Uygulama Öncesinde Uygulama Öğretmenlerinin Yaptıkları Çalışmalar Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Maddeler	Her Zaman/ Çoğu Zaman		Bazen		Çok Seyrek/ Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
1. Okuldaki uygulama çalışmaları öncesi hazırladığım dönem plânını inceler.	63	33	43	23	85	45	191	100
2. Uygulama okulu çalışma saatlerine uyarak okula gelip gitmem konusunda bana bilgi verir.	109	57	43	23	39	20	191	100

Tablo 26'da uygulama öncesinde uygulama öğretmenlerinin yaptıkları çalışmalar hakkında öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir. Okuldaki uygulama çalışmaları öncesi öğretmen adaylarının hazırladıkları dönem plânlarının uygulama

öğretmenlerinin tarafından incelenmesi konusunda, öğretmen adaylarının %33'ü her zaman/ çoğu zaman, %23'ü bazen, %45'i çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini belirtmiştir. Uygulama okulu çalışma saatlerine uyarak okula gelip gitmeleri konusunda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmeleri hakkında, öğretmen adaylarının %57'si her zaman/ çoğu zaman, %23'ü bazen, %20'si çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini ifade etmiştir.

Uygulama çalışmaları öncesinde yapılanlar kapsamında, öğretmen adaylarının uygulama öğretmenleri tarafından etkinliklerin tam anlamıyla yerine getirmediklerini belirttikleri söylenebilir. Ayrıca, öğretmen adaylarının hazırladıkları dönem plânlarının uygulama öğretmenleri tarafından yeterli düzeyde incelenmediği de eklenebilir.

Tablo 27. Uygulama Sırasında Derse Hazırlık Kapsamında Uygulama Öğretmenlerinin Yaptıkları Çalışmalar Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Maddeler	Her Zaman/ Çoğu Zaman		Bazen		Çok Seyrek/ Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
3. Plânladığım dersin hedeflerinin uygunluğuna göre beni yönlendirir.	75	39	52	27	64	34	191	100
4. Plânladığım dersin konularına göre beni yönlendirir.	85	45	41	21	65	34	191	100
5. Plânladığım derste kullanılacak araç ve gereçlere göre beni yönlendirir.	67	35	52	27	72	38	191	100
6. Dersi plânlarken farklı yaklaşım, yöntem ve teknikleri kullanmam konusunda bana rehberlik eder.	53	28	56	29	82	43	191	100
7. Plânladığım dersin etkinliklerine göre beni yönlendirir.	59	31	56	29	76	40	191	100
8. Plânladığım dersin öğrencilerin gelişim düzeylerine uygunluğuna göre beni yönlendirir.	68	36	55	29	68	36	191	100
9. Plânladığım dersin öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine uygunluğuna göre beni yönlendirir.	76	40	43	23	72	38	191	100

Tablo 27'de uygulama sırasında derse hazırlık kapsamında uygulama öğretmenlerinin yaptıkları çalışmalar hakkında öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir. Plânladıkları dersin hedeflerine uygunluğuna göre uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %39'u her zaman/ çoğu zaman, %27'si bazen, %34'ü çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini belirtmiştir. Plânladıkları dersin konularına göre uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmeleri hakkında, öğretmen adaylarının %45'i her zaman/ çoğu zaman, %21'i bazen, %34'ü çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Plânladıkları

derste kullanılacak araç ve gereçlere göre uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %35'si her zaman/ çoğu zaman, %27'si bazen, %38'i çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini ifade etmiştir. Ders plânlarken farklı yaklaşım, yöntem ve teknikleri kullanmaları konusunda uygulama öğretmenlerinin kendilerine rehberlik etmeleri hakkında, öğretmen adaylarının %28'i her zaman/ çoğu zaman, %29'si bazen, %43'ü çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Plânladıkları dersin etkinlerine göre uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %31'i her zaman/ çoğu zaman, %29'u bazen, %40'ı çok seyrek/ hiçbir zaman seçeneklerini işaretlemiştir. Plânladıkları dersin öğrencilerin gelişim düzeylerine uygunluğuna göre uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %36'sı her zaman/ çoğu zaman, %29'u bazen, %36'sı çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini ifade etmiştir. Plânladıkları dersin öğrencilerin hazırbulunmuşluk düzeylerine uygunluğuna göre uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %40'ı her zaman/ çoğu zaman, %23'ü bazen, %38'i çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini belirtmiştir.

Uygulama öğretmenlerinin uygulama sırasında derse hazırlık çalışmaları kapsamında öğretmen adaylarını yönlendirmedikleri düşünülebilir. Ayrıca etkinliklere bakıldığında, plânladıkları dersin etkinliklerine göre uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarını daha az yönlendirdikleri söylenebilir.

Gökçe ve Demirhan'ın (2005) yaptığı araştırma, yukarıdaki bulguları desteklemektedir. Araştırma ile, uygulama öğretmenlerinin ders plânlarnının geliştirilmesi sürecinde öğretmen adaylarına yeterince destek olmadıkları ortaya konmuştur.

Maddeler	Her Zaman/ Çoğu Zaman		Bazen		Çok Seyrek/ Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
10. Derse başlarken öğrencilerin dikkatlerini konu üzerinde toplamaya ilişkin gözlemlerim hakkında beni yönlendirir.	68	36	49	26	74	39	191	100
11. Sözel ve sözel olmayan iletişim becerilerini etkili kullanmam konusunda beni yönlendirir.	54	28	49	26	88	46	191	100
12. Etkinlikler arasında geçişlerin sağlanmasına ilişkin gözlemlerim konusunda beni yönlendirir.	47	25	60	31	84	44	191	100
13. Öğretim materyallerini bilinçli kullanmama yardımcı olur.	67	35	33	17	91	48	191	100
14. Sınıf içi çalışmalarda zamanı iyi kullanmam konusunda beni yönlendirir.	66	35	38	20	87	46	191	100
15. Derste başka işlerle ilgilenen öğrencilere müdahale etmeye ilişkin gözlemlerim konusunda beni yönlendirir.	55	29	49	26	87	46	191	100

Tablo 28'de uygulama sırasında derse giriş ve geliştirme kapsamında, uygulama öğretmenlerinin yaptıkları çalışmalar hakkında öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir. Derse başlarken öğrencilerin dikkatlerini konu üzerinde toplamaya ilişkin gözlemleri hakkında uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %36'sı her zaman/ çoğu zaman, %26'sı bazen, %39'u çok seyrek/ hiçbir zaman seçeneklerini işaretlemiştir. Sözel ve sözel olmayan iletişim becerilerini etkili kullanmaları konusunda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmeleri hakkında, öğretmen adaylarının %28'i her zaman/ çoğu zaman, %26'sı bazen, %46'sı çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini belirtmiştir. Etkinlikler arasında geçişlerin sağlanmasına ilişkin gözlemleri konusunda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmeleri hakkında, öğretmen adaylarının %25'i her zaman/ çoğu zaman, %31'i bazen, %44'ü çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Öğretim materyallerini bilinçli kullanmalarına uygulama öğretmenlerinin yardımcı olmaları konusunda, öğretmen adaylarının %35'i her zaman/ çoğu zaman, %17'si bazen, %48'i çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini belirtmiştir. Sınıf içi çalışmalarda zamanı iyi kullanmaları konusunda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %35'i her zaman/ çoğu zaman, %20'si bazen, %46'sı çok seyrek/ hiçbir zaman seçeneklerini işaretlemiştir. Yalçın (1999) araştırmasında öğretmen adaylarının verilen süreyi doldurmakta zorlandıklarını vurgulamıştır. Öğretmen adaylarının zamanı etkili kullanma konusunda uygulama öğretmenlerinden yeterli desteği alamadıkları için, süreyi

kullanmakta güçlük çektikleri düşünülebilir. Derste başka işlerle ilgilenen öğrencilere müdahale etmeye ilişkin gözlemleri konusunda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmeleri hakkında, öğretmen adaylarının %29'u her zaman/ çoğu zaman, %26'sı bazen, %46'sı çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini ifade etmiştir.

Tablo 29. Uygulama Sırasında Derse Giriş ve Geliştirme Kapsamında Uygulama Öğretmenlerinin Yaptıkları Çalışmalar Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri II

Maddeler	Her Zaman/ Çoğu Zaman		Bazen		Çok Seyrek/ Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
16. Kendisinin kullandığı övgü ve cesaretlendirmelere ilişkin gözlemlerim konusunda beni yönlendirir.	60	31	53	28	78	41	191	100
17. Üniversitede öğrendiğim kuramsal (teorik) bilgileri uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarda kullanmam konusunda beni yönlendirir.	67	35	44	23	80	42	191	100
18. Soruların sıralanması konusunda yaptığım sınıf içi çalışmalara göre beni yönlendirir.	54	28	38	20	99	52	191	100
19. Ders kitaplarından yararlanırken öğrenci çalışmalarını kontrol etmeme göre beni yönlendirir.	55	29	51	27	85	45	191	100
20. Grup çalışmalarını ile ilgili olarak, çalışmalarını erken bitiren gruplar için hazırladığım ek çalışmalara göre beni yönlendirir.	45	24	48	25	98	51	191	100

Tablo 29'da uygulama sırasında derse giriş ve geliştirme kapsamında, uygulama öğretmenlerinin yaptıkları çalışmalar hakkında öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir. Uygulama öğretmenlerinin kullandıkları övgü ve cesaretlendirmelere ilişkin gözlemleri konusunda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmeleri hakkında, öğretmen adaylarının %31'i her zaman/ çoğu zaman, %28'i bazen, %41'i çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini belirtmiştir. Üniversitede öğrendikleri kuramsal (teorik) bilgileri uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarda kullanmaları konusunda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmeleri hakkında, öğretmen adaylarının %35'i her zaman/ çoğu zaman, %23'ü bazen, %42'si çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini belirtmiştir. Soruların sıralanması konusunda yaptıkları sınıf içi çalışmalara göre uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %28'i her zaman/ çoğu zaman, %22'si bazen, %52'si çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Ders kitaplarından yararlanırken öğrenci çalışmalarını kontrol etmelerine göre uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %29'u her zaman/ çoğu zaman,

%22'si bazen, %45'i çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini belirtmiştir. Grup çalışmaları ile ilgili olarak, çalışmalarını erken bitiren gruplar için hazırladıkları ek çalışmalara göre uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %24'ü her zaman/ çoğu zaman, %25'i bazen, %51'i çok seyrek/ hiçbir zaman olarak seçenekleri işaretlemişlerdir.

Tablo 30. Uygulama Sırasında Derse Giriş ve Geliştirme Kapsamında Uygulama Öğretmenlerinin Yaptıkları Çalışmalar Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri III

Maddeler	Her Zaman/ Çoğu Zaman		Bazen		Çok Seyrek/ Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
21. Öğrenciler için hazırladığım çalışma yapraklarının ilgi çekici olmasına göre beni yönlendirir.	57	30	39	20	95	50	191	100
22. Ders araçlarını etkili kullanmamda bana yardımcı olur.	61	32	48	25	82	43	191	100
23. Ders boyunca öğrencilere verdiğim dönütlere (geribildirimlere) göre beni yönlendirir.	61	32	52	27	78	41	191	100
24. Öğretmenlik mesleği hakkında edindiğim bilgi birikimini uygulama okulundaki etkinlikler ile bütünleştirmemde bana yardımcı olur.	71	37	47	25	73	38	191	100
25. Dersin kapanışına yönelik yaptığım çalışmalara göre beni yönlendirir.	53	28	47	25	91	48	191	100

Tablo 30'da uygulama sırasında derse giriş ve geliştirme kapsamında, uygulama öğretmenlerinin yaptıkları çalışmalar hakkında öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir. Öğrenciler için hazırladıkları çalışma yapraklarının ilgi çekici olmasına göre uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %30'u her zaman/ çoğu zaman, %20'si bazen, %50'si çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini belirtmiştir. Ders araçlarını etkili kullanmalarında uygulama öğretmenlerinin kendilerine yardımcı olmaları konusunda, öğretmen adaylarının %32'si her zaman/ çoğu zaman, %25'i bazen, %43'ü çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini belirtmiştir. Ders boyunca öğrencilere verdikleri dönütlere (geribildirimlere) göre uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %32'si her zaman/ çoğu zaman, %27'si bazen, %41'i çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Öğretmenlik mesleği hakkında edindikleri bilgi birikimini uygulama okulundaki etkinlikler ile bütünleştirmelerinde uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %37'si her zaman/ çoğu zaman, %25'i bazen, %38'i çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini belirtmiştir. Dersin kapanışına yönelik yaptıkları çalışmalara göre uygulama

öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %28'i her zaman/ çoğu zaman, %25'i bazen, %48'i çok seyrek/ hiçbir zaman seçeneklerini işaretlemiştir.

Öğretmen adaylarının, uygulama sırasında derse giriş ve geliştirme kapsamında, uygulama öğretmenlerinden yeterli yönlendirmeyi alamadıkları söylenebilir. Özellikle, soruların sıralanması, ders kitaplarından yararlanma, grup çalışmalarına ek çalışma hazırlama ve çalışma yapraklarının hazırlanması konularında uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarını yönlendirmedikleri düşünülebilir.

Tablo 31. Uygulama Sırasında Dersin Değerlendirilmesi Kapsamında Uygulama Öğretmenlerinin Yaptıkları Çalışmalar Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Maddeler	Her Zaman/ Çoğu Zaman		Bazen		Çok Seyrek/ Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
26. Kullandığım değerlendirme yönteminin amaca uygunluğuna göre beni yönlendirir.	59	31	52	27	80	42	191	100
27. Öğrenci çalışmalarını değerlendirirken tuttuğum yazılı kayıtlara göre beni yönlendirir.	46	24	38	20	107	56	191	100
28. Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla hazırladığım başarı testini plânlamama göre beni yönlendirir.	50	26	49	26	92	48	191	100
29. Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uyguladığım testten sonra yaptığım madde analizine göre beni yönlendirir.	46	24	34	18	111	58	191	100
30. Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uyguladığım testin sonuçlarından yola çıkarak yazdığım raporlara göre beni yönlendirir.	47	25	46	24	98	51	191	100

Tablo 31'de uygulama sırasında dersin değerlendirilmesi kapsamında, uygulama öğretmenlerinin yaptıkları çalışmalar hakkında öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir. Kullandıkları değerlendirme yönteminin amaca uygunluğuna göre uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %31'i her zaman/ çoğu zaman, %27'si bazen, %42'si çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Öğrenci çalışmalarını değerlendirirken tuttukları yazılı kayıtlara göre uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %24'ü her zaman/ çoğu zaman, %20'si bazen, %56'sı çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini belirtmiştir. Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla

hazırladıkları başarı testini plânlamalarına göre uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %26'sı her zaman/ çoğu zaman, %26'sı bazen, %48'i çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uyguladıkları testten sonra yaptıkları madde analizine göre uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %24'ü her zaman/ çoğu zaman, %18'i bazen, %58'i çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini belirtmiştir. Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uyguladıkları testin sonuçlarından yola çıkarak yazdıkları raporlara göre uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %25'i her zaman/ çoğu zaman, %24'ü bazen, %51'i çok seyrek/ hiçbir zaman seçeneklerini işaretlemiştir.

Öğretmen adaylarının, uygulama sırasında dersin değerlendirilmesi kapsamındaki etkinliklerin tümünde, uygulama öğretmenlerince yönlendirilmediği ifade edilebilir. Dersin değerlendirilmesi sürecine, uygulama öğretmenlerinin gerekli önemi vermedikleri de düşünülebilir.

Tablo 32. Uygulama Boyunca Uygulama Öğretmenlerinin Yaptıkları Çalışmalar Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Maddeler	Her Zaman/ Çoğu Zaman		Bazen		Çok Seyrek/ Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
31. Uygulama çalışmalarına belirlenen süre miktarınca (haftada bir gün) katılıp katılmadığımı takip eder.	114	60	34	18	43	23	191	100
32. Uygulama okulunda ders dışı etkinliklere katılmam konusunda beni yönlendirir.	63	33	46	24	82	43	191	100
33. Uygulama çalışmalarına yönelik gerekli dönütleri (geribildirimleri) bana verir.	81	42	50	26	60	31	191	100
34. Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalar kendisiyle iş birliği hâlinde hazırlamam konusunda bana yardımcı olur.	80	42	42	22	69	36	191	100
35. Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalar uygulama öğretim elemanı ile iş birliği hâlinde hazırlamam konusunda beni yönlendirir.	55	29	44	23	92	48	191	100
36. OD II dersi içinde yer alan etkinlikleri olabildiğince farklı derslere yönelik yapmam konusunda beni yönlendirir.	67	35	43	23	81	42	191	100
37. Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalar diğer öğretmen adayı arkadaşlarımla iş birliği hâlinde hazırlamam konusunda beni yönlendirir.	61	32	44	23	86	45	191	100

Tablo 32'de uygulama boyunca uygulama öğretmenlerinin yaptıkları çalışmalar hakkında öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir. Uygulama çalışmalarına belirlenen süre miktarınca (haftada bir gün) katılıp katılmadıklarını uygulama öğretmenlerinin takip etmeleri konusunda, öğretmen adaylarının %60'ı her zaman/ çoğu zaman, %18'i bazen, %23'ü çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini belirtmiştir. Uygulama okulunda ders dışı etkinliklere katılmaları konusunda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmeleri hakkında, öğretmen adaylarının %33'ü her zaman/ çoğu zaman, %24'ü bazen, %43'ü çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Uygulama çalışmalarına yönelik gerekli dönütleri (geribildirimleri) uygulama öğretmenlerinin kendilerine vermeleri konusunda, öğretmen adaylarının %42'si her zaman/ çoğu zaman, %26'sı bazen, %31'i çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Yoldaş, Aycan, An ve Türkoğuz (2003) uygulama öğretmenlerinin ilgisizliği ve etkinlikler hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarından dolayı uygulamaların tam anlamıyla yapılmadığını düşünmektedirler. Bu durum,

araştırma bulgularını da desteklemektedir. Öğretmen adaylarının gerekli dönütleri uygulama öğretmenlerinden alamadıkları söylenebilir. Buradan hareketle, uygulama öğretmenlerinin OD II etkinliklerini ciddiye almadıkları ya da bu konuda yeterli bilgiye sahip olmadıkları düşünülebilir. Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarını uygulama öğretmeniyle iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda uygulama öğretmenlerinin kendilerine yardımcı olmaları hakkında, öğretmen adaylarının %42'si her zaman/ çoğu zaman, %22'si bazen, %36'sı çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini belirtmiştir. Hacıoğlu (1990) öğretmenlik uygulamalarında öğretmen adayı ile uygulama öğretmeni arasında tam bir iletişimin sağlandığı görüşünü araştırmıştı. Ancak, yapılan araştırmanın bu durumla çeliştiği söylenebilir, çünkü öğretmen adayları uygulama öğretmenlerinden yeterli desteği alamamıştır. Bu durum, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri arasında tam iletişimin olmadığı sonucuna ulaştırmaktadır.

Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarını uygulama öğretim elemanlarıyla iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmeleri hakkında, öğretmen adaylarının %29'u her zaman/ çoğu zaman, %23'ü bazen, %48'i çok seyrek/ hiçbir zaman seçeneklerini işaretlemiştir. Gökçe ve Demirhan (2005) uygulama öğretim elemanları ile uygulama öğretmenleri arasında işbirliğinin yeterli düzeyde olmadığını saptamıştır. Bu durum, araştırma sonuçları ile benzerlik taşımaktadır. Öğretmen adaylarının, uygulama öğretmenleri tarafından uygulama öğretim elemanlarıyla iş birliği yapma konusunda yönlendirilmediği düşünülebilir. OD II dersi içinde yer alan etkinlikleri olabildiğince farklı derslere yönelik yapmaları konusunda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmeleri hakkında, öğretmen adaylarının %35'i her zaman/ çoğu zaman, %23'ü bazen, %42'si çok seyrek/ hiçbir zaman şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarını diğer öğretmen adayı arkadaşlarıyla iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda öğretmen adaylarının %32'si her zaman/ çoğu zaman, %23'ü bazen, %45'i çok seyrek/ hiçbir zaman olarak görüşlerini ifade etmiştir.

Uygulama boyunca yapılanlar doğrultusunda, öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerinden yeterli yönlendirmeleri alamadıkları söylenebilir.

Genel ifadeyle, öğretmen adaylarının OD II dersi gereği yapılması gereken etkinlikler hakkında uygulama öğretmenlerinden yeterli desteği ve rehberliği alamadıkları ifade edilebilir.

Yüzbaşıoğlu (2002) öğretmen adaylarının genellikle OD II ve ÖU çalışmalarının gereklerini yerine getirebildiklerini, bu dersin etkinliklerinden yarar sağlayabildiklerini ve iş birliği yapabildiklerini araştırmasında ortaya koymaktadır. Ayrıca, Yalçın (1999) uygulama çalışmasında öğretmen adayına yol gösteren ve denetleyen uygulama öğretmenin istenilen sayıda olmamasına rağmen, öğretmen adaylarıyla iş birliği içinde olduklarını belirtmiştir. Ancak, Ayrancıoğlu (2004) OD çalışmaları kapsamında uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına yeterli ilgiyi gösteremediklerine değinmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar da, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenlerinin yeterli düzeyde iş birliği içinde olmadıklarını desteklemektedir; çünkü öğretmen adayları, uygulama öğretmenlerinin yönlendirmelerde yetersiz olduğu görüşünü savunmaktadırlar.

3.2. İKİNCİ ALT PROBLEME AİT BULGULAR VE YORUM

3.2.1. OD II dersinin uygulanmasına ilişkin uygulama öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ile öğretmen adayları görüşleri farklılık göstermekte midir?

Tablo 33. Uygulama Öncesinde Yapılan Çalışmalar Hakkında Uygulama Öğretim Elemanlarının, Uygulama Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Madde	Görüş Bildiren Taraf	Her zaman		Çoğu zaman		Bazen		Çok seyrek		Hiçbir zaman		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1. Okuldaki uygulama uygulamaları öncesi öğretmen adaylarının hazırladıkları dönem plânının incelenmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	5	33	7	47	1	7	1	7	1	7	15	100
	Öğretmen Adayı	43	23	39	20	29	15	19	10	61	32	191	100
	Uygulama Öğretmeni	38	42	27	30	21	23	2	2	2	2	90	100
	Öğretmen Adayı	33	17	30	16	43	23	17	9	68	36	191	100
2. Uygulama okulu çalışma saatlerine uyarak okula gelip gitmeleri konusunda öğretmen adaylarına bilgi verilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	15	100	0	0	0	0	0	0	0	0	15	100
	Öğretmen Adayı	71	37	46	24	30	16	14	7	30	16	191	100
	Uygulama Öğretmeni	57	63	19	21	7	8	2	2	5	6	90	100
	Öğretmen Adayı	49	26	60	31	43	23	11	6	28	15	191	100

Tablo 33'te görüldüğü gibi, uygulama öğretim elemanlarının %33'ü her zaman, %47'si çoğu zaman, %7'si bazen, %7'si çok seyrek okuldaki uygulamaları öncesi

öğretmen adaylarının hazırladıkları dönem plânlarını incelediklerini, %7'si hiçbir zaman incelemediklerini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %23'ü her zaman, %20'si çoğu zaman, %15'i bazen, %10'u çok seyrek olarak uygulama öğretim elemanları tarafından dönem plânlarının incelendiğini, %32'si hiçbir zaman dönem plânlarının incelenmediğini belirtmektedir. H. Şahin (1999) ilköğretimin ilk yıllarına sınıf öğretmeni yetiştirme kurum programlarının temel boyutları ile rehberlik ve sosyal etkinlikler açısından sahip olduğu yeterliklere ilişkin öğretim elemanları ile öğretmen adayları ve mezunların görüşleri arasında anlamlı farklılıklar bulmuştur. Bu durum, araştırma bulgularını desteklemektedir. Uygulama öğretim elemanları dönem plânı ile ilgili incelemeleri yaptıklarını belirtirken, öğretmen adaylarının tersini ifade ettiği söylenebilir. Uygulama öğretmenlerinin %42'si her zaman, %30'si çoğu zaman, %23'ü bazen, %2'si çok seyrek olarak dönem plânlarını incelediklerini, %2'si hiçbir zaman incelemediklerini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %17'si her zaman, %16'sı çoğu zaman, %23'ü bazen, %9'u çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından dönem plânlarının incelendiğini, %36'sı hiçbir zaman incelenmediğini belirtmektedir.

Uygulama öğretim elemanlarının %100'ü her zaman okulu çalışma saatlerine uyarak okula gelip gitmeleri konusunda öğretmen adaylarına bilgi verdiklerini ifade etmesine karşın; öğretmen adaylarının %37'si her zaman, %24'ü çoğu zaman, %16'sı bazen, %7'si çok seyrek olarak uygulama öğretim elemanları tarafından çalışma saatlerine uyma konusunda bilgi verildiğini, %16'sı hiçbir zaman bilgi verilmediğini ifade etmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %63'ü her zaman, %21'i çoğu zaman, %8'i bazen, %2'si çok seyrek olarak öğretmen adaylarını bu konuda bilgilendirdiklerini, %6'sı hiçbir zaman bilgilendirmediklerini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %26'sı her zaman, %31'i çoğu zaman, %23'ü bazen, %6'sı çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından çalışma saatlerine uyma konusunda bilgi verildiğini, %15'i hiçbir zaman bilgi verilmediğini belirtmektedir.

Görüldüğü üzere, uygulama öncesinde, uygulama öğretim elemanları çalışmalarını yaptıklarını düşünmekteyken, öğretmen adayları uygulama öğretim elemanlarının çalışmalarını bütünüyle yerine getirmediklerini düşünmektedirler. Benzer şekilde, uygulama öğretmenleri, çalışmalarını yaptıklarını belirtirken, öğretmen adayları uygulama öğretmenlerinin çalışmalarını bütünüyle yapmadıklarını düşünmektedirler. Buradan

hareketle, uygulama üretim elemanları ve uygulama üretmenleri ile retmen adaylarının görüşlerinin birbiriyle çeliştiği söylenebilir.

Hacıoğlu (1990) retim elemanı ve uygulama retmenlerinin retmenlik uygulaması yeterliklerini çoğunlukla kişisel deneyimleri ile kazandıklarını belirtmiştir. Buradan hareketle, yapılan araştırmanın desteklendiği ileri sürülebilir; uygulama üretim elemanları ve uygulama üretmenleri etkinlikler hakkında yönlendirici olmak yerine deneyimleri doğrultusunda retmen adaylarını yönlendirmeyi tercih etmiş olabilirler. Ayrıca, Hacıoğlu'nun (1990) araştırmasında, uygulama üretim elemanları ve uygulama üretmenleri; uygulamanın organizasyon ve koordinasyonuna ilişkin olarak, retmen yetiştiren kurum ile uygulama okulunun ortak sorumluluk almasından yana olduklarını belirtmişlerdir. Bu durum, her iki tarafın da yeterli iş birliği yapmadığına; fakat ortak sorumluluk alarak bu sorunun giderileceğine inandığını düşündürmektedir. Uygulama retim elemanları ile uygulama üretmenleri sorumluluklarını iş birliği içerisinde yerine getirdikleri takdirde, retmen adaylarına daha etkili yönlendirmede bulunabilecekleri düşünülmektedir.

Tablo 34. Uygulama Sırasında Derse Hazırlık Kapsamında Yapılan Çalışmalar Hakkında Uygulama Öğretim Elemanlarının, Uygulama Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Madde	Görüş Bildiren Taraf	Her zaman		Çoğu zaman		Bazen		Çok seyrek		Hiçbir zaman		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
3. Plânladıkları dersin hedeflerinin uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendirilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	7	47	4	27	3	20	0	0	1	7	15	100
	Öğretmen Adayı	40	21	35	18	31	16	24	13	61	32	191	100
	Uygulama Öğretmeni	52	58	27	30	5	6	4	4	2	2	90	100
	Öğretmen Adayı	28	15	47	25	52	27	23	12	41	21	191	100
4. Plânladıkları dersin konularına göre öğretmen adaylarının yönlendirilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	4	27	5	33	5	33	0	0	1	7	15	100
	Öğretmen Adayı	35	18	37	19	30	16	30	16	59	31	191	100
	Uygulama Öğretmeni	50	56	31	34	5	6	2	2	2	2	90	100
	Öğretmen Adayı	25	13	60	31	41	21	28	15	37	19	191	100
5. Plânladıkları derste kullanacakları araç ve gereçlere göre öğretmen adaylarının yönlendirilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	4	27	5	33	5	33	1	7	0	0	15	100
	Öğretmen Adayı	31	16	39	20	31	16	26	14	64	34	191	100
	Uygulama Öğretmeni	40	44	35	39	10	11	3	3	2	2	90	100
	Öğretmen Adayı	23	12	44	23	52	27	32	17	40	21	191	100
6. Dersi plânlarken farklı yaklaşımlar, yöntem ve teknikleri kullanmalarını konusunda öğretmen adaylarına rehberlik edilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	9	60	3	20	2	13	1	7	0	0	15	100
	Öğretmen Adayı	43	23	30	16	31	16	25	13	62	32	191	100
	Uygulama Öğretmeni	48	53	31	34	7	8	2	2	2	2	90	100
	Öğretmen Adayı	15	8	38	20	56	29	39	20	43	23	191	100
7. Plânladıkları dersin etkinliklerine göre öğretmen adaylarının yönlendirilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	4	27	6	40	4	27	1	7	0	0	15	100
	Öğretmen Adayı	40	21	31	16	25	13	30	16	65	34	191	100
	Uygulama Öğretmeni	45	50	24	27	15	17	2	2	4	4	90	100
	Öğretmen Adayı	19	10	40	21	56	29	32	17	44	23	191	100
8. Plânladıkları dersin öğrencilerin gelişim düzeylerine uygunluğuna göre öğretmen adaylarının yönlendirilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	5	33	5	33	3	20	2	13	0	0	15	100
	Öğretmen Adayı	35	18	39	20	33	17	27	14	57	30	191	100
	Uygulama Öğretmeni	48	53	31	34	7	8	2	2	2	2	90	100
	Öğretmen Adayı	24	13	44	23	55	29	29	15	39	20	191	100
9. Plânladıkları dersin öğrencilerin hazırbulutunluk düzeylerine uygunluğuna göre öğretmen adaylarının yönlendirilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	7	47	4	27	1	7	3	20	0	0	15	100
	Öğretmen Adayı	39	20	32	17	29	15	32	17	59	31	191	100
	Uygulama Öğretmeni	42	47	34	38	10	11	2	2	2	2	90	100
	Öğretmen Adayı	28	15	48	25	43	23	33	17	39	20	191	100

Tablo 34'te görüldüğü gibi, uygulama öğretim elemanlarının %47'si her zaman, %27'si çoğu zaman, %20'si bazen plânladıkları dersin hedeflerinin uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %7'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %21'i her zaman, %18'i çoğu zaman, %16'sı bazen, %13'ü çok seyrek olarak uygulama öğretim elemanları tarafından plânladıkları dersin hedeflerinin uygunluğuna göre yönlendirildiğini, %32'si hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %58'i her zaman, %30'u çoğu zaman, %6'sı bazen, %4'ü çok seyrek olarak plânladıkları dersin hedeflerinin uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %2'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %15'i her zaman, %25'i çoğu zaman, %27'si bazen, %12'si çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından plânladıkları dersin hedeflerinin uygunluğuna göre yönlendirildiğini, %21'i hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir.

Uygulama öğretim elemanlarının %27'si her zaman, %33'ü çoğu zaman, %33'ü bazen plânladıkları dersin konularına göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %7'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %18'i her zaman, %19'u çoğu zaman, %16'sı bazen, %16'sı çok seyrek olarak uygulama öğretim elemanları tarafından plânladıkları dersin konularına göre yönlendirildiğini, %31'i hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %56'sı her zaman, %34'ü çoğu zaman, %6'sı bazen, %2'si çok seyrek olarak plânladıkları dersin konularına göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %2'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %13'ü her zaman, %31'i çoğu zaman, %21'i bazen, %15'i çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından plânladıkları dersin konularına göre yönlendirildiğini, %19'u hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir.

Uygulama öğretim elemanlarının %27'si her zaman, %33'ü çoğu zaman, %33'ü bazen, %7'si çok seyrek plânladıkları derste kullanacakları araç ve gereçlere göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %7'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %16'sı her zaman, %20'si çoğu zaman, %16'sı bazen, %14'ü çok seyrek olarak uygulama öğretim elemanları tarafından plânladıkları derste kullanacakları araç ve gereçlere göre

yönlendirildiğini, %34'ü hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %44'ü her zaman, %39'u çoğu zaman, %11'i bazen, %3'ü çok seyrek olarak plânladıkları derste kullanacakları araç ve gereçlere göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %2'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %12'si her zaman, %23'ü çoğu zaman, %27'si bazen, %17'si çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından plânladıkları derste kullanacakları araç ve gereçlere göre yönlendirildiğini, %21'i hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir.

Uygulama öğretim elemanlarının %60'ı her zaman, %20'si çoğu zaman, %13'ü bazen, %7'si çok seyrek dersi plânlarken farklı yaklaşım, yöntem ve teknikleri kullanmaları konusunda öğretmen adaylarına rehberlik ettiğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %23'ü her zaman, %16'sı çoğu zaman, %16'sı bazen, %13'ü çok seyrek olarak uygulama öğretim elemanları tarafından dersi plânlarken farklı yaklaşım, yöntem ve teknikleri kullanmaları konusunda rehberlik edildiğini, %32'si hiçbir zaman bu konuda rehberlik edilmediğini belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %53'ü her zaman, %34'ü çoğu zaman, %8'i bazen, %2'si çok seyrek dersi plânlarken farklı yaklaşım, yöntem ve teknikleri kullanmaları konusunda öğretmen adaylarına rehberlik ettiğini, %2'si hiçbir zaman bu konuda rehberlik etmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %8'i her zaman, %20'si çoğu zaman, %29'u bazen, %20'si çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından dersi plânlarken farklı yaklaşım, yöntem ve teknikleri kullanmaları konusunda rehberlik edildiğini, %23'ü hiçbir zaman bu konuda rehberlik edilmediğini belirtmektedir.

Uygulama öğretim elemanlarının %27'si her zaman, %40'ı çoğu zaman, %27'si bazen, %7'si çok seyrek plânladıkları dersin etkinliklerine göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %21'i her zaman, %16'sı çoğu zaman, %13'ü bazen, %16'sı çok seyrek olarak uygulama öğretim elemanları tarafından plânladıkları dersin etkinliklerine göre yönlendirildiğini, %34'ü hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %50'si her zaman, %27'si çoğu zaman, %17'si bazen, %2'si çok seyrek olarak plânladıkları dersin etkinliklerine göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %4'ü hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %10'u her zaman, %21'i çoğu zaman, %29'u bazen, %17'si çok

seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından plânladıkları dersin etkinliklerine göre yönlendirildiğini, %23'ü hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir.

Uygulama öğretim elemanlarının %33'ü her zaman, %33'ü çoğu zaman, %20'si bazen, %13'ü çok seyrek plânladıkları dersin öğrencilerin gelişim düzeylerine uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %18'i her zaman, %20'si çoğu zaman, %17'si bazen, %14'ü çok seyrek olarak uygulama öğretim elemanları tarafından plânladıkları dersin öğrencilerin gelişim düzeylerine uygunluğuna göre yönlendirildiğini, %30'u hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %53'ü her zaman, %34'ü çoğu zaman, %8'i bazen, %2'si çok seyrek olarak plânladıkları dersin öğrencilerin gelişim düzeylerine uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %2'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %13'ü her zaman, %23'ü çoğu zaman, %29'u bazen, %15'i çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından plânladıkları dersin öğrencilerin gelişim düzeylerine uygunluğuna göre yönlendirildiğini, %20'si hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Gökçe (2002) uygulama öğretmenlerinin, öğretmen adaylarının öğretmenliği bütün olarak kavramalarını, değişik yaş ve sınıf gruplarını, yapacağı etkinlikler ile de öğretmenliğin değişik boyutlarını görmelerini istemekte olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak, araştırma bulgularına bakılırsa, uygulama öğretmenlerinin bu konuda yeterince yönlendirici olamadığı söylenebilir

Uygulama öğretim elemanlarının %47'si her zaman, %27'si çoğu zaman, %7'si bazen, %20'si çok seyrek plânladıkları dersin öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %20'si her zaman, %17'si çoğu zaman, %15'i bazen, %17'si çok seyrek olarak uygulama öğretim elemanları tarafından plânladıkları dersin öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine uygunluğuna göre yönlendirildiğini, %31'i hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %47'si her zaman, %38'i çoğu zaman, %11'i bazen, %2'si çok seyrek olarak plânladıkları dersin öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %2'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %15'i her zaman, %25'i çoğu zaman, %23'ü bazen, %17'si çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından plânladıkları

dersin öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine uygunluğuna göre yönlendirildiğini, %20'si hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir.

Görüldüğü üzere, uygulama sırasında derse hazırlık kapsamında, uygulama öğretim elemanları çalışmalarını yaptıklarını düşünmekteyken, öğretmen adayları uygulama öğretim elemanlarının çalışmalarını bütünüyle yerine getirmediklerini düşünmektedirler. Benzer şekilde, uygulama öğretmenleri, çalışmalarını yaptıklarını belirtirken, öğretmen adayları uygulama öğretmenlerinin çalışmalarını bütünüyle yapmadıklarını düşünmektedirler. Buradan hareketle, uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri ile öğretmen adaylarının görüşlerinin birbiriyle çeliştiği söylenebilir.

Paker (2005) dersi plânlama aşamasında öğretmen adaylarının, uygulama öğretmenlerinden ya da uygulama öğretim elemanlarından yeterli yardım alamadıklarını ortaya koymuştur. Bu durum, araştırma bulgularını desteklemektedir. Erişen ve Çeliköz (2003) öğretmen adaylarını öğretimi tasarlama ve plânlama aşamalarında kendilerini kısmen yeterli gördüklerine değinmiştir. Bağcıoğlu (1997) ise öğretmen adaylarının alan bilgilerinin yetersiz olmasının, öğretim plânlarının içeriğini oluşturmada güçlük çekmelerine neden olduğunu belirtmiştir. Sonuçta, öğretmen adaylarının yeterli desteği ve yönlendirmeyi alamadıkları için plânlamada sorun yaşadıkları düşünülebilir.

Tablo 35. Uygulama Sırasında Derse Giriş ve Geliştirme Kapsamında Yapılan Çalışmalar Hakkında Uygulama Öğretim Elemanlarının, Uygulama Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri I

Madde	Görüş Bildiren Taraf	Her zaman		Çoğu zaman		Bazen		Çok seyrek		Hiçbir zaman		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
		10. Derse başlarken öğrencilerin dikkatlerini konu üzerinde toplamaya ilişkin gözlemleri hakkında öğretmen adaylarının yönlendirilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	8	53	3	20	1	7	2	13	1	7
	Öğretmen Adayı	34	18	30	16	36	19	32	17	59	31	191	100
	Uygulama Öğretmeni	40	44	36	40	12	13	0	0	2	2	90	100
	Öğretmen Adayı	29	15	39	20	49	26	31	16	43	23	191	100
11. Sözel ve sözel olmayan iletişim becerilerini etkili kullanmaları konusunda öğretmen adaylarının yönlendirilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	8	53	3	20	2	13	0	0	2	13	15	100
	Öğretmen Adayı	32	17	39	20	30	16	26	14	64	34	191	100
	Uygulama Öğretmeni	38	42	36	40	12	13	2	2	2	2	90	100
	Öğretmen Adayı	20	10	34	18	49	26	41	21	47	25	191	100
12. Etkinlikler arasında geçişlerin sağlanmasına ilişkin gözlemleri konusunda öğretmen adaylarının yönlendirilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	6	40	4	27	4	27	0	0	1	7	15	100
	Öğretmen Adayı	32	17	36	19	29	15	25	13	69	36	191	100
	Uygulama Öğretmeni	33	37	33	37	17	19	5	6	2	2	90	100
	Öğretmen Adayı	17	9	30	16	60	31	30	16	54	28	191	100
13. Öğretmen adaylarının öğretim materyallerini bilinçli kullanmalarına yardımcı olunması.	Uygulama Öğretim Elemanı	6	40	4	27	4	27	1	7	0	0	15	100
	Öğretmen Adayı	31	16	35	18	25	13	35	18	65	34	191	100
	Uygulama Öğretmeni	42	47	35	39	10	11	0	0	3	3	90	100
	Öğretmen Adayı	18	9	49	26	33	17	39	20	52	27	191	100
14. Sınıf içi çalışmalarda zamanı iyi kullanmaları konusunda öğretmen adaylarının yönlendirilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	7	47	5	33	3	20	0	0	0	0	15	100
	Öğretmen Adayı	34	18	31	16	35	18	24	13	67	35	191	100
	Uygulama Öğretmeni	34	38	47	52	7	8	0	0	2	2	90	100
	Öğretmen Adayı	19	10	47	25	38	20	35	18	52	27	191	100
15. Derste başka işlerle ilgilenen öğrencilere müdahale etmeye ilişkin gözlemleri konusunda öğretmen adaylarının yönlendirilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	8	53	2	13	3	20	1	7	1	7	15	100
	Öğretmen Adayı	23	12	39	20	35	18	27	14	67	35	191	100
	Uygulama Öğretmeni	38	42	32	36	12	13	4	4	4	4	90	100
	Öğretmen Adayı	23	12	32	17	49	26	39	20	48	25	191	100

Tablo 35'te görüldüğü gibi, uygulama öğretmenlerinin %53'ü her zaman, %20'si çoğu zaman, %7'si bazen, %13'ü çok seyrek derse başlarken öğrencilerin dikkatlerini konu üzerinde toplamaya ilişkin gözlemleri hakkında öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %7'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %18'i her zaman, %16'sı çoğu zaman, %19'u bazen, %17'si çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından derse başlarken öğrencilerin dikkatlerini konu üzerinde toplamaya ilişkin gözlemleri hakkında yönlendirildiğini, %31'i hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %44'ü her zaman, %40'ı çoğu zaman, %13'ü bazen derse başlarken öğrencilerin dikkatlerini konu üzerinde toplamaya ilişkin gözlemleri hakkında öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %2'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %15'i her zaman, %20'si çoğu zaman, %26'sı bazen, %16'sı çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından derse başlarken öğrencilerin dikkatlerini konu üzerinde toplamaya ilişkin gözlemleri hakkında yönlendirildiğini, %23'ü hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Kuşuoğlu (2002) öğretmen adaylarının derse uygun giriş yaparak ilgi ve dikkat çekebilme konularında kendilerini başarılı gördüklerine değinmiştir. Ancak, öğretmen adaylarının uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretmenleri tarafından yeterince yönlendirilmediğini düşündüğü bir konuda kendilerini başarılı saymaları durumunun araştırma ile çeliştiği söylenebilir.

Uygulama öğretmenlerinin %53'ü her zaman, %20'si çoğu zaman, %13'ü bazen sözel ve sözel olmayan iletişim becerilerini etkili kullanmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %13'ü hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %17'si her zaman, %20'si çoğu zaman, %16'sı bazen, %14'ü çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından sözel ve sözel olmayan iletişim becerilerini etkili kullanmaları konusunda yönlendirildiğini, %34'ü hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %42'si her zaman, %40'ı çoğu zaman, %13'ü bazen, %2'si çok seyrek sözel ve sözel olmayan iletişim becerilerini etkili kullanmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %2'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %10'u her zaman, %18'i çoğu zaman, %26'sı bazen, %21'i çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından sözel ve sözel olmayan iletişim becerilerini etkili kullanmaları konusunda yönlendirildiğini, %25'i hiçbir zaman bu konuda

yönlendirilmediğini belirtmektedir. Kuşuoğlu (2002) öğretmen adaylarının sözel dil ve beden dilini etkili kullanabildiklerini ve ses tonunu etkili kullanabilme etkinliklerinde kendilerini başarılı gördüklerini ortaya koymuştur. Ancak, öğretmen adayları bu konuda yeterli yönlendirmeyi alamadıkları için onların başarı durumları tartışılabilir. Araştırma bulguları ile bu noktada çelişildiği düşünülebilir.

Uygulama öğretim elemanlarının %40'ı her zaman, %27'si çoğu zaman, %27'si bazen etkinlikler arasında geçişlerin sağlanmasına ilişkin gözlemleri konusunda öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %7'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %17'si her zaman, %19'u çoğu zaman, %15'i bazen, %13'ü çok seyrek olarak uygulama öğretim elemanları tarafından etkinlikler arasında geçişlerin sağlanmasına ilişkin gözlemleri konusunda yönlendirildiğini, %36'sı hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %37'si her zaman, %37'si çoğu zaman, %19'u bazen, %2'si çok seyrek etkinlikler arasında geçişlerin sağlanmasına ilişkin gözlemleri konusunda öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %2'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %9'u her zaman, %16'sı çoğu zaman, %31'i bazen, %16'sı çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından etkinlikler arasında geçişlerin sağlanmasına ilişkin gözlemleri konusunda yönlendirildiğini, %28'i hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir.

Uygulama öğretim elemanlarının %40'ı her zaman, %27'si çoğu zaman, %27'si bazen, %7'si çok seyrek öğretmen adaylarının öğretim materyallerini bilinçli kullanmalarına yardımcı olduğunu belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %16'sı her zaman, %18'i çoğu zaman, %13'ü bazen, %18'i çok seyrek olarak uygulama öğretim elemanları tarafından öğretim materyallerini bilinçli kullanmalarına yardımcı olduğunu, %34'ü hiçbir zaman bu konuda kendilerine yardımcı olunmadığını belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %47'si her zaman, %39'u çoğu zaman, %11'i bazen öğretmen adaylarının öğretim materyallerini bilinçli kullanmalarına yardımcı olduğunu, %3'ü hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarına yardımcı olmadığını belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %9'u her zaman, %26'sı çoğu zaman, %17'si bazen, %20'si çok seyrek olarak öğretim materyallerini bilinçli kullanmalarına yardımcı olduğunu, %27'si hiçbir zaman kendilerine yardımcı olunmadığını belirtmektedir.

Uygulama öğretmen elemanlarının %47'si her zaman, %33'ü çoğu zaman, %20'si bazen sınıf içi çalışmalarda zamanı iyi kullanmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendirdiğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %18'i her zaman, %16'sı çoğu zaman, %18'i bazen, %13'ü çok seyrek olarak uygulama öğretmen elemanları tarafından sınıf içi çalışmalarda zamanı iyi kullanmaları konusunda yönlendirildiğini, %35'i hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %38'i her zaman, %52'si çoğu zaman, %8'i bazen sınıf içi çalışmalarda zamanı iyi kullanmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %2'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %10'u her zaman, %25'i çoğu zaman, %20'si bazen, %18'i çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından sınıf içi çalışmalarda zamanı iyi kullanmaları konusunda yönlendirildiğini, %27'si hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir.

Uygulama öğretmen elemanlarının %53'ü her zaman, %13'ü çoğu zaman, %20'si bazen, %7'si çok seyrek derste başka işlerle ilgilenen öğrencilere müdahale etmeye ilişkin gözlemleri konusunda öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %7'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %12'si her zaman, %20'si çoğu zaman, %18'i bazen, %14'ü çok seyrek olarak uygulama öğretmen elemanları tarafından derste başka işlerle ilgilenen öğrencilere müdahale etmeye ilişkin gözlemleri konusunda yönlendirildiğini, %35'i hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %42'si her zaman, %36'sı çoğu zaman, %13'ü bazen, %4'ü çok seyrek derste başka işlerle ilgilenen öğrencilere müdahale etmeye ilişkin gözlemleri konusunda öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %4'ü hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %12'si her zaman, %17'si çoğu zaman, %26'sı bazen, %20'si çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından derste başka işlerle ilgilenen öğrencilere müdahale etmeye ilişkin gözlemleri konusunda yönlendirildiğini, %25'i hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir.

Tablo 36. Uygulama Sırasında Derse Giriş ve Geliştirme Kapsamında Yapılan Çalışmalar Hakkında Uygulama Öğretim Elemanlarının, Uygulama Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri II

Madde	Görüş Bildiren Taraf	Her zaman		Çoğu zaman		Bazen		Çok seyrek		Hiçbir zaman		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
16. Uygulama öğretmenin kullandığı övgü ve cesaretlendirmelere ilişkin gözlemleri konusunda öğretmen adaylarının yönlendirilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	6	40	6	40	2	13	0	0	1	7	15	100
	Öğretmen Adayı	27	14	31	16	39	20	25	13	69	36	191	100
	Uygulama Öğretmeni	38	42	38	42	12	13	0	0	2	2	90	100
	Öğretmen Adayı	24	13	36	19	53	28	25	13	53	28	191	100
17. Üniversitede öğrendikleri kuramsal (teorik) bilgileri uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarda kullanmaları konusunda öğretmen adaylarının yönlendirilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	5	33	7	47	2	13	1	7	0	0	15	100
	Öğretmen Adayı	42	22	26	14	29	15	25	13	69	36	191	100
	Uygulama Öğretmeni	40	44	38	42	10	11	0	0	2	2	90	100
	Öğretmen Adayı	24	13	43	23	44	23	32	17	48	25	191	100
18. Soruların sıralanması konusunda yaptıkları sınıf içi çalışmalara göre öğretmen adaylarının yönlendirilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	5	33	4	27	4	27	1	7	1	7	15	100
	Öğretmen Adayı	30	16	31	16	34	18	26	14	70	37	191	100
	Uygulama Öğretmeni	36	40	31	34	17	19	2	2	4	4	90	100
	Öğretmen Adayı	19	10	35	18	38	20	46	24	53	28	191	100
19. Ders kitaplarından yararlanırken öğrenci çalışmalarını kontrol etmelerine göre öğretmen adaylarının yönlendirilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	5	33	1	7	7	47	1	7	1	7	15	100
	Öğretmen Adayı	31	16	35	18	29	15	29	15	67	35	191	100
	Uygulama Öğretmeni	38	42	31	34	10	11	7	8	4	4	90	100
	Öğretmen Adayı	16	8	39	20	51	27	34	18	51	27	191	100
20. Grup çalışmalarını ile ilgili olarak, çalışmalarını erken bitiren gruplar için hazırladıkları ek çalışmalara göre öğretmen adaylarının yönlendirilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	4	27	4	27	5	33	1	7	1	7	15	100
	Öğretmen Adayı	31	16	28	15	37	19	26	14	69	36	191	100
	Uygulama Öğretmeni	33	37	35	39	17	19	3	3	2	2	90	100
	Öğretmen Adayı	12	6	33	17	48	25	37	19	61	32	191	100

Tablo 36'da görüldüğü gibi, uygulama öğretim elemanlarının %40'ı her zaman, %40'ı çoğu zaman, %13'ü bazen uygulama öğretmenin kullandığı övgü ve

cesaretlendirmelere ilişkin gözlemleri konusunda öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %7'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %14'ü her zaman, %16'sı çoğu zaman, %20'si bazen, %13'ü çok seyrek olarak uygulama öğretimi elemanları tarafından uygulama öğretiminin kullandığı övgü ve cesaretlendirmelere ilişkin gözlemleri konusunda yönlendirildiğini, %36'sı hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %42'si her zaman, %42'si çoğu zaman, %13'ü bazen uygulama öğretiminin kullandığı övgü ve cesaretlendirmelere ilişkin gözlemleri konusunda öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %2'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %13'ü her zaman, %19'u çoğu zaman, %28'i bazen, %13'ü çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından, uygulama öğretiminin kullandığı övgü ve cesaretlendirmelere ilişkin gözlemleri konusunda yönlendirildiğini, %28'i hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir.

Uygulama öğretim elemanlarının %33'ü her zaman, %47'si çoğu zaman, %13'ü bazen, %7'si çok seyrek üniversitede öğrendikleri kuramsal (teorik) bilgileri uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarda kullanmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendirdiğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %22'si her zaman, %14'ü çoğu zaman, %15'i bazen, %13'ü çok seyrek olarak uygulama öğretimi elemanları tarafından üniversitede öğrendikleri kuramsal (teorik) bilgileri uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarda kullanmaları konusunda yönlendirildiğini, %36'sı hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %44'ü her zaman, %42'si çoğu zaman, %11'i bazen üniversitede öğrendikleri kuramsal (teorik) bilgileri uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarda kullanmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %2'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %13'ü her zaman, %23'ü çoğu zaman, %23'ü bazen, %17'si çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından üniversitede öğrendikleri kuramsal (teorik) bilgileri uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarda kullanmaları konusunda yönlendirildiğini, %25'i hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Bağcıoğlu (1997) öğretmen adaylarının fakültede edindikleri bilgi ve beceriler ile uygulama okulunda kendilerinden beklenen davranışların farklılık göstermesinin, kendilerine güven duymalarını engelleyebilecek bir sorun olarak ortaya çıktığını vurgulamaktadır. Bu durumda, öğretmen adaylarının yeterli yönlendirmeye sahip olmadıkları için, uygulama ile kuram arasında bağlantı

kurmakta güçlük çekebilecekleri, sonrasında meslekî alanda kendilerine olan güvenlerinin azalabileceği düşünülebilir.

Uygulama öğretim elemanlarının %33'ü her zaman, %27'si çoğu zaman, %27'si bazen, %7'si çok seyrek soruların sıralanması konusunda yaptıkları sınıf içi çalışmalara göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %7'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %16'sı her zaman, %16'sı çoğu zaman, %18'i bazen, %14'ü çok seyrek olarak uygulama öğretim elemanları tarafından soruların sıralanması konusunda yaptıkları sınıf içi çalışmalara göre yönlendirildiğini, %37'si hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %40'ı her zaman, %34'ü çoğu zaman, %19'u bazen, %2'si çok seyrek soruların sıralanması konusunda yaptıkları sınıf içi çalışmalara göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %4'ü hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %10'u her zaman, %18'i çoğu zaman, %20'si bazen, %24'ü çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından soruların sıralanması konusunda yaptıkları sınıf içi çalışmalara göre yönlendirildiğini, %28'i hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir.

Uygulama öğretim elemanlarının %33'ü her zaman, %7'si çoğu zaman, %47'si bazen, %7'si çok seyrek ders kitaplarından yararlanırken öğrenci çalışmalarını kontrol etmelerine göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %7'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %16'sı her zaman, %18'i çoğu zaman, %15'i bazen, %15'i çok seyrek olarak uygulama öğretim elemanları tarafından ders kitaplarından yararlanırken öğrenci çalışmalarını kontrol etmelerine göre yönlendirildiğini, %35'i hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %42'si her zaman, %34'ü çoğu zaman, %11'i bazen, %8'i çok seyrek ders kitaplarından yararlanırken öğrenci çalışmalarını kontrol etmelerine göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %4'ü hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %8'i her zaman, %20'si çoğu zaman, %27'si bazen, %18'i çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından ders kitaplarından yararlanırken öğrenci çalışmalarını kontrol etmelerine göre yönlendirildiğini, %27'si hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir.

Uygulama öğretmen adaylarının %27'si her zaman, %27'si çoğu zaman, %33'ü bazen, %7'si çok seyrek grup çalışmaları ile ilgili olarak, çalışmalarını erken bitiren gruplar için hazırladıkları ek çalışmalara göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %7'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %16'sı her zaman, %15'i çoğu zaman, %19'u bazen, %14'ü çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından grup çalışmaları ile ilgili olarak, çalışmalarını erken bitiren gruplar için hazırladıkları ek çalışmalara göre yönlendirildiğini, %36'sı hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %37'si her zaman, %39'u çoğu zaman, %19'u bazen, %3'ü çok seyrek grup çalışmaları ile ilgili olarak, çalışmalarını erken bitiren gruplar için hazırladıkları ek çalışmalara göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %2'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %6'sı her zaman, %17'si çoğu zaman, %25'i bazen, %19'u çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından grup çalışmaları ile ilgili olarak, çalışmalarını erken bitiren gruplar için hazırladıkları ek çalışmalara göre yönlendirildiğini, %32'si hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir.

Tablo 37. Uygulama Sırasında Derse Giriş ve Geliştirme Kapsamında Yapılan Çalışmalar Hakkında Uygulama Öğretim Elemanlarının, Uygulama Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri III

Madde	Görüş Bildiren Taraf	Her zaman		Çoğu zaman		Bazen		Çok seyrek		Hiçbir zaman		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
21.Öğrenciler için hazırladıkları çalışma yapraklarının ilgi çekici olmasına göre öğretmen adaylarının yönlendirilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	8	53	2	13	4	27	0	0	1	7	15	100
	Öğretmen Adayı	41	21	28	15	32	17	21	11	69	36	191	100
	Uygulama Öğretmeni	33	37	41	46	9	10	2	2	5	6	90	100
	Öğretmen Adayı	19	10	38	20	39	20	37	19	58	30	191	100
22.Ders araçlarını etkili kullanmada öğretmen adaylarına yardımcı olunması.	Uygulama Öğretim Elemanı	7	47	6	40	1	7	0	0	1	7	15	100
	Öğretmen Adayı	33	17	36	19	30	16	30	16	62	32	191	100
	Uygulama Öğretmeni	47	52	31	34	7	8	2	2	3	3	90	100
	Öğretmen Adayı	18	9	43	23	48	25	39	20	43	23	191	100
23.Ders boyunca öğrencilere verdikleri dönütlere (geribildirimlere) göre öğretmen adaylarının yönlendirilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	8	53	5	33	1	7	0	0	1	7	15	100
	Öğretmen Adayı	28	15	32	17	37	19	29	15	65	34	191	100
	Uygulama Öğretmeni	33	37	36	40	14	16	3	3	4	4	90	100
	Öğretmen Adayı	19	10	42	22	52	27	33	17	45	24	191	100
24.Öğretmenlik mesleği hakkında edindikleri bilgi birikimini uygulama okulundaki etkinlikler ile bütünleştirmelerinde öğretmen adaylarına yardımcı olunması.	Uygulama Öğretim Elemanı	7	47	5	33	3	20	0	0	0	0	15	100
	Öğretmen Adayı	34	18	29	15	37	19	30	16	61	32	191	100
	Uygulama Öğretmeni	48	53	33	37	7	8	0	0	2	2	90	100
	Öğretmen Adayı	27	14	44	23	47	25	34	18	39	20	191	100
25.Dersin kapanışına yönelik yaptıkları çalışmalara göre öğretmen adaylarının yönlendirilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	5	33	6	40	3	20	0	0	1	7	15	100
	Öğretmen Adayı	34	18	31	16	37	19	25	13	64	34	191	100
	Uygulama Öğretmeni	33	37	33	37	15	17	7	8	2	2	90	100
	Öğretmen Adayı	23	12	30	16	47	25	38	20	53	28	191	100

Tablo 37'de görüldüğü gibi, uygulama öğretim elemanlarının %53'ü her zaman, %13'ü çoğu zaman, %27'si bazen öğrenciler için hazırladıkları çalışma yapraklarının ilgi çekici olmasına göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %7'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %21'i her zaman, %15'i çoğu zaman, %17'si bazen, %11'i çok seyrek olarak uygulama

öğretim elemanları tarafından öğrenciler için hazırladıkları çalışma yapraklarının ilgi çekici olmasına göre yönlendirildiğini, %36'sı hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %37'si her zaman, %46'sı çoğu zaman, %10'u bazen, %2'si çok seyrek öğrenciler için hazırladıkları çalışma yapraklarının ilgi çekici olmasına göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %6'sı hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %10'u her zaman, %20'si çoğu zaman, %20'si bazen, %19'u çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından, öğrenciler için hazırladıkları çalışma yapraklarının ilgi çekici olmasına göre yönlendirildiğini, %30'u hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir.

Uygulama öğretim elemanlarının %47'si her zaman, %40'ı çoğu zaman, %7'si bazen ders araçlarını etkili kullanmada öğretmen adaylarına yardımcı olduğunu, %7'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarına yardımcı olmadığını belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %17'si her zaman, %19'u çoğu zaman, %16'sı bazen, %16'sı çok seyrek olarak uygulama öğretim elemanları tarafından ders araçlarını etkili kullanmada kendilerine yardımcı olduğunu, %32'si hiçbir zaman bu konuda kendilerine yardımcı olunmadığını belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %52'si her zaman, %34'ü çoğu zaman, %8'i bazen, %2'si çok seyrek ders araçlarını etkili kullanmada öğretmen adaylarına yardımcı olduğunu, %3'ü hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarına yardımcı olmadığını belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %9'u her zaman, %23'ü çoğu zaman, %25'i bazen, %20'si çok seyrek olarak ders araçlarını etkili kullanmada kendilerine yardımcı olduğunu, %23'ü hiçbir zaman kendilerine yardımcı olunmadığını belirtmektedir. Yıldız (2002) uygulama okullarının kişisel ve meslekî destek sağlama, öğretmen adayları için uygun bir ortama sahip olma açısından, gerekli araç – gereçlere sahip olma açısından yeterli olmadığını araştırmada belirtmektedir. Öğretmen adayları da araştırmada, ders araç gereçlerini yeterince etkili kullanmalarında kendilerinin yönlendirilmediğini görüşlerinde belirtmiştir. Bunun nedeni, okulun yeterli donanıma sahip olmaması olarak da düşünülebilir.

Uygulama öğretim elemanlarının %53'ü her zaman, %13'ü çoğu zaman, %27'si bazen öğrenciler için hazırladıkları çalışma yapraklarının ilgi çekici olmasına göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %7'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %21'i her zaman, %15'i çoğu zaman, %17'si bazen, %11'i çok seyrek olarak uygulama öğretim

elemanları tarafından öğrenciler için hazırladıkları çalışma yapraklarının ilgi çekici olmasına göre yönlendirildiğini, %36'sı hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %37'si her zaman, %46'sı çoğu zaman, %10'u bazen, %2'si çok seyrek öğrenciler için hazırladıkları çalışma yapraklarının ilgi çekici olmasına göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %6'sı hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %10'u her zaman, %20'si çoğu zaman, %20'si bazen, %19'u çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından, öğrenciler için hazırladıkları çalışma yapraklarının ilgi çekici olmasına göre yönlendirildiğini, %30'u hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir.

Uygulama öğretim elemanlarının %53'ü her zaman, %33'ü çoğu zaman, %7'si bazen ders boyunca öğrencilere verdikleri dönütlere (geribildirimlere) göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %7'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %15'i her zaman, %17'si çoğu zaman, %19'u bazen, %15'i çok seyrek olarak uygulama öğretim elemanları tarafından ders boyunca öğrencilere verdikleri dönütlere (geribildirimlere) göre yönlendirildiğini, %34'ü hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %37'si her zaman, %40'ı çoğu zaman, %16'sı bazen, %3'ü çok seyrek ders boyunca öğrencilere verdikleri dönütlere (geribildirimlere) göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %4'ü hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %10'u her zaman, %22'si çoğu zaman, %27'si bazen, %17'si çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından, ders boyunca öğrencilere verdikleri dönütlere (geribildirimlere) göre yönlendirildiğini, %24'ü hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir.

Uygulama öğretim elemanlarının %47'si her zaman, %33'ü çoğu zaman, %20'si bazen öğretmenlik mesleği hakkında edindikleri bilgi birikimini uygulama okulundaki etkinlikler ile bütünleştirmelerinde öğretmen adaylarına yardımcı olduğunu, %7'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarına yardımcı olmadığını belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %18'i her zaman, %15'i çoğu zaman, %19'u bazen, %16'sı çok seyrek olarak uygulama öğretim elemanları tarafından öğretmenlik mesleği hakkında edindikleri bilgi birikimini uygulama okulundaki etkinlikler ile bütünleştirmelerinde kendilerine yardımcı olunduğunu, %32'si hiçbir zaman bu konuda kendilerine yardımcı olunmadığını belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %53'ü her zaman, %37'si çoğu

zaman, %8'i bazen öğretmenlik mesleği hakkında edindikleri bilgi birikimini uygulama okulundaki etkinlikler ile bütünleştirmelerinde öğretmen adaylarına yardımcı olduğunu, %2'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarına yardımcı olmadığını belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %14'ü her zaman, %23'ü çoğu zaman, %25'i bazen, %18'i çok seyrek olarak öğretmenlik mesleği hakkında edindikleri bilgi birikimini uygulama okulundaki etkinlikler ile bütünleştirmelerinde kendilerine yardımcı olduğunu, %20'si hiçbir zaman kendilerine yardımcı olmadığını belirtmektedir.

Uygulama öğretim elemanlarının %33'ü her zaman, %40'ı çoğu zaman, %20'si bazen dersin kapanışına yönelik yaptıkları çalışmalara göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %7'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %18'i her zaman, %16'sı çoğu zaman, %19'u bazen, %13'ü çok seyrek olarak uygulama öğretim elemanları tarafından dersin kapanışına yönelik yaptıkları çalışmalara göre yönlendirildiğini, %34'ü hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %37'si her zaman, %37'si çoğu zaman, %17'si bazen, %8'i çok seyrek dersin kapanışına yönelik yaptıkları çalışmalara göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %2'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %12'si her zaman, %16'sı çoğu zaman, %25'i bazen, %20'si çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından, dersin kapanışına yönelik yaptıkları çalışmalara göre yönlendirildiğini, %28'i hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir.

Görüldüğü üzere, uygulama sırasında derse giriş ve geliştirme kapsamında, uygulama öğretim elemanları çalışmaları yaptıklarını düşünmekteyken, öğretmen adayları uygulama öğretim elemanlarının çalışmaları bütünüyle yerine getirmediklerini düşünmektedirler. Benzer şekilde, uygulama öğretmenleri, çalışmaları yaptıklarını belirtirken, öğretmen adayları uygulama öğretmenlerinin çalışmaları bütünüyle yapmadıklarını düşünmektedirler. Buradan hareketle, uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri ile öğretmen adaylarının görüşlerinin birbiriyle çeliştiği söylenebilir.

Yoldaş, Aycan, An ve Türkoğuz (2003) dersin işlenişi ve sınıf yönetiminin sağlanmasında okul uygulamalarının öğretmen adaylarına yol gösterdiğini belirtmişlerdir. Erişen ve Çeliköz (2003) ise öğretmen adaylarının öğretimi uygulama ve

yönetme konularında kendilerini kısmen yeterli gördüklerine değinmiştir. Gökçe (2002) araştırmasında öğretmen adaylarının sınıf yönetimi, alan öğretimi, araç – gereç kullanımı, öğrenci özellikleri gibi konularda uygulama öğretmenlerinin deneyim ve değerlendirmeleriyle kendilerini geliştirmekte olduklarını belirtir. Bu yüzden, derse giriş ve geliştirme kapsamında yapılan çalışmalarda uygulama öğretmenlerinin desteğine ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak, araştırmadan hareketle uygulama öğretmenlerinin bu desteği yeterince sağlayamadıkları düşünülebilir.

Tablo 38. Uygulama Sırasında Dersin Değerlendirilmesi Kapsamında Yapılan Çalışmalar Hakkında Uygulama Öğretim Elemanlarının, Uygulama Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Madde	Görüş Bildiren Taraf	Her zaman		Çoğu zaman		Bazen		Çok seyrek		Hiçbir zaman		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
26. Kullandıkları değerlendirme yönteminin amaca uygunluğuna göre öğretmen adaylarının yönlendirilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	6	40	5	33	3	20	0	0	1	7	15	100
	Öğretmen Adayı	40	21	33	17	25	13	26	14	67	35	191	100
	Uygulama Öğretmeni	29	32	40	44	12	13	7	8	2	2	90	100
	Öğretmen Adayı	12	6	47	25	52	27	28	15	52	27	191	100
27. Öğrenci çalışmalarını değerlendirirken tuttukları yazılı kayıtlara göre öğretmen adaylarının yönlendirilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	3	20	4	27	5	33	1	7	2	13	15	100
	Öğretmen Adayı	38	19	31	16	31	16	28	15	65	34	191	100
	Uygulama Öğretmeni	24	27	33	37	28	31	2	2	3	3	90	100
	Öğretmen Adayı	11	6	35	18	38	20	46	24	61	32	191	100
28. Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla hazırladıkları başarı testini planlamalarına göre öğretmen adaylarının yönlendirilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	4	27	4	27	4	27	1	7	2	13	15	100
	Öğretmen Adayı	34	18	34	18	32	17	24	13	67	35	191	100
	Uygulama Öğretmeni	24	27	42	47	17	19	3	3	4	4	90	100
	Öğretmen Adayı	14	7	36	19	49	26	30	16	62	32	191	100
29. Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uyguladıkları testten sonra yaptıkları madde analizine göre öğretmen adaylarının yönlendirilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	3	20	3	20	3	20	2	13	4	27	15	100
	Öğretmen Adayı	31	16	31	16	41	21	15	8	73	38	191	100
	Uygulama Öğretmeni	28	31	33	37	19	21	7	8	3	3	90	100
	Öğretmen Adayı	15	8	31	16	34	18	44	23	67	35	191	100
30. Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uygulanan testin sonuçlarından yola çıkarak yazdıkları raporlara göre öğretmen adaylarının yönlendirilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	3	20	4	27	3	20	4	27	1	7	15	100
	Öğretmen Adayı	40	21	25	13	36	19	20	10	70	37	191	100
	Uygulama Öğretmeni	21	23	43	48	16	18	7	8	3	3	90	100
	Öğretmen Adayı	19	10	28	15	46	24	34	18	64	34	191	100

Tablo 38'de görüldüğü gibi, uygulama öğretim elemanlarının %40'ı her zaman, %33'ü çoğu zaman, %20'si bazen kullandıkları değerlendirme yönteminin amaca uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %7'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %21'i her zaman, %17'si çoğu zaman, %13'ü bazen, %14'ü çok seyrek olarak uygulama öğretim elemanları tarafından kullandıkları değerlendirme yönteminin amaca uygunluğuna göre yönlendirildiğini, %35'ü hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %32'si her zaman, %44'ü çoğu zaman, %13'ü bazen, %8'i çok seyrek kullandıkları değerlendirme yönteminin amaca uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %2'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %6'sı her zaman, %25'i çoğu zaman, %27'si bazen, %15'i çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından, kullandıkları değerlendirme yönteminin amaca uygunluğuna göre yönlendirildiğini, %27'si hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir.

Uygulama öğretim elemanlarının %20'si her zaman, %27'si çoğu zaman, %33'ü bazen, %7'si çok seyrek öğrenci çalışmalarını değerlendirirken tuttukları yazılı kayıtlara göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %13'ü hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %19'u her zaman, %16'sı çoğu zaman, %16'sı bazen, %15'i çok seyrek olarak uygulama öğretim elemanları tarafından öğrenci çalışmalarını değerlendirirken tuttukları yazılı kayıtlara göre yönlendirildiğini, %34'ü hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %27'si her zaman, %37'si çoğu zaman, %31'i bazen, %2'si çok seyrek öğrenci çalışmalarını değerlendirirken tuttukları yazılı kayıtlara göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %3'ü hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %6'sı her zaman, %18'i çoğu zaman, %20'si bazen, %24'ü çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından, öğrenci çalışmalarını değerlendirirken tuttukları yazılı kayıtlara göre yönlendirildiğini, %32'si hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir.

Uygulama öğretim elemanlarının %27'si her zaman, %27'si çoğu zaman, %27'ü bazen, %7'si çok seyrek öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla hazırladıkları başarı testini plânlamalarına göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %13'ü hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %18'i her zaman, %18'i çoğu zaman, %17'si bazen, %13'ü çok seyrek

olarak uygulama öğretimi elemanları tarafından öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla hazırladıkları başarı testini plânlamalarına göre yönlendirildiğini, %35'i hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %27'si her zaman, %47'si çoğu zaman, %19'u bazen, %3'ü çok seyrek öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla hazırladıkları başarı testini plânlamalarına göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %3'ü hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %7'si her zaman, %19'u çoğu zaman, %26'sı bazen, %16'sı çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından, öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla hazırladıkları başarı testini plânlamalarına göre yönlendirildiğini, %32'si hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir.

Uygulama öğretimi elemanlarının %20'si her zaman, %20'si çoğu zaman, %20'si bazen, %13'ü çok seyrek öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uyguladıkları testten sonra yaptıkları madde analizine göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %27'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %16'sı her zaman, %16'sı çoğu zaman, %21'i bazen, %8'i çok seyrek olarak uygulama öğretimi elemanları tarafından öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uyguladıkları testten sonra yaptıkları madde analizine göre yönlendirildiğini, %38'i hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %31'i her zaman, %37'si çoğu zaman, %21'i bazen, %8'i çok seyrek öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uyguladıkları testten sonra yaptıkları madde analizine göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %3'ü hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %8'i her zaman, %16'sı çoğu zaman, %18'i bazen, %23'ü çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından, öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uyguladıkları testten sonra yaptıkları madde analizine göre yönlendirildiğini, %35'i hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir.

Uygulama öğretimi elemanlarının %20'si her zaman, %27'si çoğu zaman, %20'si bazen, %27'si çok seyrek öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uygulanan testin sonuçlarından yola çıkarak yazdıkları raporlara göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %7'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %21'i her zaman, %13'ü çoğu zaman, %19'u bazen, %10'u çok seyrek olarak uygulama öğretimi elemanları tarafından öğrenci

çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uygulanan testin sonuçlarından yola çıkarak yazdıkları raporlara göre yönlendirildiğini, %37'si hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %23'ü her zaman, %48'i çoğu zaman, %18'i bazen, %8'i çok seyrek öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uygulanan testin sonuçlarından yola çıkarak yazdıkları raporlara göre öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %3'ü hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %10'u her zaman, %15'i çoğu zaman, %24'ü bazen, %18'i çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından, öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uygulanan testin sonuçlarından yola çıkarak yazdıkları raporlara göre yönlendirildiğini, %34'ü hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir.

Görüldüğü üzere, uygulama sırasında dersin değerlendirilmesi kapsamında, uygulama öğretim elemanları çalışmalarını yaptıklarını düşünmekteyken, öğretmen adayları uygulama öğretim elemanlarının çalışmalarını bütünüyle yerine getirmediklerini düşünmektedirler. Benzer şekilde, uygulama öğretmenleri, çalışmalarını yaptıklarını belirtirken, öğretmen adayları uygulama öğretmenlerinin çalışmalarını bütünüyle yapmadıklarını düşünmektedirler. Buradan hareketle, uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri ile öğretmen adaylarının görüşlerinin birbiriyle çeliştiği söylenebilir.

Erişen ve Çeliköz (2003) öğretmen adaylarının öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme konularında kendilerini kısmen yeterli gördüklerine değinmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, öğretmen adaylarının en az yönlendirildikleri süreç olarak dersin değerlendirilmesi gösterilebilir. Öğretmen adayları bu konuda yönlendirilmedikleri için, değerlendirme sürecinde sağlıklı kararlar vermelerini beklemek doğru olmayabilir. Değerlendirme sürecinin yeterli düzeyde yapılmaması ise, pek çok sorunu beraberinde getirebilir ve öğrenme – öğretme sürecini olumsuz yönde etkileyebilir.

Tablo 39. Uygulama Boyunca Yapılan Çalışmalar Hakkında Uygulama Öğretim Elemanlarının, Uygulama Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Madde	Görüş Bildiren Taraf	Her zaman		Çoğu zaman		Bazen		Çok seyrek		Hiçbir zaman		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
31. Uygulama çalışmalarına belirlenen süre miktarınca (haftada bir gün) öğretmen adaylarının katılıp katılmadıklarının takip edilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	10	67	3	20	1	7	0	0	1	7	15	100
	Öğretmen Adayı	66	35	35	16	23	12	21	11	46	24	191	100
	Uygulama Öğretmeni	71	79	10	11	5	6	2	2	2	2	90	100
	Öğretmen Adayı	66	35	48	25	34	18	16	8	27	14	191	100
32. Uygulama okulunda ders dışı etkinliklere katılmaları konusunda öğretmen adaylarının yönlendirilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	10	67	3	20	2	13	0	0	0	0	15	100
	Öğretmen Adayı	31	16	46	24	28	15	24	13	62	32	191	100
	Uygulama Öğretmeni	35	39	31	34	10	11	5	6	9	10	90	100
	Öğretmen Adayı	19	10	44	23	46	24	28	15	54	28	191	100
33. Uygulama çalışmalarına yönelik gerekli dönütlerin (geribildirimleri) öğretmen adaylarına verilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	9	60	2	13	4	27	0	0	0	0	15	100
	Öğretmen Adayı	49	26	29	15	35	18	25	13	53	28	191	100
	Uygulama Öğretmeni	43	48	33	37	14	16	0	0	0	0	90	100
	Öğretmen Adayı	29	15	52	27	50	26	23	12	37	19	191	100
34. Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarını uygulama öğretmeniyle iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda öğretmen adaylarının yönlendirilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	11	73	2	13	0	0	2	13	0	0	15	100
	Öğretmen Adayı	39	20	32	17	36	19	29	15	55	29	191	100
	Uygulama Öğretmeni	46	51	33	37	9	10	2	2	0	0	90	100
	Öğretmen Adayı	32	17	48	25	42	22	24	13	45	24	191	100
35. Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarını uygulama öğretmeniyle iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda öğretmen adaylarının yönlendirilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	9	60	4	27	2	13	0	0	0	0	15	100
	Öğretmen Adayı	35	18	37	19	33	17	25	13	61	32	191	100
	Uygulama Öğretmeni	40	44	38	42	8	9	2	2	2	2	90	100
	Öğretmen Adayı	20	10	35	18	44	23	32	17	60	31	191	100
36. OD II dersi içinde yer alan etkinlikleri olabildiğince farklı derslere yönelik yapmaları konusunda öğretmen adaylarının yönlendirilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	12	80	1	7	2	13	0	0	0	0	15	100
	Öğretmen Adayı	46	24	30	16	23	12	31	16	61	32	191	100
	Uygulama Öğretmeni	42	47	29	32	15	17	4	4	0	0	90	100
	Öğretmen Adayı	37	19	30	16	43	23	27	14	54	28	191	100
37. Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarını diğer öğretmen adayları arkadaşlarıyla iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda öğretmen adaylarının yönlendirilmesi.	Uygulama Öğretim Elemanı	9	60	2	13	3	20	1	7	0	0	15	100
	Öğretmen Adayı	40	21	33	17	30	16	27	14	61	32	191	100
	Uygulama Öğretmeni	38	42	33	37	12	13	4	4	3	3	90	100
	Öğretmen Adayı	20	10	41	21	44	23	32	17	54	28	191	100

Tablo 39'da görüldüğü gibi, uygulama öğretmen elemanlarının %67'si her zaman, %20'si çoğu zaman, %7'si bazen uygulama çalışmalarına belirlenen süre miktarınca (haftada bir gün) öğretmen adaylarının katılıp katılmadıklarının takip ettiğini, %7'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını takip etmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %35'i her zaman, %18'i çoğu zaman, %12'si bazen, %11'i çok seyrek olarak uygulama öğretmen elemanları tarafından uygulama çalışmalarına belirlenen süre miktarınca (haftada bir gün) öğretmen adaylarının katılıp katılmadıklarının takip edildiğini, %24'ü hiçbir zaman bu konuda takip edilmediğini belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %79'u her zaman, %11'i çoğu zaman, %6'sı bazen, %2'si çok seyrek uygulama çalışmalarına belirlenen süre miktarınca (haftada bir gün) öğretmen adaylarının katılıp katılmadıklarının takip ettiğini, %2'si hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını takip etmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %35'i her zaman, %25'i çoğu zaman, %18'i bazen, %8'i çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından, uygulama çalışmalarına belirlenen süre miktarınca (haftada bir gün) öğretmen adaylarının katılıp katılmadıklarının takip edildiğini, %14'ü hiçbir zaman bu konuda takip edilmediğini belirtmektedir.

Uygulama öğretmen elemanlarının %67'si her zaman, %20'si çoğu zaman, %13'ü bazen uygulama okulunda ders dışı etkinliklere katılmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendirdiğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %16'sı her zaman, %24'ü çoğu zaman, %15'i bazen, %13'ü çok seyrek olarak uygulama öğretmen elemanları tarafından uygulama okulunda ders dışı etkinliklere katılmaları konusunda yönlendirildiğini, %32'si hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %39'u her zaman, %34'ü çoğu zaman, %11'i bazen, %6'sı çok seyrek uygulama okulunda ders dışı etkinliklere katılmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %10'u hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %10'u her zaman, %23'ü çoğu zaman, %24'ü bazen, %15'i çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından, uygulama okulunda ders dışı etkinliklere katılmaları konusunda yönlendirildiğini, %28'i hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir.

Uygulama öğretmen elemanlarının %60'ı her zaman, %13'ü çoğu zaman, %27'si bazen uygulama çalışmalarına yönelik gerekli dönütleri (geribildirimleri) öğretmen adaylarına verdiğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %26'sı her zaman, %15'i çoğu zaman, %18'i bazen, %13'ü çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri

tarafından uygulama çalışmalarına yönelik gerekli dönütlerin (geribildirimleri) kendilerine verildiğini, %28'si hiçbir zaman kendilerine dönüt verilmediğini belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %48'i her zaman, %37'si çoğu zaman, %16'sı bazen uygulama çalışmalarına yönelik gerekli dönütleri (geribildirimleri) öğretmen adaylarına verdiğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %15'i her zaman, %27'si çoğu zaman, %26'sı bazen, %12'si çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından, uygulama çalışmalarına yönelik gerekli dönütlerin (geribildirimleri) kendilerine verildiğini, %19'u hiçbir zaman kendilerine dönüt verilmediğini belirtmektedir. Pakır (2005) yaptığı araştırmada öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun uygulama öğretim elemanlarından dönüt alabildiklerini, ancak uygulama öğretmenlerinden yeterli dönüt alamadıklarını belirtmiştir. Yalnız, yapılan araştırma öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanlarından ve uygulama öğretmenlerinden yeterli dönüt alamadıklarını ortaya koymaktadır.

Uygulama öğretim elemanlarının %73'ü her zaman, %13'ü çoğu zaman, %13'ü çok seyrek uygulama okulundaki sınıf içi çalışmaları uygulama öğretmeniyle iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendirdiğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %20'si her zaman, %17'si çoğu zaman, %19'u bazen, %15'i çok seyrek olarak uygulama öğretim elemanları tarafından uygulama okulundaki sınıf içi çalışmaları uygulama öğretmeniyle iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda yönlendirildiğini, %29'u hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %51'i her zaman, %37'si çoğu zaman, %10'i bazen, %2'si çok seyrek uygulama okulundaki sınıf içi çalışmaları uygulama öğretmeniyle iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda öğretmen adaylarına yardımcı olduğunu belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %17'si her zaman, %25'i çoğu zaman, %22'si bazen, %13'ü çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından, uygulama okulundaki sınıf içi çalışmaları uygulama öğretmeniyle iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda yardımcı olduğunu, %24'ü hiçbir zaman yardımcı olmadığını belirtmektedir.

Yıldız (2002) OD I ve OD II derslerinin uygulanmasında fakülte yönetimi ile okul yönetimleri arasında tam bir iş birliği sağlamada tamamen yetersiz olduğunu ortaya koymuştur. Gökçe (2002) fakülte – okul iş birliğinin önemine dikkat çeker. Fakülte – okul iş birliğinde yer alan tarafların görev ve sorumluluklarını tam olarak bilmedikleri, duyarsız tavırlar sergiledikleri görülmüştür. Uygulama öğretmenleri etkinlikler hakkındaki bilgileri başkalarından elde etmekte ya da deneyimlerinden

yararlanmaktadır. Uygulama öğretim elemanları tarafından yapılması gereken denetimin eksik yapıldığı ortaya konmuştur. H. Şahin (1999) öğretim elemanlarının, öğretmen adaylarının ve mezunların görüşleri doğrultusunda, staj ve uygulama etkinlikleri sırasında bölüm ile uygulama okullarının öğretmen ve öğrencileri arasında kısmen iletişim kurulabildiğini belirtmektedir. Bu durum, fakülte – okul iş birliğini yeniden düzenlemeyi kaçınılmaz kılmaktadır. Uygulama öğretmenleri ile uygulama öğretim elemanları iş birliği içerisinde çalışmadıkları ve öğretmen adaylarını bu iş birliğine katmadıkları sürece, öğretmenlik uygulamalarının başarılı olmasını beklemek çok da anlamlı olmayacaktır.

Uygulama öğretim elemanlarının %60'ı her zaman, %27'si çoğu zaman, %13'ü bazen uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarını uygulama öğretim elemanı ile iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda öğretmen adaylarına yardımcı olduğunu belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %18'i her zaman, %19'u çoğu zaman, %17'si bazen, %13'ü çok seyrek olarak uygulama öğretim elemanları tarafından uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarını uygulama öğretim elemanı ile iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda yardımcı olduğunu, %32'si hiçbir zaman bu konuda yardımcı olmadığını belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %44'ü her zaman, %42'si çoğu zaman, %9'u bazen, %2'si çok seyrek uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarını uygulama öğretim elemanı ile iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %2'si hiçbir zaman yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %10'u her zaman, %18'i çoğu zaman, %23'ü bazen, %17'si çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından, uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarını uygulama öğretim elemanı ile iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda yönlendirildiğini, %31'i hiçbir zaman yönlendirilmediğini belirtmektedir.

Uygulama öğretim elemanlarının %80'i her zaman, %7'si çoğu zaman, %13'ü bazen OD II dersi içinde yer alan etkinlikleri olabildiğince farklı derslere yönelik yapmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendirdiğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %24'ü her zaman, %16'sı çoğu zaman, %12'si bazen, %16'sı çok seyrek olarak uygulama öğretim elemanları tarafından OD II dersi içinde yer alan etkinlikleri olabildiğince farklı derslere yönelik yapmaları konusunda yönlendirildiğini, %32'si hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %47'si her zaman, %32'si çoğu zaman, %17'si bazen, %4'ü çok seyrek OD II dersi içinde yer alan etkinlikleri olabildiğince farklı derslere yönelik yapmaları konusunda öğretmen

adaylarını yönlendirdiğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %19'u her zaman, %16'sı çoğu zaman, %23'ü bazen, %14'ü çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından, OD II dersi içinde yer alan etkinlikleri olabildiğince farklı derslere yönelik yapmaları konusunda yönlendirildiğini, %28'i hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir.

Uygulama öğretim elemanlarının %60'ı her zaman, %13'ü çoğu zaman, %20'si bazen, %7'si çok seyrek uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarını diğer öğretmen adayı arkadaşlarıyla iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendirdiğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %21'i her zaman, %17'si çoğu zaman, %16'sı bazen, %14'ü çok seyrek olarak uygulama öğretim elemanları tarafından uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarını diğer öğretmen adayı arkadaşlarıyla iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda yönlendirildiğini, %32'si hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Uygulama öğretmenlerinin %42'si her zaman, %37'si çoğu zaman, %13'ü bazen, %4'ü çok seyrek uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarını diğer öğretmen adayı arkadaşlarıyla iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendirdiğini, %3'ü hiçbir zaman bu konuda öğretmen adaylarını yönlendirmediğini belirtmiş olmasına karşın; öğretmen adaylarının %10'u her zaman, %21'i çoğu zaman, %23'ü bazen, %17'si çok seyrek olarak uygulama öğretmenleri tarafından, uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarını diğer öğretmen adayı arkadaşlarıyla iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda yönlendirildiğini, %28'i hiçbir zaman bu konuda yönlendirilmediğini belirtmektedir. Bullough ve diğerleri (2002) OD ile ilgili olarak ikili çalışan öğretmen adaylarının daha verimli çalıştıklarını ileri sürmektedir. Uygulama öğretmenleri de, iki öğretmen adayı ile birlikte çalıştıklarında daha esnek ve daha geniş kapsamlı rollere sahip olduklarını ve öğretmen adaylarının öğrenmeye daha olumlu baktıklarını ortaya koymuştur. Buradan hareketle, öğretmen adaylarının diğer öğretmen adayları ile iş birliği içerisinde çalışmalarını gereği doğmaktadır. Ancak, öğretmen adaylarının bu iş birliği konusunda yeterince yönlendirilmediği söylenebilir.

Görüldüğü üzere, uygulama boyunca yapılan çalışmalar kapsamında, uygulama öğretim elemanları çalışmalarını yaptıklarını düşünmekteyken, öğretmen adayları uygulama öğretim elemanlarının çalışmalarını bütünüyle yerine getirmediklerini düşünmektedirler. Benzer şekilde, uygulama öğretmenleri, çalışmalarını yaptıklarını belirtirken, öğretmen adayları uygulama öğretmenlerinin çalışmalarını bütünüyle

yapmadıklarını düşünmektedirler. Buradan hareketle, uygulama öğretmen elemanları ve uygulama öğretmenleri ile öğretmen adaylarının görüşlerinin birbiriyle çeliştiği söylenebilir.

Sevim (2002) Eğitim Fakültesi – Uygulama Okulu İş birliği Kılavuzu'ndaki etkinliklerin yeterince açık olmamasının, uygulama öğretmen elemanları ve uygulama öğretmenleri tarafından yeterince anlaşılabilmesine sebep olduğunu, bu durumun uygulamayı aksattığını belirtmiştir. Uygulama öğretmen elemanlarının gerek uygulama öğretmenleri, gerekse öğretmen adayları ile istenilen düzeyde iletişim sağlayamamaları, denetleme unsurunun bulunmaması uygulamayı aksatmaktadır. Bağcıoğlu (1997) öğretmenlik uygulamasının bütün aşamalarında yaşanan sorunlar ve bu sorunların nedenleri incelendiğinde, aşamalar arasında büyük bir ilişki olduğu ve her bir aşamanın kendisinden sonraki aşamaları için temel oluşturduğunu ileri sürmektedir. Uygulama öğretmen elemanlarının ve uygulama öğretmenlerinin yönlendirmelerindeki eksiklikler, tüm OD II çalışmalarını doğrudan etkilemektedir.

Alakuş, Oral ve Mercin (2005) OD II dersinde yer alan on etkinliğin (dönem planı hazırlama, yönerge ve açıklamalar, soru sorma alıştırmaları, dersin yönetimi ve sınıfın kontrolü, öğrenci çalışmalarını değerlendirme ve kayıt tutma, öğretimde benzetimlerden yararlanma, dersi plânlama ve etkinlikleri sıraya koyma ve OD çalışmalarını değerlendirme) öğretmen adayları algılarına göre çok, üçünün (ders kitaplarından yararlanma, grup çalışmaları ve test hazırlama, puanlama ve analiz) orta düzeyde gerçekleşmiş olduğunu belirtmiştir. Bu sonuçlar, araştırmadan elde edilenlerle benzerlik taşımaktadır. Ders kitaplarından yararlanma, grup çalışmaları ve öğrenci çalışmalarının değerlendirilmesine yönelik yönlendirmelerin en alt düzeyde olduğu görülmektedir.

Somkaya (2000) öğretmenlerimizin yetişmiş nitelikli eğitimcilerden eğitim almalarına, staj uygulamalarına daha fazla yer verilmese gerek duyulduğunu belirtmiştir. Buradan yola çıkarak, öğretmen adaylarına rehberlik edecek uygulama öğretmenlerinin ve uygulama öğretmenlerinin son derece iyi seçilmiş olması gerektiği sonucuna ulaşılabilir.

3.3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME AİT BULGULAR VE YORUM

3.3.1. OD II dersinin uygulanmasına ilişkin uygulama öğretmenleri ile öğretmen adaylarının görüşleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark var mıdır?

H_0 = Uygulama öğretmenlerinin görüşleri ile öğretmen adaylarının görüşleri arasında fark yoktur.

H_1 = Uygulama öğretmenlerinin görüşleri ile öğretmen adaylarının görüşleri arasında fark vardır.

Oluşturulan hipotez ve 0,05 yanılma düzeyinden yola çıkarak aşağıdaki maddeler tablolara göre yorumlanmıştır. Serbestlik derecesi ve yanılma düzeyine göre yola X^2 tablo değeri 5,99 bulunmuştur.

Tablo 40. Madde 1 için X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / Çoğu Zaman	Bazen	Çok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	63	43	85	191
Uygulama öğretmeni	65	21	4	90
Toplam	128	64	89	281

$\alpha = 0,05$

sd= 2

X^2 tablo = 5,99

$X^2 = 51,69$

Madde 1 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, birinci madde için bulunan X^2 değeri (51,69) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, öğretmen adayları tarafından hazırlanan dönem plânının uygulama öğretmenleri tarafından incelenmesi konusunda, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmenleri çoğunlukla öğretmen adaylarının hazırladıkları dönem plânlarını incelediklerini ifade ederken, öğretmen adayları çoğunlukla hazırladıkları dönem plânlarının uygulama öğretmenleri tarafından incelenmediğini ifade etmektedir. Gökçe ve Demirhan (2005) da yaptıkları araştırmada uygulama öğretmenleri ile öğretmen adaylarının ÖU etkinliklerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık saptamıştır. Bu durum, yapılan araştırma ile benzerlik göstermektedir.

Tablo 41. Madde 2 İçin X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / Çoğu Zaman	Bazen	Çok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	109	43	39	191
Uygulama öğretmeni	76	7	7	90
Toplam	185	50	46	281

$\alpha = 0,05$

$sd = 2$

X^2 tablo = 5,99

$X^2 = 20,40$

Madde 2 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, ikinci madde için bulunan X^2 değeri (20,40) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, uygulama okulu çalışma saatlerine uyararak okula gitmeleri konusunda öğretmen adaylarına uygulama öğretmenleri tarafından bilgi verilmesi hakkında, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmenleri çoğunlukla öğretmen adaylarına uygulama okulu çalışma saatlerine uyararak okula gitmeleri konusunda bilgi verdiklerini ifade ederken, öğretmen adayları uygulama okulu çalışma saatlerine uyararak okula gitmeleri konusunda uygulama öğretmenleri tarafından tam anlamıyla bilgi verilmediğini ifade etmektedir.

Tablo 42. Madde 3 İçin X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / Çoğu Zaman	Bazen	Çok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	75	52	64	191
Uygulama öğretmeni	79	5	6	90
Toplam	154	57	70	281

$\alpha = 0,05$

$sd = 2$

X^2 tablo = 5,99

$X^2 = 58,12$

Madde 3 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, üçüncü madde için bulunan X^2 değeri (58,12) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, plânladıkları dersin hedeflerine göre uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarının yönlendirilmesi konusunda, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmenleri plânladıkları dersin hedeflerine göre öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken,

öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmediğini belirtmektedir.

Tablo 43. Madde 4 İçin X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / Çoğu Zaman	Bazen	Çok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	85	41	65	191
Uygulama öğretmeni	81	5	4	90
Toplam	166	46	69	281

$\alpha = 0,05$

sd= 2

X^2 tablo = 5,99

$X^2 = 52,70$

Madde 4 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, dördüncü madde için bulunan X^2 değeri (52,70) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, plânladıkları dersin konularına göre uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarının yönlendirilmesi hakkında, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmenleri plânladıkları dersin konularına göre öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmediğini belirtmektedir.

Tablo 44. Madde 5 İçin X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / Çoğu Zaman	Bazen	Çok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	67	52	72	191
Uygulama öğretmeni	75	10	5	90
Toplam	142	62	77	281

$\alpha = 0,05$

sd= 2

X^2 tablo = 5,99

$X^2 = 58,45$

Madde 5 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, beşinci madde için bulunan X^2 değeri (58,45) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, plânladıkları derste kullanacakları araç ve gereçlere göre uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarının yönlendirilmesi konusunda, öğretmen

adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmenleri plânladıkları derste kullanacakları araç ve gereçlere göre öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmediğini belirtmektedir.

Tablo 45. Madde 6 İçin X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / Çoğu Zaman	Bazen	Çok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	53	56	82	191
Uygulama öğretmeni	79	7	4	90
Toplam	132	63	86	281

$\alpha = 0,05$

sd= 2

X^2 tablo = 5,99

$X^2 = 89,20$

Madde 6 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, altıncı madde için bulunan X^2 değeri (89,20) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, dersi plânlarken farklı yaklaşım, yöntem ve teknikleri kullanmaları konusunda uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarının yönlendirilmesi hakkında, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmenleri dersi plânlarken farklı yaklaşım, yöntem ve teknikleri kullanmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmediğini belirtmektedir.

Tablo 46. Madde 7 İçin X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / Çoğu Zaman	Bazen	Çok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	59	56	76	191
Uygulama öğretmeni	69	15	6	90
Toplam	128	71	82	281

$\alpha = 0,05$

sd= 2

X^2 tablo = 5,99

$X^2 = 55,02$

Madde 7 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, yedinci madde için bulunan X^2 değeri (55,02) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2

değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, plânladıkları dersin etkinliklerine göre uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarının yönlendirilmesi konusunda, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmenleri plânladıkları dersin etkinliklerine göre öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmediğini belirtmektedir.

Tablo 47. Madde 8 için X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / Çoğu Zaman	Bazen...	Çok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	68	55	68	191
Uygulama öğretmeni	79	7	4	90
Toplam	147	62	72	281

$\alpha = 0,05$

sd= 2

X^2 tablo = 5,99

$X^2 = 67,26$

Madde 8 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, sekizinci madde için bulunan X^2 değeri (67,26) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, plânladıkları dersin öğrencilerin gelişim düzeylerine uygunluğuna göre uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarının yönlendirilmesi konusunda, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmenleri plânladıkları dersin öğrencilerin gelişim düzeylerine uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmediğini belirtmektedir.

Tablo 48. Madde 9 için X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / Çoğu Zaman	Bazen...	Çok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	76	43	72	191
Uygulama öğretmeni	76	10	4	90
Toplam	152	53	76	281

$\alpha = 0,05$

sd= 2

X^2 tablo = 5,99

$X^2 = 51,78$

Madde 9 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, dokuzuncu madde için bulunan X^2 değeri (51,78) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, plânladıkları dersin öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine uygunluğuna göre uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarının yönlendirilmesi konusunda, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmenleri plânladıkları dersin öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmediğini belirtmektedir.

Tablo 49. Madde 10 İçin X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / Çoğu Zaman	Bazen	Çok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	68	49	74	191
Uygulama öğretmeni	76	12	2	90
Toplam	144	61	76	281

$\alpha = 0,05$

sd= 2

X^2 tablo = 5,99

$X^2 = 62,92$

Madde 10 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, onuncu madde için bulunan X^2 değeri (62,92) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, derse başlarken öğrencilerin dikkatlerini konu üzerinde toplamaya ilişkin gözlemlerine göre uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarının yönlendirilmesi konusunda, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmenleri derse başlarken öğrencilerin dikkatlerini konu üzerinde toplamaya ilişkin gözlemlerine göre öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmediğini belirtmektedir.

Tablo 50. Madde 11 için X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / Çoğu Zaman	Bazen	Çok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	54	49	88	191
Uygulama öğretmeni	74	12	4	90
Toplam	128	61	92	281

$\alpha = 0,05$

$sd = 2$

X^2 tablo = 5,99

$X^2 = 75,75$

Madde 11 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, on birinci madde için bulunan X^2 değeri (75,75) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, sözel ve sözel olmayan iletişim becerilerini etkili kullanmalarına göre uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarının yönlendirilmesi konusunda, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmenleri sözel ve sözel olmayan iletişim becerilerini etkili kullanmalarına göre öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmediğini belirtmektedir.

Tablo 51. Madde 12 için X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / Çoğu Zaman	Bazen	Çok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	47	60	84	191
Uygulama öğretmeni	66	17	7	90
Toplam	113	77	91	281

$\alpha = 0,05$

$sd = 2$

X^2 tablo = 5,99

$X^2 = 64,38$

Madde 12 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, on ikinci madde için bulunan X^2 değeri (64,38) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, etkinlikler arasında geçişlerin sağlanmasına ilişkin gözlemlerine göre uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarının yönlendirilmesi konusunda, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmenleri plânladıkları dersin öğrencilerin gelişim düzeylerine uygunluğuna göre

öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmedeğini belirtmektedir. Yoldaş, Aycan, An ve Türkoğuz (2003) öğretmen adayları, okul deneyimi uygulamaları sayesinde gözlem becerilerinin arttığını düşünmektedirler. Ancak, gözlem yalnızca izlemek anlamında değildir. Etkili gözlem becerilerinin artışı için uygulama öğretmeninin yönlendirmelerine ihtiyaç duyulduğu söylenebilir.

Tablo 52. Madde 13 için X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / Çoğu Zaman	Bazen	Çok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	67	33	91	191
Uygulama öğretmeni	77	10	3	90
Toplam	144	43	94	281

$\alpha = 0,05$

sd= 2

X^2 tablo = 5,99

$X^2 = 67,84$

Madde 13 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, on üçüncü madde için bulunan X^2 değeri (67,84) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, öğretim materyallerini bilinçli kullanmalarına göre uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarının yönlendirilmesi konusunda, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmenleri öğretim materyallerini bilinçli kullanmalarına göre öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmedeğini belirtmektedir.

Tablo 53. Madde 14 için X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / Çoğu Zaman	Bazen	Çok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	66	38	87	191
Uygulama öğretmeni	81	7	2	90
Toplam	147	45	89	281

$\alpha = 0,05$

sd= 2

X^2 tablo = 5,99

$X^2 = 77,82$

Madde 14 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, on dördüncü madde için bulunan X^2 değeri (77,82) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, sınıf içi çalışmalarda zamanı iyi kullanmalarına göre uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarının yönlendirilmesi konusunda, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmenleri sınıf içi çalışmalarda zamanı iyi kullanmalarına göre öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmediğini belirtmektedir.

Tablo 54. Madde 15 için X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / Çoğu Zaman	Bazen	Çok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	55	49	87	191
Uygulama öğretmeni	70	12	8	90
Toplam	125	61	95	281

$$\alpha = 0,05$$

$$sd = 2$$

$$X^2 \text{ tablo} = 5,99$$

$$X^2 = 61,59$$

Madde 15 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, on beşinci madde için bulunan X^2 değeri (61,59) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, derste başka işlerle ilgilenen öğrencilere müdahale etmeye ilişkin gözlemlerine göre uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarının yönlendirilmesi konusunda, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmenleri derste başka işlerle ilgilenen öğrencilere müdahale etmeye ilişkin gözlemlerine göre öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmediğini belirtmektedir.

Tablo 55. Madde 16 İçin X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / ou Zaman	Bazen	ok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	60	53	78	191
Uygulama öğretmeni	76	12	2	90
Toplam	136	65	80	281

$\alpha = 0,05$

$sd = 2$

X^2 tablo = 5,99

$X^2 = 73,08$

Madde 16 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, on altıncı madde için bulunan X^2 değeri (73,08) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, uygulama öğretmenlerinin kullandıkları övgü ve cesaretlendirmelere ilişkin gözlemlerine göre uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarının yönlendirilmesi konusunda, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmenlerinin kullandıkları övgü ve cesaretlendirmelere ilişkin gözlemlerine göre öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmediğini belirtmektedir.

Tablo 56. Madde 17 İçin X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / ou Zaman	Bazen	ok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	67	44	80	191
Uygulama öğretmeni	78	10	2	90
Toplam	145	54	82	281

$\alpha = 0,05$

$sd = 2$

X^2 tablo = 5,99

$X^2 = 69,06$

Madde 17 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, on yedinci madde için bulunan X^2 değeri (69,06) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, üniversitede öğrendiği kuramsal (teorik) bilgileri uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarda kullanmalarına göre uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarının yönlendirilmesi konusunda, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri

görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmenleri üniversitede öğrendiği kuramsal (teorik) bilgileri uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarda kullanmalanna göre öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmediğini belirtmektedir.

Tablo 57. Madde 18 için X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / Çoğu Zaman	Bazen	Çok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	54	38	99	191
Uygulama öğretmeni	67	17	6	90
Toplam	121	55	105	281

$\alpha = 0,05$

sd= 2

X^2 tablo = 5,99

$X^2 = 63,72$

Madde 18 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, on sekizinci madde için bulunan X^2 değeri (63,72) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, soruların sıralanması konusunda yaptıkları sınıf içi çalışmalara göre uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarının yönlendirilmesi hakkında, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmenleri soruların sıralanması konusunda yaptıkları sınıf içi çalışmalara göre öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmediğini belirtmektedir.

Tablo 58. Madde 19 için X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / Çoğu Zaman	Bazen	Çok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	55	51	85	191
Uygulama öğretmeni	69	10	11	90
Toplam	124	61	96	281

$\alpha = 0,05$

sd= 2

X^2 tablo = 5,99

$X^2 = 57,28$

Madde 19 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, on dokuzuncu madde için bulunan X^2 değeri (57,28) ile X^2 tablo değeri (5,99)

karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, ders kitaplarından yararlanırken öğretmen adaylarının öğrenci çalışmalarını kontrol etmelerine göre uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarının yönlendirilmesi hakkında, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmenleri ders kitaplarından yararlanırken öğretmen adaylarının öğrenci çalışmalarını kontrol etmelerine göre öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmediğini belirtmektedir.

Tablo 59. Madde 20 İçin X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / Çoğu Zaman	Bazen	Çok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	45	48	98	191
Uygulama öğretmeni	68	17	5	90
Toplam	113	65	103	281

$$\alpha = 0,05$$

$$sd = 2$$

$$X^2 \text{ tablo} = 5,99$$

$$X^2 = 77,09$$

Madde 20 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, yirminci madde için bulunan X^2 değeri (77,09) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, grup çalışmaları ile ilgili olarak, çalışmalarını erken bitiren gruplar için öğretmen adaylarının hazırladıkları ek çalışmalara göre uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarının yönlendirilmesi hakkında, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmenleri grup çalışmaları ile ilgili olarak, çalışmalarını erken bitiren gruplar için öğretmen adaylarının hazırladıkları ek çalışmalara göre öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmediğini belirtmektedir.

Tablo 60. Madde 21 için X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / Çoğu Zaman	Bazen	Çok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	57	39	95	191
Uygulama öğretmeni	74	9	7	90
Toplam	131	48	102	281

$\alpha = 0,05$

$sd= 2$

X^2 tablo = 5,99

$X^2 = 69,56$

Madde 21 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, yirmi birinci madde için bulunan X^2 değeri (69,56) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, öğretmen adaylarının öğrenciler için hazırladıkları çalışma yapraklarının ilgi çekici olmasına göre uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarının yönlendirilmesi hakkında, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarının öğrenciler için hazırladıkları çalışma yapraklarının ilgi çekici olmasına göre öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmediğini belirtmektedir.

Tablo 61. Madde 22 için X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / Çoğu Zaman	Bazen	Çok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	61	48	82	191
Uygulama öğretmeni	78	7	5	90
Toplam	139	55	87	281

$\alpha = 0,05$

$sd= 2$

X^2 tablo = 5,99

$X^2 = 74,06$

Madde 22 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, yirmi ikinci madde için bulunan X^2 değeri (74,06) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, öğretmen adaylarının ders araçlarını etkili kullanmalarına göre uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarının yönlendirilmesi hakkında, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama

öğretmenleri öğretmen adaylarının ders araçlarını etkili kullanmalarına göre öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmediğini belirtmektedir.

Tablo 62. Madde 23 İçin X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / Çoğu Zaman	Bazen	Çok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	61	52	78	191
Uygulama öğretmeni	69	14	7	90
Toplam	130	66	85	281

$$\alpha = 0,05$$

$$sd = 2$$

$$X^2 \text{ tablo} = 5,99$$

$$X^2 = 52,11$$

Madde 23 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, yirmi üçüncü madde için bulunan X^2 değeri (52,11) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, ders boyunca öğretmen adaylarının öğrencilere verdiklere dönütlere (geribildirimlere) göre uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarının yönlendirilmesi hakkında, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmenleri ders boyunca öğretmen adaylarının öğrencilere verdiklere dönütlere (geribildirimlere) göre öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmediğini belirtmektedir.

Tablo 63. Madde 24 İçin X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / Çoğu Zaman	Bazen	Çok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	71	47	73	191
Uygulama öğretmeni	81	7	2	90
Toplam	152	54	75	281

$$\alpha = 0,05$$

$$sd = 2$$

$$X^2 \text{ tablo} = 5,99$$

$$X^2 = 70,28$$

Madde 24 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, yirmi dördüncü madde için bulunan X^2 değeri (70,28) ile X^2 tablo değeri (5,99)

karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği hakkında edindikleri bilgi birikimlerini uygulama okulundaki etkinlikler ile bütünleştirmelerine göre uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarının yönlendirilmesi hakkında, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği hakkında edindikleri bilgi birikimlerini uygulama okulundaki etkinlikler ile bütünleştirmelerine göre öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmediğini belirtmektedir.

Tablo 64. Madde 25 İçin X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / Çoğu Zaman	Bazen	Çok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	53	47	91	191
Uygulama öğretmeni	66	15	9	90
Toplam	119	62	100	281

$$\alpha = 0,05$$

$$sd = 2$$

$$X^2 \text{ tablo} = 5,99$$

$$X^2 = 56,12$$

Madde 25 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, yirmi beşinci madde için bulunan X^2 değeri (56,12) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, öğretmen adaylarının dersin kapanışına yönelik yaptıkları çalışmalara göre uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarının yönlendirilmesi hakkında, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarının dersin kapanışına yönelik yaptıkları çalışmalara göre öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmediğini belirtmektedir.

Tablo 65. Madde 26 İçin X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / ou Zaman	Bazen	ok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	59	52	80	191
Uygulama öğretmeni	69	12	9	90
Toplam	128	64	89	281

$\alpha = 0,05$

$sd= 2$

X^2 tablo = 5,99

$X^2 = 52,96$

Madde 26 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, yirmi altıncı madde için bulunan X^2 değeri (52,96) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, öğretmen adaylarının kullandıkları değerlendirme yönteminin amacına uygunluğuna göre uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarının yönlendirilmesi hakkında, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarının kullandıkları değerlendirme yönteminin amacına uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmediğini belirtmektedir.

Tablo 66. Madde 27 İçin X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / ou Zaman	Bazen	ok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	46	38	107	191
Uygulama öğretmeni	57	28	5	90
Toplam	103	66	112	281

$\alpha = 0,05$

$sd= 2$

X^2 tablo = 5,99

$X^2 = 68,07$

Madde 27 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, yirmi yedinci madde için bulunan X^2 değeri (68,07) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, öğretmen adaylarının öğrenci çalışmalarını değerlendirirken tuttıkları yazılı kayıtlara göre uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarının yönlendirilmesi hakkında, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir

fark vardır. Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarının öğrenci çalışmalarını değerlendirirken tuttukları yazılı kayıtlara göre öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmediğini belirtmektedir.

Tablo 67. Madde 28 için X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / Çoğu Zaman	Bazen	Çok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	50	49	92	191
Uygulama öğretmeni	66	17	7	90
Toplam	116	66	99	281

$\alpha = 0,05$

sd= 2

X^2 tablo = 5,99

$X^2 = 62,47$

Madde 28 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, yirmi sekizinci madde için bulunan X^2 değeri (62,47) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, öğretmen adaylarının öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla hazırladıkları başarı testini plânlamalarına göre uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarının yönlendirilmesi hakkında, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmen adaylarının öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla hazırladıkları başarı testini plânlamalarına göre öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmediğini belirtmektedir.

Tablo 68. Madde 29 için X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / Çoğu Zaman	Bazen	Çok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	46	34	111	191
Uygulama öğretmeni	61	19	10	90
Toplam	107	53	121	281

$\alpha = 0,05$

sd= 2

X^2 tablo = 5,99

$X^2 = 62,41$

Madde 29 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, yirmi dokuzuncu madde için bulunan X^2 değeri (62,41) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, öğretmen adaylarının öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uyguladıkları testten sonra yaptıkları madde analizine göre uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarının yönlendirilmesi hakkında, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarının öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uyguladıkları testten sonra yaptıkları madde analizine göre öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmediğini belirtmektedir.

Tablo 69. Madde 30 için X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / Çoğu Zaman	Bazen	Çok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	47	46	98	191
Uygulama öğretmeni	64	16	10	90
Toplam	111	62	108	281

$$\alpha = 0,05$$

$$sd= 2$$

$$X^2 \text{ tablo} = 5,99$$

$$X^2 = 60,31$$

Madde 30 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, otuzuncu madde için bulunan X^2 değeri (60,31) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla öğretmen adaylarının uyguladıkları testin sonuçlarından yola çıkarak yazdıkları raporlara göre uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarının yönlendirilmesi hakkında, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmenleri öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla öğretmen adaylarının uyguladıkları testin sonuçlarından yola çıkarak yazdıkları raporlara göre öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmediğini belirtmektedir.

Tablo 70. Madde 31 için X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / Çoğu Zaman	Bazen	Çok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	114	34	43	191
Uygulama öğretmeni	81	5	4	90
Toplam	195	39	47	281

$\alpha = 0,05$

sd= 2

X^2 tablo = 5,99

$X^2 = 26,65$

Madde 31 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, otuz birinci madde için bulunan X^2 değeri (26,65) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, öğretmen adaylarının uygulama çalışmalarına belirlenen süre miktarınca (haftada bir gün) katılıp katılmadıklarını uygulama öğretmenlerinin takip etmesi hakkında, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarının uygulama çalışmalarına belirlenen süre miktarınca (haftada bir gün) katılıp katılmadıklarını uygulama öğretmenlerinin takip etmesi hakkında öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmediğini belirtmektedir.

Tablo 71. Madde 32 için X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / Çoğu Zaman	Bazen	Çok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	63	46	82	191
Uygulama öğretmeni	66	10	14	90
Toplam	129	56	96	281

$\alpha = 0,05$

sd= 2

X^2 tablo = 5,99

$X^2 = 40,28$

Madde 32 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, otuz ikinci madde için bulunan X^2 değeri (40,28) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, öğretmen adaylarının uygulama okulunda ders dışı etkinliklere katılmalarına göre uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarının yönlendirilmesi hakkında,

öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarının uygulama okulunda ders dışı etkinliklere katılmalarına göre öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmedeğini belirtmektedir.

Tablo 72. Madde 33 İçin X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / Çoğu Zaman	Bazen	Çok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	81	50	60	191
Uygulama öğretmeni	76	14	0	90
Toplam	157	64	60	281

$\alpha = 0,05$

sd= 2

X^2 tablo = 5,99

$X^2 = 50,65$

Madde 33 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, otuz üçüncü madde için bulunan X^2 değeri (50,65) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, uygulama öğretmenlerinin uygulama çalışmalarına yönelik gerekli dönütleri (geribildirimleri) öğretmen adaylarına vermeleri konusunda, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmenlerinin uygulama çalışmalarına yönelik gerekli dönütleri (geribildirimleri) öğretmen adaylarına vermeleri konusunda öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmedeğini belirtmektedir.

Tablo 73. Madde 34 İçin X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / Çoğu Zaman	Bazen	Çok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	80	42	69	191
Uygulama öğretmeni	79	9	2	90
Toplam	159	51	71	281

$\alpha = 0,05$

sd= 2

X^2 tablo = 5,99

$X^2 = 55,45$

Madde 34 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, otuz dördüncü madde için bulunan X^2 değeri (55,45) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarını uygulama öğretmenleriyle iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına yardımcı olmaları hakkında, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmenleri uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarını uygulama öğretmenleriyle iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmediğini belirtmektedir.

Tablo 74. Madde 35 için X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / Çoğu Zaman	Bazen	Çok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	55	44	92	191
Uygulama öğretmeni	78	8	4	90
Toplam	133	52	96	281

$$\alpha = 0,05$$

$$sd= 2$$

$$X^2 \text{ tablo} = 5,99$$

$$X^2 = 84,13$$

Madde 35 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, otuz beşinci madde için bulunan X^2 değeri (84,13) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarını uygulama öğretim elemanı ile iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarının yönlendirilmesi hakkında, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarını uygulama öğretim elemanı ile iş birliği hâlinde hazırlamaları konusunda uygulama öğretmenleri tarafından öğretmen adaylarının yönlendirilmesi hakkında, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmediğini belirtmektedir. Yıldız (2002) öğretmenlerin öğretmen adaylarının sorunlarıyla ilgilenme açısından yeterli olmadıklarını belirtmiş, aynı zamanda OD uygulamalarında en sık karşılaşılan sorunlardan birinin okul ve fakülte arasındaki koordinasyon eksikliği olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Tablo 75. Madde 36 İçin X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / oğu Zaman	Bazen	ok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	67	43	81	191
Uygulama öğretmeni	71	15	4	90
Toplam	138	58	85	281

$\alpha = 0,05$

$sd= 2$

X^2 tablo = 5,99

$X^2 = 54,07$

Madde 36 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, otuz altıncı madde için bulunan X^2 değeri (54,07) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, OD II dersi içinde yer alan etkinlikleri olabildiğince farklı derslere yönelik yapmaları konusunda uygulama üretmenleri tarafından retmen adaylarının yönlendirilmesi hakkında, retmen adayları ile uygulama üretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. OD II dersi içinde yer alan etkinlikleri olabildiğince farklı derslere yönelik yapmaları konusunda uygulama üretmenleri tarafından retmen adaylarının yönlendirilmesi hakkında, uygulama üretmenleri retmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, retmen adayları bu konuda uygulama retmenlerinin kendilerini yönlendirmediğini belirtmektedir.

Tablo 76. Madde 37 İçin X^2 Hesaplaması

	Her Zaman / oğu Zaman	Bazen	ok Seyrek / Hiçbir Zaman	Toplam
Öğretmen adayı	61	44	86	191
Uygulama öğretmeni	71	12	7	90
Toplam	132	56	93	281

$\alpha = 0,05$

$sd= 2$

X^2 tablo = 5,99

$X^2 = 57,24$

Madde 37 için gözlenen frekanslara karşılık beklenen frekanslar bulunmuş, otuz yedinci madde için bulunan X^2 değeri (57,24) ile X^2 tablo değeri (5,99) karşılaştırılmıştır. X^2 değeri tablo değerinden daha büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Başka bir deyişle, retmen adaylarının uygulama okulundaki sınıf içi çalışmaları diğer retmen adayları ile iş birliği hâlinde hazırlamalarına göre uygulama üretmenleri

tarafından öğretmen adaylarının yönlendirilmesi konusunda, öğretmen adayları ile uygulama öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Uygulama öğretmenleri, öğretmen adaylarının uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarını diğer öğretmen adayı arkadaşlarıyla iş birliği hâlinde hazırlamalarına göre öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtirken, öğretmen adayları bu konuda uygulama öğretmenlerinin kendilerini yönlendirmediğini belirtmektedir.

Ölçekteki alt başlıklar dahilinde; gerek uygulama öncesinde, gerek uygulama sırasında (derse hazırlık, derse giriş ve geliştirme, dersin değerlendirilmesi), gerekse uygulama boyunca başlıklar altında bulunan tüm maddelerin analizinden yola çıkarak, OD II dersi ile ilgili olarak, uygulama öğretmenlerinin yaptıkları çalışmalara ilişkin uygulama öğretmenleri ile öğretmen adayları görüşleri arasında anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. Uygulama öğretmenleri etkinlikleri yeterli sayılabilecek düzeyde çalışmalarını yaptıklarını belirtirken, öğretmen adayları uygulama öğretmenlerinin yönlendirmelerini yetersiz bulmaktadır.

Bağcıoğlu (1997) araştırmasında uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik becerileri ve öğretmenlik uygulamasında rehberlik etme yönünden yetersiz olmalarının, öğretmenlik uygulamalarında yaşanan birçok sorunun kaynağını oluşturduğuna dikkat çeker. Ayrıca, Gökçe (2002) uygulama öğretmenlerinin, bazı öğretmen adaylarının ilgisiz ve duyarsız tavır ve davranışlar içinde olduklarını belirttiklerini, bunun da beklenen düzeyde etkileşimin yaratılmasında sorunlara neden olduğunu vurgulamıştır. Bu araştırmadan yola çıkarak, uygulama öğretmenleri ile öğretmen adayları arasındaki görüş farklılığının sebebini yeterli iletişimin sağlanamamış, etkinliklerin yeterince ciddiye alınmamış olması şeklinde düşünebiliriz. Ayrıca, uygulama öğretmenlerinin kendilerini algılayış düzeyleri ile öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerini algılayış düzeyleri arasında fark olduğunu da ekleyebiliriz.

BÖLÜM IV

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde amaca ilişkin elde edilen bulgular doğrultusunda sonuçlara ve genel olarak önerilere yer verilmiştir.

4.1. SONUÇ

OD II dersi ile ilgili olarak uygulama öğretmenlerinin, uygulama öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen sonuçlar aşağıda belirtilmiştir.

Uygulama öğretmenlerinin alanları, genel olarak bakıldığında, eğitim bilimleridir ve bu alanda öğretmen elemanlarının deneyimli oldukları söylenebilir. Dolayısıyla, öğretmen adaylarını OD etkinlikleri konusunda etkili bir şekilde yönlendirecekleri düşünülebilir. Uygulama öğretmen elemanları, uygulama öncesinde yapılan çalışmalara ilişkin öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini düşünmektedirler. Ancak, uygulama öğretmen elemanlarının derse hazırlık çalışmalarında yeterince yönlendirmede bulunmadıkları söylenebilir. Uygulama öğretmen elemanlarının derse giriş ve geliştirme çalışmalarına ilişkin olarak öğretmen adaylarını genelde yönlendirdikleri söylenebilir. Ancak, soruların sıralanması, ders kitaplarından yararlanma ve grup çalışmaları konularında öğretmen adaylarını yeterince yönlendirmediği görülmektedir. Özellikle, dersin değerlendirilmesine yönelik çalışmalarda öğretmen adaylarını çok az düzeyde yönlendirdikleri görülmüştür. Öğretim elemanları genelde, uygulama boyunca başlığı altında verilen etkinliklere göre öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini belirtmiştir.

Uygulama öğretmenlerinin yaklaşık olarak yarısının Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı mezunu ve meslekî alanda deneyimli olduğu söylenebilir. Bu durumda, uygulama öğretmenlerinin yaklaşık yarısı alan dışı bölümlerden mezun olsalar da, sınıf öğretmeni olarak uzun süre görev yapmalarından dolayı öğretmen adaylarını etkili yönlendirmeleri beklenmektedir. Uygulama öğretmenleri, uygulama öncesinde yapılan çalışmalara yönelik öğretmen adaylarını yönlendirdiklerini ifade etmiştir. Uygulama öğretmenlerinin; derse hazırlık etkinliklerinde, özellikle araç – gereç hazırlığı ve öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerini dikkate alma konularında öğretmen adaylarına yeterince

destek olmadıkları görülmektedir. Uygulama öğretmenlerinin, uygulama sırasında derse giriş ve geliştirmeye yönelik, etkinlikler arasında geçişleri sağlama, zamanı iyi kullanma, grup çalışmaları konularında öğretmen adaylarını yeterince yönlendirmedikleri; ancak materyalleri kullanma, dikkati toplama ve kuram – uygulama arasında bağ kurma konularında daha yönlendirici oldukları görülmektedir. Uygulama öğretmenleri, öğretmen adaylarının plânlanan dersin değerlendirilmesi çalışmalarında öğretmen adaylarını yeterince yönlendiremediklerini düşünmektedirler. Uygulama boyunca yapılan etkinliklerde uygulama öğretmenlerinin yönlendirici oldukları görülmektedir. Bunun yanı sıra, uygulama öğretmenlerinin çoğu uygulama çalışmalarına katılım ve öğretmen adayları ile iş birliği içinde çalışma konularında yönlendirici olduklarını belirtmiştir.

Öğretmen adaylarının yaklaşık yarısı Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nı kendi istekleri doğrultusunda seçtiklerini belirtmiştir. Buradan hareketle, öğretmen adaylarının OD II çalışmalarına istekli oldukları ve çalışmaları ciddiye aldıkları düşünülebilir. Bununla birlikte öğretmen adayları; uygulama öncesinde, uygulama sırasında derse hazırlık, derse giriş ve geliştirme, dersin değerlendirilmesi ve uygulama boyunca yapılan çalışmalarda uygulama öğretim elemanlarının ve uygulama öğretmenlerinin yeterince yönlendirici olmadıklarını vurgulamışlardır.

OD II dersinin uygulanmasına ilişkin uygulama öğretim elemanlarının, uygulama öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının görüşleri birlikte incelendiğinde; uygulama öncesinde, uygulama sırasında ve uygulama boyunca yapılan çalışmalar doğrultusunda, uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri yönlendirici olduklarını belirtmiştir. Buna karşılık, öğretmen adayları her iki tarafın da yeterince yönlendirici olmadığını, özellikle uygulama öğretim elemanlarının uygulama öğretmenlerine göre daha az yönlendirici olduklarını ifade etmişlerdir.

Uygulama öğretmenleri ile öğretmen adaylarının görüşleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark olduğu saptanmıştır. Başka bir deyişle, uygulama öğretmenleri OD II kapsamında öğretmen adaylarına yeterince yönlendirici olduklarını düşünmekteyken, öğretmen adayları uygulama öğretmenlerinin kendilerini yeterince yönlendirmedikleri görüşünü savunmaktadırlar.

4.2. ÖNERİLER

4.2.1. Araştırma Bulgularına Dönük Öneriler

Araştırmada, uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri ile öğretmen adayları görüşleri arasında fark olduğu bulunmuştur. Aynı zamanda, uygulama öğretmenleri ile öğretmen adayları görüşleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. Buradan yola çıkarak, OD II dersi ile ilgili tarafların görüşleri arasındaki farklılıkların nedenlerini saptamak amacıyla kapsamlı bir nitel çalışma yapılabilir.

4.2.2. Program Geliştirme Alanına Dönük Öneriler

2006 yılı itibariyle öğretmen yetiştirme programları değiştirilmiş, OD I dersi OD II dersinden bir önceki döneme, altıncı yarıyla aktarılmıştır. Yeniden düzenlenen Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı ders programı kapsamında, OD II dersi ile ilgili tarafların görüşleri yeniden sorgulanabilir.

Yeniden düzenlenen Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı ders programının uygulama derslerinin tümüne yönelik (OD I, OD II ve ÖÜ derslerine yönelik) uygulama öğretim elemanlarından, uygulama öğretmenlerinden ve öğretmen adaylarından görüşler alınabilir.

OD II dersinin içeriğinin (etkinliklerinin) açık ve anlaşılır olmasına yönelik yeni düzenlemeler yapılabilir. Böylece, etkinliklerin uygulama öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ve öğretmen adayları tarafından benzer şekilde anlaşılması sağlanabilir.

Araştırmadan hareketle, uygulama öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ve öğretmen adaylarının görüşleri arasındaki farkı en alt düzeye indirmek ve öğretmen adaylarını yeterli derecede yönlendirebilmek amacıyla, sınıf öğretmeni yetiştirme programları fakülte – okul işbirliğini gerçekleştirecek şekilde yeniden düzenlenebilir.

Uygulama çalışmalarının yapıcılık ve işlerlik kazanması için sınıf öğretmeni yetiştirme programının uygulama çalışmalarına ilişkin daha etkili değerlendirme ve denetleme yolları aranabilir.

4.2.3. Gelecekteki Araştırmalara Dönük Öneriler

OD II dersi kapsamında yer alan etkinliklerin etkililiğine yönelik uygulama öğretim elemanlarından, uygulama öğretmenlerinden ve öğretmen adaylarından görüş alınabilir.

Fakülte – okul iş birliği kapsamında yer alan; MEM'de çalışan koordinatörlerin, fakülte uygulama koordinatörlerinin, bölüm uygulama koordinatörlerinin ve uygulama okulu koordinatörlerinin görüşleri de sorgulanabilir.

Çalışma, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı ve araştırmanın yapıldığı dört üniversite ile sınırlıdır. Farklı anabilim dallarından ve farklı yerleşim bölgelerindeki üniversitelerden de OD II dersine yönelik görüşler alınabilir. Bu konuda geliştirilen ölçekten de yararlanılabilir.

KAYNAKÇA

- Akbağ, M. ve Deniz, L. (2003). Öğretim Elemanı ve Öğretmen Adaylarının Birbirlerine Yönelik Algıları: Transaksiyonel Analiz Açısından Bir Değerlendirme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 3 (2), 263 – 293.
- Akyüz, Y. (1999). *Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 1999'a)* (7. baskı). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Alakuş, A. O. (2005). Öğretmen Adaylarının Okul Deneyiminin Kazandırdığı Meslekî Yeterliklere İlişkin Algıları. *Eğitim ve Bilim*, 30 (138), 3 – 9.
- Alakuş, A. O., Oral, B. ve Mercin L. (2005). Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi Uygulamasına İlişkin Algıları, *Millî Eğitim Dergisi*, 168, Erişim tarihi: 9.7.2006, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/168/index3-alakus.htm9.7.2006>
- Alpar, R. (2001). *Spor Bilimlerinde Uygulamalı İstatistik* (2. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Anderson, N. A & Radencich, M. C (2001). The Value of Feedback in an Early Field Experience: Peer, Teacher, and Supervisor Coaching. *Action in Teacher Education*, 23 (3), 66 – 74. Education Resources Information Center (ERIC) No. EJ644121, Retrieved July 10, 2006, www.eric.ed.gov
- Arends, R. I. (1998). *Learning to Teach* (4th ed.). The United States of America: McGraw Hill.
- Arslan, M. (2000). Çağdaş Eğitim ve Çağdaş Toplum Bağlamında Türk Eğitim Sistemine Bakış. *Çağdaş Eğitim*, 264, 40 – 44.
- Aykaç, N. (2004). Türkiye’de ve Bazı Ülkelerde Öğretmen Yetiştirme Uygulamaları. *Çağdaş Eğitim*, 308, 34 – 43.
- Ayrancıoğlu, G. A. (2004). Öğretmenlik Uygulaması: Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim – İş Eğitimi Ana Bilim Dalı Örneği. *Eurasian Journal of Educational Research*, 14, 55 – 61.

- Bağcıoğlu, G. (1997). *Genel, Meslekî ve Teknik Eğitim Fakültelerindeki Öğretmenlik Uygulaması Dersine İlişkin Öğretim Elemanı ve Öğrenci Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Baskan, G. A. (2001a). Sınıf Öğretmeni Yetiştirmede Plânlama Sorunları. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 13 – 19.
- Baskan, G. A. (2001b). Öğretmenlik Mesleği ve Öğretmen Yetiştirmede Yeniden Yapılanma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 16 – 25.
- Baş, T. (2003). *Anket* (2. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Baykul, Y., Gelbal, S. ve Kelecioğlu, H. (2001). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: MEB Yayınları.
- Binbaşıoğlu, C. (2003). *Eğitim ve Öğretim Üzerine Yazılar*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Bloom, B. S. (1979). *İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme* (Çev. D. A. Özçelik). Ankara: Millî Eğitim Basımevi.
- Brink, B. , Granby, C. , Grisham, D. L. , Laguardia, A. & Peck, C. A (2001). Who Needs Student Teachers? *Action in Teacher Education*, 23 (3), 33 – 45. Education Resources Information Center (ERIC) No. EJ644118, Retrieved July 10, 2006, www.eric.ed.gov/
- Bullough, R. V., Young, J., Erickson, L., Birrell, J. R. , Clark, D. C., Egan, M. W. et al. (2002). Rethinking Field Experience: Partnership Teaching Versus Single – Placement Teaching. *Journal of Teacher Education*, 53 (1), 68 – 80.
- Buyurgan, S. (2001). Okul Deneyimi I Dersi ile İlgili İzlenimler. *Çağdaş Eğitim*, 274, 32 – 38 .
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Can, N. (2001). Öğretmenlik Uygulamasının Yönetimi ile İlgili Yeni Düzenlemenin Getirdikleri ve Yaşanan Sorunlar. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11, 239-262.

- Cotton, A. (1999). One Teacher Candidate's Experience in a Restructured Teacher Education Program. *Teacher Education Quarterly*, 26 (2), 71 – 78, Education Resources Information Center (ERIC) No. EJ596207. Retrieved: July 10, 2006, www.eric.ed.gov/
- Crocker, L. & Algina, J. (1986). *Introduction to Classical & Modern Test Theory*. the USA: Harcourt Brace Jovanovich College Publishers.
- Cruickshank, D. R., Jenkins, D. B. & Metcalf, K. K. (1999). *The Act of Teaching* (2nd ed.). The United States of America: Mc Graw Hill College.
- Çoban, A. (2003). Türk ve Alman Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Eğitimi ve Boyutları. *Akademik Araştırmalar Dergisi*, 17, 77 – 90.
- Demirel, Ö. (2000). *Plânlamadan Uygulamaya Öğretme Sanatı* (2. baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2003). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme* (5. baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirsoy, A. (1998). *Son İmparatora Öğütler "Bilim Toplumu"* (3. baskı). Ankara: METEKSAN A. Ş.
- Demirtaş, H. ve Güneş, H. (2004). *Okul Deneyimi I – II ve Öğretmenlik Uygulaması Dersleri Etkinlik Hazırlama Kılavuzu*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Dewey, J. (1944). *Democracy and Education: An Introduction to the Philosophy of Education*. New York: The Free Press.
- Dewey, J. (1966). *Tecrübe ve Eğitim* (çev. F. Başaran ve F. Varış). Kapa Delta Pi Yayınları.
- Dewey, J. (1996). *Demokrasi ve Eğitim Felsefesine Giriş* (çev. T. Yılmaz). İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Dündar, M. (2003). Müzik Öğretmeni Yetiştirmede Alanda Eğitim. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23 (1), 59 – 67.

- Earle, R. S. & Sheffield, C. J. (1995). Changes in ID Fundamentals: Implications for Teacher Education. In B. B. Seels (Ed.), *Instructional Design Fundamentals: A Reconsideration* (209 – 221). New Jersey: Educational Technology Publications.
- Eggen, P. D. & Kauchak, D. P. (1998). *Learning & Teaching Research – Based Methods* (3rd ed.) The United States of America: Allyn and Bacon.
- Erdem, İ. (2001). *Bir Öğretmen Yetiştirme Modeli Olarak Köy Enstitüleri ve Beşikdüzü Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Erden, M. (1998). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Erden, M. ve Akman, Y. (2003). *Gelişim ve Öğrenme* (12. baskı). Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Erişen, Y. ve Çeliköz, N. (2003). Öğretmen Adaylarının Genel Öğretmenlik Davranışları Açısından Kendilerine Yönelik Yeterlilik Algıları. *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1 (4), 427 – 439.
- Erkuş, A. (2003). *Psikometri Üzerine Yazılar*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Ersoy, Y. (2002). Bilişim Çağı Eşiğinde Sınıf ve Matematik Öğretmenlerinin Yeni İşlevler ve Roller Edinmeleri. *İlköğretim On-Line, E – Dergi*, 1 (2), 52 – 61, Erişim tarihi: 11.7.2006, <http://ilkogretim-online.org.tr/vol1say2/v01s02d.pdf>
- Ertürk, S. (1998). *Eğitimde Program Geliştirme* (10. baskı). Ankara: METEKSAN.
- Fidan, N. (1996). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: Alkım Yayınevi.
- Gagné, R. M., Briggs, L. & Wagner W. (1988). *Principles of Instructional Design* (3rd ed.). The United States of America: Holt, Rinehart and Winston, Inc.
- Giebelhaus, C. R. & Bowman, C. L. T (2002). Teaching Mentors: Is It Worth the Effort? *The Journal of Educational Research*, 95 (4), 246 – 254.
- Ginsberg, R. & Rhodes, L. K. (2003). University Faculty in Partner Schools. *Journal of Teacher Education*, 54 (2), 150 – 162.

- Glasser, W. (1992). *The Quality School Managing Students without Coercion* (2nd ed.). New York: Harper Collins Publishers.
- Goodlad, J. I. (1994). *Educational Renewal: Better Teachers, Better Schools*. The United States of America: Jossey –Bass Publishers.
- Goodlad, J.I. (2004). *A Place Called School*. New York: McGraw Hill.
- Gökçe, E. ve Demirhan, C. (2005). Öğretmen Adaylarının ve İlköğretim Okullarında Görev Yapan Uygulama Öğretmenlerinin Öğretmenlik Uygulaması Etkinliklerine İlişkin Görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 38 (1), 43 – 71.
- Güllaç (Turan), E. (2003). *Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılanma ve Öğretim Hedefleri*.Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Güneysu, S. (2002). Eğitimde Drama. H. Ö. Adıgüzel (Ed.), *Yaratıcı Drama 1985 – 1995 Yazılar 1. Cilt* (95 – 101). Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Hacıoğlu, F. (1990). *Öğretmenlik Uygulaması Modeli*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- İnce, M. L. (2002). *The Effects of Teacher –Centered and Learner – Centerd Teaching on Practice Teaching of Prospective Physical Education Teachers*. Unpublished Doctoral Dissertation, Middle East Technical University, Ankara.
- Kaptan, S. (1998). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri* (11.baskı). Ankara: Tekışık Web Ofset Tesisleri.
- Karasar, N. (2003). *Bilimsel Araştırma Yöntemi – kavramlar – ilkeler – teknikler –* (12.baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kiraz, E. (2001). Aday Öğretmen – Rehber Öğretmen Etkileşimi: Meslekî Gelişimde Diğer Boyut. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5, 85 – 92.
- Kiraz, E. (2003). Uygulama Öğretmeni Yeterlilik Ölçeği: Ölçü Aracı Geliştirme Örneği. *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1 (4), 387 – 396.

- Koç, G. (1998). *Öğretmenlik Mesleği Dersinin Gazi Üniversitesi Meslekî Eğitim Fakültesi Öğrencileri Üzerindeki Etkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Korkmaz, S. (1999). *Göreve Yeni Başlayan Öğretmenlerin Mesleğe Uyum Sorunları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- Köksal, N. (2005). *Öğretmenlik Uygulaması Dersi Kapsamındaki Uygulamaların Sınıf Öğretmenlerine Katkıları*. XIV. *Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*, 28 – 30 Eylül 2005, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli.
- Kuşuoğlu, İ. H. (2005). *Sınıf Öğretmenliği Bölümü Mezunu Aday Öğretmenlerin Kendi Algılamalarına Göre Öğretmenlik Uygulaması Alanındaki Yeterliliklerine Dair Görüşleri ve Öneriler*. XIV. *Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*, 28 – 30 Eylül 2005, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli.
- McGee, C.D, Wavering, M.J. , Imbeau, M. B. , Sullivan, E. P.Morrow, L. R. , Lefever-Davis, S., et al. (2001). Association of Teacher Educators Distinguished Program in Teacher Education Award 2001: Preparing Scholar-Practitioners in the 21st Century. *Action In Teacher Education*, 23 (3). Education Resources Information Center (ERIC) No. EJ644114, Retrieved April 10, 2005, <http://www.eric.ed.gov/>
- McMannon, T. (1997). The Changing Purposes of Education and Schooling. In Goodlad, J. I.& McMannon, T. J. (Eds.), *The Public Purpose of Education and Schooling* (1 – 15). San Francisco: Jossey – Bass Publishers.
- MEB. (1973). *Millî Eğitim Temel Kanunu* (Kanun no. 1739). Erişim tarihi: 20.5.2004, http://personel.meb.gov.tr/daireler/mevzuat/mevzuatlar/milli_egitim_temel_kanunu_1739.pdf
- MEB. (1997). *Mevzuat Bankası Millî Eğitim Temel Kanunu* (Kanun no.1739-23). Erişim tarihi: 20.5.2004, <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/88.html>
- MEB. (2001). *Millî Eğitim Kaynaklarında Geçen Bazı Terimlerin Tanımları*. Erişim tarihi: 20.5.2004, <http://www.meb.gov.tr/Stats/ist2001/Bolum15s1.htm>

- MEB. (2002). *Öğretmen Adaylarının Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Öğretim Kurumlarında Yapacakları Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Yönerge*. Erişim tarihi: 20.5.2004, <http://oyegm.meb.gov.tr>
- Minor, L. C., Onwuegbuzie, A. J., Witcher, A. E., & James, T. L. (2002). Preservice Teachers Educational Beliefs and Their Perceptions of Characteristics of Effective Teachers. *The Journal of Educational Research*, 96 (2), 116 – 127.
- Oral, B. ve Dağlı, A. (1999). Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimine İlişkin Algıları. *Çağdaş Eğitim*, 254, 18 – 24.
- ÖYGET – 1. (2001a). Sınıf Öğretmenliği Programını Değerlendirme Öğretmenlik Meslek Dersleri Komisyon Raporu; Sınıf Öğretmenliği Programı İçindeki Öğretmenlik Meslek Dersleri ile İlgili Öneriler, 19 – 20 Nisan 2001, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- ÖYGET – 1. (2001b). *Sınıf Öğretmenliği Programını Değerlendirme*, Sonuç Bildirgesi, 19 – 20 Nisan 2001, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Özbek, Z. T. ve Aytekin, F. (2003). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Bakış Açıları ve Öğretmenlik Uygulaması Dersinden Memnuniyet Durumları Üzerine Bir Araştırma. *Çağdaş Eğitim*, 295, 31 – 39.
- Özden, Y. (2003). *Öğrenme ve Öğretme* (5. baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Özkan, H. H., Albayrak, M. ve Berber, K. (2005). Öğretmen Adaylarının İlköğretim Okullarında Yaptıkları Öğretmenlik Uygulamasının Yetişmelerindeki Rolü, *Millî Eğitim Dergisi*, 168. Erişim tarihi: 9.7.2006, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/168/index3-berber.htm>
- Paker, T. (2005). Öğretmenlik Uygulamasında Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmeni ve Uygulama Öğretim Elemanının Yönlendirmesiyle İlgili Karşılaştıkları Sorunlar. XIV. *Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*, 28 – 30 Eylül 2005, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli.
- Sağlam, A. Ç. ve Sağlam, M. (2004). Öğretmenlik Uygulaması ve Okul Deneyimi Derslerinin Yürütülmesinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Çağdaş Eğitim*, 305, 18 – 25.

- San, İ. (2002). Eğitimde Yaratıcı Drama. H. Ö. Adıgüzel (Ed.), *Yaratıcı Drama 1985 – 1995 Yazılar 1. Cilt* (57 – 69). Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Sarıkaya, E. E (2003). *Buca Eğitim Fakültesinde Görev Yapan Öğretim Elemanlarının Yeniden Yapılanma Süreci İçerisindeki Öğretmen Yetiştirmeye İlişkin Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Schön, D. A. (1990). *Educating the Reflective Practitioner* (4th ed.). The United States of America: Jossey – Bass Publishers.
- Selçuk, Z. (2000). *Okul Deneyimi ve Uygulama Öğretmen ve Öğrenci Davranışlarının Gözlenmesi*. Ankara:Nobel Yayın Dağıtım.
- Senemoğlu, N. (1991). A Study of Initial Primary Teacher Training in England with Implications for System in Turkey. Research Report, University of Leicester, School of Education, Leicester.
- Senemoğlu, N. (1998a). *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: ÖZSEN Matbaası.
- Senemoğlu, N. (1998b). "Bilgi Çağında Öğretmenimiz Sempozyumu"nda sunulan bildiri, 8 – 9 Ekim 1998, Ankara: Anadolu Çağdaş Eğitim Vakfı Yayını.
- Senemoğlu, N. (2003). Türkiye’de Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Uygulamaları, Sorunlar, Öneriler. *SDÜ Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5, 154 – 193.
- Shermis, S. S. (1992). *Critical Thinking: Helping Students Learn Reflectively*, Education Resources Information Center (ERIC) No. ED341954. Retrieved April 10, 2005, <http://www.eric.ed.gov/>
- Soder, R. (1997). Democracy: Do We Really Want It?. In Goodlad, J. I.& McMannon, T. J. (Eds.), *The Public Purpose of Education and Schooling* (85 – 95). San Francisco: Jossey – Bass Publishers.
- Somkaya, Ü. (2000). *Türk Eğitim Sisteminde Sınıf Öğretmeni Yetiştirilmesinde Karşılaşılan Sorunlar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli

- Sönmez, V. (2001). *Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı* (9. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şahin, Ç. (2003). *Eğitim Fakültelerindeki Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Öğrenme – Öğretme Süreci Açısından Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Şahin, Ç. (2004). Okul Deneyimi II İşbirliğinde Tarafların Karşılıklı Beklentileri. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Erişim tarihi: 2.2.2006, <http://sosyalbilimler.atauni.edu.tr/yayinlarcilt3yazi03.htm>
- Şahin, H. (1999). *Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programlarının Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenilirlik ve Geçerlilik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Şişman, M. ve Acat, M. B. (2003). Öğretmenlik Uygulaması Çalışmalarının Öğretmenlik Mesleğinin Algılanmasındaki Etkisi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13 (1), 235 – 250.
- Taymaz, H. (1997). *Hizmetiçi Eğitim Kavramlar, İlkeler, Yöntemler* (3. baskı). Ankara: TAKAV Tapu ve Kadastro Matbaası.
- Tekçe, Z. (1999). *İlköğretim Öğretmeni Yetiştirme ve İstihdamında Plânlama Sorunları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Tekışık, H. H. (2003). Öğretmen Yetiştirilen Okullarımız. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 295, 1 – 5.
- Tekin, H. (1991). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (16. baskı). Ankara: Yargı Yayınevi.
- Tezbaşaran, A. (1997). *Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu* (2. baskı). Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Thompson, S. & Cooner, D. D. (2001). Grand Rounds - Not Just for Doctors. *Action in Teacher Education*, 23 (3), 87 – 88. Education Resources Information Center (ERIC) No. EJ644123, Retrieved April 10, 2005, <http://www.eric.ed.gov>

- Topbaşı, E. (2004). Fransa'da Öğretmen Eğitimi: Öğretmen Yetiştirme Enstitüleri. *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (1), 67 – 82.
- Turgut, F. (1997). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları* (10. baskı). Ankara: Yargıcı Matbaası.
- Ünver, G. (2002). *Öğretmen Adaylarının Öğrenci Merkezli Öğretimi Planlama, Uygulama ve Değerlendirme Becerilerini Geliştirme*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Üstündağ, T. (2002). Temel Eğitimde Drama. H. Ö. Adıgüzel (Ed.), *Yaratıcı Drama 1985 – 1995 Yazılar 1. Cilt* (245 – 256). Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Üstündağ, T. (2004). *Yaratıcı Drama Öğretmenimin Günlüğü* (6. baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Varış, F. (1996). *Eğitimde Program Geliştirme "Teoriler ve Teknikler"*. Ankara: Alkım Yayınları
- Üstündağ, T. (2005). *Yaratıcılığa Yolculuk* (3. baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Wilson, J. ve Jan L. W. (1993). *Thinking for Themselves: Developing Strategies for Reflective Learning*. Australia: Eleanor Curtin Publishing.
- Winch, C. (2004). What Do Teachers Need to Know About Teaching? A Critical Examination of Occupational Knowledge of Teachers. *British Journal of Educational Studies*, 52 (2), 180 – 196.
- Yalçın, G. (1999). *Öğretmen Yetiştirmede Uygulama Çalışmalarının Önemi ve Karşılaşılan Güçlükler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Yeşil, R. ve Çalışkan N. (2006). Okul Deneyimi I Dersinden Öğrencilerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılanma Düzeyi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4 (1), 55 – 71.
- Yıldız, E. (2002). *Okul Deneyimi I ve Okul Deneyimi II Derslerinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

- Yoldaş, C. , Aycan, Ş. , Arı, E. ve Türkoğuz, S. (2003). Okul Deneyimi Uygulamalarının Teknik Eğitim Fakültesi ve Eğitim Fakültesindeki Öğretmen Adaylarına Etkilerinin Karşılaştırılması. *V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi*. 16 – 18 Eylül 2002. Erişim tarihi: 10.7.2006, http://www.fedu.metu.edu.tr/ufbmek5/b_kitabi/PDF/OgretmenYetistirme/Poster/t268d.pdf
- YÖK. (1997). *Okullarda Uygulama Çalışmaları İlköğretim*. Erişim tarihi: 20.5.2004, <http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/kitaplar/uygulama/ilkogretimbasl.doc>
- YÖK. (1998a). Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları. *Erişim tarihi: 20.5.2004*, http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/ogretmen_yetistirme_lisans_programlari.htm
- YÖK. (1998b). Aday Öğretmen Uygulama Kılavuzu. Erişim tarihi: 11.7.2006, http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/aday_ogretmen/adayogr.html
- YÖK. (1998c). *Okullarda Uygulama Kılavuzu*. Erişim tarihi: 11.7.2006, http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/me_gelistirme_projesi_kitaplari.htm
- YÖK. (2006). *Yeni Programlar Hakkında Açıklama*. Erişim tarihi: 3.7.2006, http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/yeni_programlar.htm
- Yüzbaşıoğlu (Akbeş), S. (2002). *Field Experience and Its Application in ELT in Turkey*. Unpublished Master's Thesis, Middle East Technical University, Ankara.
- Zeichner, K. (1992). Rethinking The Practicum in The Professional Development School Partnership. *Journal of Teacher Education*, 43 (4), 296-307.
- Zeichner, K. M. & Liston, D. P. (1996). *Reflective Thinking: An Introduction*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

EKLER

Ek 1. Uygulama Öğretim Elemanları İçin Hazırlanan Ölçek

Sayın Uygulama Öğretim Elemanı,

“Okul Deneyimi II Dersinin Uygulanması ile İlgili Tarafların Görüşleri” konulu bir araştırma yapmaktayım. Bu ölçme aracı, sizin bu konudaki görüşlerinizi almak amacıyla hazırlanmıştır. İfadelere vereceğiniz yanıtlar, bilimsel çalışma dışında kullanılmayacak, isminiz hiçbir yerde geçmeyecektir.

Araştırmada belirteceğiniz görüşler, bu derslere yönelik daha yapıcı çalışmaların yürütülmesini etkileyeceği düşünüldüğünden, araştırmada büyük önem taşımaktadır.

Ölçme aracı, iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde kişisel bilgileriniz yer almaktadır. İkinci bölümde ise söz konusu derse yönelik toplam 37 ifade yer almaktadır.

Verilen ifadeleri yanıtlarken **ne kadar sıklıkta yaptığınıza dair**; “Her Zaman”, “Çoğu Zaman”, “Bazen”, “Çok Seyrek”, “Hiçbir Zaman” seçeneklerinden **yalnuz birini** “X” işareti ile belirtmeniz gerekmektedir.

İfadeleri boş bırakmamaya özen gösterdiğiniz ve araştırmaya katkıda bulunduğunuz için teşekkür ederim.

Fatma KOCATÜRK

Hacettepe Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

e-posta: fatmakocaturk@yahoo.com

I. BÖLÜM: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: K E

2. Eğitim alanında çalışma süreniz:

0-5 yıl 6-10 yıl 11-15 yıl 16-20 yıl 21-25 yıl 26-... yıl

3. Çalıştığınız kurumun adı:

Ankara Üniversitesi

Başkent Üniversitesi

Gazi Üniversitesi

Hacettepe Üniversitesi

4. Öğrenim durumunuz:

Lisans

Yüksek Lisans

Doktora

5. Öğrenim alanınız:

Eğitim Bilimleri

Sosyal Bilimler (Eğitim Bilimleri Dışındakiler)

Fen Bilimleri

H. BÖLÜM

OKUL DENEYİMİ II DERSİ İLE İLGİLİ TARAFLARIN GÖRÜŞLERİ		HER ZAMAN	ÇOĞU ZAMAN	BAZEN	ÇOK SEYREK	HIÇBİR ZAMAN
A. UYGULAMA ÖNCESİNDE						
1.	Okuldaki uygulama çalışmaları öncesi öğretmen adaylarının hazırladıkları dönem planını incelerim.					
2.	Uygulama okulu çalışma saatlerine uyarak okula gelip gitmeleri konusunda öğretmen adaylarına bilgi veririm.					
B. UYGULAMA SIRASINDA						
1. Derse Hazırlık						
3.	Plânladıkları dersin hedeflerinin uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
4.	Plânladıkları dersin konularına göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
5.	Plânladıkları derste kullanacakları araç ve gereçlere göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
6.	Dersi plânlarken farklı yaklaşım, yöntem ve teknikleri kullanmaları konusunda öğretmen adaylarına rehberlik ederim.					
7.	Plânladıkları dersin etkinliklerine göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
8.	Plânladıkları dersin öğrencilerin gelişim düzeylerine uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
9.	Plânladıkları dersin öğrencilerin hazırbulunmuşluk düzeylerine uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
2. Derse Giriş ve Geliştirme						
10.	Derse başlarken öğrencilerin dikkatlerini konu üzerinde toplamaya ilişkin gözlemleri hakkında öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
11.	Sözel ve sözel olmayan iletişim becerilerini etkili kullanmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
12.	Etkinlikler arasında geçişlerin sağlanmasına ilişkin gözlemleri konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
13.	Öğretmen adaylarının öğretim materyallerini bilinçli kullanmalarına yardımcı olurum.					
14.	Sınıf içi çalışmalarda zamanı iyi kullanmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
15.	Derste başka işlerle ilgilenen öğrencilere müdahale etmeye ilişkin gözlemleri konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
16.	Uygulama öğretmenin kullandığı övgü ve cesaretlendirmelere ilişkin gözlemleri konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
17.	Üniversitede öğrendiği kuramsal (teorik) bilgileri uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarda kullanmaları konusunda öğretmen adaylarına yardım ederim.					
18.	Soruların sıralanması konusunda öğretmen adaylarının yaptıkları sınıf içi çalışmalara göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
19.	Ders kitaplarından yararlanırken öğretmen adaylarının öğrenci çalışmalarını kontrol etmelerine göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					

OKUL DENEYİMİ II DERSİ İLE İLGİLİ TARAFLARIN GÖRÜŞLERİ		HER ZAMAN	ÇOĞU ZAMAN	BAZEN	ÇOK SEYREK	HIÇBİR ZAMAN
20.	Grup çalışmaları ile ilgili olarak, çalışmalarını erken bitiren gruplar için hazırlanan ek çalışmalara göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
21.	Öğrenciler için hazırladıkları çalışma yapraklarının ilgi çekici olmasına göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
22.	Ders araçlarını etkili kullanmada öğretmen adaylarına yardımcı olurum.					
23.	Ders boyunca öğrencilere verdikleri dönütlere (geribildirimlere) göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
24.	Öğretmenlik mesleği hakkında edindikleri bilgi birikimini uygulama okulundaki etkinlikler ile bütünleştirmelerinde öğretmen adaylarına yardımcı olurum.					
25.	Dersin kapanışına yönelik yaptıkları çalışmalara göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
3. Dersin Değerlendirmesi						
26.	Kullandıkları değerlendirme yönteminin amaca uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
27.	Öğrenci çalışmalarını değerlendirirken tuttukları yazılı kayıtlara göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
28.	Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla hazırladıkları başarı testini plânlamalarına göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
29.	Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uyguladıkları testten sonra yaptıkları madde analizine göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
30.	Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uygulanan testin sonuçlarından yola çıkarak yazdıkları raporlara göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
C. UYGULAMA BOYUNCA						
31.	Uygulama çalışmalarına belirlenen süre miktarınca (haftada bir gün) öğretmen adaylarının katılıp katılmadıklarını takip ederim.					
32.	Uygulama okulunda ders dışı etkinliklere katılmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
33.	Uygulama çalışmalarına yönelik gerekli dönütleri (geribildirimleri) öğretmen adaylarına veririm.					
34.	Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmaları uygulama öğretmeniyle işbirliği hâlinde hazırlamaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
35.	Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmaları benimle işbirliği hâlinde hazırlamaları konusunda öğretmen adaylarına yardımcı olurum.					
36.	Okul Deneyimi II dersi içinde yer alan etkinlikleri olabildiğince farklı derslere yönelik yapmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
37.	Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmaları diğer öğretmen adayları arkadaşlarıyla işbirliği hâlinde hazırlamaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.					

Ek 2. Uygulama Öğretmenleri İçin Hazırlanan Ölçek

Sayın Uygulama Öğretmeni,

“Okul Deneyimi II Dersinin Uygulanması ile İlgili Tarafların Görüşleri” konulu bir araştırma yapmaktayım. Bu ölçme aracı, sizin bu konudaki görüşlerinizi almak amacıyla hazırlanmıştır. İfadelere vereceğiniz yanıtlar, bilimsel çalışma dışında kullanılmayacak, **isminiz hiçbir yerde geçmeyecektir.**

Araştırmada belirteceğiniz görüşler, bu derslere yönelik daha yapıcı çalışmaların yürütülmesini etkileyeceği düşünüldüğünden, araştırmada büyük önem taşımaktadır.

Ölçme aracı, iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde kişisel bilgileriniz yer almaktadır. İkinci bölümde ise söz konusu derse yönelik toplam 37 ifade yer almaktadır.

Verilen ifadeleri yanıtlarken ne kadar sıklıkta yaptığınıza dair; “Her Zaman”, “Çoğu Zaman”, “Bazen”, “Çok Seyrek”, “Hiçbir Zaman” seçeneklerinden **yalnuz birini** “X” işareti ile belirtmeniz gerekmektedir.

İfadeleri boş bırakmamaya özen gösterdiğiniz ve araştırmaya katkıda bulunduğunuz için teşekkür ederim.

Fatma KOCATÜRK

Hacettepe Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

e-posta: fatmakocaturk@yahoo.com

I. BÖLÜM: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: K   E

2. Eğitim alanında çalışma süreniz:

0-5 yıl   6-10 yıl   11-15 yıl   16-20 yıl   21-25 yıl   26-... yıl

3. Öğrenim alanınız:

- Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı**
- Eğitim Fakültesine Bağlı Diğer Anabilim Dalları**
- Eğitim Fakültesine Dışındaki Bölümler ya da Anabilim Dalları**

II. BÖLÜM

OKUL DENEYİMİ II DERSİ İLE İLGİLİ TARAFLARIN GÖRÜŞLERİ		HER ZAMAN	ÇOĞU ZAMAN	BAZEN	ÇOK SEYREK	HIÇBİR ZAMAN
A. UYGULAMA ÖNCESİNDE						
1.	Okuldaki uygulama çalışmaları öncesi öğretmen adaylarının hazırladıkları dönem planını incelerim.					
2.	Uygulama okulu çalışma saatlerine uyarak okula gelip gitmeleri konusunda öğretmen adaylarına bilgi veririm.					
B. UYGULAMA SIRASINDA						
1. Derse Hazırlık						
3.	Plânladıkları dersin hedeflerinin uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
4.	Plânladıkları dersin konularına göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
5.	Plânladıkları derste kullanacakları araç ve gereçlere göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
6.	Dersi plânlarken farklı yaklaşım, yöntem ve teknikleri kullanmaları konusunda öğretmen adaylarına rehberlik ederim.					
7.	Plânladıkları dersin etkinliklerine göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
8.	Plânladıkları dersin öğrencilerin gelişim düzeylerine uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
9.	Plânladıkları dersin öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
2. Derse Giriş ve Geliştirme						
10.	Derse başlarken öğrencilerin dikkatlerini konu üzerinde toplamaya ilişkin gözlemleri hakkında öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
11.	Sözel ve sözel olmayan iletişim becerilerini etkili kullanmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
12.	Etkinlikler arasında geçişlerin sağlanmasına ilişkin gözlemleri konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
13.	Öğretmen adaylarının öğretim materyallerini bilinçli kullanmalarına yardımcı olurum.					
14.	Sınıf içi çalışmalarda zamanı iyi kullanmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
15.	Derste başka işlerle ilgilenen öğrencilere müdahale etmeye ilişkin gözlemleri konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
16.	Kullandığım övgü ve cesaretlendirmelere ilişkin gözlemleri konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
17.	Üniversitede öğrendiği kuramsal (teorik) bilgileri uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarda kullanmaları konusunda öğretmen adaylarına yardım ederim.					
18.	Soruların sıralanması konusunda öğretmen adaylarının yaptıkları sınıf içi çalışmalara göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
19.	Ders kitaplarından yararlanırken öğretmen adaylarının öğrenci çalışmalarını kontrol etmelerine göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					

OKUL DENEYİMİ II DERSİ İLE İLGİLİ TARAFLARIN GÖRÜŞLERİ		HER ZAMAN	ÇOĞU ZAMAN	BAZEN	ÇOK SEYREK	HIÇBİR ZAMAN
20.	Grup çalışmalar ile ilgili olarak, çalışmalarını erken bitiren gruplar için hazırlanan ek çalışmalara göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
21.	Öğrenciler için hazırladıkları çalışma yapraklarının ilgi çekici olmasına göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
22.	Ders araçlarını etkili kullanmada öğretmen adaylarına yardımcı olurum.					
23.	Ders boyunca öğrencilere verdikleri dönütlere (geribildirimlere) göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
24.	Öğretmenlik mesleği hakkında edindikleri bilgi birikimini uygulama okulundaki etkinlikler ile bütünleştirmelerinde öğretmen adaylarına yardımcı olurum.					
25.	Dersin kapanışına yönelik yaptıkları çalışmalara göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
3. Dersin Değerlendirmesi						
26.	Kullandıkları değerlendirme yönteminin amaca uygunluğuna göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
27.	Öğrenci çalışmalarını değerlendirirken tuttukları yazılı kayıtlara göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
28.	Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla hazırladıkları başarı testini plânlamalarına göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
29.	Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uyguladıkları testten sonra yaptıkları madde analizine göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
30.	Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uygulanan testin sonuçlarından yola çıkarak yazdıkları raporlara göre öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
C. UYGULAMA BOYUNCA						
31.	Uygulama çalışmalarına belirlenen süre miktarınca (haftada bir gün) öğretmen adaylarının katılıp katılmadıklarını takip ederim.					
32.	Uygulama okulunda ders dışı etkinliklere katılmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
33.	Uygulama çalışmalarına yönelik gerekli dönütleri (geribildirimleri) öğretmen adaylarına veririm.					
34.	Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmaları benimle işbirliği hâlinde hazırlamaları konusunda öğretmen adaylarına yardımcı olurum.					
35.	Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmaları uygulama öğretim elemanı ile işbirliği hâlinde hazırlamaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
36.	Okul Deneyimi II dersi içinde yer alan etkinlikleri olabildiğince farklı derslere yönelik yapmaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.					
37.	Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmaları diğer öğretmen adayı arkadaşlarıyla işbirliği hâlinde hazırlamaları konusunda öğretmen adaylarını yönlendiririm.					

Ek 3.1 Öğretmen Adayları İçin Hazırlanan Ölçek I

Sayın Öğretmen Adayı,

“Okul Deneyimi II Dersinin Uygulanması ile İlgili Tarafların Görüşleri” konulu bir araştırma yapmaktayım. Bu ölçme aracı, sizin bu konudaki görüşlerinizi almak amacıyla hazırlanmıştır. İfadelere vereceğiniz yanıtlar, bilimsel çalışma dışında kullanılmayacak, **isminiz hiçbir yerde geçmeyecektir.**

Araştırmada belirteceğiniz görüşler, bu derslere yönelik daha yapıcı çalışmaların yürütülmesini etkileyeceği düşünüldüğünden, araştırmada büyük önem taşımaktadır.

Ölçme aracı, iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde kişisel bilgileriniz yer almaktadır. İkinci bölümde ise söz konusu derse yönelik öğretim elemanları için 37, uygulama öğretmenleri için 37 ifade bulunmaktadır.

Verilen ifadeleri yanıtlarken **ne kadar sıklıkta yapıldığına dair**; “Her Zaman”, “Çoğu Zaman”, “Bazen”, “Çok Seyrek”, “Hiçbir Zaman” seçeneklerinden **yalnuz birini** “X” işareti ile belirtmeniz gerekmektedir.

İfadeleri boş bırakmamaya özen gösterdiğiniz ve araştırmaya katkıda bulunduğunuz için teşekkür ederim.

Fatma KOCATÜRK

Hacettepe Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

e-posta: fatmakocaturk@yahoo.com

I. BÖLÜM: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: K E

2. Öğrenim gördüğünüz üniversitenin adı:

- Ankara Üniversitesi
- Başkent Üniversitesi
- Gazi Üniversitesi
- Hacettepe Üniversitesi

3. Sınıf öğretmenliğini tercih etme nedeniniz: (En önemli diye düşündüğünüz bir seçeneği işaretleyiniz.)

- Kendi isteğim
- Ailemin isteği
- Arkadaşlarımın etkisi
- Akraba veya tanıdıkların etkisi
- Devlette iş bulma olanağı düşüncesi
- Öğretmenlerimin veya rehber öğretmenlerimin yönlendirmesi
- Diğer (Belirtiniz) _____

II . BÖLÜM

OKUL DENEYİMİ II DERSİ İLE İLGİLİ TARAFLARIN GÖRÜŞLERİ		HER ZAMAN	ÇOĞU ZAMAN	BAZEN	ÇOK SEYREK	HIÇBİR ZAMAN
Uygulama Öğretmeni;						
A. UYGULAMA ÖNCESİNDE						
1.	Okuldaki uygulama çalışmaları öncesi hazırladığım dönem plânını inceler.					
2.	Uygulama okulu çalışma saatlerine uyararak okula gelip gitmem konusunda bana bilgi verir.					
B. UYGULAMA SIRASINDA						
1. Derse Hazırlık						
3.	Plânladığım dersin hedeflerinin uygunluğuna göre beni yönlendirir.					
4.	Plânladığım dersin konularına göre beni yönlendirir.					
5.	Plânladığım derste kullanılacak araç ve gereçlere göre beni yönlendirir.					
6.	Dersi plânlarken farklı yaklaşım, yöntem ve teknikleri kullanmam konusunda bana rehberlik eder.					
7.	Plânladığım dersin etkinliklerine göre beni yönlendirir.					
8.	Plânladığım dersin öğrencilerin gelişim düzeylerine uygunluğuna göre beni yönlendirir.					
9.	Plânladığım dersin öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine uygunluğuna göre beni yönlendirir.					
2. Derse Giriş ve Geliştirme						
10.	Derse başlarken öğrencilerin dikkatlerini konu üzerinde toplamaya ilişkin gözlemlerim hakkında beni yönlendirir.					
11.	Sözel ve sözel olmayan iletişim becerilerini etkili kullanmam konusunda beni yönlendirir.					
12.	Etkinlikler arasında geçişlerin sağlanmasına ilişkin gözlemlerim konusunda beni yönlendirir.					
13.	Öğretim materyallerini bilinçli kullanmama yardımcı olur.					
14.	Sınıf içi çalışmalarda zamanı iyi kullanmam konusunda beni yönlendirir.					
15.	Derste başka işlerle ilgilenen öğrencilere müdahale etmeye ilişkin gözlemlerim konusunda beni yönlendirir.					
16.	Kendisinin kullandığı övgü ve cesaretlendirmelere ilişkin gözlemlerim konusunda beni yönlendirir.					
17.	Üniversitede öğrendiğim kuramsal (teorik) bilgileri uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarda kullanmam konusunda bana yardım eder.					
18.	Soruların sıralanması konusunda yaptığım sınıf içi çalışmalara göre beni yönlendirir.					
19.	Ders kitaplarından yararlanırken öğrenci çalışmalarını kontrol etmeme göre beni yönlendirir.					

OKUL DENEYİMİ II DERSİ İLE İLGİLİ TARAFLARIN GÖRÜŞLERİ		HER ZAMAN	ÇOĞU ZAMAN	BAZEN	ÇOK SEYREK	HIÇBİR ZAMAN
20.	Grup çalışmalarını ile ilgili olarak, çalışmalarını erken bitiren gruplar için hazırladığım ek çalışmalara göre beni yönlendirir.					
21.	Öğrenciler için hazırladığım çalışma yapraklarının ilgi çekici olmasına göre beni yönlendirir.					
22.	Ders araçlarını etkili kullanmamda bana yardımcı olur.					
23.	Ders boyunca öğrencilere verdiğim dönütlere (geribildirimlere) göre beni yönlendirir.					
24.	Öğretmenlik mesleği hakkında edindiğim bilgi birikimini uygulamaya okulundaki etkinlikler ile bütünleştirmemde bana yardımcı olur.					
25.	Dersin kapanışına yönelik yaptığım çalışmalara göre beni yönlendirir.					
3. Dersin Değerlendirmesi						
26.	Kullandığım değerlendirme yönteminin amaca uygunluğuna göre beni yönlendirir.					
27.	Öğrenci çalışmalarını değerlendirirken tuttuğum yazılı kayıtlara göre beni yönlendirir.					
28.	Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla hazırladığım başarı testini plânlamama göre beni yönlendirir.					
29.	Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uyguladığım testten sonra yaptığım madde analizine göre beni yönlendirir.					
30.	Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uyguladığım testin sonuçlarından yola çıkarak yazdığım raporlara göre beni yönlendirir.					
C. UYGULAMA BOYUNCA						
31.	Uygulama çalışmalarına belirlenen süre miktarınca (haftada bir gün) katılıp katılmadığımı takip eder.					
32.	Uygulama okulunda ders dışı etkinliklere katılmam konusunda beni yönlendirir.					
33.	Uygulama çalışmalarına yönelik gerekli dönütleri (geribildirimleri) bana verir.					
34.	Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmaları kendisiyle işbirliği hâlinde hazırlamam konusunda bana yardımcı olur.					
35.	Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmaları uygulama öğretim elemanı ile işbirliği hâlinde hazırlamam konusunda beni yönlendirir.					
36.	Okul Deneyimi II dersi içinde yer alan etkinlikleri olabildiğince farklı derslere yönelik yapmam konusunda beni yönlendirir.					
37.	Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmaları diğer öğretmen adayı arkadaşlarımla işbirliği hâlinde hazırlamam konusunda beni yönlendirir.					

Ek 3.2 Öğretmen Adayları İçin Hazırlanan Ölçek II

II. BÖLÜM

OKUL DENEYİMİ II DERSİ İLE İLGİLİ TARAFLARIN GÖRÜŞLERİ		HER ZAMAN	ÇOĞU ZAMAN	BAZEN	ÇOK SEYREK	HİÇBİR ZAMAN
Uygulama Öğretim Elemanı;						
A. UYGULAMA ÖNCESİNDE						
1.	Okuldaki uygulamaya çalışmalar öncesi hazırladığım dönem planını inceler.					
2.	Uygulama okulu çalışma saatlerine uyarak okula gelip gitmem konusunda bana bilgi verir.					
B. UYGULAMA SIRASINDA						
1. Derse Hazırlık						
3.	Plânladığım dersin hedeflerinin uygunluğuna göre beni yönlendirir.					
4.	Plânladığım dersin konularına göre beni yönlendirir.					
5.	Plânladığım derste kullanılacak araç ve gereçlere göre beni yönlendirir.					
6.	Dersi plânlarken farklı yaklaşım, yöntem ve teknikleri kullanmam konusunda bana rehberlik eder.					
7.	Plânladığım dersin etkinliklerine göre beni yönlendirir.					
8.	Plânladığım dersin öğrencilerin gelişim düzeylerine uygunluğuna göre beni yönlendirir.					
9.	Plânladığım dersin öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine uygunluğuna göre beni yönlendirir.					
2. Derse Giriş ve Geliştirme						
10.	Derse başlarken öğrencilerin dikkatlerini konu üzerinde toplamaya ilişkin gözlemlerim hakkında beni yönlendirir.					
11.	Sözel ve sözel olmayan iletişim becerilerini etkili kullanmam konusunda beni yönlendirir.					
12.	Etkinlikler arasında geçişlerin sağlanmasına ilişkin gözlemlerim konusunda beni yönlendirir.					
13.	Öğretim materyallerini bilinçli kullanmama yardımcı olur.					
14.	Sınıf içi çalışmalarda zamanı iyi kullanmam konusunda beni yönlendirir.					
15.	Derste başka işlerle ilgilenen öğrencilere müdahale etmeye ilişkin gözlemlerim konusunda beni yönlendirir.					
16.	Uygulama öğretmeninin kullandığı övgü ve cesaretlendirmelere ilişkin gözlemlerim konusunda beni yönlendirir.					
17.	Üniversitede öğrendiğim kuramsal (teorik) bilgileri uygulama okulundaki sınıf içi çalışmalarda kullanmam konusunda bana yardım eder.					
18.	Soruların sıralanması konusunda yaptığım sınıf içi çalışmalara göre beni yönlendirir.					
19.	Ders kitaplarından yararlanırken öğrenci çalışmalarını kontrol etmeme göre beni yönlendirir.					

OKUL DENEYİMİ II DERSİ İLE İLGİLİ TARAFLARIN GÖRÜŞLERİ		HER ZAMAN	ÇOĞU ZAMAN	BAZEN	ÇOK SEYREK	HİÇBİR ZAMAN
20.	Grup çalışmalarını ile ilgili olarak, çalışmalarını erken bitiren gruplar için hazırladığım ek çalışmalara göre beni yönlendirir.					
21.	Öğrenciler için hazırladığım çalışma yapraklarının ilgi çekici olmasına göre beni yönlendirir.					
22.	Ders araçlarını etkili kullanmamda bana yardımcı olur.					
23.	Ders boyunca öğrencilere verdiğim dönütlere (geribildirimlere) göre beni yönlendirir.					
24.	Öğretmenlik mesleği hakkında edindiğim bilgi birikimini uygulama okulundaki etkinlikler ile bütünleştirmemde bana yardımcı olur.					
25.	Dersin kapanışına yönelik yaptığım çalışmalara göre beni yönlendirir.					
3. Dersin Değerlendirmesi						
26.	Kullandığım değerlendirme yönteminin amaca uygunluğuna göre beni yönlendirir.					
27.	Öğrenci çalışmalarını değerlendirirken tuttuğum yazılı kayıtlara göre beni yönlendirir.					
28.	Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla hazırladığım başarı testini planlamama göre beni yönlendirir.					
29.	Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uyguladığım testten sonra yaptığım madde analizine göre beni yönlendirir.					
30.	Öğrenci çalışmalarını değerlendirmek amacıyla uyguladığım testin sonuçlarından yola çıkarak yazdığım raporlara göre beni yönlendirir.					
C. UYGULAMA BOYUNCA						
31.	Uygulama çalışmalarına belirlenen süre miktarınca (haftada bir gün) katılıp katılmadığımı takip eder.					
32.	Uygulama okulunda ders dışı etkinliklere katılmam konusunda beni yönlendirir.					
33.	Uygulama çalışmalarına yönelik gerekli dönütleri (geribildirimleri) bana verir.					
34.	Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmaları uygulama öğretmenleriyle işbirliği hâlinde hazırlamam konusunda beni yönlendirir.					
35.	Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmaları kendisiyle işbirliği hâlinde hazırlamam konusunda bana yardımcı olur.					
36.	Okul Deneyimi II dersi içinde yer alan etkinlikleri olabildiğince farklı derslere yönelik yapmam konusunda beni yönlendirir.					
37.	Uygulama okulundaki sınıf içi çalışmaları diğer öğretmen adayı arkadaşlarımla işbirliği hâlinde hazırlamam konusunda beni yönlendirir.					

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Fatma Kocatürk
Doğum Yeri ve Tarihi : Develi / 10.06.1980

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : 2003. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi. İlköğretim Bölümü. Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı.
Yüksek Lisans Öğrenimi : 2006. Hacettepe Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı.
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce (iyi düzeyde), Almanca (orta düzeyde).
Bilimsel Faaliyetleri : "Okul Deneyimi II Dersi ile İlgili Tarafların Görüşleri" Yüksek Lisans Tezi.

İş Deneyimi

Projeler : MEB – UNICEF İş Birliğinde Yürütülen Çocuk Dostu Öğrenme Ortamları Projesi.

MEB – UNICEF İş Birliğinde Yürütülen Kız Çocuklarının Okullulaşmasına Destek (Haydi Kızlar Okula) Kampanyası.

MEB – ILO İş Birliğinde Yürütülen Adana – Karataş'ta Gezici ve Geçici Tanım İşlerinde Çalışan Çocukların Eğitime Kazandırılması Projesi (Proje Koordinatörü).

Çalıştığı Kurumlar : 2003 – 2005. MEB, İlköğretim Genel Müdürlüğü. Avrupa Birliği ve Projeler Şubesi (Proje Asistanı).

2005. Şehit Albay İbrahim Karaoğlanoğlu İlköğretim Okulu (Sınıf Öğretmeni).

2005. SSK Ankara Çocuk Hastanesi İlköğretim Okulu (Sınıf Öğretmeni).

2005 – ... Şehit Albay İbrahim Karaoğlanoğlu İlköğretim Okulu (Sınıf Öğretmeni).

İletişim

E-Posta Adresi : fatmakocaturk@yahoo.com

Tarih : 21.08.2006